

Akadémiai Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. JANUÁR 15.

TARTALOM

	Oldal
Személyi rész	1
Törvények, rendeletek, határozatok	
1958. évi 42. számú tvr.	A fontos és bizalmas munkakörök betöltéséről szóló 1957. évi 66. számú törvényerejű rendelet kiegészítéséről..... 3
1046/1958. (XII. 29.) Korm. határozat	Az 1093/1957. (XII. 28.) Korm. számú határozat módosításáról 4
72/1958. (XII. 31.) Korm. rendelet	Az új termelői árrendszer bevezetésével érintett újítási és felhalálói díjak felülvizsgálatáról..... 4
73/1958. (XII. 31.) Korm. rendelet	A vállalati besorolások átmeneti rendezéséről..... 4
2/1959. (I. 3.) Korm. rendelet	Az állami szervek magánszemélyektől történő árubeszerzéseiről, valamint ingatlanvásárlásairól..... 4
Jogszabálymutató	7

Személyi rész

JUTALMAZÁSOK

A Magyar Tudományos Akadémia elnöke az 1958. évben teljesített kiemelkedő tudományos kutató és eredményes tudományszervező munkájuk elismeréséül elnöki jutalomban részesítette:

I. Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya

Balázs János tudományos munkatársat 4000 Ft,
Béknő Lorándot, a nyelvészeti tudományok kandidátusát..... 4000 Ft,
Berrár Jolánt, a nyelvészeti tudományok kandidátusát..... 3000 Ft,
Imre Samut, a nyelvészeti tudományok kandidátusát..... 3000 Ft,
Király Pétert, a nyelvészeti tudományok kandidátusát..... 3000 Ft,
Fekete Nagy Antal tudományos munkatársat..... 3000 Ft,
Bán Imrét, az irodalomtudományok kandidátusát..... 5000 Ft,
Dienes András, az Irodalomtörténeti Intézet munkatársát..... 4000 Ft,
Szabolcsi Miklóst, az Irodalomtörténeti Intézet osztályvezetőjét..... 4000 Ft,
Diószegi András aspiránst..... 3000 Ft,
Pirnáth Antalt, az Irodalomtörténeti Intézet tudományos kutatóját..... 3000 Ft,
Wéber Antalt, az irodalomtudományok kandidátusát..... 3000 Ft,

Major Ervint, a zenei tudományok kandidátusát..... 3000 Ft,
Ujfalussy József főiskolai tanárt..... 3000 Ft,
R. Mezei Mártát, az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanársegédét..... 2000 Ft,
Marticskó Józsefet, az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya szakelőadóját 3000 Ft.
O. Nagy Gábort, a Nyelvtudományi Intézet tudományos munkatársát..... 2000 Ft.

II. Társadalmi—Történeti Tudományok Osztálya

Mályusz Elemért, a történettudományok doktorát..... 4000 Ft,
Pamlényi Ervint, a Történettudományi Intézet munkatársát..... 3000 Ft,
Zsigmond Lászlót, a történelemtudományok kandidátusát..... 3000 Ft,
Sándor Vilmost, a történelemtudományok kandidátusát..... 3000 Ft,
Balázs Bélát, a Történettudományi Intézet munkatársát..... 3000 Ft,
Erdős Pétert, a közgazdasági tudományok kandidátusát..... 4000 Ft,
Kelemen Zoltánt, a közgazdasági tudományok kandidátusát..... 2500 Ft,
Bródy András, a Közgazdaságtudományi Intézet tudományos munkatársát..... 2000 Ft,
Makkai Máriát, a Filozófiai Intézet tudományos kutatóját..... 2500 Ft,
Eörsi Gyula egyetemi tanárt, a jogi tudományok doktorát..... 4000 Ft,

<i>Peschka Vilmost</i> , a jogi tudományok kandidátusát	2500 Ft,
<i>Mendöl Tibor</i> egyetemi tanárt, a földrajzi tudományok kandidátusát	3000 Ft,
<i>Pécsi Márton</i> tudományos kutatót, a földrajzi tudományok kandidátusát	3000 Ft,
<i>Diószegi Vilmost</i> , a Néprajzi Múzeum tudományos osztályvezetőjét	3500 Ft,
<i>Entz Gézát</i> , a művészettörténeti tudományok kandidátusát	2000 Ft,
<i>Castiglione Lászlót</i> , a Régészeti Kutató Csoport munkatársát	2000 Ft,
<i>Nagy Sándort</i> , a neveléstudományok kandidátusát	3000 Ft.

III. Matematikai és Fizikai Tudományok Osztálya

<i>Császár Ákóst</i> , a matematikai tudományok doktorát	5000 Ft,
<i>Fenyves Ervint</i> , a fizikai tudományok kandidátusát	3000 Ft,
<i>Juvancz Ireneuszt</i> , a Matematikai Kutató Intézet Biometriai Osztályának mb. vezetőjét	3000 Ft,
<i>Steinfeld Ottót</i> , a Matematikai Kutató Intézet tudományos munkatársát	2000 Ft,
<i>Kurucz Györgyöt</i> , a Központi Fizikai Kutató Intézet igazgatóhelyettesét	3000 Ft,
<i>Kiss Dezsőt</i> , a Központi Fizikai Kutató Intézet tudományos munkatársát	2000 Ft,
<i>Nagy Lászlót</i> , a Központi Fizikai Kutató Intézet tudományos munkatársát	2000 Ft,
<i>Kertész Andort</i> , a matematikai tudományok doktorát	3000 Ft,
<i>Keszthelyi Lajost</i> , a fizikai tudományok kandidátusát	2000 Ft,
<i>Zimányi Józsefet</i> , a Központi Fizikai Kutató Intézet tudományos munkatársát	2000 Ft,
<i>Kisdi Dávidot</i> , a fizikai tudományok kandidátusát	3000 Ft,
<i>Moór Arthurt</i> , a matematikai tudományok kandidátusát	3000 Ft,
<i>Náray Zsoltot</i> , a Központi Fizikai Kutató Intézet tudományos munkatársát	5000 Ft,
<i>Obláth Richárdot</i> , a matematikai tudományok kandidátusát	5000 Ft,
<i>Pál Lénárdot</i> , a fizikai tudományok kandidátusát	5000 Ft,
<i>Rapsák Andrást</i> , a debreceni Matematikai Intézet docensét	2000 Ft,
<i>Szendrei Jánost</i> , a matematikai tudományok kandidátusát	3000 Ft,
<i>Tarján Imrét</i> , a fizikai tudományok kandidátusát	5000 Ft,
<i>Vincze Istvánt</i> , a matematikai tudományok kandidátusát	4000 Ft.

IV. Agrártudományok Osztálya

<i>Rajki Sándort</i> , a biológiai tudományok kandidátusát	4000 Ft,
<i>Györffy Bélát</i> , a mezőgazdasági tudományok kandidátusát	2000 Ft,
<i>Dr. P. S. Istvánt</i> , a Mezőgazdasági Kutató Intézet tudományos munkatársát	2000 Ft,
<i>Csete László</i> , a Mezőgazdasági Üzemtani Intézet tudományos osztályvezetője vezetésével dolgozó munkakollektívát	9000 Ft,

<i>Máthé Ferencet</i> , a mezőgazdasági tudományok kandidátusát	2000 Ft,
<i>Gyurkó Pált</i> , a Talajbiológiai Kutató Laboratórium tudományos munkatársát	2000 Ft,
<i>Dr. Pellérdy Lászlót</i> , az állatorvostudományok kandidátusát	3000 Ft,
<i>Pákozdi Zoltánt</i> , Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdaságának volt vezetőjét	3000 Ft,
<i>Biacsi Imrét</i> , a Mezőgazdasági Kutató Intézet igazgatóhelyettesét	2000 Ft,
<i>Balázs Jánost</i> , az MTA Hivatala Beruházási Osztályának munkatársát	2000 Ft,
<i>Nagy Gyulát</i> , a Mezőgazdasági Kutató Intézet Kísérleti Gazdaságának főagronómusát	2000 Ft,
<i>Dr. Kobulej Tibort</i> , az állatorvostudományok kandidátusát	4500 Ft.

V. Orvosi és Biológiai Tudományok Osztálya

<i>Dr. Vályi Nagy Tibort</i> , a Kísérleti Orvostudományi Kutató Intézet Antibiotikum Osztályának megbízott vezetőjét	5000 Ft,
<i>Dr. Hollán Zsuzsát</i> , a Kísérleti Orvostudományi Kutató Intézet Kórélettani Osztályának munkatársát	3000 Ft,
<i>Dr. Komáromi Istvánt</i> , az I. sz. Belklinika munkatársát	3000 Ft,
<i>Dr. Nász Istvánt</i> , a Budapesti Mikrobiológiai Intézet munkatársát	3500 Ft,
<i>Liebermann Lucyt</i> , a Pszichológiai Bizottság tagját	2000 Ft,
<i>Tigyi József</i> docensét	3000 Ft,
<i>Stark Ervint</i> , a Kísérleti Orvostudományi Kutató Intézet igazgatóhelyettesét	3000 Ft.

VI. Műszaki Tudományok Osztálya

<i>Baranya Sándort</i> , a Műszaki Fizikai Kutató Intézet igazgatóhelyettesét	3000 Ft,
<i>Bogárdi Jánost</i> , a műszaki tudományok doktorát	3000 Ft,
<i>Granasztói Pált</i> , a műszaki tudományok kandidátusát	3000 Ft,
<i>Ignác Pál</i> igazgatót	4000 Ft,
<i>Csáki Frigyes</i> , a műszaki tudományok kandidátusát	2000 Ft,
<i>Vámos Tibort</i> , a műszaki tudományok kandidátusát	2000 Ft,
<i>Perényi Imre</i> egyetemi tanárt	4000 Ft,
<i>Körműves Frigyes</i> , a Híradástechnikai Ipari Kutatóintézet igazgatóját	4000 Ft,
<i>Fazekas Sándort</i> , a Műszaki Tudományok Osztálya Közlekedéstudományi Főbizottságának külső előadóját	3000 Ft,
<i>Grasseli Gyulát</i> , a föld- és ásványtani tudományok kandidátusát	4000 Ft,
<i>Jászai Tamást</i> , a Műegyetem adjunktusát	1500 Ft,
<i>Erdőssy Pált</i> , a Hőenergiagazdálkodási- és Tervező Vállalat gépészmérnökét	1500 Ft,
<i>Kézdy Árpádot</i> , a műszaki tudományok doktorát	5000 Ft,
<i>Koller Sándort</i> , az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Út-, Vasút és Közlekedési Tanszéke adjunktusát	3000 Ft,
<i>Kozma László</i> egyetemi tanárt	5000 Ft,
<i>Rácz Elemér</i> egyetemi tanárt	4000 Ft,

<i>Genthon Istvánt</i> , a művészettörténeti tudományok doktorát	5000 Ft,
<i>Horler Miklós</i> építész mérnököt	3000 Ft,
<i>Révhelyi Elemért</i> , a műszaki tudományok kandidátusát	4000 Ft.

VII. Kémiai Tudományok Osztálya

<i>Lengyel Sándor</i> egyetemi tanárt, a kémiai tudományok kandidátusát	5000 Ft,
<i>Török Tibor</i> docenst, a kémiai tudományok doktorát	5000 Ft,
<i>Schneer Anna</i> tudományos munkatársat, a Szerzetlen és Analitikai Kémiai Bizottság titkárát	4000 Ft,
<i>Bite Pált</i> , a kémiai tudományok kandidátusát	4000 Ft,
<i>Nagy Ferencet</i> , a Központi Kémiai Kutató Intézet igazgatóhelyettesét	4000 Ft,
<i>Beck Mihály</i> tudományos munkatársat ..	4000 Ft,
<i>Farkas Lorándot</i> , a kémiai tudományok kandidátusát	3000 Ft.

Biológiai Csoport

<i>Dr. Fábrián Gyulát</i> , a biológiai tudományok kandidátusát	4000 Ft,
<i>Dr. Kovács Sándort</i> , a Pécsi Orvostudományi Egyetem Élettani Intézetének tudományos munkatársát	3000 Ft,
<i>Dr. Soós Árpádot</i> , a biológiai tudományok kandidátusát	3000 Ft,
<i>Cseh Györgyöt</i> , a Gyógyszeripari Kutató Intézet tudományos munkatársát	3000 Ft,
<i>Kovács Margitot</i> , a biológiai tudományok kandidátusát	3000 Ft,
<i>Szabolcsi Lászlónét</i> , a biológiai tudományok kandidátusát	3000 Ft,
<i>Szekeres András</i> t, a Botanikai Kutató Intézet gazdasági vezetőjét	3000 Ft
<i>Andrássy Istvánt</i> , a biológiai tudományok kandidátusát	3000 Ft.

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatala

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatala részéről kiemelkedő tudománypolitikai szervezőmunkáért, illetőleg eredményes tudományos szervezői és igazgatási tevékenységért:

<i>Tőkés Ottót</i> , az Elnökségi Titkárság vezetőjét	5000 Ft,
<i>Vas-Zoltán Pétert</i> , a Nemzetközi Kapcsolatok Osztálya vezetőjét	3000 Ft,
<i>Gujdi Barnát</i> , a Személyzeti Osztály vezetőjét	3000 Ft,
<i>Ádám Józsefnét</i> , a Jóléti Csoport vezetőjét	3000 Ft,
<i>Siklós Tivadart</i> , a Nemzetközi Kapcsolatok Osztálya volt vezetőjét	3000 Ft,
<i>K. Nagy Magdát</i> , a Személyzeti Osztály volt vezetőjét	3000 Ft,
<i>Lonti Györgynét</i> , az MTA Hivatala Gondnokságának vezetőjét	2000 Ft,

<i>Kovács Józsefet</i> , a Nemzetközi Kapcsolatok Osztálya előadóját	2000 Ft,
<i>Singer Béláné</i> főelőadót	2000 Ft,
<i>Garamvölgyi Józsefet</i> , a Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya szaktitkárát	3000 Ft,
<i>Kónya Sándort</i> , a Társadalmi—Történeti Tudományok Osztálya szaktitkárát	4000 Ft,
<i>Dobos Lajost</i> , a Matematikai- és Fizikai Tudományok Osztálya szaktitkárát	3000 Ft,
<i>Tóth Béla</i> főelőadót	2000 Ft,
<i>Kardos Ibolyát</i> , a Kémiai Tudományok Osztálya szaktitkárát	3000 Ft,
<i>Erdélyi Elekné</i> főelőadót	3000 Ft,
<i>Nagy Tiborné</i> főelőadót	2000 Ft,
<i>Bernáth Istvánné</i> főelőadót	2000 Ft,
<i>Ekés László</i> főelőadót	2000 Ft,
<i>Szöllőssy László</i> főelőadót	2000 Ft,
<i>Papp Lajos</i> főelőadót	2000 Ft.

Akadémiai Kiadó

<i>Alpári Pálné</i> felelős szerkesztőt	2000 Ft,
<i>Radnóti Károly</i> műszaki vezetőt	2000 Ft,

Akadémiai Nyomda

<i>Kiss László</i> könyvkötészeti művezetőt ..	2000 Ft,
<i>Tóth Gyula</i> termelési osztályvezetőt ..	2000 Ft.

Akadémiai Könyvtár

<i>Gergely Pált</i> , az Akadémia kéziratára tudományos dolgozóját	3000 Ft.
--	----------

Jogszabályok

A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1958. évi 42. számú

törvényerejű rendelete

a fontos és bizalmas munkakörök betöltéséről szóló 1957. évi 66. számú törvényerejű rendelet kiegészítéséről

1. §. A fontos és bizalmas munkakörök betöltéséről szóló 1957. évi 66. számú törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Tvr.) rendelkezéseit a Tvr. vagy annak végrehajtásaként kiadott jogszabályok hatálya alá tartozó állásokat betöltő személyekre abban az esetben is alkalmazni kell, ha állásukba 1956. október 1. napját megelőzően kerültek.

2. §. A jelen törvényerejű rendelet 1959. január 1. napján lép hatályba.

Dobi István s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
elnöke

Kristóf István s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
titkára

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
1046/1958. (XII. 29.) számú

h a t á r o z a t a

az 1033/1957. (XII. 28.) Korm. számú határozat
módosításáról

1. A fontos és bizalmas munkakörök betöltéséről szóló 1957. évi 66. számú törvényerejű rendelet egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 1093/1957. (XII. 28.) Korm. számú határozat (a továbbiakban: Határozat) 3. pontja akként módosul, hogy a Minisztertanács Személyügyi Titkárságának nyilatkozatát kell kikérni a fontos és bizalmas munkaköröknél azok tekintetében is, akik a munkakörökbe 1956. október 1-ét megelőzően nyertek kinevezést, előléptetést, áthelyezést, alkalmazást vagy megválasztást.

2. A Határozat 5. pontja akként módosul, hogy a Személyügyi Titkárság a hozzá benyújtott javaslatokra, ha az állás betöltése 1956. október 1. előtt történt, 30 nap alatt, ha az állás betöltése 1956. október 1. után történt, 15 nap alatt köteles választ adni.

3. A jelen határozat 1959. január 1. napján lép hatályba.

Apró Antal s. k.,

a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
első elnökhelyettese

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
72/1958. (XII. 31.) számú

r e n d e l e t e

az új termelői árrendszer bevezetésével érintett
újítási és feltalálói díjak felülvizsgálatáról

1. §

Az újítás vagy találmány megvalósítására a jelen rendelet hatálybalépése előtt kötött szerződésekben megállapított újítói, illetőleg feltalálói díj összege az új termelői árrendszer bevezetése folytán nem emelkedhet.

2. §

(1) A vállalatok (állami szervek) kötelesek mindazokat a szerződéseket felülvizsgálni, amelyeknek a díjazásra vonatkozó részét az új termelői árrendszer bevezetése érinti; ezeket az 1. §-nak megfelelően módosítani kell.

(2) Ha a vállalat (állami szerv) és az újító (feltaláló) a módosítás tekintetében megállapodni nem tudnak, a szerződés módosításáról végérvényesen dönt:

a) újítás esetén az illetékes miniszter által kijelölt szerv;

b) találmány esetén az Országos Találmányi Hivatal mellett szervezett bizottság.

(3) Az Országos Találmányi Hivatal mellett szervezett bizottság elnöke az Országos Találmányi Hivatal elnöke, vagy az általa kijelölt személy; tagjai az illetékes minisztérium, a Szakszervezetek Országos Tanácsa, az Országos Árhivatal és az Országos Találmányi Hivatal egy-egy képviselője. A bizottság szótöbbséggel határoz.

3. §

Az 53/1955. (VIII. 25.) M. T. számú rendelet hatálya alá tartozó újítások és találmányok díjazásának megállapításánál az 1. §-ban foglalt rendelkezést megfelelően alkalmazni kell.

4. §

A jelen rendelet hatálya alá tartozó ügyekben újítási, vagy feltalálói díjat, illetőleg díjrészletet az 1959. évi január hó 1. napját követően csak a jelen rendeletben foglaltak figyelembevételével lehet kifizetni.

5. §

A jelen rendelet 1959. évi január hó 1. napján lép hatályba.

Apró Antal s. k.,

a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
első elnökhelyettese

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
73/1958. (XII. 31.) számú

r e n d e l e t e

a vállalati besorolások átmeneti rendezéséről

Annak érdekében, hogy az új termelői árrendszer 1959. évi január hó 1-vel történő bevezetése ne idézzen elő indokolatlan változásokat a vállalatok besorolásában, a kormány a következőket rendeli:

1. §

A kormány újabb rendelkezéséig a miniszterek a vállalatokat a 37/1956. (X. 14.) M. T. számú rendelet 3. §-ának (1) bekezdése alapján magasabb kategóriába nem sorolhatják át.

2. §

Az újonnan alakuló vállalatokat — ideiglenes érvénnyel — a már működő vállalatokhoz mért arányosítással kell besorolni.

3. §

A jelen rendelet 1959. évi január hó 1. napján lép hatályba.

Apró Antal s. k.,

a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
első elnökhelyettese

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
2/1959. (I. 3.) számú

r e n d e l e t e

az állami szervek magánszemélyektől történő
árubeszerzéseiről, valamint ingatlanvásárlásairól

1. §

Állami vállalat és egyéb állami gazdálkodó szerv, továbbá költségvetési szerv, valamint ezek jóléti, szociális, kulturális és sport intézménye (a továbbiakban: állami szerv) anyagok, termelőeszközök és egyéb áruk megvételére (a továbbiakban: árubeszerzés), továbbá ingatlanvásárlásra, valamint

bérletre magánszeméllyel szerződést csak a jelen rendelet szabályai szerint köthet.

2. §

A jelen rendelet rendelkezései nem vonatkoznak:

- a kereskedelmi és közétkeztetési vállalatoknak feladatkörükbe tartozó és magánszemélyektől történő áruvásárlásaira;

- a felvásárlásra és a termelési szerződésekre;
- a haszon- és tenyészállatvásárlásra;
- a múzeumok, népművészeti intézmények, egyetemek, egyetemi könyvtárak és levéltárak gyűjteményeinek növelését szolgáló beszerzésekre;
- a szellemi szolgáltatás igénybevételére;
- a fuvarozásra;
- a bizományi tevékenységet végző állami vállalatok vásárlásaira;
- a közületek étkeztetési célt szolgáló napi élelmiszer beszerzéseire;
- a jogszabály szerint műalkotásnak minősített képzőművészeti vagy iparművészeti tárgy beszerzésére.

3. §

(1) Állami szerv magánszemélytől csak akkor szerezhethet be árut, ha a beszerzés állami vállalatnál vagy szövetkezetnél nem lehetséges.

(2) A kisipari termék beszerzésére, vagy kisipari szolgáltatásra vonatkozó szerződéskötést külön jogszabály szabályozza.

4. §

(1) Állami szerv magánszemélytől csak olyan árut szerezhethet be, amelynek forgalomba hozatalát vagy megvásárlását jogszabály nem tiltja.

(2) Az állami szerv a vásárlás előtt köteles meggyőződni arról, hogy a vétel tárgyát képező áru az eladó tulajdona.

(3) Magánszemélytől történő árubeszerzésre esetenként

- 1000 Ft-ig a megrendelő állami szerv vezetője;
- 1000—10 000 Ft-ig a megrendelő állami szerv közvetlen felügyeletét ellátó szerv vezetője;
- 10 000 Ft értékhatár felett az állami szerv felett felügyeletet gyakorló miniszter, illetőleg a fővárosi, megyei, megyei jogú városi tanács végrehajtó bizottságának elnöke adhat engedélyt.

(4) 800 Ft-ot meghaladó értékű fényűzési cikk beszerzésére csak az illetékes minisztérium, tanácsi szervek esetében az illetékes (megyei, megyei jogú városi, fővárosi) tanács végrehajtó bizottságának elnöke adhat engedélyt.

5. §

(1) Állami szerv magánszemélytől ingatlant csak akkor vásárolhat, ha az ingatlan tulajdonjoga kizárólagos útján nem szerezhető meg, vagy ha az ingatlan birtokbavétele közületi elhelyezés útján nem lehetséges, és a vásárláshoz szükséges pénzügyi fedezet a mindenkori pénzellátási szabályoknak megfelelően biztosítva van.

(2) A kizárólagos lehetőség ellenére megvásárolható az ingatlan, ha a vétel útján történő tulajdonszerzés az állam szempontjából gazdaságilag előnyösebb. Közületi elhelyezés lehetősége ellenére

megvásárolható az ingatlan, ha az elérni kívánt cél a tulajdonjog megszerzését is szükségessé teszi.

(3) Ingatlanvásárlásra

a) 50 000 Ft értékhatárig a vásárló állami szerv közvetlen felügyeletét ellátó szerv vezetője, tanácsi szervek esetében a fővárosi, megyei, megyei jogú városi tanács végrehajtó bizottságának illetékes szakigazgatási szerve;

b) 150 000 Ft értékhatárig a szakfelügyeletet ellátó miniszter, illetve tanácsi szervek esetében a fővárosi, megyei, megyei jogú városi tanács végrehajtó bizottsága;

c) 500 000 Ft értékhatárig mező- és erdőgazdasági művelés alatt álló ingatlanok, valamint mezőgazdasági épületek tekintetében a földművelésügyi miniszter, lakóépületek és be nem épített telkek tekintetében az építésügyi miniszter, egyéb ingatlanok tekintetében a pénzügyminiszter adhat engedélyt;

d) 500 000 Ft-ot meghaladó értékű ingatlan vásárlására engedélyt kizárólag a pénzügyminiszter adhat.

(4) Állami szerv magánszemélytől ingatlant csak ingatlanközvetítő vállalat, illetve ingatlankezelő vállalat ingatlanközvetítő részlege (a továbbiakban: ingatlanközvetítő szerv) útján vásárolhat. A vevő az ingatlanközvetítő szervnek a vásárlási megbízással egyidejűleg köteles az ingatlanvásárlásra vonatkozó engedélyt bemutatni.

(5) Állami szerv magánszemélytől ingatlant az ingatlanközvetítő szerv által megállapított forgalmi értéknél magasabb áron csak a pénzügyminiszter vagy az általa kijelölt szerv engedélyével vásárolhat.

(6) A jelen szakasz rendelkezéseit kell alkalmazni — a mezőgazdasági ingatlanok kivételével — állami szerv és magánszemély közt történő ingatlancsere esetében is.

6. §

(1) Állami szerv ingó dolgot vagy ingatlant magánszemélytől csak engedély alapján bérelhet. Az engedély megadása a 2. §. (3) bekezdésében megjelölt értékhatároktól függően az ott meghatározott szerv hatáskörébe tartozik.

(2) Bérlet esetében az értékhatár szempontjából az egy évi bérleti díjnak megfelelő összeget kell figyelembe venni.

7. §

(1) A jelen rendelet alá eső és 500 Ft-ot meghaladó beszerzés, ingatlanvásárlás, illetve bérlet ellenértékét az állami szerv csak abban az esetben fizetheti ki, ha a neki bemutatott és 30 napnál nem régebbi keletű hivatalos igazolásból meggyőződött arról, hogy a magánszemélynek adótartozása nem áll fenn.

(2) Ha a magánszemélytől történő árubeszerzés, ingatlanvásárlás, illetve bérlet esetében az ellenérték meghaladja a készpénzvásárlás mindenkori értékhatárát, az állami szerv az Országos Takarékpénztár útján köteles az ellenértéket átutalni.

8. §

Az állami szerv, illetőleg az annak felügyeletét ellátó szerv vezetője köteles a fegyelmi eljárást lefolytatni az állami szerv azon dolgozója, illetőleg veze-

tője ellen, aki a jelen rendelet rendelkezéseinek megszegésével vagy kijátszásával magánszeméllyel szerződést köt, vagy magánszemély részére fizetést teljesít. Egyidejűleg határozni kell a dolgozó kártérítési kötelezettsége felől is. A kártérítésre vonatkozóan az általános szabályok az irányadók.

9. §.

(1) A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba, végrehajtásáról a pénzügyminiszter gondoskodik.

(2) A rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a 2182/1956. (X. 20.) számú minisztertanácsi határozat még érvényben levő rendelkezései hatályukat veszítik.

Apró Antal s. k.,

a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszti Kormány
első elnökhelyettese

KÖZLEMÉNYEK

A költségvetésből ^ogazdálkodó szervek 1959. évi soronkívüli előléptetési keretének felhasználásáról

A Pénzügyminisztériummal egyetértésben közöljük, hogy a költségvetésből gazdálkodó szervek 1959. évi soronkívüli (évközi) előléptetési kerete 1959. évi január hó 1. napjától a betöltött állásokra eső havi alapbér 1%-ában felhasználható. A betöltetlen állásokra eső összeget tartalékolni kell. A havi keret a felhasznált összeggel csökken, s teljes felhasználása esetén további előléptetésekre a fokozatos előléptésen alapuló bérrendszerbe tartozó dolgozóknál nincs, míg az alsó és felső bérhatáros bérrendszerbe tartozó dolgozóknál csak az engedélyezett havi alapbérkereten belül van lehetőség.

Az alsó- és középfokú oktatási intézmények pedagógus munkakörbe besorolt dolgozói és az egészségügyi intézmények dolgozói részére előirányzott soronkívüli előléptetési keret a tervezett bérintézkedések hatálybalépéséig nem használható fel.

*Munkügyi Minisztérium,
Bér- és Munkaerőgazdálkodási
Főosztály*

A folyamatos munkaviszony alapján járó pót szabadság kiszámítása az 1959. évre*

Ha a munkaviszony az alanti határok közé eső időben keletkezett		Akkor a pót-szabadság mértéke az alábbi (munkanap)
1919. július 2—1920. július 1.	12	
1920. július 2—1921. július 1.	12	
1921. július 2—1922. július 1.	12	
1922. július 2—1923. július 1.	12	
1923. július 2—1924. július 1.	12	
1924. július 2—1925. július 1.	12	
1925. július 2—1926. július 1.	12	
1926. július 2—1927. július 1.	12	
1927. július 2—1928. július 1.	12	
1928. július 2—1929. július 1.	12	
1929. július 2—1930. július 1.	12	
1930. július 2—1931. július 1.	11	
1931. július 2—1932. július 1.	11	
1932. július 2—1933. július 1.	11	
1933. július 2—1934. július 1.	10	
1934. július 2—1935. július 1.	10	
1935. július 2—1936. július 1.	10	
1936. július 2—1937. július 1.	9	
1937. július 2—1938. július 1.	9	
1938. július 2—1939. július 1.	9	
1939. július 2—1940. július 1.	8	
1940. július 2—1941. július 1.	8	
1941. július 2—1942. július 1.	8	
1942. július 2—1943. július 1.	7	
1943. július 2—1944. július 1.	7	
1944. július 2—1945. július 1.	7	
1945. július 2—1946. július 1.	6	
1946. július 2—1947. július 1.	6	
1947. július 2—1948. július 1.	5	
1948. július 2—1949. július 1.	5	
1949. július 2—1950. július 1.	4	
1950. július 2—1951. július 1.	4	
1951. július 2—1952. július 1.	3	
1952. július 2—1953. július 1.	3	
1953. július 2—1954. július 1.	2	
1954. július 2—1955. július 1.	2	
1955. július 2—1956. július 1.	1	
1956. július 2—1957. július 1.	1	
1957. július 2—1958. július 1.	—	
1958. július 2—	—	

* Mt. 51. §. (1) bekezdés a) pont és Mt. V. 93. §.

Munkügyi Minisztérium

Jogszabálymutató

1958. december 15-től 1959. január 7-ig

A közzététel helye	A jogszabály száma és kelte	A jogszabály tárgya
Magyar Közlöny	1958. évi 38. számú tvr. (M. K. 112.)	A Magyar Népköztársaság kormánya és a Német Demokratikus Köztársaság kormánya között az egészségügyi együttműködés tárgyában Berlinben, 1958. június 14-én aláírt egyezmény kihirdetéséről.
	1958. évi 38. számú tvr. (M. K. 113.)	A Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között a polgári, családjogi és bűnügyi jogsegély tárgyában Moszkvában, 1958. évi július hó 15. napján aláírt szerződés kihirdetéséről.
	1958. évi 40. számú tvr. (M. K. 115.)	A dolgozók társadalombiztosítási nyugdíjáról.
	67/1958. (XII. 24.) Korm. rendelet (M. K. 115.)	A dolgozók társadalombiztosítási nyugdíjáról szóló 1958. évi 40. számú törvényerejű rendelet végrehajtásáról.
	2/1958. (XII. 29.) P. M.— K. P. M. (M. K. 116.)	A gyógy- és üdülõhelyi díjakról szóló 1/1957. (VI. 21.) P. M. — K. P. M. számú együttes rendelet kiegészítéséről.
	3/1958. (XII. 31.) B. M. (M. K. 118.)	A személyi igazolvány kiállításáért járó terítés újabb megállapításáról.
3/1959. (I. 6.) Korm. rendelet (M. K. 2.)	A családfenntartó sorköteles szolgálathasztásáról, továbbá a sorkatonai szolgálatot teljesítő személyek hozzátartozóinak segélyben, illetõleg egyes kedvezményekben való részesítéséről.	
Pénzügyi Közlöny	198/1958. (P. K. 37.) P. M.	A munka-, védõ- és egyenruhák elszámolásáról.
	202/1958. (P. K. 37.) P. M.	Az állami vállalatok pénzellátásának 1959. I. negyedévi átmeneti rendjéről.
	205/1958. (P. K. 37.) P. M.	A beruházások és felújítások 1958. évi elszámolásáról.
	219/1958. (P. K. 37.) P. M.	Az állami vállalatok állóeszköz állományának megõrzéséről és gazdaságos felhasználásáról.
	28/1958. (Tg. É. 29.) O. T.—P. M.	Az 1959. évi beruházások és felújítások pénzügyi lebonyolításáról.

AKADEMIAI KÖZLÖNY, a Magyar Tudományos Akadémia hivatalos lapja. Megjelenik rendszerint havonta kétszer. — A szerkesztésért felelős: a Magyar Tudományos Akadémia Elnöki Titkárságának vezetője.

Kiadja: az Akadémiai Kiadó, Budapest V., Alkotmány u. 21. — Felelős: az Akadémiai Kiadó igazgatója. — 600 példány.

Akadémiai Nyomda, Budapest V., Gerlóczy u. 2. — 47781/59 — Felelős vezető: Bernát György

Akadémiai Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. JANUÁR 31.

TARTALOM

Oldal

Törvények, rendeletek, határozatok	1002/1959. (I. 11.) Korm. határozat 1003/1959. (I. 14.) Korm. határozat 13/1958. (XII. 3.) GB. h.	Országos távlati tudományos kutatási terv készítéséről ..... 9 Az üdültetés egyes kérdéseiről szóló 1056/1957. (VI. 12.) Korm. számú határozat módosításáról ..... 10 A hivatali helyiségek felszabadításáról 11
Az Akadémia elnökének utasítása	1/1959. MTA (A. K. 2.)	A beruházásokról, az importkeretekről, továbbá a gép- és műszer-gazdálkodásról kiadott 6/1957. MTA (A. K. 16.) számú utasítás módosításáról és kiegészítéséről 12
Miniszteri utasítás	1/1959. (I. 8.) Mü. M.	A röntgen- és radiológiai anyagvizsgálók szakképesítéséről.. 12
Közlemények		13
Jogszabálymutató		14

Jogszabályok

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
1002/1959. (I. 11.) számú

határozata

országos távlati tudományos kutatási terv készítéséről

A kutató intézmények (kutatóintézetek, egyetemi tanszékek, fejlesztő intézetek, kísérleti állomások stb.) munkáját, anyagi erőit és szellemi felkészültségét a népgazdaság, a tudományok és a kulturális fejlődés igényeiből adódó legfontosabb feladatok megoldására kell összpontosítani. Ennek érdekében országos távlati tudományos kutatási tervet (a továbbiakban: távlati kutatási terv) kell készíteni.

A távlati kutatási terv kidolgozására a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány az alábbiakat határozza.

I.

A távlati kutatási terv elkészítése

1. A távlati kutatási tervet a népgazdaság fejlesztéséből és a KGST országai közötti munkamegosztásból adódó igények, a tudományok fejlődéséből és a kulturális fejlődésből adódó kutatási feladatok alapján, az Országos Tervhivatal és a

Magyar Tudományos Akadémia közreműködésével és az érdekelt miniszterek véleményének meghallgatásával a Tudományos és Felsőoktatási Tanács (a továbbiakban: TFT) készíti el és terjeszti a Minisztertanács elé.

Határidő: 1959. június 30.

2. A Minisztertanács által elfogadott távlati kutatási terv végrehajtásáról a TFT minden évben — első ízben 1960-ban — jelentést tesz a Minisztertanácsnak.

II.

Előkészítő bizottságok

1. A távlati kutatási terv minisztertanácsi jóváhagyása után az egyes kutatási főfeladatokért felelős — a Minisztertanács által kijelölt — irányító szervek előkészítő bizottságokat alakítanak. Az előkészítő bizottságokba olyan tudósokat, tudományos dolgozókat, gyakorlati és tervező szakembereket kell kijelölni, akik a főfeladat megoldásához, illetőleg az erre irányuló kutatások elvégzéséhez kiváló elméleti képzettséggel és gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek.

2. Az előkészítő bizottságok a távlati kutatási tervben kitűzött főfeladatokról és az azokhoz kapcsolódó kutatási feladatokról tervtanulmányt készítenek. Ennek tartalmaznia kell:

a) a főfeladat megnevezését és tömör értelmezését;

b) a főfeladat megoldására irányuló törekvések részletes feltárását és az e téren elért hazai és külföldi eredmények ismertetését;

c) a főfeladat jelentőségét a tudományos fejlődés, a népgazdasági vagy kulturális feladatok megoldása szempontjából;

d) a főfeladat részeként kitűzendő kutatási feladatokat és ezeken belül a kutatási témák meghatározását;

e) a főfeladat és ezen belül az egyes feladatok és kutatási témák műszaki-gazdasági elemzését;

f) a kutatási témáknak a meglévő akadémiai és minisztériumi intézmények között történő elosztására vonatkozó javaslatokat;

g) a főfeladat körébe tartozó kutatómunkát végző tudományos munkahelyek jellemző adatait (személyi állomány, kutatómunka tárgyi feltételei stb.), javaslatot — a rendes évi fejlesztési ütemen túlmenően — esetleges változtatásokra és ezek alapján a témák kidolgozásához szükséges időtartam becslését;

h) javaslatot a főfeladat megoldására irányuló kutatások összehangolását végző szervre;

i) a főfeladat megoldására irányuló nemzetközi együttműködésre vonatkozó javaslatot.

A tervtanulmányt általában az előkészítő bizottság megalakulásától számított 6 hónap alatt kell elkészíteni.

3. A tervtanulmányokat a benyújtás után 2 hónapon belül az irányító szerv vezetője jóváhagyás végett a TFT elé terjeszti.

4. A tervtanulmányokat a TFT saját hatáskörben hagyja jóvá.

5. A tervtanulmány jóváhagyása után a felelős irányító szerv az előkészítő bizottság munkáját befejezettnek nyilvánítja és tagjait felmenti.

6. A Minisztertanács által a távlati kutatási tervben jóváhagyott főfeladatok kutatási munkáit a tervtanulmányok szerint kell végezni.

III.

A távlati kutatási terv és az éves kutatási tervek viszonya

1. A felelős irányító szerv a főfeladatok kutatásainak irányítására és szükséges összehangolására koordináló bizottságot hoz létre. A koordináló bizottságok szervezésére, feladataira és hatáskörére vonatkozó kérdéseket a TFT szabályozza.

2. Az egyes kutató intézmények munkáját a távlati kutatási tervben meghatározott főfeladatok megoldására kell összpontosítani.

3. A távlati kutatási terv nem érinti a kutató intézmények éves tudományos kutatási tervkészítési kötelezettségét. Az éves kutatási tervekbe a távlati tervből folyó feladatokat megfelelően be kell dolgozni, emellett helyet kell biztosítani a kutató intézmény saját kezdeményezésére, valamint a közben felmerülő egyéb kutatások elvégzésére is.

4. A TFT a távlati kutatási terv és az éves tudományos kutatási tervek költségvetési összehangolása szempontjából a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 32/1957. (VI. 5.) számú rendelete szerint jár el.

IV.

A távlati kutatási terv nemzetközi egyeztetése

1. A távlati kutatási tervnek a Minisztertanács által történt jóváhagyása után a Gazdasági Kapcsolatok Titkársága (továbbiakban: GKT) közreműködik a nemzetközi koordinálás előkészítésében.

2. A TFT és GKT vizsgálják meg, hogy a különböző nemzetközi együttműködési bizottságok munkáját hogyan lehet eredményesen felhasználni a tudományos kutatások nemzetközi koordinálására és tegeyenek javaslatot a nemzetközi együttműködésben háttérbe szoruló tudományágaknak az együttműködésbe való bekapcsolására.

Az erről szóló jelentést 1959. évi október hó 30-ig a Minisztertanács elé kell terjeszteni.

V.

Vegyes rendelkezések

1. A távlati kutatási terv előkészítésében közreműködő intézmények saját javaslataik elkészítése után, annak alapján kezdjék meg azok végrehajtását. A felsőbb szerv által elrendelt esetleges módosításokat a tervjavaslat utólagos módosításaként kell végrehajtani.

2. A TFT irányítja a távlati kutatási terv készítését, összehangolja az előkészítő bizottságok munkáját és ellenőrzi a jelen határozatból folyó feladatok elvégzését.

3. A jelen határozat alapján a TFT-re háruló feladatok elvégzéséhez szükséges személyi és dologi kiadásokat évenként a Minisztertanács Titkársága költségvetésében kell előirányozni.

4. A jelen határozat kihirdetése napján lép hatályba; végrehajtásáról a TFT gondoskodik.

Dr. Münnich Ferenc s. k.,

a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
elnöke

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
1003/1959. (I. 14.) számú

határozata

az üdültetés egyes kérdéseiről szóló 1056/1957. (VI. 12.) Korm. számú határozat módosításáról

A Kormány az üdültetés egyes kérdéseinek rendezéséről szóló 1056/1957. (VI. 12.) Korm. számú határozatot az alábbiak szerint módosítja:

1. A határozat 1. pontja helyébe az alábbiak lépnek:

„1. a) A kedvezményes üdültetés céljára szolgáló üdülőt, vagy hétvégi pihenőt (továbbiakban: üdülő) létesíteni, vagy az e célra szolgáló épületek férőhelyszámát növelni csak az igazgatói alápól, nyereségrészesedésből, dolgozók hozzájárulásából és más hasonló forrásból — ide nem értve a vállalatfejlesztési alapot — szabad. Az állami költségvetés terhére ilyen célra nem szabad kiadást eszközölni, kivéve, ha erre az állam közvetlen pénzfedezetet biztosít.

b) Új üdülőt építeni az a) pontban foglaltak szerint is csak abban az esetben lehet, ha az épület

legalább 100—150 férőhelyes, átlag 2 ágyas, folyóvizes, társalkodóhelyiséggel, konyhával és étkezővel is ellátott.

b) Az üdülő létesítésénél törekedni kell arra, hogy az üdülő egész évi kihasználtsága biztosítva legyen. Az üdülő helyét lehetőleg magaslati, illetve gyógyhelyen kell kiválasztani.

c) Azok a vállalatok, amelyek a *b)* pont szerinti üdülők létesítéséhez szükséges, erre a célra felhasználható pénzfedezettel nem rendelkeznek, más vállalatokkal való társulás útján létesíthetnek üdülőt.

A társas üdülők építésének és működésének szabályait a munkaügyi miniszter, a pénzügyminiszterrel, az egészségügyi miniszterrel és az építésügyi miniszterrel egyetértésben szabályozza.

d) Üdülőknek az *a)*—*c)* pontok alapján történő létesítéséhez, illetve a már meglévő üdülők férőhelyeinek építkezés útján való növeléséhez az illetékes miniszter, valamint az illetékes szakszervezet engedélye szükséges.

e) Magánszemélyektől üdülés céljaira ingatlan bérelni, vagy vásárolni nem szabad, kivéve a 8200/1947. (VII. 11.) Korm. számú rendelet alapján létesített bérleti szerződéseket, továbbá a közületi elhelyezési rendeletek alapján használatba adott üdülőket, vagy helyiségeket.

f) Felül kell vizsgálni a jelen határozat hatálybalépése előtt magánszemélyekkel — üdültetésre használt ingatlanainak bérletére — kötött szerződések fenntartásának indokoltságát. Ennek megfelelően az üdülőt bérlő szerv ha a bérleti szerződést továbbra is fenn kívánja tartani, köteles a jelen határozat kihirdetésétől számított 60 napon belül a bérlet fenntartásának engedélyezését kérni. A kérelem felett az üdülőt bérlő szerv felett felügyeletet gyakorló miniszter (megyei tanács vb. elnöke), a szakszervezetek esetében a Szakszervezetek Országos Tanácsa főtitkára dönt.

Azon üdülőépületeket, vagy helyiségeket, melyeket a jövőben nem használhatnak üdülés céljaira, az elhelyező hatóságok rendelkezésére kell bocsátani."

2. A határozat 4. pontja helyébe az alábbiak lépnek:

„4. A hivatalok hétfélig pihenőiben és étkezést nem biztosító üdülőiben fizetendő térítési díjakat a pénzügyminiszter a munkaügyi miniszterrel egyetértésben szabályozza.”

3. A határozat 7. pontja 11. pontra változik.

4. A határozat az alábbi pontokkal kiegészül:

„7. Ha valamely vállalati, vagy hivatali idény-üdülő férőhelyének 85%-os kihasználtsága és legalább 98 napi üzemeltetése biztosítva nincs, az üzemeltető szervek kötelesek felesleges férőhelyeket az üdülővel nem rendelkező más vállalatoknak — elsősorban saját iparágon belül —, illetve hivataloknak bérbeadni. A bérbeadás nem haladhatja meg a férőhelyek 50%-át. A koordinálásról a vállalati, illetve hivatali üdülők felett felügyeletet gyakorló illetékes miniszter — a szakszervezettel egyetértésben — gondoskodik.”

8. Ha az üdülő fenntartásával és üzemeltetésével kapcsolatos költségeket a vállalat igazgatói alap, vagy nyereségrészesedés hiányában biztosí-

tani nem tudja, az üdülő fenntartási és üzemeltetési költségeit a beutaltaknak kell viselniük.

9. A munkaügyi miniszter a Szakszervezetek Országos Tanácsa főtitkárával egyetértésben készítse el a vállalati és hivatali üdülők ügyviteli szabályzatát, a pénzügyminiszterrel, az egészségügyi miniszterrel és az üdülőket fenntartó vállalatok felett felügyeletet gyakorló miniszterekkel egyetértésben gondoskodjék arról, hogy a vállalati üdülők 1959. évtől kezdve kötelezően alkalmazzák a hivatali üdülőkre megállapított költségvetési, üzemeltetési (ideértve az étkezési nyersanyagnormákat is) és egészségügyi normákat.

A vállalati és hivatali saját kezelésű üdülőkbe a beutalás csak a szakszervezeti bizottságokon keresztül történhet és ezeknél a beutalásoknál is alkalmazni kell azokat az elveket és szabályokat, amelyeket a Szakszervezetek Országos Tanácsa Elnöksége a szervezett üdültetésre vonatkozó határozatában előír — a szakszervezeti tagsághoz való ragaszkodás kivételével.

10. A miniszterek kötelesek a felügyeletük alá tartozó vállalatok és hivatalok üdülési tevékenységét figyelemmel kísérni, a rendelkezések betartását — különösen a pénzügyi felhasználások jogosságát — ellenőrizni, valamint az elkövetett szabálysértésekben vétkes személyek felelősségre vonásáról gondoskodni.”

5. A határozat 8. és 9. pontja 12., 13. pontra változik.

6. Jelen határozat kihirdetése napján lép hatályba.

Dr. Münnich Ferenc s. k.,

a Magyar Forradalmi Munkás-Páruszt Kormány
elnöke

A Gazdasági Bizottság
13/1958. (XII. 3.) G. B. számú
határozata

a hivatali helyiségek felszabadításáról

(Megjelent a Tanácsok Közlönye 1958. évi 91. számában is)

A Gazdasági Bizottság megvizsgálva az irodahelyiségek, diák- és munkás-szállások kihasználtságára vonatkozó adatfelvétel eredményeit, megállapítja, hogy a közületek jelentős nagyságú normafeletti területet foglalnak el. A lakástermelés fokozása céljából — figyelembe véve, hogy a 2106/1955. (V. 10.) számú minisztertanácsi határozatban rögzített normák a közületek megfelelő elhelyezését biztosítják — a Gazdasági Bizottság az alábbiakat határozza.

1. A Gazdasági Bizottság elvben helyesnek és szükségesnek tartja az irodahelyiségeknél, diák- és munkásszállásoknál mutatóköző normafeletti területek felszabadítását, amennyiben az szervenként az 50 m²-t meghaladja. Ennek végrehajtása érdekében utasítja a minisztereket, országos hatáskörű szervek vezetőit, fővárosi megyei és megyei jogú városi tanácsok vb. elnökeit hogy a felügyeletük alá tartozó szervek elhelyezését vizsgálják felül azzal a céllal, hogy a normafeletti területek felszabadítá-

sával mennél nagyobb számú további lakásokat alakítsanak ki. A vizsgálat, illetve a helyiségek felszabadítása és kiürítése folyamatosan kell hogy történjék, úgy azonban, hogy e munka legkésőbb 1959. szeptember 1-ig bezárólag befejezést nyerjen.

2. A helyiségek felszabadításánál, illetve a lakások kialakításánál feltétlenül figyelemmel kell lenni a gazdaságosságra. A felszabaduló helyiségeket elsősorban lakások létesítésére kell felhasználni. Indokolt esetben a normafeletti terület egyéb közületi elhelyezési célokra is igénybevehető (pl. jelenleg más célra használt szállodák, oktatási és egészségügyi intézmények eredeti rendeltetésre történő visszajuttatása stb.).

3. A felszabaduló helyiségeket közvetlenül, vagy közvetve lakás céljára, vagy egyéb közületi elhelyezési célra — az érvényben levő jogszabályok alapján — csak a területileg illetékes elhelyező hatóság határozata alapján lehet felhasználni.

4. A létesülő lakások elosztása és a pénzügyi lebonyolítás az 1015/1958. (IV. 12.) Korm. számú határozatban foglaltak szerint történik. A szükséges hitelkeretet a pénzügyminiszter az Országos Takarékpénztár útján biztosítsa.

5. A miniszterek, az országos hatáskörű szervek vezetői, a fővárosi, megyei, megyei jogú városi tanácsok vb. elnökei a jelen határozat végrehajtásáról 1959. szeptember 15-ig tegyenek jelentést a Gazdasági Bizottság elnökének.

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének utasítása

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének
1/1959. MTA (A. K. 2.) számú
utasítása

a beruházásokról, az importkeretekről, továbbá a gép- és műszergazdálkodásról kiadott 6/1957. M. T. A. (A. K. 16.) számú utasítás módosításáról és kiegészítéséről

A 6/1957. MTA (A. K. 16.) számú utasítás (a továbbiakban: Utasítás) rendelkezései a következőképpen módosulnak:

Az Utasítás I. 6. és 7. pontja hatályát veszti, helyébe a következő rendelkezések lépnek:

6. Nyilvántartja az intézetek és a támogatott szervek beruházási, beszerzési célokat szolgáló felújítási és az ezekkel kapcsolatban meghatározott devizakereteit — a vegyes import devizakereteket. Kezeli az építési anyag-, a belföldi gép-, az irodagép- és a nemesfém kereteket. Ellenőrzi a felsorolt keretek betartását és ennek érdekében szabályozza az említett keretek terhére történő kötelezettségvállalás központi nyilvántartását. Vezeti az irodagépek nyilvántartását.

7. Közvetlenül intézi a Hivatal beruházásait és építési felújításait.

Az Utasítás II. része a következő rendelkezéssel egészül ki:

5. A lakásépítkezések, ideértve a lakások megosztását is, továbbá a jóléti intézményekkel kapcsolatos beruházások és felújítások közvetlenül az Akadémia Hivatala Jóléti Csoportjának hatáskörébe tartoznak.

Az Utasítás III. 4. pontja és 7. pontjának utolsó mondata hatályát veszti. A 4. pont helyébe a következő rendelkezések lépnek:

4. A hazai és külföldi gépekre, gépalkatrészekre és irodagépekre, továbbá az importműszerekre vonatkozó megrendeléseket a Gazdasági Titkárság Beruházási Osztályának kell megküldeni. Ilyen megrendeléseknek a Beruházási Osztály megkerülésével történő feladása pénzügyi fegyvelemsértés.

Az Utasítás IV. 1., 5., 9. és 10. pontja hatályát veszti. A 2., 3. és 4. pontban meghatározott feladatokat az MTA Hivatala Beruházási Osztálya látja el. A 6., 7. és 8. pontban meghatározott feladatokat az MTA Műszerügyi Szolgálat látja el.

Budapest, 1959. január 9.

Rusznayk István s. k.,
elnök

Miniszteri utasítás

A munkaügyi miniszter 1/1959. (I. 8.) M. M. számú
rendelete

a röntgen- és radiológiai anyagvizsgálók szakképesítéséről

Az érdekelt miniszterekkel és a Szakszervezetek Országos Tanácsának elnökével egyetértésben a következőket rendelem:

1. §.

Az 1959. évi július hó 1. napjától csak képesített röntgen- és radiológiai anyagvizsgáló jelenlétében szabad ipari durvaszerkezet-vizsgáló röntgenkészüléket üzemeltetni, illetőleg radioaktív izotópokkal durvaszerkezeti vizsgálatot végezni.

2. §.

(1) Az 1. §.-ban foglaltaknak megfelelően a röntgen- és radiológiai durvaszerkezeti vizsgálatokkal foglalkozó üzemekben, intézetekben és laboratóriumokban 1959. évi július hó 1. napjától röntgen- és radiológiai anyagvizsgálóként csak olyan dolgozót szabad alkalmazni, aki bizonyítvánnyal igazolja, hogy sikeres szakmai, valamint munka és egészségvédelmi vizsgát tett és ezen felül akinek alkalmasságát a 134/1951. (XII. 12.) Eü. M. számú rendelet értelmében megelőző orvosi vizsgálatallal megállapították.

(2) Nem kell az (1) bekezdés szerint igazolnia szakképesítését annak a dolgozónak, akit a hivatásos szakértők nyilvántartó jegyzékébe (4.214/1949. (VIII. 24.) Korm. számú rendelet 3. §. (2) bekezdés) röntgen- és radiológiai anyagvizsgálóként felvettek és aki legalább öt éve rendszeresen foglalkozik durvaszerkezeti röntgen- és radiológiai vizsgálatok irányításával.

3. §.

A képesített röntgen- és radiológiai anyagvizsgáló önállóan végezhet röntgen- és radiológiai durvaszerkezeti vizsgálatokat, azonban szerkezetek felelős minősítésére csak az illetékes minisztérium külön jóváhagyásával jogosult.

4. §.

(1) A röntgen- és radiológiai durvaszerkezeti anyagvizsgáló tanfolyamokat a Kohó- és Gépipari Minisztérium szervezi, kellő számú jelentkező esetén azonban ilyen tanfolyamot más minisztérium is rendezhet.

(2) A tanfolyam költségei — a tanfolyamra küldött dolgozók létszámának arányában — az érdekelt vállalatokat terhelik.

(3) A tanfolyam időtartamát, tananyagát és egyéb kérdéseit az érdekelt miniszterekkel egyetértésben a kohó- és gépipari miniszter szabályozza.

(4) A vizsgázott röntgen- és radiológiai durvaszerkezeti anyagvizsgálókról minisztériumonként nyilvántartást kell vezetni.

5. §.

A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Kisházi Ödön s. k.,
munkaügyi miniszter

Közlemények

108.020/1959.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

A Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaságtudományi Intézete (Budapest, V., Nádor-utca 7. sz.) pályázatot hirdet az Intézet

Nemzetközi osztályán tudományos munkatársi és segédmunkatársi állásokra a szocialista országok közötti gazdasági kapcsolatok témakörében.

Az állások elnyeréséhez egyetemi végzettség szükséges.

Kívánatos néhány évi a fenti problémakörrel kapcsolatos szakmai vagy oktatási gyakorlat.

A pályázathoz csatolni kell:

1. A pályázó tudományos képesítésére vonatkozó okiratot,
2. a pályázó eddigi működésének igazolását,
3. a pályázó tudományos dolgozatainak felsorolását,
4. önéletrajzot (amely tartalmazza a pályázó nyelvismereteit).

A pályázatot a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaságtudományi Intézete igazgatójához, legkésőbb 1959. március 31-ig kell benyújtani.

A kinevezések tárgyában a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaságtudományi Intézetének igazgatója dönt. A kinevezettek besorolási illetményei tekintetében a 29/1957. Mű. M. utasításban foglaltak az irányadók.

Budapest, 1959. január 10.

Friss István s. k.,
igazgató.

108.021/1959.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

A Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtörténeti Intézete (Budapest, XI., Ménesi-út 11—13.) pályázatot hirdet az Intézet Világirodalmi Osztályán

tudományos munkatársi vagy segédmunkatársi állás betöltésére az angol nyelvű irodalmak tárgyköréből.

A pályázathoz mellékelni kell:

1. egyetemi végzettség igazolását,
2. működési igazolást,
3. a megjelent tudományos dolgozatok felsorolását,
4. önéletrajzot.

A pályázatot a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtörténeti Intézete igazgatójához kell benyújtani 1959. február 28-ig.

A kinevezett tudományos munkatárs, illetve segédmunkatárs illetményének megállapítása a 29/1957. Mű. M. számú utasításban foglaltak szerint történik.

Budapest, 1959. január 15.

Sötér István s. k.,
igazgató

T á j é k o z t a t ó

a költségvetési előirányzat alapján gazdálkodó központi szervek 1958. IV. negyedévi költségvetési beszámoló jelentésének összeállításához

Az 1958. IV. negyedévi költségvetési beszámoló-jelentéseket a 142/1956. (P. K. 18.) P. M. számú utasításban és a kiadott „Tájékoztató”-ban (P. K. 2/1958.), valamint a 63.432/1958. P. M. I. a. számú köriratban foglaltak szerint kell összeállítani.

A fenti intézkedésekben foglaltakon túlmenően a szöveges indokolásokban foglalkozni kell:

a) címenként részletesen az évi tervfeladatok végrehajtásával, a tervszámok, mérőszámok és teljesítési számok összefüggésében, összehasonlítva azt az előző évvel,

b) a Kormány takarékosági határozatainak végrehajtására vonatkozó intézkedések részletes értékelésével (pl. a 02 Állományon kívüliek bér-alapja rovaton, a belföldi és külföldi kiküldetési költségeknél, anyagigényes rovatokon elért megtakarítások),

c) az év közben végrehajtott ügyviteli egyszerűsítési intézkedések eredményeivel, az igazgatási létszám és kiadások alakulásával,

d) a pénzügyi fegyelem megszilárdítása érdekében tett intézkedésekkel.

A mérleg összeállításánál az alábbiakra kell figyelemmel lenni:

a) „Az előző évvégi zárómérleg” hasábjában, minden esetben a múlt évi beszámolóban „Állomány az év végén” hasábjában közölt összegeket kell feltüntetni. Ezen összegekben változást — az előző rendelkezésektől eltérően — csak a „Növeke-

dés”, illetőleg „Csökkenés” hasábjában lehet kimutatni.

b) Az „Eszközök összesen” sor növekedés és csökkenés összegét „Jegyzet”-ben jogcímenként részletezni kell. (Jogcímek pl. pénzkiadáással, illetőleg pénzbevétellel, könyvjóváírással, felhasználással, új számbavétellel, vagy egyéb helyesbítéssel történt változás.)

c) A „Mérleg” elkészítése az 1958. évi árakon, illetve értékben történik. Az 1959. január 1-én életbelépő termelői árrendezéssel kapcsolatos átértékelésről később történik intézkedés.

d) A „Mérleg” kimutatást a csatolt minta szerint kell elkészíteni.

Az 1958. IV. negyedévi beszámolójelentést a Pénzügyminisztériumhoz három példányban kell beküldeni, a határidő 1959. február 25.

Pénzügyminisztérium
Költségvetési Főosztály

Megjegyzés: A mellékletet a Pénzügyi Közlöny 1959. január 11-i 2. száma tartalmazza.

Jogszabálymutató

1959. január 8-tól 1959. január 20-ig

A közzététel helye	A jogszabály száma és kelte	A jogszabály tárgya
Magyar Közlöny	4/1959. (I. 11.) Korm. rendelet (M. K. 5.)	A megyei (fővárosi, megyei jogú városi) illetékkiszabási és vállalati adóhivatalok felállításáról.
	5/1959. (I. 11.) Korm. rendelet (M. K. 5.)	Az állami vállalatok, szövetkezetek és kisiparosok által végzett egyes építőipari munkák árainak szabályozásáról.
Pénzügyi Közlöny	101/1959. (P. K. 1.) P. M.	Az állami vállalatok, intézetek, intézmények, társadalmi szervezetek és szövetkezetek forgalmi adójáról, valamint árkiegészítéséről.
	102/1959. (P. K. 1.) P. M.	Az állami vállalatok és szövetkezetek illetményadójáról.
	103/1959. (P. K. 2.) P. M.	Az állami vállalatok igazgatóinak forgóeszköz-selejtezési hatásköre és egyes selejtezési hatáskörök módosításáról.
	104/1959. (P. K. 2.) P. M.	Egyes költségvetési mutatószámok (címmérőszámok) kötelező nyilvántartásáról.

Akadémiái Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. FEBRUÁR 28.

TARTALOM

			Oldal
Személyi rész:			15
Törvények, rendeletek határozatok	6/1959. (I. 25.) Korm. rendelet 1004/1959. (I. 25.) Korm. határozat	A jövedelemadóra vonatkozó egyes rendelkezések módosítá- sáról és kiegészítéséről	15
Miniszteri rendeletek	6/1959. (I. 29.) P. M. 2/1959. (I. 18.) M. M.	Testnevelési Tudományos Kutató Intézet létesítéséről ... A hivatalos szolgálati útlevel kiadásának és meghosszab- bitásának illetékmentességéről A tankönyvek kiadásáról	16 16
Közlemények			19
Jogszabálymutató			22

Személyi rész

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa dr. Rusznyák István akadémikusnak, a Magyar Tudományos Akadémia elnökének 70. születésnapja alkalmából, eredményes munkássága elismeréséül a

MUNKA VÖRÖS ZÁSZLÓ ÉRDEMRENDJE
kitüntetését adományozta.

Jogszabályok

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
6/1959. (I. 25.) számú

rendelete

a jövedelemadóra vonatkozó egyes rendelkezések
módosításáról és kiegészítéséről

1. §.

A munkaviszonyon kívül végzett tevékenység-
ből származó jövedelem adóztatásáról szóló 85/1952.
(IX. 25.) M. T. számú rendelet 1. §-a hatályát
veszti és helyébe az alábbi rendelkezés lép:

Ha a díj évi összege

5 000 Ft-nál nem több	
5 001— 10 000 Ft-ig	150 Ft és az
10 001— 20 000 Ft-ig	450 Ft és a
20 001— 40 000 Ft-ig	1 450 Ft és a
40 001— 70 000 Ft-ig	5 450 Ft és a
70 001—100 000 Ft-ig	14 450 Ft és a
100 001—150 000 Ft-ig	24 950 Ft és a
150 001—200 000 Ft-ig	44 950 Ft és a
200 000 Ft-on felül	67 450 Ft és a

Az adó mérve

5 000 Ft-on felüli rész	30 ⁰ / ₀ -a
10 000 Ft-on „ „	6 ⁰ / ₀ -1
20 000 Ft-on „ „	10 ⁰ / ₀ -a
40 000 Ft-on „ „	20 ⁰ / ₀ -a
70 000 Ft-on „ „	30 ⁰ / ₀ -a
100 000 Ft-on „ „	35 ⁰ / ₀ -a
150 000 Ft-on „ „	40 ⁰ / ₀ -a
200 000 Ft-on „ „	45 ⁰ / ₀ -a
„ „	50 ⁰ / ₀ -a

„1. §. (1) A munkaviszonyon kívül főoglalkozás-
ként vagy mellékfoglalkozásként végzett tudomá-
nyos kutatójellegű, irodalmi, fordítói és minden-
nemű művészi, továbbá előadói (oktatói), tervezői,
szakértői tevékenységért az állami, vagy az álla-
miakkal azonos elbírálás alá tartozó szervek által
kifizetett díjakból a következő táblázat szerint
meghatározott adót kell levonni.

(2) Ha az évi díj összege (L. a táblázatot az
oldal végén).

(3) Az adóalap megállapítására vonatkozó sza-
bályokat a pénzügyminiszter állapítja meg.

(4) A feltalálói díjak után, minden esetben
6%-os adókulcs alkalmazásával kell az adót levonni
és befizetni.

2. §.

Az ügyvédi tevékenységért kifizetett díjak után
fizetendő általános jövedelemadót az igazságügy-
miniszterrel egyetértésben a pénzügyminiszter álla-
pítja meg.

3. §.

A magánkisiparosok exporttevékenységének elő-
mozdításáról szóló 55/1955. (VIII. 27.) M. T. számú

rendelet 2. §. (2) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(2) A kedvezményes jövedelemadó kulcsa, ha az adó alapja félevenként

20 000 Ft-nál nem több				12 ⁰ / ₀
20 001—30 000 Ft-ig	2 400 Ft és a	20 000 Ft-on	felüli rész	15 ⁰ / ₀ -a
30 001—40 000 Ft-ig	3 900 Ft és a	30 000 Ft-on	„ „	20 ⁰ / ₀ -a
40 001—60 000 Ft-ig	5 900 Ft és a	40 000 Ft-on	„ „	25 ⁰ / ₀ -a
60 001—100 000 Ft-ig	10 900 Ft és a	60 000 Ft-on	„ „	30 ⁰ / ₀ -a
100 001—150 000 Ft-ig	22 900 Ft és a	100 000 Ft-on	„ „	35 ⁰ / ₀ -a
150 000 Ft-on felül	40 400 Ft és a	150 000 Ft-on	„ „	40 ⁰ / ₀ -a

4. §.

Azokat a magániparosokat és kereskedőket, akik tevékenységüket 3000-nél kisebb létszámú közsgében folytatják és tevékenységükkel kizárólag a helyi szükségletet elégítik ki, valamint évi tiszta jövedelmük a 18 000 forintot nem haladja meg, 1959. évi január hó 1-től kezdődően 50%-os jövedelemadó kedvezményben kell részesíteni.

5. §.

A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Apró Antal s. k.,
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
első elnökhelyettese.

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
1004/1959. (I. 25.) számú
h a t á r o z a t a

Testnevelési Tudományos Kutató Intézet létesítéséről

1. A magyar testnevelési és sportmozgalom távlati és időszériú igényeinek megfelelő tudományos elvi és módszertani kutatómunka céljából a Magyar Testnevelési és Sport Tanács felügyelete alatt a Magyar Testnevelési Főiskola mellett Testnevelési Tudományos Kutató Intézet (továbbiakban: Intézet) kell felállítani.

2. Az Intézet a Magyar Testnevelési és Sport Tanács elnöksége által jóváhagyott munkaterv és költségvetés alapján a Testnevelési Tudományos Tanács elvi irányításával, az Országos Testnevelési és Sportegészségügyi Intézet Kutató Laboratóriumával szoros kapcsolatban működik. Az Intézet elsősorban testnevelési és sportmódszertani, pedagógiai és szervezési témák kidolgozásával foglalkozik. Az élettani és egészségügyi problémák és vonatkozások feldolgozása az Országos Testnevelési és Sportegészségügyi Intézet Kutató Laboratóriumával feladatát képezi.

3. Az Intézet szervezeti szabályzatát az egészségügyi miniszterrel és a Magyar Tudományos Akadémia elnökével egyetértésben a Magyar Testnevelési és Sport Tanács elnöksége hagyja jóvá.

4. Az Intézet igazgatóját a Magyar Testnevelési és Sport Tanács enőke nevezi ki.

5. Az Intézet kiadásainak fedezetéről a Magyar Testnevelési és Sport hivatal költségvetési fejezetében külön cím alatt kell gondoskodni.

6. Jelen határozat végrehajtásáról a Magyar Testnevelési és Sport Tanács elnöke az egészségügyi miniszterrel és a pénzügyminiszterrel egyetértésben gondoskodik.

7. Jelen határozat kihirdetése napján lép hatályba.

dr. Münnich Ferenc s. k.,
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
elnöke.

Miniszteri rendeletek

A pénzügyminiszter 6/1959. (I. 29.) P. M. számú
r e n d e l e t e

a hivatalos szolgálati útlevel kiadásának és meghosszabbításának illetékmentességéről

Az illetékekre vonatkozó jogszabályok módosításáról és a díjakról szóló 295/1950. (XII. 23.) M. T. számú rendelet 11. §.-ában foglalt felhatalmazás alapján — a belügyminiszterrel egyetértésben — az alábbiakat rendelem:

1. §.

(1) A hivatalos szolgálati útlevel kiadása és meghosszabbítása illetékmentes.

(2) Az ilyen útlevelel kiadó (meghosszabbító) hatóságnak fel kell tüntetnie, hogy az útlevelet illetékmentesen adta ki, illetve hosszabbította meg.

2. §.

A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba Hatálybalépésével a 21/1957. (VI. 2.) P. M. számú rendelet 16. §.-ának (2) bekezdése megfelelően módosul.

Polónyi Szücs Lajos s. k.,
a pénzügyminiszter első helyettese

A művelődésügyi miniszter 2/1959. (I. 18.) M. M. számú

r e n d e l e t e

a tankönyvek kiadásáról

A 98/1951. (IV. 21.) M. T. számú rendeletben, az 1043/1954. (VI. 17.) számú minisztertanácsi határozatban, valamint a 10/1957. (II. 24.) Korm. számú rendeletben foglalt felhatalmazás alapján, az érdekelt miniszterekkel és az Országos Árhivatal elnökével egyetértésben a szerző és a kiadó vállalat között a tankönyvek kiadására vonatkozólag kötött szerződések feltételeit az alábbiak szerint szabályozom.

I.

A kiadói szerződésre vonatkozó rendelkezések

1. §.

(1) A jelen rendelet alkalmazása szempontjából tankönyv az olyan nyomtatott, vagy más módon többszörösített írói mű, amelynek állami oktatási intézetben tankönyvként való használatát a tan-

intézet felett felügyeletet gyakorló miniszter elrendelte vagy jóváhagyta.

(2) Tankönyvnek kell tekinteni azokat az egyetemi, főiskolai, illetőleg akadémiai és egyéb segédkönyveket is, amelyek használata a hallgatók (tanulók) részére kötelező.

(3) Abban a kérdésben, hogy valamely művet tankönyvnek kell-e tekinteni, vita esetén az (1) bekezdés szerint illetékes miniszter dönt.

2. §.

(1) Tankönyv megírására, illetőleg átdolgozására kiadói szerződés (továbbiakban: szerződés) csak olyan személlyel köthető, akit az 1. §. (1) bekezdése szerint — technikumok, szakiskolák szakmai tárgyú tankönyveinél a szaktárgy szerint — illetékes miniszter a kiadó vállalat (továbbiakban: kiadó) meghallgatásával kijelöl.

(2) A kijelölésnél figyelembe kell venni a 26. §.-ban foglaltakat.

3. §.

A kiadó a szerződéssel hat évi időtartamra jogot szerez a tankönyvnek a Magyar Népköztársaság területén magyar és nemzetiségi nyelven történő kiadására.

4. §.

A kiadói jog időtartama — hat év — alatt a kiadó jogosult a tankönyvből a szerző hozzájárulása és újabb szerzői jogdíj fizetése nélkül több kiadást — mindenkor az oktatás szükségleteinek megfelelő példányszámban — megjelentetni.

5. §.

(1) A kiadói szerződés időtartamának (3. §.) lejártá után a tankönyv további kiadására új, a 4. §.-nak megfelelő szerződést kell kötni.

(2) Az előző bekezdésben említett új szerződés alapján azonban a jogdíjat a 16. §.-ban megjelölt feltételek szerint kiadásonként kell meghatározni és kifizetni.

6. §.

A kézirat elfogadásáról (jóváhagyásáról) a kézirat átvételétől számított négy hónapon belül a szerzőt írásban kell értesíteni.

7. §.

(1) A szerző köteles a nyomdai hasáb- és tördelt levonatok kijavítását elvégezni, valamint a tördelt levonatokra jóváhagyását (imprimatúra) megadni a kiadóval történt megállapodásnak megfelelő határidőben. Ha ezt a munkát a szerző nem végzi el, a kiadónak jogában áll a szerző költségére az általa kijelölt személlyel elvégeztetni.

(2) A szerzői korrektúrákra alkalmazandó irányelveket a Kiadói Főigazgatóság állapítja meg.

8. §.

Tankönyv forgalombahozatalához, illetőleg oktatási intézményben való bevezetéséhez a 2. §. (1) bekezdése szerint illetékes miniszter jóváhagyását kell kérni.

II.

A szerzői jogdíjra, valamint egyéb jogdíjakra vonatkozó rendelkezések

9. §.

(1) A tankönyvek szerzői jogdíját a tervezett ívterjedelem alapján előre meghatározott összegben kell megállapítani. A szerződésben megjelölt jogdíj jár a szerzőnek akkor is, ha a jogdíj megállapításának alapjául szolgáló (tervezett) ívterjedelemnél nagyobb, vagy kisebb terjedelmű kéziratot készít és azt a kiadó kiadásra elfogadja.

(2) A szerződés szerint járó jogdíj a tervezettnél nagyobb ívterjedelem alapján csak abban az esetben emelhető fel, ha a szerző a kiadó kívánságára készített a tervezettnél nagyobb ívterjedelmű kéziratot.

10. §.

Fordítói, szerkesztői, bírálói stb. tevékenység esetén ivenkénti díjazásra kell szerződést kötni.

11. §.

(1) A szerzői jogdíj összegének megállapításánál az alábbi ivenkénti díjakat kell alapul venni:

a) magyar nyelven írt eredeti egyetemi, főiskolai, akadémiai tankönyv	1000—1400 Ft
magyar nyelven írt eredeti általános iskolai, középiskolai, szakiskolai és ipari tanulóiskolai tankönyv	800—1200 Ft
nemzetiségi nyelven írt eredeti tankönyv	900—1300 Ft
nyelvkönyv	800—1200 Ft

b) magyar irodalmi tankönyvi szöveggyűjtemény válogatása, szerkesztése és magyarázó jegyzetekkel ellátása (tehát a három munkafeladat együttesen).....

400— 600 Ft

idegen irodalmi tankönyvi szöveggyűjtemény válogatása, szerkesztése és magyarázó jegyzetekkel ellátása (tehát a három munkafeladat együttesen) .....

500— 750 Ft

c) zenei tankönyv (zeneművek válogatása, szerkesztése és feldolgozása (elemzése) együttesen) ..

500— 900 Ft

(2) Az általános iskolák alsó tagozata, valamint a gyógypedagógiai intézmények számára készülő tankönyvi szöveggyűjtemény (olvasókönyv) válogatást is végző szerkesztőjét a válogatott szemelvényekért az eredeti tankönyvre megállapított mérték szerint lehet díjazni.

(3) Tankönyvben közzétett olyan kisebb verses vagy prózai műért, illetőleg nagyobb mű egyes részeinek közléséért, amely más műben már közlésre került, a szerzőt jogdíj nem illeti meg. Ez a rendelkezés vonatkozik a zeneművekre és műfordításokra is.

(4) Olyan szépirodalmi vagy zenemű, illetőleg műfordítás után, amelyet a szerző a tankönyv számára írt, vagy a tankönyvben kerül először közzétételre, a szerzői jogdíját a kiadó és a szerző

az ezekre a művekre vonatkozó hatályos rendelkezések alapulvételével közösen határozzák meg.

12. §.

(1) Tankönyv átdolgozásáért — amennyiben ezt a kiadó kívánságára vagy hozzájárulásával a kiadói szerződés időtartamán belül végzik el — a szerzőt, illetőleg azt, aki az átdolgozást végzi, külön díjazás illeti meg. Az átdolgozásért járó díjat a felek az első kiadás esetén fizethető jogdíj legfeljebb 50%-ig terjedhető összegben az átdolgozás befejezése és annak a kiadó által történt elfogadása után állapítják meg, figyelemmel az átdolgozás mértékére és jelentőségére.

(2) Az előző bekezdésben foglalt korlátozás nem vonatkozik a tankönyv teljesen újonnan írt fejezeteire, illetőleg nagyobb, összefüggő új szövegrészeire.

(3) Az értelemzavaró és a helyesírási hibák kiküszöbölését célzó javítások, valamint az oktatást elősegítő kisebb változtatások, rövidítések stb. átdolgozásnak nem tekinthetők. A szerző által végzett ilyen természetű munkáért a korrektúrára megállapított díjazás jár, kivételes esetben — a munka mérve és jellege szerint — az (1) bekezdés szerinti jogdíj fizethető.

13. §.

A tankönyvek ívenkénti fordítói díjai a következők:

a) magyar nyelvről nemzetiségi nyelvre	500—780 Ft
b) idegen nyelvről magyar nyelvre	250—500 Ft

14. §.

Ha a kiadó magyar nyelvű tankönyvet nemzeti-ségi nyelvre fordíttat le, a szerzőt a fordítási jog átruházásáért jogdíj illeti meg. A jogdíj összege fordításonként a magyar nyelvű tankönyvre kötött első kiadói szerződésben megállapított jogdíj 20%-a

15. §.

(1) A tankönyvek szerkesztéséért, bírálatáért és lektorálásáért járó ívenkénti díjak a következők:

a) magyar nyelvű eredeti tankönyv szerkesztése	60—150 Ft
nemzetiségi nyelvű eredeti tankönyv szerkesztése	100—200 Ft
b) ellenőrző szerkesztés (kontra-redigálás)	80—225 Ft
c) magyar nyelvű általános iskolai, középiskolai, szakiskolai és iparitanuló iskolai tankönyv szakmai bírálata (lektorálása)	50—90 Ft
nemzetiségi nyelvű tankönyv szakmai bírálata (lektorálása)	60—100 Ft
egyetemi, főiskolai és akadémiai tankönyv szakmai bírálata (lektorálása)	80—160 Ft
d) véleményező bírálat	20—50 Ft
de kötetenként legfeljebb	700 Ft

(2) Szerkesztésen a jelen § szempontjából több szerző munkájának összehangolását, a helyes tematikai arányok kialakítását, az egyes részek, fejezetek összehangolását, a mű szakmai, szóhasználati és stíláriis egységének biztosítását kell érteni.

(3) Az ellenőrző szerkesztés (kontra-redigálás) a fordított szövegnek szöveghűség, illetőleg nyelvhelyesség szempontjából való ellenőrzése, javítása.

(4) Véleményező bírálat a kéziratnak kiadás szempontjából való előzetes elbírálása (előbírálat), továbbá már megjelent tankönyvnek az oktatás tapasztalatai alapján történő általános bírálata (utóbírálat).

16. §.

(1) A szerzőt a kiadói jognak az 5. § szerinti újabb hat évre történő átengedéséért az első kiadás után kifizetett jogdíj 20%-a, továbbá kiadásonként a jogdíj 10%-a illeti meg.

(2) Az előző bekezdés nem vonatkozik arra az esetre, ha a szerződés lejártá után a felek átdolgozott szövegű kiadásban állapodtak meg és az átdolgozást a szerző végzi. Ebben az esetben — a felek megállapodásától függően — vagy az átdolgozás díját kell külön megállapítani, és az előző bekezdés szerinti díjazáson felül fizetni, vagy pedig az első kiadásra irányadó díjazás mellett — mint új műre — kell a 4. §-ban meghatározott feltételekkel szerződni.

(3) Az (1) bekezdés szerinti jogdíjakat a szerződésben összegszerűen kell megállapítani.

17. §.

A 11. §-ban meghatározott díjtételeket 20%-kal kell csökkenteni, ha a szerző ugyanabban a tárgykörben tankönyvet helyettesítő egyetemi, főiskolai vagy akadémiai jegyzetet írt és a jegyzet megírásáért díjazásban részesült.

18. §.

(1) Az ívenkénti terjedelem 40 000 betűhelyre vonatkozik (szerzői ív).

(2) A tankönyvek terjedelmét általában az előző bekezdés szerinti szerzői ívekben kell megállapítani, illetőleg kiszámítani. A kiszámítás módját a Kiadói Főigazgatóság szabályozza.

(3) Olyan tankönyveknél, amelyeknél az oktatás különleges szempontjai (pl. ABC-s könyvek, rajz-könyvek stb.), vagy a könyv jellege (pl. zenei tankönyvek) miatt a terjedelemnek szerzői ívekben való kiszámítása nem lehetséges, az ívenkénti terjedelmet tizenhat A/5 alakú nyomtatott oldalban kell meghatározni.

19. §.

(1) A kiadói szerződésben meghatározott jogdíj terhére előleget lehet folyósítani. Az előleg mértékében és az esedékesség időpontjában a felek állapodnak meg. A megállapodás az alábbi (2) bekezdésben meghatározott kereteket nem haladhatja meg.

(2) Az előleg mértéke általában:
a szerződés megkötésekor legfeljebb a jogdíj 10%-a,
a kézirat elfogadásakor legfeljebb a jogdíj további 50%-a.

(3) Fordítás esetén a szerződés megkötésekor legfeljebb a jogdíj egyharmad része, a kézirat elfogadásáig — az átadott kéziratok arányában — legfeljebb a jogdíj összesen kétharmad része fizethető ki. A fennmaradó részt a végelszámolásra vonatkozó szabályok szerint kell kifizetni.

(4) Bírálói és lektori tevékenység után járó jogdíjra előleg nem folyósítható. A kikötött jogdíjat ilyen esetben az írásban elkészített bírálói vagy lektori vélemény benyújtása után kell kifizetni.

20. §.

Az előbbi §-ban foglaltak nem vonatkoznak a kiadói szerződés megújításáért kikötött 20⁰/₀-os jogdíjra (16. §. (1) bekezdés), amely a szerződés megkötésekor teljes összegben esedékes. Az egyes kiadások után külön járó jogdíjra előleg nem folyósítható.

21. §.

(1) A tankönyv végelszámolását a megjelenést követő három héten belül kell elvégezni.

(2) Ha a kiadás a szerzőnek fel nem róható okból elmarad, vagy jelentős késedelmet szenved és a szerzőnek a már kiutalt előlegeken felül a 22. §. szerint jogdíj jár, a végelszámolást az eredetileg tervbe vett megjelenési időtől számított három hónapon belül kell elvégezni.

22. §.

(1) Amennyiben a felek másképp nem állapodtak meg és a kézirat a szerzőn kívül álló okokból nem kerül kiadásra:

a) ha a kiadó a szerzőt erről a kézirat elfogadása előtt értesíti, a szerzőnek az általa kimutathatóan elvégzett munkával arányban álló jogdíjat,

b) ha a kiadó a szerzőt erről a kézirat elfogadása után értesíti, a jogdíj 80⁰/₀-át,

c) ha a kiadó a szerzőt erről a nyomdai levonatok imprimálása után értesíti, a szerződésben kikötött teljes összegű jogdíjat köteles kifizetni.

23. §.

(1) Tankönyvet a kiadó jogosult szakkönyvként is kiadni.

(2) Ha a kiadó az (1) bekezdésben biztosított jogával él, a szerzőt a tankönyvekre megállapított jogdíjon felül a 3/1958. (VI. 14.) M. M. számú rendelet 7. §. (1) bekezdésében (a második és további kiadásokra) meghatározott mértékű jogdíj is megilleti.

III.

Vegetes rendelkezések

24. §.

A kiemelkedő színvonalú tankönyvek jutalmazására a kiadó évenként tankönyvírói pályadíjat tűzhet ki, vagy pedig egyes tankönyveket a kézirat elfogadásakor külön prémiumban részesíthet. A tan-

könyvírói pályadíjak és prémiumok kitűzésének, kifizetésének és az eljárás módozatainak részletes szabályozását a Kiadói Főigazgatóság állapítja meg.

25. §.

A szerzőt megillető tiszteletpéldányokról az 5/1955. (Np. K. 3—4.) Np. M. számú utasítás rendelkezik.

26. §.

A jelen rendelet nem alkalmazható arra, aki

a) a tankönyvet kiadó vállalattal munkaviszonyban áll,

b) közszolgálatban áll és e munka elkészítésére munkaköri feladatként utasítást, illetőleg megbízást attól a hatóságtól, hivataltól, intézettől vagy intézménytől kapott, ahol szolgálatot teljesít.

27. §.

(1) A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba; rendelkezéseit alkalmazni kell a már megkötött szerződések alapján, a rendelet hatálybalépése után megjelenő újabb kiadásokra is, amennyiben ez a szerzőt nem hozza kedvezőtlenebb helyzetbe.

(2) Az 500 560/1951. (Tg. É. 54.) O. T. Á. H. számú rendeletnek a tankönyvekre vonatkozó rendelkezései, a 98/1955. (O. K. 22.) O. M. számú utasítás, valamint a Kiadói Főigazgatóság 10—9—143/1955. számú határozata hatályukat veszítik.

28. §.

(1) A jelen rendelettel nem szabályozott kérdésekben a 98/1951. (IV. 21.) M. T. számú rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) A kiadói szerződéseknek a 98/1951. (IV. 21.) M. T. számú rendelettel, illetőleg a jelen rendelettel ellentétes kikötései érvénytelenek.

Aczél György s. k.,

a művelődési miniszter első helyettese

Közlemények

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Tudományok Osztálya az alant megjelölt szakterületeken körülírt tudományos és népgazdaságilag fontos témák kidolgozására pályázatot hirdet, melyen akadémiai levelező és rendes tagokon kívül bárki részt vehet. A pályázat jeligés.

A pályázat benyújtásának határideje: 1959. szeptember 1. A pályázatban résztvevőknek dolgozatukat 2 db bekötött példányban az MTA Műszaki Tudományok Osztályához (Bp. V., Nádor u. 15. IV. 431.) kell benyújtaniok a jeligével ellátott zárt borítékkal együtt, mely a pályázó nevét, foglalkozását, munkahelyét és pontos lakcímét tartalmazza. A Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Tudományok Osztálya a beérkezett pályaműveket 1959. december 1-ig bírálja felül és a kiírás követel-

ményeinek legjobban megfelelő műveket 1959. december 31-ig jutalmazza. Az egyes jutalmak legmagasabb összege

8000 Ft,

legalacsonyabb összege

3000 Ft

lehet.

A pályázati témák a következők:

1. Földtan:

Valamely hazai terület, esetleg rétegtani egység komplex földtani feldolgoása.

A pályázat célja: Hozzájárulás Magyarország területének földtani megismeréséhez és ásványi kincseinek felkutatásához, a kérdéshez legmegfelelőbb alakított módszerekkel, a tudomány nemzetközileg is értékelhető előrevitelével.

A pályaműnek tartalmaznia kell egy hazai — lehetőleg nagyobb — területegységnek, esetleg rétegtani egységnek saját vizsgálatokon alapuló részletes ásvány-közvetlen, rétegtani és szerkezettani feldolgozását és ez alapon geokémiai — földtörténeti elemzését, az ország és kontinens genetikai rendszerébe való beillesztéssel. A legkorszerűbben megválasztott módszerek alkalmazásában a biztonság és céltudatosság is érvényesüljön, hogy az eljárás a feldolgozott tárgy jellegéhez képest újszerűen alakuljon.

2. Bányászat:

Kidolgozandók a hasznosítható ásványtelepek mélyfúrással eszközölt feltárásával szemben támasztott követelmények azon célból, hogy a feltárás a hasznosítható ásványtelepek tudományos értékeléséhez (ásványvagyonkészlet, természetes energia-készlet, termelékenység és kihozatal meghatározása, művelési módszerek) kellő számú és minőségű adatot és ezzel a művelési terv kidolgozásához megbízható alapot szolgáltatson. A tudományos feltárásnak módszerei kritikailag mérlegelendők. A pályamű elkészítésénél szem előtt tartandó, hogy annak alapul kell szolgálnia a hasznosítható ásványtelepek feltárásának rendeleti úton való szabályozásához.

3. Hidrológia:

Természetes vízfolyások vízszinalakulása.

A pályázat címében foglalt témakörön belül az alábbiakban kijelölt témával foglalkozhat a pályázó:

a) *Árhullámok levonulása* (melyen belül a pályázat részletesen foglalkozzék az árhullámok kialakulásával és levonulásával, a levonulást befolyásoló tényezőkkel és tartalmazza a pályázó önálló gondolatait.)

b) *Kanyarulatok és szűkületek hatása a vízszin alakulására* (foglalkozzék a pályázat főképpen a kanyarulatok és szűkületek duzzasztó hatásával és a permanens fokozatosan változó vízmozgás törvényeinek önálló alkalmazásával).

c) *Vízállások előrejelzése* (a pályázat a vízállás-előrejelzés fejlesztésével, elsősorban a nem permanens vízmozgás törvényeinek fokozottabb alapulvételével foglalkozzék).

A pályázó a feltüntetett három téma közül bármelyiket választhatja kidolgozásra. Mindegyik téma kidolgozása tartalmazza a témára vonatkozó irodalom rövid kritikai értékelését. Egy pályázó csak egy témával pályázhat.

4. Kohászat:

1. Kidolgozandó valamely ritka fém hazai alapanyagból való előállításának módja.

2. Az acél ötvözőlemezeivel való takarékoskodás lehetőségei (erősen ötvözött acél helyett gyengébben ötvözött v. ötvözetlen használata stb.).

3. Az acél rideg törésével összefüggő valamilyen probléma vizsgálata.

4. Fémelek folyékony állapotával v. kristályosodásával összefüggő valamilyen kérdés (valamelyik tulajdonság vizsgálata, tisztítás, öntési struktúra, dúsulások).

5. Áramlástechnika:

Áramlástechnikai gépek belsejében lejátszódó áramlási jelenségek vizsgálata.

Kritikai összefoglalása a jelenleg ismert mérési módszereknek, amelyek alkalmasak áramlástechnikai gépek (szivattyúk, kompresszorok, illetve fűvők, vízturbinák, gőzturbinák, hidrodinamikusan nyomatékvaltók stb.) belsejében lejátszódó áramlási jelenségek mennyiségi vizsgálatára, különös tekintettel a gép egyes alkatrészeiben keletkező részvesztések meghatározására és módszerek továbbfejlesztésére. Az elvi szempontok tárgyalásán kívül valamelyik kiválasztott gépfajtával kapcsolatban részletesen tárgyalni kell a mérőeszközöket és mérési módszereket. Elfogadható olyan pályázat is, amely esetleg nem tartalmaz továbbfejlesztést, azonban a módszerek ismertetése és feldolgozása valamelyik áramlástechnikai gép kifejlesztéséhez, illetve vizsgálatához új eljárás vagy új készülék alkalmazására alapul szolgálhat.

6. Belsőégésű motorok:

Kidolgozandó a belsőégésű motorok fejlesztése területén olyan pályamunka, amely akár

a) elméleti úton továbbfejleszti eddigi ismereteinket,

b) kísérletileg új, eddig nem ismert összefüggéseket állapít meg, vagy

c) új ismereteket jelent a belsőégésű motorok szerkezeti anyagainak fejlesztése terén, vagy a meglévő szerkezeti anyagok viselkedésében.

A pályázaton részt lehet venni újszerű konstrukciókkal is, azonban csak abban az esetben, ha a konstrukció legalább prototípus formájában kivitelzésre került.

7. Híradástechnika:

A jelvezetők területére vonatkozó elméleti vagy kísérleti jellegű munka.

A kijelölt téma tudományos és gyakorlati szempontból elsőrendű fontosságú. A témával kapcsolatos elvi problémák jelentős része még világviszonylatban is megoldatlan. A pályázat célja: hogy a

hazai ipar számára felhasználható elméleti vagy gyakorlati jellegű eredményeket hozó újabb kutatómunkára ösztönözze szakembereinket.

A pályázati munka a kitűzött célnak csak akkor felel meg, ha olyan új eredményeket tud felmutatni, amelyek alkalmasak arra, hogy az idevágó ipari termékek színvonalát jelentősen emelni tudják.

8. Építés :

1. *Az öntött és falazó elemes építési mód szerkezeti elméleti és gazdaságossági összehasonlítása.*

2. *A feszített szerkezetek elméleti és technológiai fejlesztésének lehetőségei Magyarországon.*

Az első téma ma az építőipar központi problémája a 15 éves perspektív terv távlatában is. A kérdésnek szerkezeti és statikai (kapcsolatok, erőhatások, vezeték stb. elhelyezések) vonatkozásai mellett technológiai, kiviteli és berendezési, továbbá időben, anyagban és pénzben kifejezendő gazdaságossági vonatkozásai vannak, amelyek külföldön is kutatás és erős vita tárgyát képezik.

A második téma felvetését a feszített szerkezetek terén mutatkozó viszonylagos elmaradottságunk indokolja. Ennek egyik előmozdítója lehet a számítási és feszítési módok elméleti, vagy akár technológiai továbbfejlesztése. A kérdést aktuálissá teszi az árrendezés is, amely a vasárakat a jelenleginél magasabb szinten fogja megállapítani.

9. Közlekedéstudomány :

A menetrendszerű teherforgalom feltételeinek és gazdaságosságának kidolgozása a vasúti közlekedésben.

A pályázat célja az, hogy a vasútnak segítséget nyújtson annak meghatározására, hogy hazai viszonyaink között a menetrendszerű teherforgalom fejlesztése milyen feltételek mellett biztosítható és ennek milyen műszaki, üzemi és gazdasági hatásai várhatók.

Fenti pályatétel eredményes kidolgozása nemcsak a vasúti közlekedés gazdaságosabbá tételét, hanem a népgazdaság szállítási igényeinek magasabb szintű kielégítését is segítheti.

10. Könnyűipar :

Korszerű textilipari gépek valamely különleges mechanizmusának méretezési alapelvei.

A most meginduló fejlődő textilipari gépgyártás számára jelentős segítséget nyújt az alkalmazott mechanizmusok elméleti analízise és ezen keresztül a méretezési alapelvek lefektetése. E kérdéseket a világirodalom alig tárgyalja, s a fejlett textilgépgyártással rendelkező országokban gyártási titkot képeznek.

11. Erősáramú elektrotechnika :

Kisfeszültségű és nagyteljesítményű iverk oltása.

Kisfeszültségű és nagyteljesítményű megszakítók ivoltási elméleteinek továbbfejlesztése és az érintkezők, szikrakamrák, valamint ivfűvő szerkezetek méretezésére tudományos alapokkal alátámasztott módszerek kidolgozása, különös tekintettel a vonatkozó irodalom kritikájára.

12. Geofizika :

Hazai üledékes rétegsoraink finomszerkezeti viszonyainak megismerése céljából a szeizmikus értékelések fejlesztése. Különösképpen megoldandó lenne a szeizmikus reflexiós szűrés vizsgálata és azoknak a szűrési lehetőségeknek kimerítése, amelyeket a magnetofonos szeizmika nyújt.

13. Geodézia :

Fotogrammetria alkalmazása a 10 000-es és nagyobb méterarányú térképezéseknél a hazai viszonyok mellett. A tanulmány a gazdaságosság és pontosság kérdéseire fordítson különös gondot.

14. Automatika :

Ipari folyamatok szabályozása terén elért lényeges eredmények.

Az új megoldásokkal vagy eszközökkel létesített vagy javasolt ipari folyamat szabályozás tudományos színvonalú leírása, a folyamat dinamikai elemzése, az elméleti és kísérleti eredmények alapos ismertetése.

A Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Tudományok Osztálya jelen pályázattal egyidejűleg szabadon választható témákra is pályázatot hirdet az előző évek gyakorlatának megfelelően. (Publikált dolgozat nem nyújtható be.) — Ez utóbbi pályázatban nem vehetnek részt a tudományosan minősítettek, valamint az egyetemi hallgatók, aspiránsok és hivatásszerűen kutatással foglalkozó személyek (ipari és akadémiai kutató szervek dolgozói). — A pályaművet 1959. szeptember 7-ig két példányban kell a Műszaki Tudományok Osztályához (V., Nádor u. 15., IV. em. 431.) benyújtani. — A legjobb pályaműveket az Osztály 1959. december 31-ig 1000—3000 forint jutalomban részesíti.

A pályázatokra vonatkozóan részletes felvilágosítást nyújt a Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Tudományok Osztálya (Bp. V., Nádor u. 15., IV. em. 431.).

Magyar Tudományos Akadémia
 Műszaki Tudományok Osztálya

J o g s z a b á l y m u t a t ó

1959. január 21-től február 12-ig

A közzététel helye	A jogszabály száma és kelte	A jogszabály tárgya.
Magyar Közlöny	1/1959. (I. 24.) Eü. M.	A hadigondozottak járadékának felemeléséről szóló 68/1958. (XII. 24.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról.
	3004/1/1959. (II. 1.) Korm. határozat 1/1959. (II. 3.) I. M.	A termelészövetkezetek gazdasági megerősítéséről és a termelészövetkezeti mozgalom fejlesztéséről. A vállalati jogtanácsos (önálló jogi előadó) helyettesítési díjáról.
	1/1959. (II. 3.) N. I. M.	A háztartási villamoskészülékek érintésvédelmének biztosításáról szóló 61/1958. (XI. 17.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról.
	5/1959. (II. 8.) É. M.	A magánérből történő lakóházépítkezésekkel kapcsolatos engedélyek és okiratok díj- és illetékmentességéről szóló 2/1958. (V. 11.) É. M. számú rendelet módosításáról.
Pénzügyi Közlöny	106/1959. (P. K. 3.) P. M.	A mérésügyi szolgáltatások és eljárások díjairól szóló 347—13/1953. (P. K. 36.) P. M. számú utasítás újabb kiegészítése és módosítása.
	107/1959. (P. K. 3.) P. M.	A zárolt vállalatfejlesztési alap felszabadítása.
	219/1958. (P. K. 37.) P. M.	Az állami vállalatok állószközállományának megőrzése és gazdaságos felhasználása (helyesbítés).
	220/1958. (P. K. 37.) P. M.	Az állami kivitelező szervezetek által közületek részére végzett építőipari munkák elszámolása (helyesbítés).

Akadémiai Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. MÁRCIUS 31.

TARTALOM

Oldal

Az Akadémia elnökének 2/1959. MTA (A. K. 5.) utasításai	A Magyar Tudományos Akadémia és a felügyelete alá tartozó intézmények személyzeti munkája végzéséről szóló 6/1958. MTA (A. K. 7.) sz. utasítás egyes rendelkezéseinek kiegészítéséről és módosításáról	23
3/1959. MTA (A. K. 5.)	A dolgozók részére engedélyezhető szabadságról és illetmény megállapításról külföldi tanulmányút esetén	23
4/1959. MTA (A. K. 5.)	Az iratok védelméről és selejtezéséről	25
Közlemények		36
Jogszabálymutató		37

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének utasításai

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének 2/1959. MTA (A. K. 5.) számú utasítása

a Magyar Tudományos Akadémia és a felügyelete alá tartozó intézmények személyzeti munkája végzéséről szóló 6/1958. MTA (A. K. 7.) számú utasítás egyes rendelkezéseinek kiegészítéséről és módosításáról

A tudományos kutatás személyi feltételeinek fokozottabb biztosítása érdekében szükséges, hogy a Magyar Tudományos Akadémia (továbbiakban: Akadémia) felügyelete alá tartozó kutatóintézetek, kutatócsoportok, kutatólaboratóriumok stb. (a továbbiakban: intézmények) vezetői — különösen a személyi kiválasztásnál, előléptetésnél és átsorolásnál — nagyobb súlyt helyezzenek a szakmai feltételek mellett a politikai követelmények érvényesítésére. Kívánatos továbbá, hogy az Akadémia Személyzeti Osztálya véleménye az intézmények személyzeti munkájában az eddigieknél hatékonyabb módon érvényesüljön.

Ezért a 6/1958. MTA (A. K. 7.) számú utasítás 20. pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„20. A Magyar Tudományos Akadémia felügyelete alá tartozó intézmények vezetői az 5/1956. MTA (A. K. 9.) számú utasítással hatáskörükbe utalt kinevezéseknél (alkalmazás), előléptetéseknel (átsorolás), áthelyezéseknél vagy elbocsátásoknál — előzetesen — kötelesek kikérni az Akadémia Személyzeti Osztálya véleményét.

Kinevezés (alkalmazás), előléptetés (átsorolás) előtt az intézmények vezetői a személyi kiválasztásra, illetőleg az előléptetésre vonatkozó javaslataikat előzetesen küldjék meg az Akadémia Személyzeti Osztályának. Amennyiben a személyi ügykört ellátó akadémiai titkár — a javaslat beérkezésétől számított 15 napon belül — nem tesz észrevételt a javasolt személy kiválasztása, vagy az előléptetés ellen, úgy az megerősítettnek tekintendő, és a kinevezés (megbízás), vagy az előléptetés (átsorolás) foganatosítható.

Az Akadémia Személyzeti Osztálya vegye nyilvántartásba a megerősített javaslatok alapján az intézmények vezetői által kinevezett (alkalmazott), vagy előléptetett (átsorolt) személyeket és az egyes intézményekben bekövetkezett személyi változásokról tájékoztassa az illetékes osztálytitkárt.”

Jelen utasítás nem vonatkozik az Akadémia felügyelete alá tartozó vállalatokra; a vállalati igazgatók kinevezési jogkörére továbbra is az 5/1956. MTA (A. K. 9.) számú utasításban foglalt rendelkezések az irányadók.

Ezen utasítással egyidejűleg a 6/1958. MTA (A. K. 9.) számú utasítás 20. pontja hatályát veszti és az Akadémia Személyzeti Osztálya feladata (az utasítás 5. pontja) jelen utasításnak megfelelően bővül.

Budapest, 1959. március 11.

Rusnyák István s. k.,
elnök.

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének 3/1959. MTA (A. K. 5.) számú utasítása

a dolgozók részére engedélyezhető szabadságról és illetmény megállapításról külföldi tanulmányút esetén

A Magyar Tudományos Akadémia felügyelete alá tartozó intézmények dolgozóinak külföldi ta-

nulmányútja esetén biztosítható szabadság és illetménymegállapítás érdekében az elnökség 47/1959. számú határozata alapján az alábbi utasítást adom ki.

Az utasítás szabályai nem vonatkoznak azokra, akik a Magyar Tudományos Akadémia képviselőiben, vagy megbízásából hivatalosan utaznak és tartózkodnak külföldön.

I. Általános rendelkezések

1. A Magyar Tudományos Akadémia (a továbbiakban: Akadémia) felügyelete alá tartozó kutatóintézetek, kutatócsoportok, kutatólaboratóriumok, vállalatok stb. (a továbbiakban: intézetek), valamint az Akadémia Hivatala állományába tartozó dolgozók, külföldi közérdekű szakmai képzésük idejére (a továbbiakban: tanulmányút) rendkívüli szabadságot, vagy fizetés nélküli szabadságot vehetnek igénybe.

2. Az Akadémia rendes és levelező tagjai, tanulmányút céljára az 1033/1951. (XI. 24.) M. T. sz. rendelettel megállapított — évente legfeljebb 2 hónap időtartamra — fizetett alkotószabadságot is igénybe vehetnek. Amennyiben a tanulmányút ideje meghaladja az engedélyezett alkotószabadságot, úgy a 2 hónapot meghaladó időtartamra rendkívüli, vagy fizetés nélküli szabadságot lehet kérni. Az alkotószabadság engedélyezésére a hivatkozott rendeletben foglaltak az irányadók.

3. A rendkívüli, vagy a fizetés nélküli szabadság naptárilag meghatározott időre szól, évente általában két alkalommal vehető igénybe. Az ettől eltérő engedélyezéshez az Akadémia főtitkárának külön engedélye szükséges. Rendkívüli szabadságot lehet engedélyezni a dolgozó részére tanulmányút céljára akkor is, ha rendes évi szabadságát a kérelem időpontjában még nem vette igénybe.

4. A tanulmányút céljára engedélyezett rendkívüli szabadság első két hónapjára a dolgozó fizetésének megfelelő teljes összegű illetményt kell megállapítani és folyósítani.

5. A dolgozót tanulmányútja idejére a rendkívüli szabadság első két hónapja után csökkentett illetmény illeti meg. A csökkentett illetmény megállapítására az 5085/1950. O. M. B. számú határozat rendelkezései az irányadók.

Eszerint a dolgozó itthonmaradt házasársát, vagy ha házasársasága nincs, a vele egy háztartásban élő eltartott családtagját (gyermek, szülő, nagyszülő stb., amennyiben önálló keresettel nem rendelkeznek) a dolgozó havi keresetének 70%-a illeti meg, mely minden további eltartott családtag után 5%-kal emelhető. Az ilyen címen kifizethető összeg felső határa a havi kereset 90%-a.

Ha a dolgozónak felesége, vagy eltartott családtagja nincs, itthoni költségeinek fedezésére (lakbér, közüzemi díjak stb.) legfeljebb havi keresetének 50%-a erejéig csökkentett illetményt lehet megállapítani.

6. Az akadémiai intézmények dolgozói részére a 3 hónapot meg nem haladó fizetés nélküli szabadságot az igazgató engedélyezi. Az ezen időt meghaladó fizetés nélküli és a rendkívüli szabadság engedélyezése, valamint rendkívüli szabadság esetén az illetmény megállapítása a személyi ügykört ellátó akadémiai titkár (a továbbiakban: akadémiai titkár) hatáskörébe tartozik.

II. Tanulmányút céljára szabadság engedélyezése és illetmény megállapítása

7. A rendkívüli, illetve a fizetés nélküli szabadság engedélyezését kérni kell. A kérelemben meg kell határozni a tanulmányút célját, helyét, valamint az igénybe venni kért szabadság jellegét és idejét. A rendkívüli szabadság engedélyezésére irányuló kérelemben — az indokok felsorolásával — külön meg kell jelölni a szabadság idejére vonatkozó teljes összegű, illetve csökkentett illetményigényt.

8. A kérelmet az intézet igazgatójánál kell előterjeszteni. Az igazgató a 3 hónapot meghaladó fizetés nélküli, valamint a rendkívüli szabadság elnyerésére és az illetmény megállapítására irányuló kérelmet — javaslatával együtt — az Akadémia illetékes osztálytitkárhoz terjeszti. Az igazgató a hasonló és személyére vonatkozó kérelmet közvetlenül az osztálytitkárhoz nyújtja be. Az osztálytitkár annak megállapítása után, hogy a Nemzeti Közi Kapcsolatok Bizottsága jóváhagyta-e a kérelmező külföldi kiküldetését, a kérelmet javaslatával ellátva döntés céljából az akadémiai titkárhoz továbbítja.

9. Az Akadémia Hivatala tanulmányút engedélyezésben részesült dolgozója a kérelmét — a közvetlen vezető javaslatával ellátva — az Elnökségi Titkárság vezetőjénél terjeszti elő. Az Elnökségi Titkárság vezetője a kérelmet véleményével együtt döntés céljából az Akadémia főtitkárához terjeszti. A hivatali dolgozók szabadság engedélyezése és illetmény megállapítása iránti kérelmekben az Akadémia főtitkára dönt.

10. Amennyiben az Akadémia felügyelete alá tartozó vállalatok dolgozói részesülnek külföldi tanulmányútban, úgy a 3 hónapot meghaladó fizetés nélküli, vagy rendkívüli szabadság és illetmény megállapításra vonatkozó kérelmet a vállalat igazgatójánál kell benyújtani. Az igazgató a kérelmet javaslatával ellátva — a Gazdasági Titkárság vezetője útján — döntés céljából az akadémiai titkárhoz továbbítja. A kérelmet a Gazdasági Titkárság vezetőjének is véleményeznie kell. Ezekben a kérelmekben is az akadémiai titkár dönt.

11. Az akadémiai titkár a szabadság engedélyezésére és az illetmény megállapítására vonatkozó döntéséről az intézet igazgatóját az illetékes osztálytitkár, a vállalat vezetőjét pedig a Gazdasági Titkárság vezetője útján értesíti. Hivatali dolgozó esetében a főtitkár döntéséről az Elnökségi Titkárság vezetőjét tájékoztatja.

A dolgozót a döntés eredményéről értesíteni kell.

III. Vegyes rendelkezések

12. A fizetés nélküli szabadságon töltött idő után szabadság nem jár. A tanulmányút céljára engedélyezett alkotószabadságon és rendkívüli szabadságon eltöltött időt az évi rendes szabadság megállapításánál figyelembe kell venni.

13. Az intézetek vezetői, valamint az Akadémia Hivatalánál az Elnökségi Titkárság vezetője gondoskodjanak a tanulmányút céljára engedélyezett rendkívüli és fizetés nélküli szabadság nyilvántartásának vezetéséről. A nyilvántartásnak tartalmaznia kell az engedélyezésben részesült személy nevét, az engedély időpontját, a szabadság jellegét

és idejét, továbbá a rendkívüli szabadság idejére engedélyezett illetmény megállapítást.

Budapest, 1959. március 3.

Rusznayk István s. k.,
elnök

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének 4/1959.
MTA (A. K. 5.) számú

utastása

az iratok védelméről és selejtezéséről

Az állami szervek iratainak védelméről szóló 45/1958. (VII. 30.) Korm. számú rendelet végrehajtását a művelődésügyi miniszterrel egyetértésben az alábbiak szerint szabályozom:

(Az állóbetűs szedés a 45/1958. (VII. 30.) Korm. számú rendeletet, a *dőlt betűs* szedés a végrehajtási utasítást tartalmazza.)

R. 1. § (1) Az állami hatóságok és hivatalok, intézetek és intézmények, valamint vállalatok és egyéb állami gazdálkodó szervek (a továbbiakban: szervek) működése során keletkezett vagy egyéb módon a szervek birtokába került iratok őrzését és selejtezését — a művelődésügyi miniszterrel egyetértésben — a miniszterek és országos hatáskörű szervek vezetői szabályozza.

Ut. 1. A R. végrehajtása szempontjából iratnak kell tekinteni a Magyar Tudományos Akadémiához, valamint a felügyelete alá tartozó kutatóintézetekhez, kutatócsoportokhoz, kutatólaboratóriumokhoz, az Akadémia Könyvtárhoz, a vállalatokhoz stb. (a továbbiakban: intézmények) érkezett, valamint az intézmények működése során kézírással, gépirással, vagy sokszorosítás útján keletkezett iratokat, az ehhez felhasznált térképeket, terveket, rajzokat, továbbá mindezek nyilvántartására szolgáló lapokat, könyveket.

Ut. 2. Az ügyintézés érdekeihez igazodó iratmegőrzés és selejtezés megfelelő lebonyolításának biztosítása céljából — a nyilvántartási iratok kivételével — minden iratot nyilvántartásba kell venni (iktatni). Az intézmények belső ügyintézésében keletkezett „feljegyzéseket” hozzá kell csatolni azokhoz az iratokhoz, amelyek alapján készültek, vagy amelyek iratok elkészítésére okot adtak.

R. 1. §. (2) A szabályozás során a jelen rendelet 2—10. §-ában foglalt rendelkezések szerint kell gondoskodni a politikai, tudományos (történeti), kulturális, gazdasági jelentőségű, továbbá a folyamatos ügyintézéshez hosszabb ideig szükséges iratok őrzéséről és selejtezéséről.

R. 2. §. (1) A minisztériumok és országos hatáskörű szervek saját iratanyagukra és a felügyeletük alatt álló szervek iratanyagára vonatkozóan ügykörük szerint külön-külön jegyzékbe foglalják az 1. §. (2) bekezdése alá tartozó iratfajtákat.

Ut. 3. A Magyar Tudományos Akadémia és intézményeinek azt az iratanyagát, amelyet a R. 2—10. §-a rendelkezéseinek betartásával kell megőrizni és selejtezni, a jelen utasítás I. számú jegyzéke tünteti fel.

Ut. 4. A II. számú jegyzékben megjelölt iratok megőrzési idejére az intézmények vezetői teygenek

javaslatot 60 nappal az első iratselejtezés előtt.

R. 2. § (2) A jegyzéket a miniszterek, illetőleg országos hatáskörű szervek vezetői a művelődésügyi miniszterrel egyetértésben hagyják jóvá.

R. 2. § (3) A szervek hatáskörének vagy feladatainak megváltozása esetén 90 napon belül gondoskodni kell a jegyzékek megfelelő módosításáról, illetőleg kiegészítéséről.

Ut. 5. Az intézmények hatáskörüknek, feladataiknak megváltozása esetén 30 napon belül kötelesek jelentést tenni arról, hogy az iratanyagukra vonatkozó jegyzék módosítása szükséges-e vagy sem. Ha a módosításra szükség van, úgy a jelentéshez a vonatkozó javaslatot is mellékelni kell.

R. 3. § (1) Az iratok épen és rendezetten való megőrzéséért a szerv vezetője felelős: köteles az iratok kezeléséhez szükséges dologi (felszerelt tárolóhely, irattár), valamint személyi (iratkezelő, irattáros) feltételeket biztosítani.

Ut. 6. A Magyar Tudományos Akadémia elnöke a Magyar Tudományos Akadémia és felügyelete alá tartozó intézmények iratanyagának megőrzése, védelme és selejtezése körül felmerülő teendők ellátására az MTA Könyvtárának vezetőjét külön megbízottként kijelöli.

Ut. 7. Az iratok irattári rendbe való megőrzéséhez a tároló eszközöket (állványok, fedőlemezek, kartonok, tékák stb.) és a nyilvántartási segédleteket a szükségletnek megfelelően folyamatosan kell biztosítani. Gondoskodni kell arról is, hogy az esetleg ívszámra vezetett iktatókönyveket és egyéb iratnyilvántartási könyveket az év végén beköltessék.

Ut. 8. Az intézményeknél az irattárosi munkakör ellátására a továbbiakban csak olyan személyt szabad alkalmazni, vagy beosztani, akinek legalább 3 évi iratkezelési gyakorlata van, vagy az állami levéltárak által szervezett továbbképzésben eredményesen részt vett.

A 3 éves gyakorlattal nem rendelkező irattárosok és iratkezelők számára lehetővé kell tenni, hogy a szerv székhelyén az állami levéltárak által szervezett továbbképzésben munkaidőn belül részt vegyenek.

R. 3. § (2) A szerv irataiból megsemmisítésre vagy nyersanyagként való felhasználásra bármely irat — kezelésének módjától (pl. titkos kezelés) függetlenül — csak iratselejtezés útján emelhető ki.

Ut. 9. A rendelkezés nem érinti az államtitkot tartalmazó ügyiratot, illetőleg ügyiraton tett intézkedés tervezetének elkészítése során keletkezett fogalmazványok, gyorsírási jegyzetek stb. megsemmisítésére vonatkozó külön rendelkezések hatályát.

R. 4. § (1) A jegyzékbe felvett iratfajták irattári őrzési idejét a miniszterek és országos hatáskörű szervek vezetői határozzák meg, az őrzési idő azonban az iratok keletkezésétől számított 10 évnél rövidebb nem lehet.

Ut. 10 Az I. és II. jegyzékben felsorolt ügyiratokat az úgy befejezésétől számított és a jegyzékben feltüntetett ideig kell megőrizni.

R. 4. § (2) A szervek az irattári őrzés idejének lejártától számított 3 éven belül kötelesek az iratokat selejtezés alá vonni.

- R. 4. § (3) A községi tanácsok jegyzékbe felvett iratfajtaikat keletkezésüktől számított 5 év elteltével további irattári megőrzésre — jegyzőkönyv felvétele mellett — a járási tanácsok veszik át. A járási tanácsok a községektől átvett iratanyagot a saját irattári anyagukkal együtt őrzik, majd selejtezik. A jelen rendelet hatálybalépéséig keletkezett községi iratanyagának fokozatosan történő átvételéig az iratok megőrzéséről a községi tanácsok gondoskodnak.
- R. 4. § (4) A jegyzékbe felvett iratfajtaik rendkívüli selejtezésének nincs helye.
- Ut. 11. *Rendkívüli iratselejtezésnek minősül iratoknak az irattári őrzési idejük lejártá előtti selejtezése, vagy a selejtezésnek a R. szabályaitól eltérő lefolytatása.*
- R. 5. § (1) A jegyzékbe felvett iratfajtaik megőrzését és selejtezését a szerv vezetője, valamint a felügyeleti szervek hivatalból ellenőrizni kötelesek. A szervek vezetői az iratok selejtezésével járó szervezési és ellenőrzési feladatok ellátásával külön selejtezési felelőst kötelesek megbízni.
- Ut. 12. *Az intézmények vezetői az iratok megőrzésére vonatkozó ellenőrzési feladatok ellátása során vegyék igénybe az illetékes állami levéltár segítségét. Az állami levéltár köteles az iratok őrzését megvizsgálni és megállapításait, valamint javaslatait közvetlenül az intézmény vezetőjével közölni.*
- R. 5. § (2) Az iratok selejtezésének végrehajtására olyan dolgozókat kell kijelölni, akik az iratok ügyviteli szükségességével, politikai, tudományos (történeti), kulturális és gazdasági jelentőségével tisztában vannak.
- Ut. 13. *Az államtitkot tartalmazó iratanyag selejtezőit az erre vonatkozó külön jogszabályi rendelkezések szerint kell kijelölni.*
- R. 5. § (3) Az iratok selejtezése során csak azokat az iratokat szabad kiselejtezni, amelyek politikai, tudományos (történeti), kulturális és gazdasági szempontból értéktelenek.
- Ut. 14. *A jegyzékekben felsorolt iratfajtaik selejtezése során az összes iratokat továbbra is az eredeti irattári rendben kell meghagyni. A politikai, tudományos (történeti), kulturális és gazdasági szempontból értékes iratokat pedig a kiselejtezhető iratoktól — a levéltári ellenőrzés megtörténteig — az irattári rend megbontása nélkül kell elkülöníteni (pl. a selejtezett iratsomag tetején elhelyezve). A kiselejtezésre kerülő iratok nyilvántartási anyagában ezt a körülményt fel kell tüntetni.*
- R. 5. § (4) A kiselejtezett iratanyag értékesítéséből befolyt összeg 40%-át a selejtezést ellenőrző levéltár vezetőjének javaslatára a selejtezésben résztvevő dolgozók jutalmazására lehet felhasználni.
- Ut. 15. *Az iratselejtezés során teljesített kiemelkedő munkát az intézmények vezetői a selejtezést ellenőrző állami levéltár javaslatára a rendelkezésükre álló jutalmazási keretből is jutalmazhatják.*
- R. 6. § (1) Az iratselejtezés lefolyásáról két példányban jegyzőkönyvet kell felvenni. A jegyzőkönyvben fel kell tüntetni a selejtezés alá került iratok keletkezésének évszámát, a selejtezés idejét, a selejtező nevét és a kiselejtezett iratok mennyiségét.
- R. 6. § (2) A selejtezési jegyzőkönyvet a selejtezési felelős és az állami levéltár részéről eljáró szakértő írja alá.
- Ut. 16. *A selejtezési jegyzőkönyvet az állami levéltár és a MTA elnökének megbízottja írja alá.*
- R. 6. § (3) A jegyzőkönyv egy-egy példányát az illetékes állami levéltárnak kell megküldeni, illetőleg a selejtező szerv irattárában kell megőrizni.
- R. 7. § (1) A szervek iratselejtezésének levéltári ellenőrzését — a (2) bekezdésben szabályozott kivételtől eltekintve — a területileg illetékes állami levéltárak látják el. Az iratselejtezés időpontját a szervek az illetékes állami levéltárnak bejelenteni kötelesek.
- Ut. 17. *Az iratselejtezés időpontját az illetékes állami levéltárral és a MTA elnökének megbízottjával 60 nappal előbb kell közölni.*
- R. 7. § (2) A Belügyminisztérium és a Honvédelmi Minisztérium, valamint a felügyeletük alatt működő szervek iratanyagának selejtezését ellenőrző állami levéltárat az érdekelt miniszterek a művelődésügyi miniszterrel egyetértésben jelölik ki.
- R. 7. § (3) A titkosan kezelt iratok selejtezésének levéltári ellenőrzése csupán a kiselejtezett iratok átvizsgálására terjed ki.
- R. 7. § (4) A levéltári ellenőrzést ellátó állami levéltár a kiselejtezett iratokból bármely irat további megőrzését rendelheti el.
- Ut. 18. *A kiselejtezésre kiválasztott iratokból az MTA elnökének megbízottja és az állami levéltár által további megőrzésre kiemelt iratot a ki nem selejtezhető iratokhoz kell sorolni. Az iratnak a kiselejtezett iratok közül történt kiemelését a nyilvántartási anyagon is kereszttül kell vezetni.*
- R. 8. § (1) Az iratselejtezés során ki nem selejtezett iratanyagot az állami levéltárak veszik át. Az átadás-átvétel időpontját a szerv vezetője és az illetékes állami levéltár vezetője határozzák meg.
- R. 8. § (2) A levéltári átadásra kerülő szabályszerűen selejtezett iratanyagot — az átadás-átvétel lebonyolításáig — a szervek irattárában kell rendjük megbontása nélkül, gondosan megőrizni.
- Ut. 19. *Az átadásra kerülő iratanyagot az átadás-átvétel lebonyolításáig a még nem selejtezett iratanyagtól elkülönítve kell az eredeti irattári rendben megtartani.*
- R. 8. § (3) Az iratok átadását, átvételét jegyzék kíséretében a tárolóeszközökkel (téka, doszsié, fedőlemez, heveder stb.) együtt az átadó költségén kell lebonyolítani.
- Ut. 20. *A Magyar Tudományos Akadémia és a felügyelete alá tartozó intézmények ki nem selejtezhető iratait megőrzés végett az illetékes állami levéltárnak kell átadni. Az átadott iratanyagot jegyzékbe kell foglalni. A jegyzékből egy példányt az átadó intézmény, egy példányt az MTA elnökének megbízottja, további egy példányt az illetékes állami levéltár irattárában kell megőrizni.*
- R. 9. § (1) Bármely szerv a 8. § szerint levéltári átadásra kerülő irataiból a további működéshez rendszeresen szükséges iratokat (pl. műszaki tervek, hosszabb lejáratú szerződések,

térképek stb.) a saját irattárában való megőrzés kötelezettségével visszatartat.

R. 9. (2) A visszatartott ügyiratokat két példányban készült jegyzékbe kell foglalni. E jegyzék egy példányát a vissza nem tartott iratokkal együtt az illetékes állami levéltárnak kell átadni, a másik példányt pedig a szerv irattárában kell megőrizni.

R. 9. § (3) Az állami levéltárak kötelesek az átvett iratokból az átadó szervnek vagy felügyeleti szervének az ügyvitelükhöz esetenként szükséges irataikat meghatározott időtartamra rendelkezésre bocsátani.

R. 10. § (1) A jelen rendelet a kihirdetés napján lép hatályba; végrehajtásáról a miniszterek és országos hatáskörű szervek vezetői a művelődésügyi miniszterrel egyetértésben 90 napon belül gondoskodnak. A végrehajtás szabályozásánál — a külügyi, belügyi és honvédelmi szervek működése során keletkezett

iratanyaggal kapcsolatos különleges iratkezelési szempontok érvényre juttatása érdekében — az illetékes miniszterek jelen rendeletnek az iratselejtezés lebonyolítására vonatkozó részletes rendelkezéseitől eltérhetnek.

R. 11. § (2) A közületi szervek (vállalatok) iratainak megőrzéséről és selejtezéséről szóló, a 216/1951. (XII. 23.) M. T. számú rendelettel módosított 185/1951. (X. 23.) M. T. számú rendelet, továbbá a felhatalmazása alapján kiadott miniszteri rendeletek, illetőleg utasítások — a 130/1957. (I. K. 20.) I. M. számú utasítás kivételével — hatályukat veszítik.

Ut. 21. A 182/1953/SzL.—SzJ. számú MTA elnöki utasítás hatályát veszti.

Ut. 22. A jelen utasítás a közzététel napján lép hatályba

Budapest, 1959. március hó 17.

Rusznayk István s. k.,
elnök.

I. számú jegyzék a 4/1959. MTA (A. K. 5.) sz. utasításhoz.

Személyi ügyiratok

Részletezve

Alkalmazási kérelem, figyelembevétel esetén	nem selejt
Alkalmazási kérelem, ha nincs figyelembe véve	10 év
Államkölcson ügyek (terv és békekölcson)	32 év
Áruhitel ügy (volt OKÁ)	32 év
Áthelyezés	nem selejt
Átminősítés	nem selejt
Átsorolás	nem selejt
Besorolás (hivatali állásra) és az ellene irányuló felszólalás	nem selejt
Elbocsátás	nem selejt
Fegyelmi ügyek	nem selejt
Felfüggesztés	nem selejt
Felmondás	nem selejt
Hadiszolgálati idő beszámítása	nem selejt
Idegennyelvű képesítési vizsgára vonatkozó iratok	nem selejt
Illetménypanaszok	10 év
Jutalmak	10 év
Katonai szolgálati kedvezmények	nem selejt
Kinevezésre vonatkozó iratok	nem selejt
Kitüntetések	nem selejt
Kivételes ellátás	nem selejt
Kossuth-díjak (előtervjelentések, adatgyűjtések)	nem selejt
Minősítési lapok	nem selejt
Nyugdíjazás	nem selejt
Önéletrajzok	nem selejt
Rehabilitáció (joghátrány felülvizsgálata és megszüntetése)	nem selejt
Rendelkezési állományba helyezés	nem selejt
Szabadpályán töltött idő beszámítása és felülvizsgálata	nem selejt
Személyi nyilvántartó törzslap (személyi táblázat)	nem selejt
Szolgálat halasztások alkalmazással kapcsolatban	nem selejt
Tényleges szolgálatba visszahelyezés (reaktiválás és visszatartás)	nem selejt
Ügy és személyi beosztás	nem selejt
Vegyes egyeztető bizottsági ügyek	nem selejt

Aspiráns ügyek

Aspiráns felvétel	nem selejt
Aspiránsok felvételével kapcsolatos intézkedések	nem selejt
Aspiránsok kérelme	10 év
Aspiránsok kimutatása	nem selejt
Aspiráns kiküldetés	10 év
Aspiráns munkaterv	nem selejt

Egyetemek, főiskolákkal kapcsolatos akadémiai (intézeti) levelezések

Egyetemek, főiskolák tagozataira vonatkozó ügyek (kivéve gazdasági ügyeket)	nem selejt
Egyetemi állás betöltésére vonatkozó irat	nem selejt
Egyetemek és főiskolai hallgatók létszámára vonatkozó kimutatások	nem selejt
Külföldi egyetemi hallgatókra vonatkozó iratok	nem selejt
Külföldi ösztöndíjasok táborozása	nem selejt

Intézményekre vonatkozó ügyiratok

Intézmények szervezésére, létesítésére, működésére, kibővítésére, megszűnésére vonatkozó :

rendeletek,	
utasítások,	
körrendeletek,	
igazgatók (intézményvezetők) szabályzatai	nem selejt
Elhelyezése intézetnek, intézménynek	nem selejt
Elnevezés megváltoztatása intézetnél, intézménynél	nem selejt
Főfelügyelet változásával kapcsolatos iratok	nem selejt
Intézetek fejlesztése, könyvtárának bővítése	nem selejt
Intézmények működésére vonatkozó időszakos jelentések	nem selejt
Körrendelet gyűjtemények	nem selejt
KÖZELBIZ kiutalás	nem selejt
Tudományos intézmények ügyei	nem selejt
Tudományos intézetek ingatlanainak fenntartására, az intézetek fejlesztésére, felszerelésére vonatkozó iratok	nem selejt
Létszámmegállapítások (létszámnormák)	nem selejt

Épületek, építkezések, ingatlanok

Építkezési dokumentációs anyag	nem selejt
Építkezések befejezése, határidő módosítása	10 év
Építkezésről összefoglaló jelentések és tervépítkezések iratai	nem selejt
Épületátadás	10 év
Épület igénybevétel felhasználás, kiutalás	nem selejt
Épületek műszaki felülvizsgálata és utóvizsgálata	32 év
Helykijelölés (építkezéseknél)	nem selejt
Helyreállítások (épület, nagyobb méretűek)	nem selejt
Ingatlan leltár és telekkönyvi ügyek	32 év
Ingatlannal kapcsolatos iratok (törzskönyvek, nyilvántartások, térképek, okmányok stb.)	nem selejt
Ingatlanok átengedése egyéb célra	10 év
Ingatlanok átruházására vonatkozó véghatározatok	nem selejt
Kisajátítás	nem selejt
Műszaki tervek	nem selejt
Telekkönyvi ügyek	nem selejt

Gazdasági ügyvitel

Pénzügyminisztérium, Országos Tervhivatal, Munkaügyi Minisztérium és MTA Gazdasági Titkárság intézkedései

Adóok nyilvántartása és fizetési felhívás könyve, ha az analitikus nyilvántartó	10 év
Alrovat-elszámolási ív (kettős könyvvitel bevezetése előtti időből) és összesítők	32 év
Anyagbeszerzésekre vonatkozó iratok	10 év
Árajánlat	10 év
Átköltözködési előleg nyilvántartás	10 év
Átutalólap és ennek összesítő jegyzéke	32 év
Beruházás (költségvetésre vonatkozó iratok)	32 év
Beszámolójelentések, összesítések (költségvetési)	32 év
Bevételi főkönyv	32 év
Bevételi és kiadási összesítő	32 év
Bérleti szerződés és azzal kapcsolatos egyéb iratok a bérleti viszony megszűnésétől számítva	32 év
Csekkbetétkönyv és csekk számla nyitás	10 év
Csekk számla nyitásra vonatkozó levelezés	10 év
Gazdasági ellenőrzés (intézmények folyamatos működésével kapcsolatban)	32 év
Előlegnyilvántartási könyv és karton	10 év
Épületkezelés, épületgondozási ügyek	10 év
Étkezési iratok	10 év
Fizetési jegyzékek	32 év
Főkönyvek	32 év
Főkönyvi számlák és bizonylatok kettős könyvvitelnél	32 év
Fűtési ügyek	10 év
Gazdasági ügyvitelre vonatkozó általános jellegű intézkedések	nem selejt
Gépközi ügyek	10 év
Hagyatékkal kapcsolatos ügyek iratai	nem selejt
Helyettesítés	10 év
Hitel és póthiteligénylés	23 évs
Hitelkeret változás népgazdasági tanácsi és országos tervhivatali közlés és tárcarendelkezése alapján	nem selejt
Hitelnyilvántartás	32 év
Illetményadó	32 év
Illetmény gyűjtőkönyv	32 év
Illetmény segédkönyv	32 év
Illetményszámfejtő karton	32 év
Ingóságok leltára	32 év
Inkasszó-megbízások (követelések behajtására megbízás)	32 év
Intézetek pénz és vagyonkezelésével kapcsolatos jelentések, rendeletek	nem selejt
Jóléti ügyek (üdültetés)	10 év
Karbantartással és tatarozással kapcsolatos levelezések	10 év
Költségvetések (alapokmányok)	32 év
Költségvetési előmunkálat	32 év
Költségvetési összesítő	32 év
Követelés behajtására vonatkozó iratok	32 év
Leltárak	32 év
Leltározással kapcsolatos intézkedések	32 év
Letéti nyilvántartások	32 év

MNB. kimutatásai (kiadási, bevételi számlák egyenlegei).....	32 év
Munkakönyvvel kapcsolatos ügyek	nem selejt
OTBA és OTI ügyek	nem selejt
Rendkívüli munkadíjak (óradíj stb.) szabályozására vonatkozó iratok	10 év
Ruhaügyek (szolgálati)	nem selejt
Számadás vizsgálatlaltal kapcsolatos iratok	32 év
Számlakönyvek (főkönyvi számlalapok)	32 év
Számlalapok	32 év
Szolgálati lakással kapcsolatos iratok	32 év
SzTK táppénz és segélyügyek	32 év
Tervhivatali rendeletek, utasítások a következő 5 éves tervciklus végétől számítva	10 év
Tervügyekre vonatkozó elvi és műszaki iratok	nem selejt
Téritmények nyilvántartása	32 év
Téritmény ügyek iratai	32 év
Vagyonkezelésre vonatkozó általános rendelkezések	nem selejt
Vasúti arcképes igazolmányok nyilvántartása	10 év
Vállalkozói követelések kiegyenlítése az átadástól számítva	32 év
Vegyes döntőbizottsági ügyek	nem selejt
Zárolt anyag kiutalása	10 év
Zárolt anyagkészlet meghatározása	10 év

Ügyviteli iratok

Alapszabályok, ügyviteli szabályozások, ügyrendek, munkarendek (csak intézményi szinten) ügykezelési utasítások és azok nyilvántartásai

Ügyviteli ellenőrzés (intézmények folyamatos működésével kapcsolatban).....	32 év
Értekezletre vonatkozó iratok (jegyzőkönyv)	10 év
Főtitkár által kiadott utasítások	nem selejt
Index (mutató, iktató és törzsmutató)	nem selejt
Jogszabálygyűjtemények	nem selejt
Jogszabálytervezetekre vonatkozó iratok	nem selejt
Kézbiztosítók	nem selejt
Kiadmányozási jog	nem selejt
Lakáskérelem	10 év
Léggóteljesítési ügyek	nem selejt
Megrendelések (intézmények részére)	10 év
Meghívók	10 év
Minisztertanácsi ügyek	nem selejt
Munkaidő kedvezmények	10 év
Munkaidő szabályozása	10 év
Munkamódszer megjavítására vonatkozó ügyek	nem selejt
Munkaterv iratai	10 év
Munkaversenyek, felajánlások, tapasztalatcserek	nem selejt
Országos akciók ügyei	nem selejt
Óvodák és napközi otthonokba való felvételre vonatkozó intézkedések	10 év
Sajtóügyek	nem selejt
Selejtezésre vonatkozó iratok	nem selejt
Szabályrendeletek	nem selejt
Szakértői vélemények	nem selejt
Szolgálati utasítások, szabályzatok	nem selejt
Szünnnapokkal (hivatali) kapcsolatos rendelkezések	10 év
Társadalmi szervek szervezési ügyei (párt, ifjúsági, nő, szakszervezeti, öröskereszt)	nem selejt
Takarékosságra vonatkozó iratok	10 év
Újításra és ésszerűsítésre vonatkozó iratok	nem selejt
Üdülői beutalással kapcsolatos iratok	10 év
Vizsgaidőkre vonatkozó iratok	10 év

Tudományszervezéssel kapcsolatos iratok

Bizottsági ülések előkészítő iratai, jegyzőkönyvei és záró iratai.....	nem selejt
Elnökségi ülések előkészítő iratai, jegyzőkönyvei és határozatai.....	nem selejt
Elnökségi kollégiumi ülések előkészítő iratai, jegyzőkönyvei és határozatai.....	nem selejt
Osztályvezetőségi ülések előkészítő iratai, jegyzőkönyvei és határozatai.....	nem selejt
Könyv és Folyóiratkiadó Bizottsági ülések előkészítő iratai, jegyzőkönyvei és határozatai.....	nem selejt
Szociális és jóléti bizottsági ülések előkészítő iratai, jegyzőkönyvei és határozatai.....	nem selejt

Tudományos kutatás

Előadások kéziratjai (sokszorosításai, kivéve a nyomtatványokat).....	nem selejt
Ösztöndíjasok jelentése	nem selejt
Ösztöndíj kérelem	nem selejt
Ösztöndíjasok ruhaellátása	nem selejt
Ösztöndíjakra vonatkozó általános rendelkezés és elvi döntés	nem selejt
Pályázatok	nem selejt
Tudományos kutatások iratai (tématervek stb.)	nem selejt
Tudós és tudományos pótlék szabályozása.....	nem selejt

Könyvtárak

Folyóiratok, könyvek, nyomtatványok beszerzése és cserére vonatkozó levelezés (külföldi).....	10 év
Fordítások	nem selejt
Könyv (folyóirat kölcsönzési elismervény szelvénye)	10 év

Könyvrendelés.....	10 év
Könyvtárak elvi ügyei.....	nem selejt
Magányújtemény elhelyezése közgyűjteményben.....	nem selejt

Kulturális és tudományos egyezmények

Kulturális egyezmények munkaterve.....	nem selejt
Kulturális egyezmények munkaterveinek értékelése, ezekre vonatkozó összesítő jelentések.....	nem selejt
Külföldi tanulmányutakkal kapcsolatos levelezés.....	nem selejt
Külföldi tanulmányutak megszervezése, beszámolójelentések.....	nem selejt
Tudományos nemzetközi egyezmények.....	nem selejt
Utazási ügyek (vízum, jegy, valuta stb.).....	10 év
Útlevel megszerzésével kapcsolatos levelezés.....	10 év

Statisztika

Statistikai adatgyűjtés feldolgozás alapjául szolgáló kérdőív és jelentése a feldolgozás után.....	10 év
Statistikai adatszolgáltatás (feldolgozások).....	10 év
Tudományos dokumentációs anyag.....	nem selejt

Előadások, anktók, konferenciák, kongresszusok

Kongresszusokra vonatkozó tudományos ügyek iratai.....	nem selejt
Disszertációk megvédése, szervezése, eredménye.....	nem selejt
Székhogyalók szervezése, előadás vitaanyaga.....	nem selejt
Meghívott belföldi és külföldi előadók beszédei, hozzászólások.....	nem selejt
Ünnepélyek rendezésére vonatkozó általános intézkedések.....	nem selejt

— 0 —

II. számú jegyzék a 4/1959. MTA (A. K. 5.) sz. utasításhoz

Ügyviteli iratok

Az irat megnevezése	Őrzési idő	Megjegyzés
Átvételi elismervények		
Belépési engedélyek		
Belépési engedélyek másolati könyve		
Belépőjegyek		
Belföldi hivatalos kiküldetésekre adott megbízások iratai		
Bölcshódék, napköztiotthonok belső ügyvitelével kapcsolatos adminisztrációs iratok (nyugták, időszaki feljegyzések, mosatás, ellátás, megrendelések stb.)		
Brosúrák (idejét múltak)		
Dekorációs ügyek összes iratai		
Ebédjegyek		
Előadói munkakönyvek		
Előfizetések belföldi sajtótermékekre (könyvek, folyóiratok, hírlapok stb.)		
Előjegyzési naptárak		
Étkeztetésben résztvevők szervezésével kapcsolatos és az étkeztetést adminisztráló jelentéktelen, átmeneti jellegű iratok		
Fuvarlevelek		
Géptáviratok szalagjai		
Gondnok kisebb anyagigénylési ügyeinek iratai		
Gondnoksági átmeneti jellegű iratok (használati tárgyak ki- és behozatalával kapcsolatos engedélyezések, apró feljegyzések stb.)		
Gyári belépők (kapucédulák)		
Gyorsírófüzetek (használaton kívüliek, beteltek)		
Használt (bélyegtelen) levélborítékok		
Határidőnaplók		
Határidőnyilvántartások		
Hírlapok, folyóiratok (könyvtár állományába nem tartozók) főlös példányok		
Hivatalos lapok nélkülözhető (főlös) példányai		
Hivatalos lapok kéziratjai		
Hivatalos órák betartásának ellenőrzésével kapcsolatban keletkezett iratok		
Hulladékgyűjtés (papír, ócskavas, fém) iratai: — jelentés — jegyzékomb stb.		
Időjárás napijelentések		
Irodaszerek és eszközök igénylése, kiutalása		
Javítási megrendelőlap		
Javítási munkalap		
Jelenléti ívek		
Jelentések (nap, dolgozók hiányzásáról)		
Jogszabálygyűjtemények (elavultak) példányai		
Jutalmazások ügyeivel kapcsolatos iratok		
Kapucédulák		
Kiküldetési rendelvények (belföldiek)		
Külépők (napközben való távozásról)		
Kocsi-igénylések		
Költségvetés elkészítésével kapcsolatos előmunkálatok iratai (kérdőívek, kisebb feljegyzések, részadatok stb.)		
Közlekedési költségekkel kapcsolatos iratok		
Megrendelőkönyvek		
Megrendelőlevelek		

Nem könyvelési példányok

Ha nem könyvelési bizonylatok

Ha nem könyvelési bizonylatok

Az irat megnevezése	Őrzési idő	Megjegyzés
<p>Menetdíjkezdvmények és szabadjegyek Menetrendkönyvek, füzetek, lapok (érvényben már nem levők) Munkanaplók (könyv, füzet vagy lapokból állók) Napi helyzetjelentések Napi sajtókivonatok Naptárak (idejét múltak) Nyomtatásban vagy sokszorosításban megjelent cikkek, ismertetések használatlan, felesleges példányai Nyomtatványigénylés során keletkezett iratok Nyomtatványok (használaton kívüliek) Nyomtatványrendelés iratai Nyugtakönyvmásolatok Nyugtatómbök Oktatási jegyzetek (idejét múltak) Osztályközi levelezés Patkány- és egéirtással kapcsolatban keletkezett iratok Pénzbírságok iratai (hivatali mulasztások ügyében keletkezettek) Plakátok, reklámok Postakönyvek (ajánlottlevél könyvek, csomagkönyv, express könyvek) Röpcédulák Sportügyek iratai (nem sportszerveknél) Szabályzatok (idejét múltak) Szállítólevelek Számlamásolatok (könyvelési példányok kivételével) Takarékossággal kapcsolatos jelentések Tankönyvek (használatból kivontak) Telefonkönyvek; telefonjegyzékek belső használatra (használatból kivontak) Tüker-ügyek iratai Tüzelőanyag beszerzésére vonatkozó iratok Tűzrendészeti karton Útiszámlák (külön kezelték) Üzemi élelmezési ügyek (konyhaelszámolások) alábbi iratai: bizonylatok, fuvarlevelek, szállítólevelek, raktárkönyvek</p>	5 év	<p>1 példány kivételével</p> <p>1 példány kivételével</p> <p>A TŰKER vállalatok iratai nem</p> <p>Ha nem könyvelési bizonylatok</p>
<i>Gazdasági ügyek</i>		
<p>Anyagátvételi tömbök Anyagbeszerzési levelek (raktári példány anyagbevételezéséhez) Anyagbeszerzési és anyagmegrendelési levelek Anyagelőirányzatok Anyagelosztók Anyaggazdálkodással kapcsolatos operatív nyilvántartások Anyagfelhasználás (üzemen belüli) iratai Anyagbegyűjtő lapok (valamint a hozzá tartozó mellékletek, amennyiben adataikat lekönyvelték) Anyagigénylés: külső vállalattól, anyagraktárról Ajánlatok elutasítása Anyagkiutalás iratai Anyaghiánnyal kapcsolatos felterjesztések Anyagnyilvántartási kartonok, lapok Anyagrendelések és rendelési igazolások Anyagrendelési tömb Anyagrovancsolások Anyagszámadások mellékletei Anyagtakarékossági bejelentések Anyagtörzskarton Áru-kiszállítási ellenőrző jegyek Áruszállító jegyzékek másolatai Áruszállítókönyv Átutalások (anyag, áru, pénz) iratai Elfekvő és inkurrens anyagok értékesítése Elhasznált anyagok kimutatása Fanyilvántartási kimutatás Időszaki szállítási jelentések (3–5 napos) Készletbejelentések (elfekvő készletek bejelentése is) Nyersáruraktár napi jelentései Raktári anyag és árnyilvántartási kartonok Raktári bizonylatok Raktárgazdálkodási ügyek iratai Raktárkönyvek Raktári napi jelentések Rendelési tömbök Szerszámgénylés, leszerelés, karbantartás iratai Szerszámlap Szerszámkiadási bizonylat Üzemanyag elszámolás (napi) iratai</p>		A bejelentések feldolgozása után

Az irat megnevezése	Őrzési idő	Megjegyzés
<p>Hátralék-kimutatások, a tartozás rendezésével Hitelígénylet (MNB-től) Hitelezett fuvardíjak bekövetelése Hitelnyilvántartás Inkasszóbenyújtási és kifogásolási űrlapok és másolataik főls példányai Készáru-könyvelési nyilvántartólap Készáru-könyvelési összesítő ív Készpénzfeladási blokkok Kézipénztár-könyvek Kiadási belégmásolatok Könyvelési havi pénztárjelentések MNB terhelési és jóváírási (átutalási) értesítése Nyugtatombók Összeadás-ellenőrzések, azok kartonjai Pengős könyvelési irományok közül: adósok és hitelezők könyve, folyószámla-könyvek, hitelnyilvántartások, könyvelési-számadási bizonylatok, belégek, lajstromok, naplók, pénztári bizonylatok, belégek, pénztárkönyvek, pénztár-naplók, rovancok, számlamásolatok, számlák Pénzigénylések (MNB-től) Pénztár-bevételi és kiadási utalványok másolati példányai Pénztárbevételi és kiadási tömb Pénztári napi jelentések befolyt összegekről Pénztárjelentések másolatai Póthitelügyek, igénylés, engedélyezés, felhasználás Számolaösszesítők Tablók (MNB) és egyéb pénzügyi operatív nyilvántartások Térítés-igazolás tömbök (1949—5.465. sz.) Vételi jegyek Vételi jegytömbök Visszárújegyzék</p>		<p>Külföldi vonatkozásúak kivételével</p> <p>Telephelyek küldik a központnak</p>
<i>Mezőgazdaság</i>		
<p>Állatállományvizsgáló napló Állatbetegségekről (tenyészbénaság, stb.) időszaki jelentések (az összesítők kivételével) Állatbetegségek (fertőző) megszüntetéséről készített jelentések, levelezőlapok (az összesítők kivételével) Állategészségügyi helyzetjelentések, amelyeket az összesítőben feldolgoztak Agronómus jelentések (5—10 napos) Állatvágási engedélyek Cukorrépa (feldolgozandó) nyilvántartása a cukoriparban Cséplési eredmények részjelentései Fogatnyilvántartási naplók (gazdaságoknál) Közellátási szállítási engedélyek Szivattyú-jelentések (hivatalos belvizállásjelentések) Takarmányértékesítő levelezőlap Takarmányfelhasználási naplók Takarmánymegrendelési lap Termény- és termék-szállítási engedélyek</p>		<p>Feldolgozás után</p> <p>Összesítők nem selejtezhetők</p> <p>Feldolgozás után</p>
<i>Nemzeti Bank ügyek vállalatoknál</i>		
<p>Accreditív nyilvántartások nyilvántartása Azonnali inkasszónyilatkozat Államigazgatás központi szerveinek utalványai Állományjelentések Állományjelentések kiértékelésének másolatai Ált. érvényű lemondó nyilatkozat Árualapokkal kapcsolatosan a feltárt készletekről felvett listák Átvezetésből eredő terhelések Banklevél Befizetési lapok és átutalási postautalv. ellenőrzési szelvényei Befizetőlap a posta részére (beszolg.-hoz) Csekkfüzetek nyilvántartása Dekádjelentés NF kerettűllépési értesítés Egyenlegnyilvántartási ívek Előgyűjtők a helyközi forgalomnál Elszámolási csekkjóváírások Elszámolási csekkek benyújtási jegyzéke Értesítés helytelen számlaszámról Értesítés sorbanállásról</p>		

Az irat megnevezése	Őrzési idő	Megjegyzés
<p>Értesítés visszaküldött ink. mb-ról Értesítés a zárlati költségekről Éves pénzügyi tervek Felterjesztés IFB elé Felújítási keretnyitás Fiókbérllet igazolvány és átvételi lap Fiókbérlletnyitás Fióknál terhelt elszámolási és limitcsekkek Forgólapszámítások Fuvardíjfűzet igénylési nyomtatványok Fuvardíjuttalványok Fuvardíjuttalvány jóváírások GEF tényszámkimutatások Gépkönyvelésnél használt kivonat (másolat) Gyűjtők a helyközi forgalomnál Havi beszámolók másolatai Havi leltárnyomtatványok Havi összesített pénzforgalmi kimutatások Házipénztár-jelentések Helyközi forg. területi irodánkenti összesítője Helyszíni ellenőrzésekről készített jelentések másolatai Házipénztár-jelentések nyilvántartása Hitelnyilvántartási iverk Hiteltervek Hitelterv jóváhagyások Inkasszók benyújtási jegyzéke Inkasszók elszámolási és limitcsekkek kísérőjegyzéke Inkasszóészrevétel Inkasszójóváírási bizonylatok Inkasszó-kifogásolás Inkasszó-terhelések Jelentés a globális beralaptúllépésről Jelentés a státus- és beralaptúllépésről Jelentés az államigazgatási szervek létszám és beralapelszámolásáról Jóváírás belső ügykezelésből Jutalék-nyilvántartási jegyzék Kamatelőleg nyilvántartás Készpénzforgalmi havi jelentés Készpénzforgalmi napi jelentés Készpénzforgalmi napló Kézikönyvelésnél használt kivonat (másolat) KIB észrevétel KIB kifogásolás Kifizetés a Többek számláról Klíring jóváírások Klíring reklamációk Klíring terhelések Követel primatablók Követelés megelőleg. hitelnyújtás nyilv. Követelés megelőleg. hitelrendezési lapok Különféle felvásárlási utalványok és csekkek Leltár Lemondó nyilatkozások nyilvántart. Limitcsekkekből eredő jóváírások MSZB feladás MNB postautalványok összesítője Munkabérelőrzés nyilvántartása Munkabér végelszámolások Napi egyenlegjelentés Napi forgalmi fő-összesítő Napi pénztárállomány összeállítás Napi zárlati lajstromok Naplóbizonylatok Naplómásolatok Negyedéves pénzügyi tervek Nyomtatv. nyilvántartási karton Nyomtatvány eladási jegyzék Pénzkészlet-kimutatás Pénztári csekkek és átutalási csekkek Pénztári számfejtési ív Pénztári terv és összesítő Postaforgalmi bizonylat 4448-as Pönálé elengedési kérelem Rendelkező és teljesített összesítők Sorbanálló vállalatokról szöveges jelentés másolat Számhelyesbítés (alrovat helyesb.) Tartozik primatablók</p>		<p>PO/A—1. sz. nyomtatvány</p>

Az irat megnevezése	Őrzési idő	Megjegyzés
Telepített MNB pu.-k jegyzéke Terhelés késedelmi kamat miatt Terhelés lejárt hitel pönálé miatt Terhelés MNB pu. miatt Terv szerinti fizetések nyilvántartása Terv szerinti fizetési jóváírások Terv szerinti fizetési terhelések Térített késedelmi kamat jóváírása 10 naponkénti számszerű jelentés a sorbanállásról Vállalatellenőrzési lapok		
<i>Gépkocsi ügyek</i>		
Gépkocsi átadási napló Gépkocsi forgalmi kimutatás (összesítőik kivételével) Gépkocsielődó (vállalati) havi beszámolójelentés (másolati példány) Gépkocsi igénylések Gépkocsijavításra vonatkozó ügyiratok Gépkocsikarbantartás iratai Kocsikisérői jegyzékek Gépkocsi megrendelés Gépkocsi menetlevelek „A” típusú Gépkocsi menetlevél „C” típusú, tömb Gépkocsi menetlevél „A” típusú, tömb Teherautó megrendelési napló Menetlevél tehergépkocsi Menetlevéltömb (tehergépkocsi) Gépkocsinapló Tehertaxijegy Gépjármű selejtezések másodpéldányai Gépkocsi üzemköltség összesítő iv (havi, negyedévi) Gépkocsi üzemköltség összesítő iv (évi) Üzemanyagigénylés gépkocsihoz Üzemanyagelszámolás (gépkocsi) Túralevél Gépjármű változások bejelentése közületektől		Gépkocsielődónál levő példány Gépkocsielődónál levő példány TEFU
<i>Személyi ügyek</i>		
Betegszabadsággal kapcsolatban keletkezett iratok Fizetésnélküli szabadságok ügyeivel kapcsolatban keletkezett iratok Hóvégi állományi létszámjelentés Létszámról készített időszakos kimutatások Mellékfoglalkozások engedélyezésével kapcsolatban keletkezett iratok Munkaidő-ellenőrző kartonok és jelenléti ívek Napi létszámjelentések Napi szolgálati beosztások Pótszabadságokkal kapcsolatban keletkezett iratok Rendkívüli szabadság iratai Szabadságcedulák Szabadságigazolások Szabadságnylvántartási könyvek Szabadságolásokra vonatkozó minden irat		
<i>Termelési ügyek vállalatoknál</i>		
Akkordlapok Anyag és félkésztermék adagolási példányai Anyagelőirányzatok (havi) Anyagelőirányzatok (évi) Anyagfelhasználási jelentések Anyagfelhasználási kimutatás Csoportok munkautalvány Dekádjelentések (az összesítőik kivételével) Diszpécser jelentések Egyedi anyagnyilvántartás Egyéni leírólapok (nyomdákánál) Egyéni munkautalvány Előkalkuláció iratai Félkészárnyilvántartás		

Az irat megnevezése	Őrzési idő	Megjegyzés
<p>Gépnaplók Gyártási lapok Gyártásvisztaigazolások iratai Gyártmányonkénti anyagnyilvántartás Jelentések (üzemi-napi) Megrendelések (1 példány kivételével) Mesterlevelek Munkajelentések: ügyvezetői, könyvelői, üzemágvezetői Munkalapok, munkaidőellenőrző kartonok Munkaátvételi lapok Munkahelyi fogyóeszköz-változás jelentés Munkalap-tömb Munkalap-fényképezés Munkautalvány Munkautalvány adagolási példányai Munkautalvány havi összesítő Munkamegrendelések üzemben belül Munkaügyi dekádjelentések (összesítők kivételével) Műhelynapló Műszaki ellenőrzőlap Napi lánchengerszerelési jelentés (1 példány kivételével) Napi termelési jelentés 1 példány kivételével Normafüzetek (elavultak) Önköltségi kimutatások összesítők kivételével Papírcsévék (elhasználtak) Programelőírás (programszalag) Regie munkautalvány Selejtjelentések Teljesítmény gyűjtőlapok Terhelési és határidős táblák oldalai Termelési napi jelentések másodpéldányai Utókalkulációs tasakok, amennyiben tartalmuk: a gyárt. terv. másodpéldánya, anyagkivételzési bizonylat, előmunka felhasználás, munkabérbizonylat, ha ezen bizonylatok alapján történő gyártás- és könyvelés naplóadataiból készített havi összesítés a vállalat könyvelési okmánytárában megőrzést nyert Üzemelszámolási ív Üzemben belüli szállítójegyzékek Üzemi napijelentések</p>		
<i>Tudományos kutatás</i>		
<p>Más intézmények munkájában való részvétellel kapcsolatos iratok (meghívók értekezletekre, vitákra; ezekre készült hozzászólások) MTA véleményezésre kapott művekről szóló lektori jelentések Intézeti osztályvezetői és egyéb értekezletek meghívói és vitaanyaga Bibliográfiai adatkartonok, ha felhasználásuk után más célra megőrzendőnek nem minősíthetők</p>		

Közlemények

108 060/1959.

Pályázati hirdetés

A Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtörténeti Intézete (Budapest, XI., Ménési út 11–13. pályázatot hirdet az Intézet XIX. századi magyar irodalmi osztályán

tudományos munkatársi vagy segédmunkatársi állás betöltésére a Petőfi-kutatás tárgyköréből.

A pályázathoz mellékelni kell:

1. egyetemi végzettség igazolását,
2. működési igazolást,

3. a megjelent tudományos dolgozatok felsorolását,

4. önéletrajzot.

A pályázatokat a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtörténeti Intézete igazgatójához kell benyújtani *1959. április 30-ig*.

A kinevezett tudományos munkatárs, illetve segédmunkatárs illetményeinek megállapítása a 29/1957. Mű. M. számú utasításban foglaltak szerint történik.

Budapest, 1959. március 16.

Sötér István s. k.,
igazgató

Jogszabálymutató

1959. február 13-tól március 17-ig

A közzététel helye	A jogszabály száma és kelte	A jogszabály tárgya
Magyar Közlöny	1959. évi I. törvény 1959. évi 6. számú tvr. 8/1959. (II. 15.) P. M. 12/1959. (III. 1.) Korm. rendelet 2/1959. (III. 8.) I. M. 6/1959. (III. 8.) É. M.—Á. H. 2/1959. (III. 13.) Kk. M.	A Magyar Népköztársaság 1959. évi költségvetéséről. A Tanácsköztársasági Emlékérem alapításáról. A helyreállítási (átalakítási) házadókedvezményre vonatkozó határidő meghosszabbításáról. A dolgozók társadalombiztosítási nyugdíjáról szóló 1958. évi 40. számú törvényerejű rendelet hatályának kiterjesztéséről a kisipari szövetkezeti tagokra. A büntető eljárás során kirendelt védő díjáról és költségeiről. Az 1959. évi építőipari munkák árának átmeneti szabályozásáról. A vámjog szabályozásáról szóló 1954. évi 16. számú törvényerejű rendelet, valamint az azt módosító 1955. évi 7. számú törvényerejű rendelet végrehajtásáról szóló 1/1956. (III. 17.) K. K. M. számú rendelet egyes rendelkezéseinek módosításáról.

AKADÉMIAI KÖZLÖNY, a Magyar Tudományos Akadémia hivatalos lapja. Megjelenik rendszerint havonta kétszer. — A szerkesztésért felelős: a Magyar Tudományos Akadémia Elnökségi Titkárságának vezetője.

Kiadja: az Akadémiai Kiadó, Budapest, V., Alkotmány u. 21. — Felelős: az Akadémiai Kiadó igazgatója. — 600 példány.

Akadémiai Nyomda, Budapest V., Gerlóczy u. 2. — 48475/59 — Felelős vezető: Bernát György

Akadémiái Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. ÁPRILIS 10.

TARTALOM

			oldal
Törvények, rendeletek, határozatok	1006/1959. (III. 15.) Korm. határozat	Az 1959. évi Kossuth-díjak odaítéléséről	39
Az Akadémia elnökének utasítása	5/1959. MTA (A. K. 6—7)	Az Akadémia felügyelete alá tartozó intézmények vezetőinek gazdasági felelősségéről, az intézményi gazdasági vezetők hatásköréről és felelősségéről	40
Miniszteri utasítás	109/1959. (6) Mü. M.	A sugárártalmi pótlék megállapításáról	42
Közlemények			43
Jogszabálymutató			44

Jogszabályok

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
1006/1959. (III. 15.) számú

határozata

az 1959. évi Kossuth-díjak odaítéléséről

(Nem teljes szöveg)

I.

A Kormány a tudományok, találmányok, újítások, a termelő munka módszerének alapvető tökéletesítése terén elért eredményeiért

a Kossuth-díj II. fokozatával és a vele járó 35 000 forintos pénzjutalommal tünteti ki

Beke Ferencet, a fertői Mezőgazdasági Kísérleti Intézet osztályvezetőjét, a mezőgazdasági tudományok kandidátusát, új, a gabonarozsda kártevőivel szemben ellenálló, eddigi legjobb búzafajtáinknál bővebben termő búzafajta előállításáért;

dr. Cholnoky László egyetemi tanárt, a kémiai tudományok doktorát, a karotinoidok szerkezetére és fiziológiai szerepére vonatkozó eredményes vizsgálataiért;

Hatvany Lajos irodalomtörténészt és kritikust, egész életművéért, különösen Petőfi és Ady kutatásaiért;

Hevesi Gyula akadémikust, a Magyar Tudományos Akadémia titkárát, a műszaki tudományok

és a gyakorlat kapcsolatának kiépítése, a magyar műszaki tudományos élet megszervezése terén kifejtett tevékenységéért;

Kocsis Pál tudományos kutatót, a szőlőnemesítés terén elért, nemzetközileg is elismert eredményeiért; különösen a Gloria Hungariae, Gloria II. és a Gloria III. elnevezésű csemeszőlőfajták előállításáért;

Szende Béla, Halmágyi Tibor, Hofgard Károly és Tófalvi Gyula mérnököket, a Brüsszeli Világkiállításon nagydíjat nyert ionoszféra-kutatóberendezés konstrukciójáért (a díj 11 000—8000—8000—8000 forintos megosztásban);

Szigeti György akadémikust, *dr. Bodó Zalán* és *dr. Szép Iván* kutatóintézeti osztályvezetőket, a lumineszkáló anyagok és félvezetők kutatása terén elért eredményeikért, melyekkel a hazai fénycsőgyártást és tranzisztorgyártást segítették elő (a díj 15 000—10 000—10 000 forintos megosztásban).

A Kossuth-díj III. fokozatával és a vele járó 20 000 forintos pénzjutalommal tünteti ki

*Freud Gézá*t, a matematikai tudományok doktorát, a matematikai analízis elmélete és gyakorlati alkalmazásai terén elért jelentős eredményeiért;

Ignác Pált, a Villamosenergetikai Kutató Intézet igazgatóját, a műszaki tudományok kandidátusát, a villamosenergia kutatás eredményes irányításáért, az oltócsöves túlfeszültség-vezetők és az univerzális váltakozóáramú hálózatminta hazai kifejlesztése terén végzett kiemelkedő tevékenységéért;

dr. Seidner Mihályt, a műszaki tudományok doktorát, egész életművéért, különösen a nagy villamosgépek konstruálásában elért eredményeiért;

dr. Sós József egyetemi tanárt, a Budapesti Orvostudományi Egyetem Kórélettani Intézetének igazgatóját, a hiányos táplálkozás elméleti és gyakorlati jelentőségű kérdéseinek eredményes kutatásáért.

Dr. Münnich Ferenc s. k.

a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
elnöke

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének ut as í t á s a

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének
5/1959. MTA (A. K. 6—7.) számú

ut as í t á s a

az Akadémia felügyelete alá tartozó intézmények vezetőinek gazdasági felelősségéről, az intézményi gazdasági vezetők hatásköréről és felelősségéről

A terv- és pénzügyi fejelem megszilárdítása, valamint a társadalmi tulajdon fokozottabb védelme érdekében a költségvetési intézmények vezetőinek gazdasági felelősségét, valamint az intézmények gazdasági vezetőinek felelősségét, kötelezettségeit és jogait az alábbiakban szabályozom:

I.

Általános rendelkezések

1. §

1. Az utasítás hatálya kiterjed a Magyar Tudományos Akadémia felügyelete alatt működő valamennyi költségvetési (hitelszámlás, javadalomszámlás, költségvetési folyószámlás) intézmény vezetőjére és gazdasági vezetőjére.

2. Az intézmény gazdasági vezetőjén az intézmény gazdasági ügyeinek irányításával és ellenőrzésével állandó jelleggel megbízott dolgozót (igazgató helyettes, főkönyvelő, gazdasági vezető, gazdasági osztályvezető, csoportvezető, főelőadó, előadó, vezetőgondnok stb.) kell érteni.

3. Azoknál az intézményeknél, ahol a gazdasági ügyek irányítását többen vagy megosztottan végzik, az előző bekezdésben felsoroltak közül legmagasabb munkakört ellátó személyt kell az intézmény gazdasági vezetőjének tekinteni.

2. §

1. Az intézmény vezetője felelős az intézmény egész működéséért, ezen belül a gazdasági tervek szakmai megalapozottságáért, a szakmai tervek gazdaságos végrehajtásának biztosításáért és a társadalmi tulajdon megőrzéséért.

2. Személy szerint felelős gazdasági vonatkozásban saját intézkedéseiért és az intézmény gazdasági vezetője munkájának ellenőrzéséért.

3. Az intézmény vezetője köteles az intézet gazdasági vezetőjét az intézmény gazdasági helyzetéről, a gazdasági tervek teljesítéséről rendszeres időközönként beszámoltatni.

3. §

Az intézmény gazdasági vezetője a tervezés, a gazdálkodás, a számvitel, az ezzel kapcsolatos ügyvitel, a pénz- és hitelgazdálkodás, a vagyonekezelés, továbbá a hatáskörébe tartozó ellenőrző tevékenység körében külön megbízás nélkül is — gazdasági vonatkozásban — az intézmény vezetőjének helyettese.

4. §

1. Az intézmény gazdasági vezetője kinevezésének, áthelyezésének és felmentésének, illetménye megállapításának a jogát — az intézmény közvetlen felügyeletét ellátó tudományos osztály osztálytitkára, az Akadémia Személyzeti Osztálya vezetője és a Gazdasági Titkárság vezetője véleményének meghallgatása mellett — magamnak tartom fenn.

2. Az intézmény gazdasági vezetője felett a fegyelmi jogkört személyes hatáskörben gyakorolom.

3. Az intézmény gazdasági vezetőjének kinevezésénél a jogszabályokban előírt képesítést mindenkor figyelembe kell venni. Az előírt képesítés alól a felmentés megadását, — az illetékes tudományos osztály osztálytitkára és a Gazdasági Titkárság vezetője indokolt előterjesztése alapján — magamnak tartom fenn.

4. Az intézmény gazdasági vezetője kinevezésének hatáskörömbé való fenntartása független attól, hogy a kinevezés milyen kulcsszámú, illetőleg elnevezésű állásra történik. Ennek folytán az 5/1956. MTA (A. K. 9.) sz. utasítás 1. pontjában felsoroltakon kívül, amennyiben az intézmény gazdasági vezetői teendőit gazdasági osztályvezető, csoportvezető, főelőadó, előadó, vezetőgondnok stb. látja el, ezek kinevezése (alkalmazása), áthelyezése, felmentése és illetményeinek megállapítása is hatáskörömbé tartozik.

5. Gazdasági vezető kislétszámú szervezeti egységeknél (kutató csoport, laboratórium stb.) is alkalmazni kell, aki azonban szükség esetén egyéb teendők ellátásával is (könyvtáros stb.) megbízható.

5. §

Az intézmény gazdasági vezetője részére jutalmat az intézmény vezetőjének javaslatára vagy saját kezdeményezésére a Gazdasági Titkárság vezetője véleményének meghallgatása után az intézmény felett gazdasági felügyeletet gyakorló tudományos osztály osztálytitkára engedélyez.

6. §

Ha az intézmény gazdasági vezetőjének személyében változás áll be, az új gazdasági vezető az ügykört átadó gazdasági vezetőtől a hatáskörébe

tartozó ügyeket jegyzőkönyv alapján veszi át a 2060/19/1952. sz. minisztertanácsi határozat előírásainak megfelelően. Az átadásnál a felügyeletet ellátó tudományos osztály kiküldöttjének és a gazdasági ügyek előadójának is jelen kell lennie. A jegyzőkönyvet az intézmény vezetője a régi és az új gazdasági vezető és a felügyeletet ellátó tudományos osztály képviselői írják alá.

7. §

A gazdasági vezető helyettesét — huzamosabb akadályoztatás esetén — az intézmény gazdasági vagy egyéb munkakörben foglalkoztatott dolgozói közül az intézmény vezetője jelöli ki. A kijelölt dolgozó nevét a helyettesítés megkezdésekor a felügyeletet ellátó tudományos osztálynak be kell jelenteni.

II.

A gazdasági vezető felelőssége

8. §

1. A gazdasági vezető az intézménynél az állami vagyon öre; ezért felelős

- a) az intézmény költségvetési tervének és egyéb gazdasági terveinek elkészítéséért és a terveknek a költségvetésben meghatározott módon és keretek között való teljesítéséért,
- b) a pénzügyi fegyelem betartásáért, ennek keretében különösen az állammal szemben fennálló pénzügyi kötelezettségek pontos teljesítéséért, a pénz- és hiteligazdálkodásra vonatkozó szabályok betartásáért és más vállalatokkal vagy más szervekkel szemben fennálló pénzügyi kötelezettségek pontos és hiánytalan teljesítéséért, továbbá az intézmény követeléseinek érvényesítéséért,
- c) az intézmény részére engedélyezett létszámkeret és alaphér, illetőleg beralap betartásáért, illetve annak ellenőrzéséért,
- d) a tervezés és a gazdálkodás, továbbá a számvitel, az ennek alapjául szolgáló bizonylati rendszer és az ezzel kapcsolatos ügyvitel helyes megszervezéséért, a bizonylatok alaki helyességéért és tartalmi valódiságáért, illetőleg annak az arra illetékes személy által történt igazolásáért, a bizonylatok megőrzéséért, az anyaggazdálkodás rendjéért, a társadalmi tulajdon védelméről való gondoskodásért, illetőleg az ehhez szükséges intézkedések megtételéért, valamint a könyvelés és a nyilvántartások naprakész és szabályszerű vezetéséért,
- e) a beszámolójelentéseknek határidőre történő elkészítéséért, ezek adatainak valódiságáért.

2. Az intézmény gazdasági vezetője mentesül a felelősség alól, ha az 1. bekezdés körébe tartozó feladatokkal kapcsolatos szabálytalanság elkövetésében személyes hiba vagy mulasztás nem terheli, és ellenőrzési feladatának eleget tett. Az intézmény vezetőjének írásbeli utasításán alapuló szabály-

talán intézkedéssel kapcsolatos felelősség alól akkor mentesül, ha a szabálytalanságról vagy mulasztásról — amint erről tudomást szerzett — a 16. és 17. §-ban foglaltaknak megfelelően jelentést tett

9. §

A gazdasági vezető felelőssége az intézmény vezetőjének, valamint az egyes ügyekért egyébként felelős vezető dolgozóinak személyes felelősségét nem érinti.

III.

A gazdasági vezető kötelességei

10. §

1. Az intézmény gazdasági terveit a vezető által megadott szempontok és a gazdaságosság, valamint a takarékoság figyelembevételével a gazdasági vezető készíti el.

2. A gazdasági vezető a tervek teljesítését számviteli adatok alapján ellenőrzi, és az észrevételeiről jelentést tesz az intézmény vezetője részére.

11. §

Az intézmény létszámkerete és az alaphér, illetőleg a beralap betartásáért viselt felelősség folytán a gazdasági vezető köteles a beralap felhasználást — ideértve az állományon kívüli beralap felhasználását is — állandóan figyelemmel kíséreni, a jogszabályok betartása felett őrködni, biztosítani a bérszámfejtés folyamatosságát, az esetleges beralaptúllépést eredményező okokat megállapítani, s azokról az intézmény vezetőjének jelentést, valamint megszüntetésükre javaslatot tenni.

12. §

A pénzügyi fegyelem betartásáért viselt felelősség folytán a gazdasági vezető köteles gondoskodni arról, hogy az intézmény pénz- és hiteligazdálkodását az erre vonatkozó szabályok szerint bonyolítsa le, más vállalatokkal vagy szervekkel szemben fennálló követeléseit idejében érvényesítse.

13. §

A számvitelért viselt felelősség folytán a gazdasági vezető köteles biztosítani, hogy az adatszolgáltatás alapjául szolgáló bizonylatokat helyesen és idejében állítsák ki, a bizonylatokban szereplő adatokért felelősöket minden esetben személy szerint meg lehessen állapítani, továbbá, hogy a bizonylatok megőrzéséről gondoskodás történjék.

14. §

A számadásokért viselt felelősség folytán a gazdasági vezető köteles gondoskodni arról, hogy az intézményi beszámolójelentések elkészítéséhez szükséges adatokat idejében (az Akadémia által megadott határidőre) összeállítsák, az adatok a valóságnak megfelelően. Köteles a 2. §. 3. bekezdésében előírt beszámolási kötelezettségének is eleget tenni.

IV.

A gazdasági vezető jogai

15. §

Az intézmények számvitelének alapjául szolgáló bizonylatok kiállításának rendjére és az ezzel kapcsolatos ügyvitelre vonatkozóan a gazdasági vezető az intézmény egészére kötelező intézkedéseket tehet. Az irányítása alá nem tartozó osztályok vezetői ebbe a körbe tartozó intézkedéseket csak a gazdasági vezető előzetes hozzájárulásával tehetnek.

16. §

1. A gazdasági vezető előzetes láttamozása szükséges:

- a) minden okirat kiállításához, amely az intézmény jóváhagyott terveiben (költségvetésében) meglévő kötelezettség elvállalására vonatkozik,
- b) az intézmény jóváhagyott terveiben (költségvetésében) nem szereplő feladatok költségeinek elvállalására vonatkozóan,
- c) az intézmény állóeszközeinek átadásához, illetve értékesítéséhez.

2. Ha a gazdasági vezető olyan intézkedéssel, amelyekhez előzetes láttamozása szükséges, nem ért egyet, a láttamozást megtagadhatja. Az intézmény vezetője az intézkedést láttamozás megtagadása ellenére is megteheti, illetve az intézkedés megtételére a gazdasági vezetőt írásban utasíthatja. A gazdasági vezető az írásbeli utasítást végrehajtani tartozik; ha az utasítás jogszabályellenes, köteles az intézmény felett közvetlen felügyeletet gyakorló tudományos osztály osztálytitkárának írásban jelentést tenni és erről az igazgatót ugyancsak írásban tájékoztatni.

A jelentés másolatát az Akadémia Gazdasági Titkárságának is meg kell küldeni.

17. §

1. A gazdasági vezető köteles tiltakozni az igazgatónak (vagy másnak) minden olyan, a gazdasági vezető ügykörét érintő intézkedése ellen, amely az érvényes jogszabályokkal vagy egyéb rendelkezésekkel ellentétben áll, vagy az állami vagyoni érdekeit, illetőleg az intézmény gazdasági működésének elvét sérti. Ha az igazgató a jogszabályellenes, vagy a gazdasági érdekeket különösen súlyosan érintő intézkedéseket írásban fenntartja, a gazdasági vezető az intézkedés végrehajtását nem akadályozhatja meg, azonban köteles — az intézmény vezetőjének egyidejű értesítése mellett — az intézmény felett gazdasági felügyeletet gyakorló tudományos osztály osztálytitkárának írásban jelentést tenni. A jelentés másolatát egyidejűleg az Akadémia Gazdasági Titkárságának meg kell küldeni.

2. A gazdasági vezető tudomása, illetve jóváhagyása nélkül az intézmény nevében és terhére semmiféle pénzügyi kihatást eredményező kötelezettségvállalás nem tehető. Ilyen természetű tárgyalás is csak a gazdasági vezető bevonásával folytatható.

Amennyiben a gazdasági vezető tudomása nélkül a tervvel ellentétben álló kötelezettségvállalás történik, és az a gazdasági érdekeket súlyosan sérti, úgy a gazdasági vezető, az intézményvezető egyidejű értesítése mellett — az intézmény felett felügyeletet gyakorló tudományos osztály osztálytitkárának írásban jelentést tartozik tenni. A jelentés másolatát egyidejűleg az Akadémia Gazdasági Titkársága vezetőjének is meg kell küldeni.

18. §

Az intézmény felett felügyeletet gyakorló tudományos osztály osztálytitkára köteles a gazdasági vezető által a 16. és 17. §-ok alapján tett jelentést nyolc napon belül megvizsgálni és az eredményről, valamint a tett intézkedésekről az intézmény vezetőjét és gazdasági vezetőjét értesíteni. A tudományos osztály intézkedésének egy példányát a Gazdasági Titkárság vezetője részére is meg kell küldeni.

19. §

A gazdasági vezető közvetlen irányítása alatt álló osztályon (csoportban) alkalmazott dolgozó felvétele, áthelyezése és elbocsátása előtt az intézmény vezetője köteles a gazdasági vezető véleményét meghallgatni.

V.

Vegyes és zárórendelkezések

20. §

A gazdasági osztály (csoport) részére engedélyezett létszámkeret belső átcsoportosítással való növelése, illetőleg csökkentése (esetleg felajánlása törlésre) csak a felügyeletet ellátó tudományos osztály osztálytitkárának és a Gazdasági Titkárság vezetőjének hozzájárulásával hajtható végre.

Ez az utasítás kihirdetésének napján lép hatályba, az 5/1956. MTA (A. K. 9.) sz. utasítás 1. pontja jelen utasítás 4. §-ának 4. bekezdése szerint módosul.

Budapest, 1959. március 18.

Rusnyák István s. k.
elnök

Miniszteri utasítás

A munkaügyi miniszter 109/1959. (6) Mü. M. számú utasítása

a sugárártalmi pótlék megállapításáról

A sugárártalmi pótlék megállapításáról szóló határozatok végrehajtására — az egészségügyi miniszterrel, a pénzügyminiszterrel és a Szakszervezetek Országos Tanácsa főtitkárával egyetértésben — a következő utasítást adom ki:

1. Jelen utasítás hatálya kiterjed minden olyan dolgozóra, aki sugárártalomnak kitett munkahelyen dolgozik.

2. A dolgozót foglalkoztató vállalat, intézet, szerv (a továbbiakban: intézet) köteles a dolgozók egészségének védelme érdekében gondoskodni arról, hogy a munkahelyen a sugárártalmat műszakilag elhárítsák.

3. Ha a sugárártalomnak teljes kiküszöbölése műszakilag nem lehetséges, azok a dolgozók, akik munkakörük természeténél vagy munkahelyük és munkakörüik jellegénél fogva sugárártalomnak vannak kitéve, sugárártalmi pótlékban részesíthetők.

4. Az alaphár 30 százalékának megfelelő összegű sugárártalmi pótlék fizethető azon dolgozók részére, akik rendszeresen, naponta három óránál hosszabb ideig

a) ionizáló sugárzást kibocsátó készülékkel (pl. röntgenberendezésekkel, gyorsítókkal stb.) dolgoznak;

b) 1 millicurie-t meghaladó zárt gamma-sugárforrással, illetve ezzel egyenértékű sugárhatást kiváltó rádióizotóppal dolgoznak;

c) folyamatosan vannak kitéve annak, hogy radioaktív anyag a szervezetükbe jusson azáltal, hogy 5 mikrocurie-nél több vagy 60 napnál hosszabb felezési idejű, a szervezetekben halmozódó rádióizotóppal dolgoznak.

5. Az alaphár 10 százalékának megfelelő összegű sugárártalmi pótlék fizethető azon dolgozók részére, akik rendszeresen naponta három óránál hosszabb ideig 1—5 mikrocurie-s, vagy 60 napnál rövidebb felezési idejű, a szervezetben nem halmozódó rádióizotóppal dolgoznak, vagy bár nem dolgoznak közvetlenül a 4. pontban említett munkahelyek egyikén, de munkakörükből kifolyólag a falon keresztül, vagy egyéb módon, rendszeresen, naponta legalább három óránál hosszabb ideig ionizáló sugárhatásnak van kitéve.

6. A teljesített munkanapok idejére az alaphár 10 százalékának megfelelő összegű sugárártalmi pótlék fizethető azon dolgozók részére, akik bár nem tartoznak olyan intézmény (osztály, csoport) keretébe, ahol sugárártalom rendszeres folyamatos veszélye áll fenn, de egyes feladatok ellátásánál alkalmasszerűen, naponta három óránál hosszabb ideig ki vannak téve rádióizotóp-sugár hatásának (pl. izotóp-laboratóriummal kapcsolatos vízvezeték-, villanszerelő-, kőműves munkák).

7. A dolgozó részére pótlék csak egy címen fizethető.

8. Ha a dolgozó részére a jelen utasítás, valamint a veszélyességi pótlékról szóló 3100—5/1954. (Eü. K. ápr. rk.) Eü. M. számú utasítás alapján többféle jogcímen járna pótlék, akkor

a) ha a jogcímek a munka végzése során egyszerre állnak fenn, a dolgozó által választott, számára kedvezőbb jogcímen,

b) ha a jogcímek nem azonos időben állnak fenn, az a pótlék illeti meg a dolgozót, amelyre jogosító munkakörben munkaideje túlnyomó részét tölti.

9. Gondoskodni kell arról, hogy az ionizáló sugárveszéllyel járó munka elvégzésében csak a

feltétlenül szükséges létszám vegyen részt és kapjon pótlékot.

10. Az utasítás megjelenése előtt engedélyezett, az utasítással érintett pótlékokat a felügyeleti szerv vezetőjének saját hatáskörében felül kell vizsgálnia és a jelen utasításnak megfelelően újra kell megállapítania. A pótlék mértékének megállapításával kapcsolatos vitás esetekben az Egészségügyi Minisztérium véleményét kell kikérni.

11. Új létesítmény dolgozói pótlékának mértékét az intézet felügyeleti szerve (minisztérium, főhatóság) vezetője az egészségügyi miniszterrel egyetértésben engedélyezi.

12. A sugárártalmi pótlék engedélyezése nem járhat a minisztérium (főhatóság) engedélyezett beralapkerete emelkedésével, illetve nem vonhat póthiteligényt maga után.

13. Ez az utasítás az 1959. évi április hó 1. napján lép hatályba. Egyidejűleg az ipari röntgenanyagvizsgálók veszélyességi pótlékáról szóló 5404/1950. OMB. számú utasítás hatályát veszti, a veszélyességi pótlékról szóló 3100—5/1954. (Eü. K. ápr. rk.) Eü. M. számú utasításnak a röntgen-sugárnak kitett dolgozók pótlékának megállapításáról szóló rendelkezései pedig a jelen utasításnak megfelelően módosulnak.

Kisházi Ödön s. k.
munkaügyi miniszter

Közlemények

108 067/1959

PÁLYÁZATI HIRDET MÉNY

A Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Fizikai Kutató Intézete (Budapest, V., Martinelli tér 3.) pályázatot hirdet

6 tudományos segédmunkatársi állás

betöltésére.

Pályázati feltételek: legalább egyéves szakmai gyakorlat és legalább egy, a szakterülethez szükséges idegen nyelv ismerete.

A pályázathoz csatolni kell a pályázó végzettségére és képezésére vonatkozó hiteles okiratokat, valamint a pályázó eddigi munkásságának és ezen munkásság eredményeinek ismertetését.

A pályázatot a Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Fizikai Kutató Intézete igazgatójának címére (Budapest, V., Martinellitér 3.) 1959. május 15-ig kell benyújtani.

A kinevezés tárgyában — egy, e célból alakult bizottság meghallgatása után — az Intézet igazgatója dönt.

Szigeti György s. k.
igazgató

Az idegen nyelven kiadott művek szerzői jogdíjáról

A szerzők részére kifizetésre kerülő honoráriumok összege az 1959. január 1-én életbe lépő termelői árrendezés folytán nem emelkedhet. — Tekintettel arra, hogy az idegen nyelven kiadott művek szerzői jogdíjáról szóló 1/1958. KF számú határozat 2. §-ának 1. bekezdésében szereplő százalékos jogdíj mértékének alapja (a magyar külkereskedelmi szervnek leszámított eladási ár, ún. Kultúra átadási ár) az árrendezés következtében megváltozott (emelkedett), szükséges ezen összegnek az 1958. évi szintre történő visszaállítása. Ennek megvalósítása érdekében, ha a szerződésben a jogdíj százalékos alapon nyer megállapítást, akkor a százalékos jogdíj mértékének kiszámítási alapja

1. az íváras kiadványoknál az ívár szerinti bolti ár (tehát nem az 55 437/1959. sz. alatti kulccsal megemelt ár);

2. az ívárrendszer hatálya alá nem tartozó kiadványok esetében az 55 357/1959. szám alatti kulccsal csökkentett nyomdászámbla alapulvételével kiszámított bolti ár;

3. a Corvina Idegennyelvű Könyvkiadónál a Kultúrának átadott kiadványok esetében ugyancsak az 55 357/1959. sz. alatti kulccsal csökkentett nyomdászámbla alapulvételével kiszámított átadási ár. (55 325/1959. KFÁH.)

Köpeczi Béla s. k.
őigazgató

Tüzelőutalványok visszaváltása

A Belkereskedelmi Minisztérium TÜZÉP Főigazgatósága felhívja az összes érdekelt közületeket, vállalatokat, hogy az 1958. év SZOT tüzelőanyag akció keretében a TÜZÉP Főigazgatóság kirendeltségétől átvett és fel nem használt tüzelőutalványokat a Tüzép Főigazgatóság kirendeltségénél (Budapest, IX. Közraktár-u. 32. legkésőbb 1959. év május hó 31-ig váltsák vissza.

Ha a közületek, intézmények, vállalatok az általuk átvett tüzelőutalványokat bármilyen oknál fogva nem használták fel és nem váltották be, úgy a TÜZÉP Főigazgatóság kirendeltsége legkésőbb május hó 31-ig a kifizetett összeget az utalványok visszaszolgáltatása ellenében visszatéríti. E határidő után az utalványok érvénytelenek, illetőleg azok ellenértékét visszakövetelni nem lehet.

A TÜZÉP Főigazgatóság kirendeltsége a tüzelőutalványokkal kapcsolatban kizárólag a közületekkel, intézményekkel, vállalatokkal áll jogviszonyban. A dolgozók közvetlenül saját munkaadójukkal állnak szemben.

Ha tehát az egyes dolgozónak elszámolási vagy bármilyen más vitás kérdése van (pl. elveszett vagy megsemmisült az utalvány), úgy saját vállalatával szemben kell esetleges jogait érvényesíteni.

Ügyintéző: Dr. Szegődi József

Telefon: 380—574

Budapest, 1959. III. 2.

Bk. M. TÜZÉP Főigazgatóság

Jogszabálymutató

1959. március 18-tól március 31-ig

A közzététel helye	A jogszabály száma és kelte	A jogszabály tárgya
Magyar Közlöny	9/1959. számú N. E. T. határozat	Diplomáciai kapcsolatok felvételéről Yemen Királysággal.
	1959. évi II. törvény	A Magyar Tanácsköztársaság emlékének törvénybeiktatásáról.
	1959. évi 7. számú tvr.	A mezőgazdasági termelősövetkezetekről és a termelősövetkezeti csoportokról.

Akadémiái Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. MÁJUS 5.

TARTALOM

			Oldal
Törvények, rendeletek, határozatok	15/1959. (III. 27.) Korm. rendelet	A három, vagy ennél több gyermeket eltartó dolgozók és az egyedülálló dolgozó nők családi pótlékának emeléséről	45
	1012/1959. (IV. 6.) Korm. határozat	Az állami és a társadalmi szervek, valamint a szövetkezetek által használt gépjárművek bejelentéséről	46
	1013/1959. (IV. 8.) Korm. határozat	A dolgozók panaszbeadványainak intézéséről	47
Miniszeri rendelet és utasítás	3/1959. (IV. 14.) Mü. M.	A családi pótlékról szóló rendelkezések végrehajtása tárgyában kiadott 8/1958. (VII. 13.) Mü. M. számú rendelet egyes rendelkezéseinek módosításáról	47
	110/1959. (7) Mü. M.	A külföldi csereüdültetésről szóló 2002/1959. (I. 11.) Korm. számú határozat végrehajtása	49
Jogszabálymutató			51

Jogszabályok

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
15/1959. (III. 27.) számú

rendelete

a három, vagy ennél több gyermeket eltartó dolgozók és az egyedülálló dolgozó nők családi pótlékának emeléséről

1. §.

(1) A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány a családi pótlékok összegét a következőkben állapítja meg:

2 gyermek után összesen	75.— Ft
3 gyermek után összesen	360.— Ft
4 gyermek után összesen	480.— Ft
5 gyermek után összesen	600.— Ft
6 gyermek után összesen	720.— Ft,

minden további tíz éven aluli gyermek után gyermekenként további 120.— Ft.

(2) Egyedülálló dolgozó nőnek egy gyermeke után havi 90.— Ft, két gyermeke után havi 240.— Ft, ennél több gyermek után az (1) bekezdésben feltüntetett összegű családi pótlék jár.

2. §.

A kisipari termelőszövetkezetek tagjainak az 1. §.-ban feltüntetett összegű családi pótlékot a Kisipari Szövetkezeti Kölcsönös Biztosító Intézet saját eszközeiből folyósítja.

3. §.

(1) A mezőgazdasági termelőszövetkezet tagja, amennyiben saját háztartásában legalább három 10 éven aluli gyermeket tart el, és az előző naptári évben a férfi legalább százhusz, a nő legalább nyolcvan munkaegységet teljesített, a következő összegű családi pótlékre jogosult:

3 tíz éven aluli gyermek után összesen	210.— Ft,
4 tíz éven aluli gyermek után összesen	280.— Ft,
5 tíz éven aluli gyermek után összesen	350.— Ft,
6 tíz éven aluli gyermek után összesen	420.— Ft,

minden további tíz éven aluli gyermek után gyermekenként további 70.— forint családi pótlék jár.

(2) Az egyedülálló nő, aki termelőszövetkezeti tag, amennyiben az előző naptári évben legalább nyolcvan munkaegységet teljesített, és eltartott gyermekei a tizedik életévüket nem töltötték be,

1 gyermek után havi	70.— Ft,
2 gyermek után havi	140.— Ft,

ennél több tíz éven aluli gyermek után az (1) bekezdésben feltüntetett összegű családi pótlékre jogosult.

4. §.

A jelen rendelet 1959. évi április hó 1. napjával lép hatályba és rendelkezéseit első ízben az 1959. évi április hóra járó családi pótlékre kell alkalmazni.

Dr. Münnich Ferenc s.k.,
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnöke

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
1012/1959. (IV. 6.) számú

határozata

az állami és a társadalmi szervek, valamint a szövetkezetek által használt gépjárművek bejelentéséről.

I.

1. A jelen határozat hatálya a Néphadsereg, valamint a Belügyminisztérium fegyveres testületei kivételével kiterjed az államhatalom és az államigazgatás szervei, intézetei, intézményei, valamint az állami vállalatok (a továbbiakban: állami szervek), továbbá a szövetkezetek és társadalmi szervezetek által üzemeltetett közúti gépjárművekre (a motorkerékpárok kivételével) és a pótkocsikra (a továbbiakban: gépjárművek), úgyszintén az üzemanyag edényzetre.

II.

2. Az állami és társadalmi szerveknek, valamint a szövetkezeteknek állandó gépjárműtelephelyenként külön-külön egy példányban bejelentést kell tenniük

a) a használatukban levő összes gépjárművekről és üzemanyag edényzetről az 1959. évi május hó 31. napjáig, az 1959. évi május hó 20-i állapotnak megfelelően, ezt követően

b) ugyancsak a használatukban levő összes gépjárművekről és üzemanyag edényzetről minden év január hó 31. napjáig, a január 20-i állapotnak megfelelően,

c) az előző pontokban megjelölt határidőt követően minden hónap utolsó napjáig a telephely gépjármű állományában évközben bekövetkezett, illetőleg bekövetkezhető és a 3. pontban felsorolt változásokról.

3. A 2. c) pont értelmében bejelentést kell tenni, ha

a) egy hónapnál hosszabb időre helyeznek át gépjárművet egyik gépjárműtelephelyről a másik gépjárműtelephelyre, feltüntetve a régi és az új telephely pontos címét és naptári napokban az áthelyezés időtartamát,

b) a gépjármű egy hónapnál hosszabb időre üzemképtelenné vált, feltüntetve az üzemképtelenné válás okát,

c) az egy hónapnál hosszabb ideig üzemképtelen gépjárművet újból üzemképesé tették,

d) a gépjármű forgalmi rendszámát megváltoztatták, feltüntetve a régi és az új forgalmi rendszámot,

e) a gépjárművet a közúti forgalomból kivonták, illetve kitiltották,

f) a gépjárművet az egyik állami, vagy társadalmi szerv, illetőleg szövetkezet a másiknak,

vagy magánszemélynek átadja, illetőleg eladja, az átadó bejelentésében feltüntetve az átvevő, az átvevő bejelentésében pedig az átadó pontos címét,

g) a gépjárművet kicselezte.

III.

4. A II. részben felsorolt kötelező bejelentéseket az állami, vagy társadalmi szerv, illetőleg a szövetkezet vezetője, vagy az általa megbízott személy köteles megtenni az állami, vagy társadalmi szerv, illetőleg a szövetkezet székhelye szerint illetékes megyei (Budapest a Budapest Fővárosi) honvédkiegészítő parancsnokságnak.

5. Ha az állami vagy társadalmi szervnek, illetőleg a szövetkezetnek a székhelye szerint illetékes megyén (Budapest főváros területén) kívül még más megye területén is van önálló gépjárműtelephelye, vagy állandó (önálló) kirendeltsége, amely gépjárművel rendelkezik, az állami, vagy társadalmi szerv, illetőleg a szövetkezet vezetője ezeken a helyeken a kirendeltség (telephely) vezetőjét bízta meg a kötelező bejelentések megtételével. Ilyen esetben a bejelentést a kirendeltség (telephely) székhelye szerint illetékes megyei kiegészítő parancsnokságnak kell megküldeni.

6. A 2. a), b) és c) pont esetében a gépjárművekre vonatkozó bejelentést a jelen határozat 1. számú mellékletét képező kimutatásnak megfelelően kell megtenni.

A 2. a) és b) pont esetében az üzemanyag edényzetre vonatkozó bejelentést a jelen határozat 2. számú mellékletét képező kimutatásnak megfelelően kell megtenni.

IV.

7. A II. részben felsorolt kötelező bejelentések valódiságát, a gépjárművek műszaki állapotát — hadihasználhatóságát — és a gépjárművekhez rendszeresített (előírt) szerszámkészlet meglétét a megyei (Budapest Fővárosi) kiegészítő parancsnok, vagy az általa megbízott személy a helyszínen (a közület székhelyén, telephelyén) bármikor ellenőrizheti.

V.

8. A kötelező bejelentés elmulasztása, hiányos vagy a valóságnak meg nem felelő adatok jelentése esetén az illetékes megyei (Budapest Fővárosi) honvédkiegészítő parancsnokság bejelentésére a mulasztó ellen fegyelmi eljárást kell indítani.

VI.

9. A jelen határozat kihirdetése napján lép hatályba; egyidejűleg a 2069/20/1952. számú minisztertanácsi határozat hatályát veszti.

Dr. Münnich Ferenc s. k.,
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnöke.

Megjegyzés: A határozatban hivatkozott mellékleteket a 36. számú Magyar Közlöny tartalmazza.

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
1013/1959. (IV. 8.) számú

h a t á r o z a t a

a dolgozók panaszbeadványainak intézéséről

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány megállapítja, hogy az utóbbi időben javul az állami szervek munkája a dolgozók beadványainak, panaszainak elintézése tekintetében. Ennek ellenére még mindig találhatók hiányosságok a beadványokkal való foglalkozás terén, elsősorban azért, mert az 1957. évi IV. törvény előírásait helyenként nem alkalmazzák megfelelően,

— egyes vezetők nem tulajdonítanak kellő jelentőséget a dolgozók beadványai gondos elintézésének, nem gyakorolnak megfelelő ellenőrzést, sőt a panaszt saját személyük elleni támadásnak minősítik.

A Kormány a dolgozók bejelentéseinek, panaszainak megfelelőbb és hatékonyabb intézése érdekében a következőket rendeli:

1. A miniszterek, országos hatáskörű szervek vezetői, megyei (fővárosi, megyei jogú városi) tanácsok végrehajtó bizottsága elnökei szervezzék meg a hozzájuk beérkező beadványok külön kezelését abban az esetben is, ha ezeket kivizsgálásra vagy elintézésre a különböző szakfőosztályoknak, illetve osztályoknak adják át. A közérdekű bejelentések intézésével az állami szerv vezetője, a megyei tanács végrehajtó bizottságának elnöke minden esetben helyettesét, vagy vezető állású dolgozót köteles megbízni. A bejelentést, panaszt 30 napon belül, a közérdekű bejelentést soron kívül kell elintézni.

A megyei tanácsok végrehajtó bizottsága elé terjesztendő panaszügyekben (1957. évi IV. törvény 65. §.-a) a végrehajtóbizottságok legkésőbb a panasz beadásától számított 30 napot meghaladó legközelebbi vb. ülésen dönteni kötelesek.

Az olyan panaszt, amely nem tartozik az állami szerv hatáskörébe, azonnal az intézkedésre jogosult szervhez kötelesek továbbítani.

2. Az országos hatáskörű szerveknél, illetve megyei tanácsoknál — ahol panasziroda nincs — a panaszügyi előadónak lehetőleg nagy szakmai tájékozottsággal és megfelelő rátermettséggel rendelkező személyt kell megbízni, akinek feladata, hogy a panaszügyek, illetve közérdekű beadványok sorsát az illetékes osztályokon figyelemmel kíséresse, azok állásáról, illetve elintézéséről a szerv vezetőjét, a megyei tanács vb. elnökét tájékoztassa és esetenként a vezető megbízásából önállóan is folytasson vizsgálatot.

3. A minisztériumok, országos hatáskörű szervek, megyei tanácsok végrehajtóbizottságai kötelesek évente egyszer kollégiumi, illetve végrehajtóbizottsági ülésen megtárgyalni a bejelentések és panaszok intézését és határozatot hozni a szükségesnek látszó intézkedések megtételére.

A miniszterek, országos hatáskörű szervek vezetői, megyei tanács vb. elnökei negyedévenként kötelesek személyesen beszámoltatni a panaszügyi előadót a panaszügyek intézéséről.

4. A panaszintézés során a tényállás pontos megállapítására, törvényes érdemi elbírálásra és alapos meggyőző válaszra, s indokolt esetben a

sérelem gyakorlati orvoslására kell törekedni. Az ügyintézés gyorsítása, a bürokrácia csökkentése érdekében a szervek minden lehetséges alkalommal éljenek az 1957. évi IV. törvény 43. §.-ában biztosított lehetőséggel. Következésképpen érvényt kell szerezni a törvény azon rendelkezésének, hogy a panaszokat nem a panaszlott, hanem a felettes szervnek kell megvizsgálni. A felügyeletet ellátó szervek kötelesek általános vizsgálataik, vagy célvizsgálataik alkalmával a panaszok érdemi intézését is ellenőrizni és a szükséges intézkedéseket megtenni. A Minisztertanács Titkársága Tanácsszervek Osztálya rendszeresen ellenőrizze a tanácsoknál a panaszok intézését.

5. Szükséges, hogy a sajtó megfelelően foglalkozzon a panaszügyek intézésével. A napilapok és elsősorban a megyei lapok adjanak tájékoztatást az 1957. évi IV. törvény idevonatkozó szakaszairól, hogy azokat a lakosság megfelelően megismerhesse. A továbbiakban — elsősorban a megyei lapok a szükséghez képest, de legalább havonta egyszer foglalkozzanak a tanácsszervek panaszügyi munkájával, és mutassák be a sajtó hasábjain egyes konkrét eseteken keresztül, hogyan intézkedik a tanács a hozzá benyújtott panaszügyekben. Ez növeli a tanács tekintélyét és növeli a tanács kapcsolatát a lakossággal. A sajtóban foglalkozni kell azokkal a vezetőkkel, akik a közérdekű bejelentésekkel és panaszokkal jól foglalkoznak és biztosítják a maguk területén a gyors elintézt.

Szükséges továbbá, hogy a lakosság többségét érintő jogszabályokról a lakosság a sajtón keresztül alapos tájékoztatást kapjon. Az ilyen jellegű tájékoztatás számos beadvány elejét veheti.

6. Az állami szervek vezetői, a tanácsok vb. elnökei nagyobb gondot fordítsanak a dolgozók beadványainak, panaszainak intézésére, azt ne személyük ellen irányuló támadásnak tekintsek, hanem a vezetésük alatt álló apparátus munkájának bírálataként, mely vezető tevékenységüket segíti. Ezért úgy foglalkozzanak a panaszügyek intézésével, mint a lakosság véleményének megnyilvánulásával és e munkát a vezetők esetenként maguk is ellenőrzik és helyetteseikkel ellenőrzéssé.

Apró Antal s. k.,
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány első elnökhelyettese.

Miniszteri rendelet és utasítás

A munkaügyi miniszter 3/1959. (IV. 14.) Mü. M. számú

rendelete

a családi pótlékról szóló rendelkezések végrehajtása tárgyában kiadott 8/1958. (VII. 13.) Mü. M. számú rendelet egyes rendelkezéseinek módosításáról.

A 6/1953. (II. 8.) M. T. számú rendeletnek a 42/1958. (VII. 8.) Korm. számú rendelet 5. §.-ával módosított 6. §.-a (4) bekezdésében, illetőleg a 12 §.-ával módosított 29. §.-a (3) bekezdésében kapott

felhatalmazás alapján a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben — a következőket rendeltem:

1. §.

A 8/1958. (VII. 13.) Mü. M. számú rendelet (a továbbiakban: Vhr./1. §.-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) A családi pótlékra jogosultság szempontjából nem folytat főfoglalkozást és ennél fogva nem jogosult családi pótlékra

a) az a dolgozó, akinek munkaideje a Munka Törvénykönyvében, vagy más jogszabályban az illető iparágra, vagy munkakörre megállapított heti munkaidőnek legalább a felét nem éri el;

b) az a bedolgozó (otthoni munkás), akinek a munkabére, (díjazása) havi 500.— forintnál kevesebb.”

2. §.

A Vhr. 17. §.-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(1) Ha a szülők nem élnek együtt és a családi pótlékra jogosultság feltételei mindkét szülőnél fennállanak, a családi pótlékot az apánál lévő gyermek (gyermek) után az apa jogán, az anyánál lévő gyermek (gyermek) után pedig az anya jogán külön-külön kell megállapítani és a 15/1959. (III. 27.) Korm. számú rendeletben (a továbbiakban: CsR.) meghatározott összegben kell folyósítani. (Pl. Két gyermek az apánál, egy gyermek az anyánál van, az apának havi 75.— Ft, az anyának havi 90.— Ft. családi pótlék jár.)

(2) Ha a szülők nem élnek együtt és a családi pótlékra jogosultság feltételei csak az egyik szülőnél állanak fenn, a családi pótlékra jogosult szülő — a (3) bekezdésben foglalt kivétellel — csak a nála levő gyermek után jogosult a CsR.-ben meghatározott összegű családi pótlékra. (Pl. A családi pótlékra jogosult apánál két gyermek, a családi pótlékra nem jogosult anyánál egy gyermek van; az apának havi 75.— Ft családi pótlék jár, az anyai családi pótlékra nem jogosult. Ha az előbbi esetben az apánál és az anyánál 1—1 gyermek van, sem az apának, sem az anyának nem jár családi pótlék. Abban az esetben, ha az anya jogosult családi pótlékra és nála egy gyermek, a családi pótlékra nem jogosult apánál pedig két gyermek van, az anyának havi 90.— Ft családi pótlék jár, míg az apa családi pótlékot nem kaphat.)

(3) Ha a szülők nem élnek együtt és a családi pótlékra jogosultság feltételei csak az egyik szülőnél állanak fenn, ennek a szülőnek a jogán a másik szülőnél levő közös gyermek (gyermek) után is megállapítható családi pótlék, ha ez utóbbi szülőnek iparendélye nincs, hatósági engedélyhez kötött foglalkozást nem folytat és az esetleges egyéb tevékenységéből származó keresete, jövedelme — a számára járó tartásdíjon felül — a havi 500.— forintot nem haladja meg, feltéve, hogy

a) a lakóhelye szerint illetékes Munkaképeségcsökkentést Véleményező első fokú orvosi bizottság igazolása szerint 67%-ot elérő, vagy ezt meghaladó munkaképességcsökkenésben szenved, illetőleg munkaképtelen és ez az állapota előre láthatóan legalább 1 évig tart, vagy

b) saját háztartásában legalább három a R. 2. §.-a (1) — (3) bekezdésében meghatározott életkort el nem ért gyermeket tart el, vagy

c) a férfi hatvanadik, a nő az ötvenötödik életévét betöltötte

(4) A (3) bekezdésben meghatározott esetben annak a szülőnek a jogán, akinél a családi pótlékra jogosultság feltételei fennállnak, külön kell a saját és külön a másik szülő háztartásában lévő gyermek (gyermek) száma alapján a jogosultságot elbírálni és a családi pótlékot olyan összegben megállapítani, mintha mindkét szülő külön-külön lenne családi pótlékra jogosult.

(Pl.: A családi pótlékra jogosult apánál egy, a jelen §. (3) bekezdésében említett feltételeknek megfelelő anyánál egy gyermek van; az apa jogán az anyának havi 90.— Ft családi pótlék jár, az apa családi pótlékra nem jogosult. Ha az előbbi esetben az apánál és az anyánál két-két gyermek van, az apának havi 75.— Ft, az anyának havi 240.— Ft családi pótlék jár. A családi pótlékra jogosult anyánál, egy, a jelen §. (3) bekezdésében említett feltételeknek megfelelő apánál egy gyermek van; az anya saját jogán havi 90.— Ft. családi pótlékot kap, az apának családi pótlék nem jár.)

3. §.

A Vhr. 18. §.-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„Ha az anya házasságot köt, az anya által a férj (mostohaapa) beleegyezésével a közös háztartásba hozott mostohagyermek (mostohagyermek) után családi pótlékra — az egyéb feltételek fennállása esetében a mostohaapa jogosult. (Pl.: Az anya egy gyermeket visz az új háztartásba, férjének (mostohaapának) is van egy saját gyermeke. A családi pótlékra egyébként jogosult férjnek (mostohaapának) az egy saját és egy mostohagyermek után havi 75.— Ft. családi pótlék jár.”

4. §.

A Vhr. a következő 21/A. §.-al egészül ki:

„21/A. §. A 6/1953. (II. 8.) M. T. számú rendeletnek a 42/1958. (VII. 8.) Korm. számú rendelet 2. §.-ával módosított 2. §.-a (7) bekezdésében megjelölt fogvatkozásban szenvedő egy gyermek után a dolgozónak havi 90.— Ft., két ilyen gyermek után havi 240.— Ft. családi pótlék jár. Ha a dolgozónak két gyermeke közül csak az egyik szenved az említett fogvatkozásban, e két gyermek után havi 130.— Ft. családi pótlék jár)

5. §.

A Vhr. a következő 29/A. §.-al egészül ki:

„29/A. §. (1) A CsR. 3. §.-ában meghatározott összegű családi pótlék annak a mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagnak jár, — legkorábban az 1959. évi április hónaptól — aki az 1958. naptári évben legalább százhusz (nő nyolcvan) munkaesélyt teljesített.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés nem érinti az újonnan belépő mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagnak

a) az 1053/1953. (IX. 19.) számú minisztertanácsi határozat 10. a) pontjában meghatározott azt a kedvezményét, mely szerint azt a hónapot követő hó első napjától jogosult családi pótlékra, amelyben az előírt munkaegységet teljesítette, vagy

b) az 52/1953. (XI. 6.) M. T. számú rendelet 3. §-ában meghatározott az a kedvezményét, mely szerint, ha a termelőszövetkezetbe történt belépése napját megelőző hat hónapon át családi pótlékra igénytadó munkaviszonyban állott, családi pótlékra a termelőszövetkezetbe történt belépésétől a naptári év végéig, vagy amennyiben a naptári év utolsó négy hónapjában lépett be, a belépést követő év június hó 30. napjáig — az egyéb feltételek fennállása esetében — az előírt munkaegység teljesítésének igazolása nélkül is jogosult.

(3) Ha a 3004 (1) 1959. (II. 1) Korm. számú határozat, illetőleg a 11/1959. (IV. 9.) F. M. számú rendelet alapján a mezőgazdasági termelőszövetkezetben működő elnök, mezőgazdász, vagy könyvelő a mezőgazdasági termelőszövetkezetbe tagként való belépését közvetlenül megelőzően állami, vagy társadalmi szerv (szövetkezet) alkalmazásában állt, a belépés hónapjának első napjától, de legkorábban az 1959. évi január hó 1. napjától az elnök három éven át, a mezőgazdász és a könyvelő pedig két éven át a munkaviszonyban álló dolgozókra vonatkozó rendelkezések szerint jogosult családi pótlékra."

6. §.

(1) A jelen rendelet rendelkezéseit első ízben az 1959. évi április hóra járó családi pótlékra kell alkalmazni.

(2) A CsR-ben foglalt rendelkezések nem érintik a 6/1953. (II. 8.) M. T. számú rendelet és az ezt módosító és kiegészítő jogszabályoknak egyéb — nem a családi pótlék összegére vonatkozó — rendelkezéseit, valamint a 8/1958. (VII. 13.) M. M. számú rendeletnek a jelen rendelettel nem módosított rendelkezéseit.

Kisházi Ödön s. k.,
munkaügyi miniszter

A munkaügyi miniszter és a pénzügyminiszter
110/1959. (7) M. M. számú

együttes utasítása

**a külföldi csereüdültetésről szóló 2002/1959. (I. 11.)
Korm. számú határozat végrehajtásáról.**

A külföldi csereüdültetésről szóló 2002/1959. (I. 11.) Korm. számú határozat végrehajtására a következő utasítást adjuk ki:

(A vastagabb betűs szöveg a 2002/1959. (I. 11.) Korm. számú határozatot (H.) a v é k o n y a b b betűs szöveg pedig a 110/1959. (7) M. M. számú végrehajtási utasítást (Ut.) tartalmazza.)

H. 1. Külföldi csereüdültetést (a továbbiakban: csereüdültetés) szervezhetnek a munkáltatók — a magánmunkáltatók kivételével — és a szövetkezetek (a továbbiakban: vállalatok) a dolgozók (szövetkezetek tagjai), illetve ezek családtagjai részére a jelen határozatban megállapított feltételek mellett.

Ut. 1. Családtagnak kell tekinteni a munkavállaló házastársát és a 6—16 éves korú gyermekét.
Ut. 2. A családtagok részt vehetnek a csereüdültetésben a családfővel együtt, a dolgozók gyermekei részére külön csoportos gyermek csereüdültetés is szervezhető.

H. 2. Az illetékes központi szervek (miniszterek) a jelen határozat elveinek megfelelően külön szabályozzák

- a társadalmi szervezetek által szervezett csereüdültetéseknek,
- az egyetemi (főiskolai) hallgatók önköltséges nyári termelési gyakorlat cseréinek, valamint a tanulók önköltséges csereüdültetésének,
- a honvédelmi miniszter és a belügyminiszter által szervezett csereüdültetésnek a feltételeit.

H. 3. Csereüdültetés céljára állami támogatást semmiféle címen nem lehet felhasználni' kivéve a kifejezetten erre a célra engedélyezett pénzüsségeket.

Ut. 3. A társadalmi szervezetek a költségvetésükben e célra engedélyezett pénzüsszegekből fedezhetik a csereüdültetés költségeit.

Ut. 4. A hivatali üdültetés költségvetésének elkészítésekor csak a dolgozók belföldi üdültetési költségeit lehet előirányozni. A „Hivatali üdültetés” elnevezésű költségvetési címen a külföldi csereüdültetés költségeit előirányozni nem szabad.

A csereüdültetés keretében Magyarországra érkező vendégek üdültetésére azonban a kiadási előirányzatnak az a része felhasználható, amely a csereüdültetésben résztvevő magyar dolgozók és családtagjaik belföldi üdültetésére elő volt irányozva. Ugyancsak gondoskodni kell arról, hogy a tervezett bevételek maradéktalanul befolyjanak. A belföldi üdültetés és a külföldi csereüdültetés költségei között levő különbség tehát teljes egészében a csereüdültetésben résztvevőket terheli.

Ut. 5. A vállalatok a külföldi csereüdültetés fenti költségeihez az igazgatói alap és a nyereségrészesedés e célra engedélyezett részéből járulhatnak hozzá.

Ut. 6. A kisipari szövetkezetek által szervezett külföldi csereüdültetés költségeihez kizárólag a részesedésnek (nyereségrészesedésnek) a szociális alapra fordított, illetve a közgyűlés által a szociális alapra engedélyezett részéből szabad hozzájárulni.

Ut. 7. Az előbbieken felsorolt elvet kell értelemszerűen érvényesíteni a gyermekek csoportos csereüdültetésénél is.

H. 4. Csereüdültetést a vállalat csak külföldi vállalattal kölcsönösségi alapon kötött szerződés alapján bonyolíthat le a hazai és külföldi idegenforgalmi vállalatok kizárásával.

Ut. 8. A szerződésnek tartalmaznia kell:

- a szerződő felek nevét, címét,
- a csereüdültetés helyét, időpontját, az üdültetés időtartamát (az utazási idővel együtt),
- a csereüdültetésben résztvevő felnőttek és gyermekek számát,

- d) a csereüdültetés utazási költségeire vonatkozó megállapodást, a csereüdültetésben résztvevők költőpénzének összegét, megjelölve, hogy azok fedezéséről milyen módon gondoskodnak,
- e) a csereüdültetésben résztvevők ellátására fordított napi élelmiszer nyersanyag költségét, valamint a program anyagi kihatását,
- f) a vállalat igazgatójának és Ü. B. elnökének aláírását.

H. 5. A csereüdültetésre vonatkozó szerződést csak az illetékes miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője), a tanács felügyelete alá tartozó szerv tekintetéből a megyei (fővárosi, megyei jogú városi) tanács végrehajtóbizottságának elnöke (a továbbiakban: miniszter) által előzetesen adott engedély alapján szabad megkötöni.

H. 6. A miniszter a csereüdültetést csak akkor engedélyezheti, ha

- a) a vállalat a csereüdültetés keretében Magyarországra érkező külföldiek megfelelő színvonalú üdültetését vállalati (hivatali) üdültetésben biztosítani tudja; a csereüdültetés céljára szállodai férőhelyet nem ve génybe,
- b) a csereüdültetés lebonyolítása a SZOT-tal szemben üdültetésférőhely, — illetőleg beutalójegyigénnyel nem jár,
- c) a csereüdültetéshez szükséges pénzeszközök a megengedett forrásból rendelkezésre állnak,
- d) a csereüdültetés lebonyolításához a devizahatóság (Magyar Nemzeti Bank) előzetesen hozzájárul.

Ut. 9. Megfelelő színvonalú az az üdültetés, amely közművesített, szobánként egy—három férőhelyes, társalkodó — és étkezőhelyiségekkel ellátott és megfelel azoknak az egészségügyi követelményeknek, amelyeket a csoportos üdültetésről szóló 3167—29/1950. (III. 24.) N. M. számú rendelet, illetőleg a csoportos gyermeküdültetések egészségügyi ellátásáról szóló 806/10/1953. (Eü. K. 8.) Eü. M. sz. utasítás ír elő.

Ut. 10. Szállodai férőhelyet csak átutazás alkalmával lehet igénybevenni, ha a meghívottak elhelyezése más módon nem oldható meg.

Ut. 11. A csereüdültetés fedezetére azok a források tekinthetők megengedettnek, amelyek megfelelnek a jelen utasítás 3—7. pontjaiban foglaltaknak.

H. 7. A csereüdültetési szerződések megkötésénél és a csereüdültetés lebonyolításánál az alábbi elveket kell érvényesíteni:

- a) A vállalat évente az átlagos állományi létszámának legfeljebb 10%-át részesítheti külföldi csereüdültetésben úgy, hogy a résztvevők száma 10 főnél kevesebb és 500 főnél több nem lehet.
- b) A csereüdültetésben résztvevőket a vállalat igazgatója — a vállalat társadalmi szervezeteivel egyetértésben — a jó munkát végző, huzamosabb idő óta egyhelyben dolgozók közül jelöli ki.

- c) Egy dolgozó évente csak egy alkalommal, szabadságidejének terhére, vehet részt a csereüdültetésben és ugyanabban az évben másfajta kedvezményes üdültetésben nem részesíthető.
- d) A csereüdültetésnek az engedélyezett kereten (3. pont) felüli teljes költségét a résztvevőknek kell fedeznie.

Ut. 12. Az átlagos állományi létszám 10%-ában csak a csereüdültetésben résztvevő dolgozók számát — költségvetési szerveknél a hivatali üdültetésre megállapított létszámot — kell figyelembe venni. Ezen felül részt vehetnek még a csereüdültetésben a dolgozók családtagjai is. A csoportos csereüdültetésben ugyanannyi gyermek vehet részt, amennyi az átlagos állományi létszám 10%-a.

Ut. 13. A csereüdültetés teljes költségei szempontjából figyelembe kell venni a teljes utazási költséget és a költőpénzt is.

H. 8. A csereüdültetések pénzügyi feltételeit (költőpénz, utazási költségek stb.) a pénzügyminiszter a munkaügyi miniszterrel egyetértésben állapítja meg.

Ut. 14. A csereüdültetések devizahatósági hozzájárulása tekintetében a főbb irányelvek a következők:

A) Utazási költségek.

- a) A fogadó felek kölcsönösen viselik a vasúti menetjegyek ellenértékét saját országhatáron belül. Harmadik országon keresztül történő vasúti utazás esetén a menetjegyek fedezetének módja tekintetében a Magyar Nemzeti Bank esetenkénti döntése értelmében kell eljárni.
- b) Az N. D. K. útszakaszra eső vasúti menetjegyek forint fizetés ellenében is beszerezhetők.
- c) Forint fizetés ellenében válthatók meg a menetjegyek repülőgépen történő utazás esetén is.
- d) Autóbusszal történő utazásnál a külföldön vételezett üzemanyag ellenértéke kizárólag utazási csekk beváltásával szerzett valuta felhasználásával egyenlíthető ki.

B) Költőpénz.

A csereüdültetések keretében a szerződő feleknek a szolgáltatásokat (szállást, étkezést) természetben kell nyújtani. A költőpénzt is hazai pénzben — személyenként és naponként legfeljebb 50.— forintnak megfelelő, a nem kereskedelmi árfolyamon számított összegben — a fogadó fél köteles folyósítani.

A bank költőpénzt csupán szerződő felek országán kívüli más országon keresztül történő átutazás idejére bocsát rendelkezésre, és pedig az átutazás időtartamától függően 25.— forintnak, illetőleg 12 órát meghaladó időtartam esetén személyenként és naponta 50.— forintnak megfelelő összeget.

H. 9. A Belügyminisztérium a csereüdültetés résztvevői számára útlevelet csak akkor adhat ki, ha az útlevélkérelemhez mellékelik

- a) az illetékes miniszter engedélyét,
- b) a devizahatóság hozzájárulását,
- c) a szerződést vagy annak hiteles másolatát.

Az útlevelel „Csereüdültetés” megjelölést kell alkalmazni.

H. 10. A csereüdültetés szabálytalan lebonyolítása esetén a miniszter a külföldi csereüdültetésből a vállalatot meghatározott időre kizárhatja; a szabálytalanságért felelős dolgozókkal szemben a fegyelmi és kártérítési felelősséget érvényesíteni kell.

Ut. 15. Az illetékes miniszterek gondoskodjanak a kiadott engedélyek nyilvántartásáról.

Ut. 16. Abban az esetben, ha a csereüdültetés szabálytalan lebonyolításáért felelős személyektől az okozott anyagi kárt nem, vagy csak részben lehet behajtani, a kár meg nem térült összegét a csereüdültetés során kedvezményben részesült dolgozókkal kell megfizettetni.

H. 11. A csereüdültetések központi irányítása és ellenőrzése, valamint a csereüdültetéssel kapcsolatos elvi kérdések eldöntése a munkaügyi miniszter feladata.

H. 12. A jelen határozat kihirdetése napján lép hatályba. Egyidejűleg a 3.304/1956. (IV. 27.) számú minisztertanácsi határozat és a nemzetközi csereüdültetés rendezéséről szóló 2057/1958. (VII. 2.) Korm. számú határozat hatályát veszti.

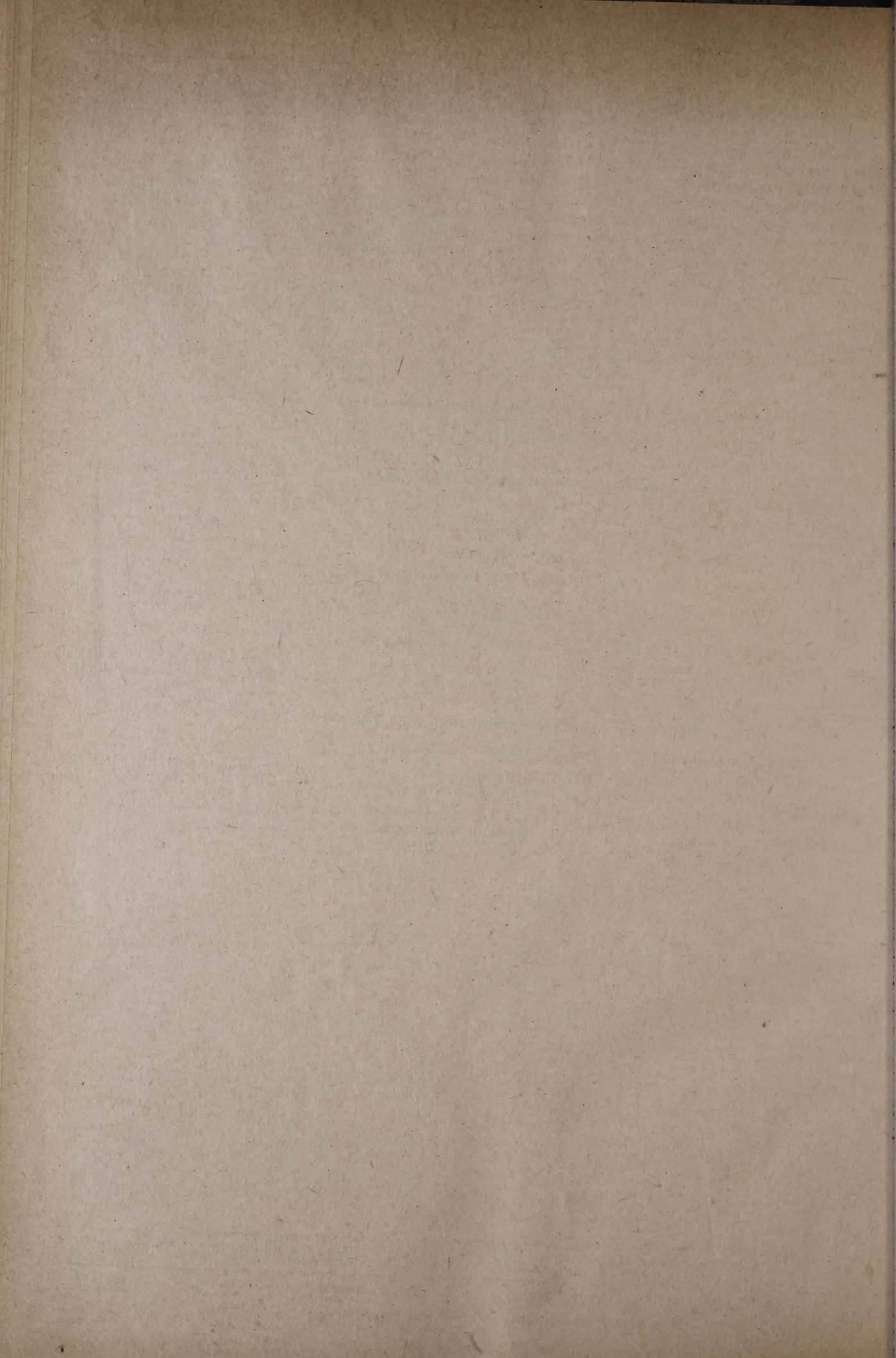
Kisházi Ödön s. k.,
munkaügyi miniszter

Polónyi Szűcs Lajos s. k.
a pénzügyminiszter első
helyettese

Jogszabálymutató

1959. április hó 1-től — április 22-ig

A közzététel helye	A jogszabály száma és kelte	A jogszabály tárgya
Magyar Közlöny	1959. évi 8. számú tvr.	Az orvosi rendtartásról.
	1959. évi 9. számú tvr.	A Magyar Népköztársaság ügyészségéről.
	1.009/1959. (IV. 1.) Korm. határozat	Az „Ybl Miklós” díj alapításáról szóló 1.069/1953. (XI. 6.) számú minisztertanácsi határozat módosításáról.
	1959. évi 12. számú tvr.	Részleges közkegyelem gyakorlásáról.
	11/1959. (IV. 9.) P. M.	Az állami szervek magánszemélyektől történő árubeszerzéseiről, valamint ingatlanvásárlásairól szóló 2/1959. (I. 3.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról.
	19/1959. (IV. 12.) Korm. rend.	Társadalmi tanulmányi ösztöndíj létesítéséről.
	20/1959. (IV. 16.) Korm. rend.	A lakásszövetkezetekről.
	3/1959. (IV. 16.) I. M.	A fiatalokúakra vonatkozó büntetőjogi és büntető eljárási rendelkezések végrehajtásáról szóló 11/1954. (IX. 22.) I. M. számú rendelet módosításáról.
	1.1014/1959. (IV. 18.) Korm. határozat	Május 1-ét megelőző és követő munkanapok munkaidejéről és a nyitárusítási üzletek nyitvatartásának rendjéről.

Akadémiái Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. MÁJUS 15.

TARTALOM

oldal

Az Akadémia elnökének 6/1959. MTA (A. K. 9.) utasítása	A Magyar Tudományos Akadémia 1959. évre jóváhagyott beszámoló rendszerének bevezetéséről	53
Miniszeri utasítások 4/1959. (IV. 19.) Mü. M.	Az üdültetés egyes kérdéseinek rendezéséről szóló 1056/1957. (IV. 12.) Korm. számú és az ezt módosító 1003/1959. (I. 14.) Korm. számú határozatok végrehajtásáról	58
13/1959. (IV. 22.) P. M.	Az Országos Találmányi Hivatal előtti eljárás illetékéről	60
Közlemények		62

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének utasítása

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének 6/1959. MTA (A. K. 9.) számú

utasítása

a Magyar Tudományos Akadémia 1959. évre jóváhagyott beszámoló rendszerének bevezetéséről

A Központi Statisztikai Hivatal elnökének utasítása alapján összeállított 1959. évre jóváhagyott beszámoló rendszer bevezetésére az alábbiakban intézkedem:

1. A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalának osztályai, az Akadémia felügyelete alatt álló intézmények és vállalatok, valamint a céltámogatásban részesülő intézmények részére az 1959. évi beszámoló rendszert a melléklet szerint közzéteszem.
2. A beszámolókat az egyes jelentésekben érdekelték a kitöltési utasításoknak megfelelően, az előírt határidőre, a meghatározott szerv részére

küldjék meg, figyelembe véve a Központi Statisztikai Hivatal, illetve a Magyar Tudományos Akadémia által az esetleg szükségessé váló módosítások tárgyában kiadásra kerülő utasításokat.

3. A beszámoló rendszerben előírt jelentések formáját és kitöltési utasítását az egyes jelentésekben érdekelték ismerik, ezért a jelentőlapok mintáit nem közlöm. A vonatkozó nyomtatványokat az egyes statisztikai jelentésekben érdekelték közvetlenül szerezzék be.
4. A beszámoló rendszer közzétételével kapcsolatban felhívom a figyelmet az 1952. évi VI. törvényre, amely az állami statisztikáról intézkedik. A hivatkozott törvény értelmében a beszámoló rendszer körén kívül eső, vagy attól eltérő statisztikai adatszolgáltatást kérni, vagy adatokat szolgáltatni nem szabad. A törvény VII. fejezete a büntetőrendelkezéseket tartalmazza.
5. Ezen utasítással egyidejűleg a 8/1958. MTA (A. K. 8.) számú utasításom hatályát veszti.

Budapest, 1959. április 21.

Rusznayk István s. k.
elnök

A Magyar Tudományos Akadémia 1959. évre jóváhagyott beszámoló rendszere

Sorszám	A beszámoló jelentés		Az adatszolgáltatásra kötelezett szervek			Hány példányban	Engedélyszám
	címe	milyen időszakonként készül	körének meghatározása	a beszámoló jelentést			
				mely szerveknek	milyen határidőre		
1	2	3	4	5	6	7	8
A) Központi Statisztikai Hivatal adatigénye :							
1.	Szaktanfolyami beszámoló jelentés	évente egyszer	MTA Elnöki Titkársága	KSH Kultúrstatistikai Oszt.-nak	1960. jan. 15.	1	16010/1957
2.	Beszámoló jelentés a tudományos kutatóintézetek munkájáról	évente egyszer	MTA Elnöki Titkársága	KSH Kultúrstatistikai Oszt.-nak Tudományos és Felsőoktatási Tanács Titkárságának	1961. febr. 28.	1	16533/1958
3.	Munkaügyi adatok	negyedéves	KUTESZ Akadémiai Kiadó	KSH Területi Igazgatóságának	tárgynegyedévet követő hó 15.	1	16534/1958
4.	Jelentés a külföldi kultúr- és sportkapcsolatokról	évente egyszer	MTA Nemzetközi Kapcs. Oszt.	MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Kultúrstatistikai Oszt.-nak	1961. jan. 25.	1	15768/1957
5.	Anyagok felhasználása és készlete	negyedéves	KUTESZ Akadémiai Nyomda	KSH Anyagosztály OT. Anyaggazdálkodási Főosztály	tárgynegyedévet követő hó 30.	1	16211/1957
6.	Villamosenergiái felhasználás	havi	KUTESZ Akadémiai Nyomda	MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Anyagosztály OT. Nehézipari Főosztály	tárgyhót követő hó 17.	1	16213/1957
7.	Szénfelhasználási és készletjelentés	havi, ill. negyedéves	KUTESZ Akadémiai Nyomda	MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Anyagosztály OT. Anyaggazdálkodási Főosztály NIM Energ. Terv. Önáll. Oszt. OT. Nehézipari Főosztály	tárgyhót köv. hó 14., ill. tárgy- negyedévet köv. hó 25.	1	16203/1957
8.	Energiafelhasználás hőértékben	negyedéves	KUTESZ Akadémiai Nyomda	MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Anyagosztály OT. Nehézipari Főosztály	tárgynegyedévet köv. második hó 20.	1	16205/1957
9.	Termékjelentés	havi	KUTESZ Akadémiai Nyomda	MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Területi Igazgatóságának	tárgyhót köv. hó 7.	1	16358/1958
10.	Létszámjelentés	havi	KUTESZ Akadémiai Nyomda	MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Területi Igazgatóságának	tárgyhót köv. hó 7.	1	16359/1958
11.	Termelés-, munkabér- és munkaóra-jelentés	havi	KUTESZ Akadémiai Nyomda	MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Területi Igazgatóságának	tárgyhót köv. hó 12.	1	16360/1958
12.	Termelési jelentés folyóáron	havi	KUTESZ Akadémiai Nyomda	MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Területi Igazgatóságának	tárgyhót köv. hó 15.	1	16361/1958
13.	Fontosabb szakmák jelentése a negyedév közepső hónapjáról	negyedéves	KUTESZ Akadémiai Nyomda	MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Területi Igazgatóságának	tárgynegyedév utolsó hónap 25.	1	15788/1957
14.	Újítási és találmányi jelentés	féléves	KUTESZ Akadémiai Nyomda	MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Területi Igazgatóságának	1960. szept. 1. 1961. márc. 1.	1	16363/1958
15.	1959. évi éves iparstatistikai jelentés	évente egyszer	KUTESZ Akadémiai Nyomda	MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Területi Igazgatóságának	1960. febr. 28.	1	16087/1957
16.	Éves előzetes beruházás-, felújítás-, statisztikai beszámoló jelentés	évente egyszer	MTA felügyelete alá tartozó beruházást végző szervek	MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Területi Igazgatóságának MTA Gazd. Titk. Beruh. Oszt.-nak	1960. febr. 5.	1	16488/1958

17.	Éves beruházás-, felújítás-, statisztikai jelentés	évente egyszer	MTA felügyelete alá tartozó beruházást végző szervek	KSH Területi Igazgatóságának MTA Gazd. Titk. Beruh. Oszt.-nak	1960. márc. 1.	2	16489/1958
18.	Termelői árrendezéssel összefüggő adatszolgáltatás	A beszámoló	jelentés elkészítésére külön intézkedem			1	
19.	Éves előzetes beruházás-, felújítás-, statisztikai összefoglaló beszámoló jelentés	évente egyszer	MTA Gazd. Titk. Beruházási Osztály	KSH Beruházási Osztálynak	1960. febr. 15.	1	16490/1958
20.	Üzembehelyezett beruházások	havi	MTA felügyelete alá tartozó beruházást végző szervek	KSH Területi Igazgatóságának MTA Gazd. Titk. Beruh. Oszt.-nak	tárgyhót köv. hó 5.	2	16098/1957
21.	Üzembehelyezett lakások	havi	MTA felügyelete alá tartozó beruházást végző szervek	KSH Területi Igazgatóságának MTA Gazd. Titk. Beruh. Oszt.-nak	tárgyhót köv. hó 5.	2	16098/1957
22.	Beruházások üzembehelyezésének alakulása	negyedéves	MTA felügyelete alá tartozó beruházást végző szervek	KSH Területi Igazgatóságának MTA Gazd. Titk. Beruh. Oszt.-nak	negyedévet köv. hó 12.	1	16099/1957
23.	Beruházások üzembehelyezésének alakulása	negyedéves	MTA Gazd. Titk. Beruh. Oszt.	KSH Beruházási Osztály	negyedévet köv. hó 20.	1	16100/1957
24.	Összesítő beszámoló jelentés a közületi vállalatok és egyéb állami szervek tulajdonában levő gépjárművek üzemeltetéséről	évente egyszer	MTA Hiv. Központi gépkocsi előadó	KSH Közl. és Postaosztály KPM Autófelügyelet	1960. febr. 5.	1	16030/1957
25.	Jelentés az állami gazdaságok földterületéről	féléves	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Területi Igazgatóságának KSH Mezőgazdasági Főoszt.-nak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	jún. 10., jan. 17. jún. 25., jan. 25.	1	16431/1958
26.	Trágyázási jelentés	féléves	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Területi Igazgatóságának KSH Mezőgazdasági Főoszt.-nak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	júl. 10., jan. 10. júl. 24., jan. 24.	1	16432/1958
27.	Jelentőlap a tavaszi vetésállományról és a terméseredményről	féléves	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Területi Igazgatóságának KSH Mezőgazdasági Főoszt.-nak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	jún. 10., dec. 21. jún. 28., jan. 5.	1	16184/1957
28.	Jelentőlap a gabonaművek cséplési eredményéről	évente egyszer	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Területi Igazgatóságának KSH Mezőgazdasági Főoszt.-nak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	szept. 22. szept. 30.	1	16186/1957
29.	Őszi vetések zárójelentése	évente egyszer	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Területi Igazgatóságának KSH Mezőgazdasági Főoszt.-nak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	dec. 7. dec. 15.	1	15890/1957
30.	Állatlétszám korcsoportonként	féléves	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Területi Igazgatóságának KSH Mezőgazdasági Főoszt.-nak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	júl. 10., jan. 10. júl. 29., jan. 29.	1	16190/1957
31.	Negyedéves állatállományváltozási és megoszlási jelentés	negyedéves	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Területi Igazgatóságának KSH Mezőgazdasági Főoszt.-nak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	tárgy. n.-é. köv. hó 10.	1	16435/1958
32.	Negyedéves hizlalási és süldőnevelési jelentés	negyedéves	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Mezőgazdasági Főoszt.-nak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Területi Igazgatóságának	tárgy. n.-é. köv. hó 29.	1	16193/1957
33.	Negyedéves tej-, tojástermelési jelentés	negyedéves	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Mezőgazdasági Főoszt.-nak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Területi Igazgatóságának	tárgy. n.-é. köv. hó 29.	1	16436/1958
34.	Férőhely jelentés	évente egyszer	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Mezőgazdasági Főoszt.-nak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Területi Igazgatóságának	tárgy. n.-é. köv. hó 29.	1	16196/1957
35.	Féléves termény- és takarmánykészletváltozási jelentés	féléves	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Mezőgazdasági Főoszt.-nak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Területi Igazgatóságának KSH Mezőgazdasági Főoszt.-nak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	júl. 10. júl. 28.	1	16197/1957
					júl. 12., jan. 12. júl. 30., jan. 30.	1	16197/1957

Sorszám	A beszámoló jelentés		Az adatszolgáltatásra kötelezett szervek				Hány példányban	Engedélyszám	
	c i m e	milyen időszakonként készül	körünek meghatározása	a beszámoló jelentést		mely szerveknek			milyen határidőre
				küldik meg					
				5	6				
1	2	3	4	5	6	7	8		
36.	Jelentés a munkaügyi adatokról	negyedéves	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Területi Igazgatóságának	tárgy. n.-é. köv. hó 16.	1	16438/1958		
37.	Gépesítési kérdőív	negyedéves	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Mezőgazdasági Főoszt.-nak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Területi Igazgatóságának	tárgy. n.-é. köv. hó 24. tárgy. n.-é. köv. hó 15.	1 1	16492/1958		
38.	Jelentés a lakás- és szállásviszonyokról	évente egyszer	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Mezőgazdasági Főoszt.-nak KSH Területi Igazgatóságának	tárgy. n.-é. köv. hó 28. júl. 25.	1 1	16235/1957		
39.	Jelentés a műszaki és adminisztratív alkalmazottak iskolai végzettségéről	évente egyszer	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak KSH Területi Igazgatóságának	júl. 25. 1960. jan. 20.	1 1	16142/1957		
40.	Munkások és alkalmazottak létszámegoszlása 1959. szept. havi kérésük szerint	évente egyszer	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Területi Igazgatóságának MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	okt. 15.	1 1	16439/1958		
41.	Állatszámhlálási kérdőív	évente egyszer	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Területi Igazgatóságának MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	1960. márc. 7.	1 1	16228/1957		
42.	Reprezentatív állatszámhlálás	féléves	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Területi Igazgatóságának MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	júl. 22. okt. 5.	1 1	15920/1957 16229/1957		
43.	Újítási és találmányi jelentés	féléves	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	KSH Területi Igazgatóságának MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	márc. 1., szept. 1.	1 1	16363/1958		
B) Magyar Tudományos Akadémia adatigénye :									
44.	Javadalomigénylés az MTA állandó főfoglalkozású alkalmazottainak illetményeire, járulékaira és a céltámogatásra	negyedéves	MTA által céltámogatásban részesülő intézmények gazdasági szervei	MTA Gazd. Titk. Költségvetési Oszt.-nak	tárgynegyedév I. hó 5.	1	1/1957		
45.	Tájékoztató a céltámogatási hitelkeretek tanszékenkénti felhasználásáról	negyedéves	MTA által céltámogatásban részesülő intézmények gazdasági szervei	MTA Gazd. Titk. Költségvetési Oszt.-nak	tárgynegyedévet köv. hó 10.	2	05—1/1958		
46.	Javadalomelszámolás és beszámoló az MTA által folyósított célhitelekéről	negyedéves	MTA által céltámogatásban részesülő intézmények gazdasági szervei	MTA Gazd. Titk. Költségvetési Oszt.-nak	tárgynegyedévet köv. hó 10.	1	05—5/1957		
47.	Tájékoztató jelentés a félév folyamán leltárba vett akadémiai tulajdont képező berendezésekről és felszerelésekről	féléves	MTA által céltámogatásban részesülő intézmények gazdasági szervei	MTA Gazd. Titk. Beruházási Oszt.-nak	1959. júl. 20. 1960. jan. 20.	2 2	05—02/1958		
48.	Jóléti szervek beszámoló adatai	negyedéves	MTA valamennyi jóléti intézménye	MTA Hiv. Jóléti Csoportjának	tárgynegyedévet köv. hó 5.	1	05—4/1957		
49.	Jóléti szervek javadalomszámolása és igénylése	havi	MTA valamennyi jóléti intézménye	MTA Hiv. Jóléti Csoportjának	tárgynegyedévet köv. hó 5.	1	05—5/1957		
50.	Beszámoló jelentés a tudományos kutató-intézetek munkájáról	évente egyszer	MTA felügyelete alá tartozó kutató intézetek	MTA illetékes osztályainak	1960. jan. 15.	2	05—6/1957		

51.	Beszámoló jelentés a tudományos kutató-intézetek munkájáról (Összesítő)	évente egyszer	MTA tudományos osztályai	MTA Elnöki Titkárságának	1960. jan. 31	1	05—6/1957
52.	Beszámoló jelentés a tudományos kutató-intézetek munkájáról (Összesítő)	évente egyszer	Kutató-intézetekkel rendelkező minisztériumok	MTA Elnöki Titkárságának	1960. febr. 28.	1	05—6/1957
53.	Szaktanfolyami beszámoló jelentés	évente egyszer	MTA felügyelete alá tartozó intézmények	MTA Elnöki Titkárságának	1960. jan. 5.	1	05—7/1957
54.	Tejtermelési jelentés	havi	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	tárgyhót köv. hó 5.	1	05—8/1957
55.	Mezőgazdasági termelészövetkezetekre vonatkozó folyamatos számtartási és üzemstatisztikai adatgyűjtés	havi	30 mezőgazdasági termelészövetkezet	MTA Üzemtani Intézetének	tárgyhót köv. hó 15.	1	05—10/1957
56.	Egyéni parasztgazdaságok számtartás-statisztikája	havi	200 egyéni parasztgazdaság	MTA Üzemtani Intézetének	tárgyhót köv. hó 15.	1	05—11/1957
57.	Mezőgazdasági termelészövetkezetek adatgyűjtő iver	évente egyszer	100 mezőgazdasági termelészövetkezet	MTA Üzemtani Intézetének	1959. dec. 31.	1	05—12/1957

C) Társíthatóságok adatigénye :

58.	Társadalombiztosítási statisztikai jelentés	havi	MTA felügyelete alá tartozó 30-nál több dolgozót foglalkoztató vállalatok, intézmények, valamint akadémiai státushellyel rendelkező intézmények és az MTA Hiv. Gazdasági Hivatala	Területileg illetékes SZTK szervnek	tárgyhót köv. hó 11., Bpsten 12.	1	1/1959
59.	Kifizetett családi pótlék utalások gyermekszám szerinti részletezése	évente egyszer	MTA családi pótlékot fizető hivatali, vállalati stb. fizetőhelyek	Területileg illetékes SZTK szervnek	1959. jún. 20.	1	2/1959
60.	Iparvállalatok havi jelentése	havi	KUTESZ Akadémiai Nyomda	MNB Fióknak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	tárgyhót köv. hó 16.	1	2153/1957
61.	Kereskedelmi vállalatok havi jelentése	havi	Akadémiai Kiadó	MNB Fióknak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	tárgyhót köv. hó 16.	1	2154/1957
62.	Gazdaságok havi pénzügyi jelentése	havi	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár	MNB Fióknak MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak	tárgyhót köv. hó 5.	1	2159/1957
63.	Jelentés a készpénzbevételek közvetlen felhasználásáról	havi	Akadémiai Kiadó Akadémiai Nyomda KUTESZ	MTA Gazd. Titk. Vállalati Oszt.-nak MNB Fiók	tárgyhót köv. hó 3—6.	1	2551/1957
64.	Jelentés a házipénztár állományról	negyedéves	Mezőgazdasági Kutató Intézet Gazdasága, Martonvásár MTA felügyelete alá tartozó költségvetési szervek	MNB Fiók	tárgynegyedévet köv. hó 3—6	1	2561/1957

Miniszteri utasítások

A munkaügyi miniszter 4/1959. (IV.19.) Mü. M. számú

rendelete

az üdültetés egyes kérdéseinek rendezéséről szóló 1056/1957. (VI. 12.) Korm. számú és az ezt módosító 1003/1959. (I. 14.) Korm. számú határozatok végrehajtásáról

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány felhatalmazása alapján az alábbiakat rendelem:

(Az üdültetés egyes kérdéseinek rendezéséről szóló 1056/1957. (VI. 12.) Korm. számú határozat és az ezt módosító 1003/1959. (I. 14.) Korm. számú határozatok végrehajtásáról szóló 4/1959. (IV. 19.) Mü. M. számú rendelet az alábbiakban kerül közzétételre.

A Kormány határozatait a vastagabb, a végrehajtási rendeletet pedig a vékonyabb betűvel szedett szöveg tartalmazza.)

Az üdülők fenntartása

1. a) A kedvezményes üdültetés céljára szolgáló üdülőt vagy hétféligi pihenőt (továbbiakban: üdülő) létesíteni, vagy az e célra szolgáló épületek férőhelyszámát növelni csak az igazgatói alapból, nyereségrészesedésből, dolgozók hozzájárulásából és más hasonló forrásból — ide nem értve a vállalatfejlesztési alapot — szabad. Az állami költségvetés terhére ilyen célra nem szabad kiadást eszközölni, kivéve, ha erre az állam közvetlenül pénzfedezetet biztosít.

b) Új üdülőt építeni az a) pontban foglaltak szerint is csak abban az esetben lehet, ha az épület legalább 100—150 férőhelyes, átlag 2 ágyas, folyóvizű, társalkodóhelyiséggel, konyhával és étkezővel is ellátott.

Új üdülő létesítésénél törekedni kell arra, hogy az üdülő egész évi kihasználtsága biztosítva legyen. Az üdülő helyét lehetőleg magaslati, illetve gyógyhelyen kell kiválasztani.

c) Azok a vállalatok, amelyek a b) pont szerinti üdülők létesítéséhez szükséges, erre a célra felhasználható pénzfedezettel nem rendelkeznek, más vállalatokkal való társulás útján létesíthetnek üdülőt.

A társas üdülők építésének és működésének szabályait a munkaügyi miniszter, a pénzügyminiszterrel, az egészségügyi miniszterrel és az építésügyi miniszterrel egyetértésben szabályozza.

1. § (1) Kedvezményes üdültetés célját szolgálja az az üdülő vagy hétféligi pihenő (továbbiakban: üdülő), amelynek üzemeltetési és fenntartási költségeihez a vállalat, hivatal, szervezet, intézmény vagy szövetkezet (továbbiakban: vállalat) hozzájárul.

(2) Üdülő építésére felhasználható — a kormányhatározat 1. a) pontjában említett — „más hasonló forrás”-on a társadalmi hozzájárulást, szövetkezetek esetében az e célra rendelkezésre álló szociális alapot kell érteni.

(3) A társas üdülők építésének és működésének szabályait külön utasítás határozza meg.

d) Üdülőknek az a)–c) pontok alapján történő létesítéséhez, illetve a már meglévő üdülők férőhelyeinek építkezés útján való növeléséhez az illetékes miniszter, valamint az illetékes szakszervezet engedélye szükséges.

2. § (1) A kormányhatározat 1. d) pontja alól kivételt képeznek a Szakszervezetek Országos Tanácsa által végzett — a szervezett dolgozók üdültetését szolgáló — építkezések.

(2) Új üdülő létesítése akkor engedélyezhető, ha a létesítés összes költségeinek fedezete a vállalat rendelkezésére áll. A létesítési munkálatok csak akkor kezdhetők el, ha az anyagi-műszaki fedezet biztosítva van és a létesítés pénzügyi fedezetét a Magyar Beruházási Bankhoz átutalták.

(3) Az üdülő férőhelyeinek építkezés útján történő bővítéséhez az engedélyt akkor lehet kiadni, ha az építkezés az üdülő egészségügyi, kultúráltsági színvonalának emelését segíti elő.

e) Magánszemélyektől üdülés céljaira ingatlant bérelni, vagy vásárolni nem szabad, kivéve a 8200/1947. (VII. 11.) Korm. számú rendelet alapján létesített bérleti szerződéseket, továbbá a közületi elhelyezési rendeletek alapján használatba adott üdülőket vagy helyiségeket.

f) Felül kell vizsgálni a jelen határozat hatálybalépése előtt magánszemélyekkel — üdültetésre használt ingatlanainak bérletére — kötött szerződések fenntartásának indokoltságát. Ennek megfelelően az üdülőt bérelő szerv, ha a bérleti szerződést továbbra is fenn kívánja tartani, köteles a jelen határozat kihirdetésétől számított 60 napon belül a bérlet fenntartásának engedélyezését kérni. A kérelem felett az üdülőt bérelő szerv felett felügyeletet gyakorló miniszter (megyei tanács vb. elnöke), szakszervezetek esetében a Szakszervezetek Országos Tanácsa főtitkára dönt.

Azon üdülőépületeket vagy helyiségeket, melyeket a jövőben nem használhatnak üdülés céljaira, az elhelyező hatóságok rendelkezésére kell bocsátani.

3. § (1) Közületi elhelyezési rendeleteken a 890/1949. (I. 29.) Korm. számú, a 104/1950. (IV. 8.) M. T. számú, valamint a 165/1951. (IX. 7.) M. T. számú, illetőleg az utóbbi végrehajtása tárgyában kiadott 12 070/1951. (IX. 7.) O. T. számú rendeletet kell érteni.

(2) A vállalat 1959. év január hó 14. napja után magánossal bérleti szerződést nem köthet, kivéve, ha az épületet (épületrészt) a közületi elhelyező illetékes hatóság utalja ki; ez esetben — a jogerős kiutaló határozat alapján — a bérleti szerződést meg kell kötni.

(3) Az 1959. év január hó 14. napja előtt megkötött olyan bérleti szerződés fenntartását, amelyet nem az 1003/1959. (I. 14.) Korm. számú határozat 1. e) pontjában, valamint a jelen § (1) bekezdésében említett jogszabályok alapján kötöttek meg, csak akkor lehet engedélyezni, ha a szerződés felbontása a vállalat károsodásával járna.

(4) A Fizetővendéglátó Szolgálat útján hasznosított olyan üdülőt, üdültetés céljára szolgáló épületet vagy épületrészt, amely magánszemély tulajdonában van, átmenetileg 1959. évben csak azok a vállalatok bérelhetnek, amelyek saját üdülőkkel nem rendelkeznek, legfeljebb olyan mértékben, mint 1958-ban.

(5) Azokat a bérleti szerződéseket, amelynek megújítását a miniszter nem engedélyezte, fel kell bontani. Az ily módon megüresedett épületekkel, illetve épületrészekkel — ha azokat nem a Fizetővendéglátó Szolgálat útján bérelték — az illetékes járási (városi) tanács rendelkezik.

2. A vállalati üdülőket kizárólag az üdülők térítési díjaiból és a vállalat igazgatói alapjából szabad fenntartani. A vállalat álló- és fogyóeszközeit csak a forgalmi ár megtérítése mellett szabad a vállalat üdülője részére átengedni.

Az üdülő részére a vállalat közlekedési eszközeivel történő szállítás esetén a közlekedési eszköz önköltségét a vállalat részére meg kell fizetni. A vállalat dolgozói munkaidejük alatt vállalati üdülő részére munkát csak akkor végezhetnek, ha munkabéruket a vállalati üdülő a vállalatnak megtéríti.

3. Hivatali üdülőt csak minisztériumok, önálló költségvetési fejezetet képező országos hatáskörű szervek és a fővárosi, megyei jogú városi és megyei tanácsok végrehajtó bizottságai tarthatnak fenn. A pénzügyminiszter kivételesen más szervek részére is engedélyt adhat hivatali üdülő fenntartására, ha az üdülő az 1956. évben is kapott állami támogatást.

4. Hivatalok hétfévi pihenőiben és építkezést nem biztosító üdülőiben fizetendő térítési díjat a pénzügyminiszter a munkaügyi miniszterrel egyetértésben szabályozza.

4. § (1) Hétfévi pihenő céljaira létesítettnek kell tekinteni mindazokat az üdülőket, amelyeket a dolgozók általában a hétfévi pihenés jellegének megfelelően 1—2 napra vesznek igénybe, ennek megfelelően a pihenőt igénybevevők ellátása sem folyamatos.

(2) Hivatali hétfévi pihenőt csak azok a költségvetési szervek tarthatnak fenn, amelyek hivatali üdülő fenntartására is jogosultak, feltéve, hogy a hétfévi pihenő kiadásainak fedezete a „Hivatali üdülők” címmel biztosítva van.

(3) A hivatali üdültetés költségvetéséből csak az engedélyezett üdülőkhöz tartozó és csak a beutaltak használatára szolgáló sportlétesítmények költségei fedezhetők.

(4) Hivatalok hétfévi pihenőiben és étkezést nem biztosító üdülőiben — abban az esetben, ha a beutalt csak nappal veszi igénybe az üdülőt — személyenként 1.— Ft. (gyermeknek 6 éves koron felül) térítési díjat kell fizetni. Ezt 35.— Ft.-os idénybérlet vásárlásával meg lehet váltani. Éjszakai igénybevétel esetén férőhelyenként egyágyas szobákban 6.— Ft., kétágyas szobákban 4.— Ft., három, vagy többágyas szobákban 3.— Ft.; a további napokra — 36 órán túli — igénybevétel esetén egyágyas szobákban férőhelyenként és naponta 4.— Ft., kétágyas szobákban 3.— Ft., 3 vagy többágyas

szobákban 2.— Ft. térítési díjat kell fizetni. Ha a hétfévi pihenőben étkezést is nyújtanak, akkor az étkezés teljes költségét (az élelmezés nyersanyag költségét, a személyi és dologi kiadásokat) az étkezést igénybevevőnek kell megfizetni.

5. Bölcsődék és napközi otthonok költségvetésében gyermeküdültetés céljára fedezetet biztosítani nem szabad. Bölcsődék és napközi otthonok nyári áttelepítése csak abban az esetben hajtható végre, ha az ebből származó költségeket a szülők megtérítik.

6. A gyermeküdültetés időtartama 14 napnál hosszabb nem lehet.

5. § Ha a szülők a gyermeküdültetés összes költségeit megtérítik, az üdültetés időtartama 14 napnál hosszabb is lehet. Az önköltséget úgy kell kiszámítani, hogy a felújítás nélküli összes kiadási előirányzatot el kell osztani a tervezett üdülési napok számával.

7. Ha valamely vállalati, vagy hivatali idényüdülő férőhelyének 85 %-os kihasználtsága és legalább 98 napi üzemeltetése biztosítva nincs, az üzemeltető szervek kötelesek felesleges férőhelyeiket az üdülőkkel nem rendelkező más vállalatoknak — elsősorban saját iparágban belül —, illetve hivataloknak bérbeadni. A bérbeadás nem haladhatja meg a férőhelyek 50 %-át. A koordinálásról a vállalati, illetve hivatali üdülők felett felügyeletet gyakorló illetékes miniszter — a szakszervezettel egyetértésben — gondoskodik.

8. Ha az üdülő fenntartásával és üzemeltetésével kapcsolatos költségeket a vállalat igazgatói alap vagy nyereségrészesedés hiányában biztosítani nem tudja, az üdülő fenntartási és üzemeltetési költségeit a beutaltaknak kell viselniük.

9. A munkaügyi miniszter a Szakszervezetek Országos Tanácsa főtitkárával egyetértésben készíttse el a vállalati és hivatali üdülők ügyviteli szabályzatát, a pénzügyminiszterrel, az egészségügyi miniszterrel és az üdülőket fenntartó vállalatok felett felügyeletet gyakorló miniszterekkel egyetértésben gondoskodjék arról, hogy a vállalati üdülők 1959. évtől kezdve kötelezően alkalmazzák a hivatali üdülőkre megállapított költségvetési, üzemeltetési (ideértve az étkezési nyersanyagnormákat is) és egészségügyi normákat.

A vállalati és hivatali saját kezelésű üdülőkbe a beutalás csak a szakszervezeti bizottságokon keresztül történhet és ezeknél a beutalásoknál is alkalmazni kell azokat az elveket és szabályokat, amelyeket a Szakszervezetek Országos Tanácsa Elnöksége a szervezett üdültetésre vonatkozó határozatában előír — a szakszervezeti tagsághoz való ragaszkodás kivételével.

6. § A vállalati és hivatali üdülők ügyviteli szabályzatát, valamint a kötelező költségvetési, üzemeltetési és egészségügyi normákat külön utasítás állapítja meg.

10. A miniszterek kötelesek a felügyeletük alá tartozó vállalatok és hivatalok üdülési tevékenységét figyelemmel kísérni, a rendelkezések betartását — különösen a pénzügyi felhasználások jogosságát — ellenőrizni, valamint az elkövetett szabálytalan-

ságokban vétkes személyek felelősségrevonásáról gondoskodni.

Az üdülésért fizetendő térítési díjak

11. A határozat életbelépésének napjától kezdődő kedvezményes üdültetésnél személyenként és naponta az alábbi térítési díjakat kell fizetni:

A) A szakszervezeti üdültetés díjait a Szakszervezetek Országos Tanácsának Elnöksége határozza meg. A szakszervezeti felnőtt üdültetésnél a beutalójegyek egy részét olyan térítési díjért kell kiadni, hogy átlagban üdülési naponként 12.— Ft. térítési díj folyjon be. A térítési díj nem dolgozó családtagnál napi 24.— Ft.-nál kevesebb nem lehet. A szakszervezeti gyermekgyógyüdültetésnél továbbra sem kell térítési díjat fizetni.

B) Tanácsi gyermeküdültetés térítési díja 6.— Ft.

C) Ipari tanuló üdültetési térítési díja 4.— Ft.

D) Hivatali üdültetés keretében a minisztériumok, országos hatáskörű szervek, megyei (fővárosi, megyei jogú városi) tanácsok központi létszámának 20%-a személyenként és naponta 16.— Ft.-ért, és az ezzel azonos létszámú gyermekek személyenként és naponta 10.— Ft. térítési díj térítése ellenében üdülhetnek.

Az előbbieket meghaladó létszámú felnőtt és gyermek részére személyenként és naponta 30.— Ft.

A szakszervezeti üdültetésről való lemondás esetén a dolgozók további 6%-a üdülhet napi 16.— Ft. térítés ellenében.

E) A tudósok részére fenntartott üdülőkben a térítési díj a felnőttek részére 40.— Ft., gyermekeik részére 20.— Ft.

7. § (1) Az olyan üdülőkben, ahol a dolgozók jelenleg is napi 30.— Ft.-nál magasabb térítési díjat fizetnek, ez a térítési összeg továbbra is változatlan.

(2) A vállalati üdülők térítési díjai változatlanok, de azok alacsonyabbak nem lehetnek mint a szakszervezeti üdültetés részére megállapított térítési díjak.

Vegyes rendelkezések

12. Bármely formában történő kedvezményes üdültetés legfelsőbb szerve népgazdasági szinten a Munkaügyi Minisztérium. Ebben a feladatkörében koordinálja a különböző üdültetési szervek munkáját, az üdültetés területén felmerülő elvi kérdéseket (a szervezett üdültetés területére vonatkozókat a Szakszervezetek Országos Tanácsa Elnökségével egyetértésben) eldönti, gondoskodik arról, hogy az üdültetés különböző területein egyenlőtlenség, feszültség ne keletkezzék, az üdültetésre vonatkozó főbb adatokat összesíti, s az üdültetés állásáról évenként egyszer a Kormányt tájékoztatja.

13. Jelen határozat kihirdetése napján lép hatályba.

8. § A jelen rendelet a kihirdetése napján lép hatályba. Egyidejűleg a 2/1957. (VI. 12.) Mü. M. számú rendelet hatályát veszti.

Kisházi Ödön s. k.
munkaügyi miniszter

A pénzügyminiszter 13/1959. (IV. 22.) P. M. számú

rendelete

az Országos Találmányi Hivatal előtti eljárás illetékéről

Az illetékekre vonatkozó szabályok módosításáról és a díjakról szóló 295/1950. (XII. 23.) M. T. számú rendelet 11. §-ában foglalt felhatalmazás alapján — az Országos Találmányi Hivatal elnökével egyetértésben — a következőket rendelem:

1. §

(1) Az Országos Találmányi Hivatal előtti eljárásban:

a) a találmányi szabadalom (pótszabadalom) engedélyezésére irányuló bejelentés 110.— Ft. illeték alá esik;

b) a leírás módosítását kérő beadvány illetéke 50.— Ft.;

c) az a—b) pontokban foglaltakon felül az igénybevett oltalom tartamára évenként a következő illetéket kell leróni:

az első évben 100.— Ft, ezen felül a leírás hatodik és minden további megkezdett oldala után oldalanként 20.— Ft. (minden megkezdett és legfeljebb harminc sort tartalmazó leírás 1 oldalnak, a 210×297 mm-es A/4-es rajzlap pedig 2 oldalnak számít),

a második évben	200 Ft
a harmadik évben	300 „
a negyedik évben	400 „
az ötödik évben	500 „
a hatodik évben	600 „
a hetedik évben	700 „
a nyolcadik évben	800 „
a kilencedik évben	900 „
a tizedik évben	1000 „
a tizenegyedik évben	1200 „
a tizenkettedik évben	1400 „
a tizenharmadik évben	1600 „
a tizennegyedik évben	1800 „
a tizenötödik évben	2000 „
a tizenhatodik évben	2300 „
a tizenhetedik évben	2600 „
a tizennyolcadik évben	2900 „
a tizenkilencedik évben	3200 „
a huszadik évben	3500 „

ha az oltalom 20 évet meghalad, a további évekre az évi illeték 1000 Ft.;

d) pótszabadalom esetében, amennyiben az önálló szabadalomra át nem változik, az a), illetőleg b) pontokban foglaltakon felül a szabadalom egész tartamára 300.— Ft. és ezen felül a leírás hatodik és minden további megkezdett oldala után oldalanként 20.— Ft. illeték jár;

e) a találmányi bejelentés vagy a szabadalom tulajdon- vagy hasznélvezeti joga átruházásának tudomásul vétele iránt előterjesztett beadvány bejelentésenként, vagy szabadalmanként 200.— Ft. illeték alá esik;

1) a találmányi szabadalom engedélyezésére irányuló eljárásban a harmadik halasztás iránti kérelemre 50.— Ft, a negyedik és további halasztást kérő beadványra pedig 100—100.— Ft. illetéket kell leróni.

(2) A védjegy lajstromozása, átírása és megújítása iránti kérvény védjegyenként 200.— Ft; a védjegy lajstromban fennálló bejegyzés egyéb módosítása iránti kérvény védjegyenként 50.— Ft; az együttes védjegy lajstromozása, átírása, megújítása és egyéb módosítása iránti kérvény pedig a felsorolt illetékek ötszörösének megfelelő összegű illeték alá esik. Ha a lajstromozni kért áruk jegyzéke ötven szót meghalad, a kérvényben az arra járó illetékek felül az árujegyzék minden további szava után 10.— Ft illetéket kell leróni. A védjegy törlése iránti kérvény illetéke 25.— Ft.

(3) Az ipari minta lajstromozása iránti beadvány illetéke

- ha az oltalmat 1 évre igénylik 40.— Ft
- ha az oltalmat 2 évre igénylik 80.— Ft
- ha az oltalmat 3 évre igénylik 120.— Ft.

(4) A szerzői jog beiktatása iránt előterjesztett kérelem illetéke 50.— Ft; a szerzői jog beiktatásáról szóló hiteles kivonat ugyancsak 50.— Ft illeték alá esik.

(5) Az Országos Találmányi Hivatalhoz szabadalom engedélyezése, védjegy és ipari minta lajstromozása iránti eljárásban benyújtott az előző (1)—(4) bekezdések szerint illetékköteles beadványon kívül a folyó eljárásban benyújtott más beadvány, továbbá az újítással és a szerzői tanúsítvány kiadásával kapcsolatos minden beadvány, végül a hozott határozat vagy kiadvány illetékmentes.

(6) Az (1)—(4) bekezdésekben foglaltak szerint illetékköteles, illetőleg az (5) bekezdés alapján illetékmentes beadványokon kívül előterjesztett más beadvány az általános tételű (21/1957. (VI. 2.) P. M. számú rendelet 7. § (1) bekezdés) illeték alá esik.

2. §

(1) Az I. § (1) bekezdés *c)* és *d)* pontja értelmében az első évre járó és pótszabadalom esetében külön fizetendő illetéket a tanulmány közzététele napját követő két hónap alatt kell megfizetni.

(2) A második és a további évekre járó évi illeték — a (3) bekezdésben foglalt eset kivételével — évenként, a szabadalom bejelentése napjának évfordulóján válik esedékessé, s azt egy hónap alatt lehet pótlékmentesen megfizetni. Ezt követően öt hónapon át az évi illeték havonként 20 %-kal emelkedő — 20—40—60—80, illetőleg 100 %-os — pótlékkal együtt fizethető joghatályosan.

(3) A második és az ezt követő évekre járó illetéket csak a szabadalmat engedélyező végzés kézbesítése után kell megfizetni. Ha a (2) bekezdés szerint az engedélyező végzés kézbesítése előtt vált az évi illeték esedékessé, azt a végzés kézbesítését követő 1 hónap alatt lehet pótlékmentesen, illető-

leg további 5 hónapon át a (2) bekezdésben előírt pótlékkal megfizetni.

(4) Az évi illetéket az Országos Találmányi Hivatal 150 714. számú „Külön díjak letéti számla, Budapest”, elnevezésű MNB. számlájára kell befizetni. Az így befizetett illetéket a Hivatal havonta egyszer a Fővárosi Illetékkiszabási és Vállalati Adóhivatal 101 201. számú illetékbevételei számlájára utalja át.

3. §

Aki a vagyontalanságát hat hónapnál nem régebben kiállított hatósági bizonyítvánnyal igazolja, annak a bejelentésére, a leírás módosítását kérő beadványra és az 1—3. évekre lerovandó illeték befizetésére az Országos Találmányi Hivatal 3 évre halasztást engedélyezhet és ha a szabadalom a 4. év kezdete előtt megszűnik, az illetéket teljesen el is engedheti. Ugyancsak halasztás engedélyezhető a pótszabadalom illetékének megfizetésére a törzsszabadalomra engedélyezett oltalom negyedik évéig (harmadik évének lejártáig).

4. §

A 6470 —52/1950. (XII. 31.) P. M. számú rendelet 33. §-a szerint fizetendő okirati illeték az ipari tulajdonjog (szabadalom, védjegy és ipari minta) átruházása esetén 100.— Ft-nál, a még meg nem szerzett ipari tulajdonjogra vonatkozó igény átruházása esetén pedig 30.— Ft-nál kevesebb nem lehet.

5. §

A szabadalmi, védjegy és mintaoltalmi ügyekben folyó peres eljárásban a 6470—52/1950. (XII. 31.) P. M. számú rendeletnek, valamint az ezt kiegészítő és módosító rendeleteknek a peres eljárásra, a bíróság előtti engedélyezési eljárásban pedig e rendeleteknek a nemperes eljárásokra irányadó rendelkezéseit kell alkalmazni, azzal a módosítással, hogy a per az eljárás értéke: szabadalmi ügyekben 10 000.— Ft, védjegy ügyekben 5000.— Ft, mintaoltalmi ügyekben 3000.— Ft.

6. §

(1) A jelen rendelet 1959. évi július hó 1-én lép hatályba. Hatálybalépésével az illetékekről szóló 6470—52/1950. (XII. 31.) P. M. számú rendeletnek a 14/1958. (VIII. 17.) P. M. számú rendelettel módosított 69. §-a és az ipari tulajdonjoggal kapcsolatos egyes okiratok és eljárások illetékének módosításáról szóló 14/1958. (VIII. 17.) P. M. számú rendelet, valamint a 8780/1948. (VIII. 24.) Korm. számú rendelet 7. §-a (7) bekezdésének a jelen rendelet 1. § (1) bekezdés *c)* pontjának utolsó tételében foglaltakkal ellentétes rendelkezése hatályukat veszti.

(2) A jelen rendeletet a hatálybalépése napján folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell, kivéve, ha az esedékessé vált illetéket részben már lerótták.

Polónyi Szücs Lajos s. k.
a pénzügyminiszter
első helyettese

Közlemények

108 091/1959.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

A Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete (Budapest, V., Belgrád-rkp. 5. sz.) pályázatot hirdet

segédkönyvtárosi állásra.

Jelentkezhetnek egyetemen könyvtár- vagy történelemszakot végzettek.

A pályázathoz csatolni kell a pályázók egyetemi tanulmányait is részletező önéletrajzot.

A pályázatokat 1959. június 1-ig a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének igazgatójához kell benyújtani (Bp. V., Belgrád-rakpart 5. sz.).

Budapest, 1959. április 24.

Molnár Erik s. k.
igazgató

Akadémiái Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. JÚNIUS 25.

TARTALOM

Olda

Törvények, rendeletek, határozatok	1959. évi 16. számú tvr.	Egyes mezőgazdasági akadémiák és kutatóintézetek összevonásáról	64
	1959. évi 21. számú tvr.	Az 1955. évi 31. számú törvényerejű rendelet módosításáról	63
	1959. évi 14. számú tvr.	Egyes orvosok munkaviszonyáról	63
	1015/1959. (V. 7.) Korm. határozat	A lakásgazdálkodással kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról	64
	1017/1959. (V. 10.) Korm. határozat	Az igazgatói alapra és a vállalatfejlesztési alapra vonatkozó egyes rendelkezések hatályon kívül helyezéséről	65
	1019/1959. (VI. 6.) Korm. határozat	A hivatali helyiség lakássá való visszaalakításáról szóló 1015/1958. (IV. 12.) Korm. számú határozat módosításáról	65
Az Akadémia elnökének utasítása	7/1959. MTA (A. K. 10—11.)	Az import vegyszerek beszerzésének lebonyolítási módjáról	65
Miniszteri utasítások	142/1959. (P. K.) P. M. 13. 1/1959. (IV. 30.) P. M. — É. M.	A statisztikai, számviteli és tervadatok összehasonlíthatóságának a vállalati átszervezések esetén történő biztosításáról	66
		Az általános lakásépítési kölcsönakció egyes feltételeinek módosításáról	68
Közlemény			69
Jogszabálymutató			69

Jogszabályok

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának
1959. évi 21. számú

törvényerejű rendelete

az 1955. évi 31. számú törvényerejű rendelet
módosításáról

1. §. Az 1955. évi 31. számú törvényerejű rendelet 3. §-ának (1) és (2) bekezdése helyébe — figyelemmel az 1956. évi 20. számú törvényerejű rendelet 1. §-ában foglaltakra is — az alábbi rendelkezés lép:

„(1) A Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Kara soproni részlegét a Földmérőmérnöki Karának működését 1959. évi szeptember hó 15. napjáig meg kell szüntetni.

(2) A Nehézipari Műszaki Egyetem 1959. évi szeptember hó 15. napjától az alábbi karokra tagozódik:

Bányamérnöki Kar,
Kohómérnöki Kar,
Gépszámérnöki Kar.”

2. §. Az 1. §. rendelkezése folytán megszűnő Földmérőmérnöki Kar helyett az Építőipari és

Közlekedési Műszaki Egyetemen földmérőmérnöki szakot kell létesíteni.

3. §. A jelen törvényerejű rendelet kihirdetése napján lép hatályba. Végrehajtásáról — az érdekeltektől miniszterekkel egyetértésben — a művelődésügyi miniszter gondoskodik.

Dobi István s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
elnöke

Kristóf István s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
titkára

A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1959. évi
14. számú törvényerejű

rendelete

egyes orvosok munkaviszonyáról

Az orvosok továbbképzése és a szakorvosképzés elősegítése, a gyógyító-megelőző és közegészségügyi-járványügyi munka színvonalának további emelése érdekében a Népköztársaság Elnöki Tanácsa az alábbiakat rendeli:

1. §. (1) Az egészségügyi miniszter főfelügyelete és közvetlen felügyelete alá tartozó kórházakban, gyógyintézetekben és orvostudományi egyetemeken a jelen törvényerejű rendelet hatálybalépése előtt

határozatlan időre kinevezett kórházi, gyógyintézet-i adjunktusok, orvosok és segédorvosok, illetőleg egyetemi docensek, adjunktusok, tanársegédek, klinikai orvosok és egyetemi gyakornokok munkaviszonya az 1960. évi június hó 30. napjáig szóló határozott idejű munkaviszonyra alakul át.

(2) Az (1) bekezdésben említett orvosok határozott időre szóló munkaviszonya a határozott idő lejártával meghatározott időre meghosszabbítható.

A munkaviszony első- és másodízben történő meghosszabbítását bizottság közreműködésével a tanácsi végrehajtó bizottságok felügyelete alá tartozó kórházaknál és gyógyintézeteknél a megyei főorvos, a megyei jogú városi, illetőleg a fővárosi vezető főorvos, egyéb kórházaknál és gyógyintézeteknél, valamint az orvostudományi egyetemeken a kinevező szerv engedélyezi.

(3) A munkaviszony további meghosszabbítását az előbbi szervek javaslatára az egészségügyi miniszter engedélyezi.

(4) A határozott idejű munkaviszony meghosszabbításának feltételeit és módját a munkaügyi miniszterrel egyetértésben az egészségügyi miniszter szabályozza.

2. §. (1) Az az orvos, akinek munkaviszonya az 1. §. (1) bekezdés alapján határozott idejűvé alakult át, jogosult a munkaviszonyát 1960. évi június hó 30. napjáig — indoklás nélkül — bármikor közölt felmondással megszüntetni.

(2) Az 1. §. (1) bekezdésében említett orvosnak az 1960. évi június hó 30. napjával — meghosszabbítás hiányában — megszűnő munkaviszonyát folyamatosnak kell tekinteni, ha az orvos 1960. évi augusztus hó 1. napjáig újból munkaviszonyba lép.

(3) Az 1. §. (1) bekezdésének hatálya alá eső orvost és igényjogosult családtagjait a jelen §. (2) bekezdésében említett esetben a családi pótlék és a társadalombiztosítási szolgáltatások — a táppénz kivételével — újabb elhelyezkedéséig, legfeljebb azonban az 1960. évi július hó 31. napjáig ugyanúgy megilletik, mintha munkaviszonyban állana.

3. §. A jelen törvényerejű rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Dobi István s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
elnöke

Kristóf István s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
titkára

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának
1959. évi 16. számú törvényerejű

r e n d e l e t e

egyes mezőgazdasági akadémiák és kutató intézetek összevonásáról

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a mezőgazdasági felsőoktatás és tudományos kutatás megjavítása és hatékonyabbá tétele érdekében az alábbi törvényerejű rendeletet alkotja:

1. §. A Keszthelyi Mezőgazdasági Akadémiát és a Délnyugatdunántúli Mezőgazdasági Kísérleti Intézetet „Keszthelyi Mezőgazdasági Akadémia” elnevezéssel;

a Magyaróvári Mezőgazdasági Akadémiát és az Északdunántúli Mezőgazdasági Kísérleti Inté-

zetet „Mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Akadémia” elnevezéssel egyesíteni kell.

2. §. A Keszthelyi, a Mosonmagyaróvári és a Debreceni Mezőgazdasági Akadémia (továbbiakban: Akadémiák) rendeltetése:

a) sokoldalú mezőgazdasági szakismerettel rendelkező, felsőfokú képesítő szakemberek képzése a mezőgazdasági termelőüzemek, elsősorban az állami gazdaságok, gépállomások és a mezőgazdasági termelőszövetkezetek részére;

b) a vidék tájjellege által megszabott talajtani, növénytermesztési, állattenyésztési, nemesítési, gépesítési és üzemszervezési kérdések megoldása, szakmai tanácsadás a környező termelőszövetkezetek, állami gazdaságok és gépállomások részére.

3. §. Az Akadémiák élén a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány által kinevezett igazgató áll. Az igazgatót munkájában az akadémiái tanács, az oktatási és a tudományos, valamint a gazdasági igazgatóhelyettes segíti.

4. §. (1) A jelen törvényerejű rendelet kihirdetése napján lép hatályba. Az 1953. évi 9. számú törvényerejű rendelet 2—3. §-a és az 1954. évi 21. számú törvényerejű rendelet 2—3. §-a hatályát veszti.

(2) A jelen törvényerejű rendelet végrehajtásáról a pénzügyminiszterrel egyetértésben a földművelésügyi miniszter gondoskodik.

Dobi István s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
elnöke

Kristóf István s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
titkára

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 1015/1959. (V. 7.) számú

h a t á r o z a t a

a lakásgazdálkodással kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány a lakásgazdálkodással kapcsolatos egyes kérdések szabályozásával kapcsolatban az alábbiakat határozza:

1. A Kormány a lakásgazdálkodással kapcsolatos feladatok fő- és szakfelügyeletét egységesen az építésügyi miniszter hatáskörébe utalja.

2. A lakásgazdálkodási feladatok körébe tartozik

a) a társadalmi és személyi tulajdonban álló lakásállomány fejlesztése, fenntartása, megóvása, illetőleg szanálása;

b) a városok és községek bel- és külterületén levő, bérbeadás útján hasznosított állami tulajdonban álló házigatlanok, továbbá a házhelyek és be nem épített egyéb belterületi telkek kezelése és hasznosítása — az eladás kivételével —;

c) a hatósági lakásügyi igazgatás;

d) az állami tulajdonba vett házigatlanok mentesítésének előkészítése, valamint

e) a lakás és ingatlan közvetítés.

3. Az építésügyi miniszter az 1., illetve 2. pont alatti jogkörében az állami vagyont és egyéb pénz-

ügyi kérdéseket érintő ügyekben a pénzügyminiszterrel egyetértésben jár el.

4. E határozat nem érinti a pénzügyminiszternek külön jogszabályokban megállapított hatáskörét.

5. Jelen határozat kihirdetése napján lép hatályba.

Apró Antal s. k.,
a Magyar Forradalmi
Munkás-Paraszt Kor-
mány első elnök-
helyettese

A Magyar Forradalmi Munkás—Paraszt Kor-
mány 1017/1959. (V. 10.) számú

h a t á r o z a t a

**az igazgatói alapra és a vállalatfejlesztési alapra
vonatkozó egyes rendelkezések hatályon kívül helye-
zéséről**

A Magyar Forradalmi Munkás—Paraszt Kor-
mány az igazgatói alapról szóló 2109/36/1952. számú
minisztertanácsi határozat (kivonatosan megjelent
a Magyar Közlöny 1953. II. 5. számában).

I. Igazgatói alap forrásai és mértéke c. részét
teljes egészében,

II. Igazgatói alap felhasználása c. részből a 15.
pont második és harmadik mondatában, a 20., 22.,
28. és 30. pontokban foglaltakat,

III. Állami Költségvetésből fenntartott jóléti
intézmények c. részét teljes egészében,

IV. Vegyes záró rendelkezések c. részét teljes
egészében,

VI. Átmeneti rendelkezések c. részét teljes
egészében,

az egyes vállalati pénzgazdálkodási szabályok
módosításáról szóló 2017/1955. (I. 4.) számú
minisztertanácsi határozat

I. rész 1., valamint 5. pontjában foglaltakat
hatályon kívül helyezi.

Apró Antal s. k.,
a Magyar Forradalmi
Munkás-Paraszt Kor-
mány első elnök-
helyettese

A Magyar Forradalmi Munkás—Paraszt Kor-
mány 1019/1959. (VI. 6.) számú

h a t á r o z a t a

**a hivatali helyiségek lakássá való visszaalakításáról
szóló 1015/1958. (IV. 12.) Korm. számú határozat
módosításáról**

A Magyar Forradalmi Munkás—Paraszt Kor-
mány a hivatali helyiségek lakássá való vissza-
alakításáról szóló 1015/1958. (IV. 12.) Korm. számú
határozat módosítása tárgyában az alábbiakat
határozza:

1. Az 1015/1958. (IV. 12.) Korm. számú hatá-
rozat 2. pontja akként módosul, hogy a felszabadí-
tott helyiségek 1959. évben megkezdett, illetve a
jövőben kezdendő visszaalakításánál az állami
támogatás mértéke nem haladhatja meg Buda-

pesten 1 szobás lakásnál a 20 000 Ft-ot, 2 szobás
lakásnál a 25 000 Ft-ot, vidéken 1 szobás lakásnál
a 15 000 Ft-ot, 2 szobás lakásnál a 20 000 Ft-ot.

2. Az 1015/1958. (IV. 12.) Korm. számú hatá-
rozat alapján történő hivatali helyiségek lakássá
való visszaalakítása, emeletráépítés és padlástér-
beépítés esetén a kisipari termelőszövetkezeti tago-
kat is megilletik mindazok a kedvezmények, ame-
lyeket a határozat biztosít.

3. Jelen határozat kihirdetése napján lép ha-
tályba.

Apró Antal s. k.,
a Magyar Forradalmi
Munkás-Paraszt Kor-
mány első elnök-
helyettese

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének u t a s í t á s a

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének
7/1959. MTA (A. K. 10—11.) számú

u t a s í t á s a

**az import vegyszerek beszerzésének lebonyolítási
módjáról**

A Magyar Tudományos Akadémia felügyelete
alá tartozó intézmények és akadémiai témán dol-
gozó célhitellel támogatott oktatásügyi intézetek
import vegyszer beszerzéseinek megkönnyítése érde-
kében az Akadémia 1955 február 1-ével az MTA
Gazdasági Titkársága Beruházási Osztályának kere-
tében központi import vegyszer és gyógyszer-
beszerző részleget állított fel.

Az import vegyszerek és gyógyszerek központi
beszerzése a tapasztalat szerint eredményesen
segítette az akadémiai intézetek és a támogatott
szervek kutatómunkáját.

A jelentős mértékben megnövekedett igények
zavartalan kielégítése érdekében az import vegy-
szerek és gyógyszerek központi beszerzésének le-
bonyolítását f. évi május hó 1-től kezdődő hatállyal
a Központi Kémiai Kutató Intézet (Bp. XIV.
Hungária krt. 114. sz.) vette át.

Az import vegyszerek és gyógyszerek beszer-
zésének lebonyolítási módját ennek megfelelően
— az Akadémia főtitkára 9/1955. (A. K. 7.) számú
utasításának hatályon kívül helyezése mellett —
a következőképpen szabályozom:

1. Az Akadémia felügyelete alá tartozó intéz-
mények és a célhitellel támogatott oktatásügyi
intézetek havonta egyszer, minden hó 25-ig import
vegyyszer és gyógyszer szükségletüket megrendelés
formájában — a címzés elhagyásával — három
példányban kísérőlevéllel küldik meg a „Központi
Kémiai Kutató Intézet, import vegyszer lebonyolí-
tás” (Budapest, XIV. Hungária krt. 114.) címre.

2. Az Intézet a rendelésben megjelöli, hogy a
vegyszerre, vagy a gyógyszerre mennyi forint fede-
zetet biztosít. Amennyiben a megjelölt fedezet a
vegyszerek, illetve gyógyszerek beszerzésére nem
elegendő, az MTA Központi Kémiai Kutató Inté-
zete értesíti az Intézetet és az Intézet válaszában

közli, hogy a szükséges hitelfedezet rendelkezésre áll-e, vagy a megrendelést módosítja.

3. A pénzügyi lebonyolítás a 171 039—51. számú „MTA Központi import vegyszer lebonyolítási folyószámla Budapest” elnevezésű számlán történik. A számlát a Központi Kémiai Kutató Intézet kezeli és mind a számlával, mind a lebonyolítással összefüggő levelezésével kapcsolatban a „Magyar Tudományos Akadémia: Központi import vegyszer lebonyolítás” körirattal ellátott bélyegzőt köteles használni.

A megrendelő intézmények a megrendelt import vegyszer és gyógyszer ellenértékének 50%-ig terjedhető összegét a megrendelés után az MTA Központi Kémiai Kutató Intézetének felszólítására, míg a teljes értéket kitevő hátralékot az áru leszállítása előtt kiküldött okmányok alapján kötelesek az előző pontban megjelölt számla javára átutalni.

4. Annak érdekében, hogy az érintett intézményeknél megfelelő fedezet idejében rendelkezésre álljon, ugyanakkor felesleges hitelek ne mutatkozzanak, az MTA Központi Kémiai Kutató Intézete az érdekeltekkel közli az import vállalattól kapott szállítási határidőt és az áru hozzávetőleges értékét:

5. Az intézmények az előlegeket végleges kiadásként könyveljék, az elszámoláskor a visszautalásra kerülő összeget pedig térítményként kezeljék.

6. Minden év december 15-én a folyószámlán jelentkező feleslegeket az intézmények részére további felhasználás céljából az MTA Központi Kémiai Kutató Intézete visszautalja és gondoskodik arról, hogy az év utolsó két hetében áruszállítás, illetőleg számlakiegyenlítési kötelezettség ne következék be.

7. A vegyszer vagy gyógyszer beérkezéséről szóló értesítést átvétele után a Budapesten levő intézmények az MTA Központi Kémiai Kutató Intézete által kijelölt helyről tartoznak az áru elszállításáról gondoskodni.

A vidéki székhellyel rendelkező intézmények részére a beérkezett vegyszert vagy gyógyszert az MTA Központi Kémiai Kutató Intézete — a szállítási költség felszámítása mellett — küldi meg.

Budapest, 1959. május 23.

Rusznayk István s. k.,
elnök

Miniszteri utasítások

A pénzügyminiszternek az Országos Tervhivatal elnökének és a Központi Statisztikai Hivatal elnökének 142/1959. (P. K. 13.) P. M. számú

együttes utasítása

a statisztikai, számviteli és tervadatok összehasonlíthatóságának a vállalati átszervezések esetén történő biztosításáról

A 10 102/1959. számú GB. határozat kimondja, hogy vállalati átszervezések esetén — még az átszervezés végrehajtása előtt — a jellemző statisztikai, számviteli és tervadatokat át kell dolgozni. A határozat értelmében az adatok átdolgozásának

módszerére és az átdolgozandó adatok körére vonatkozóan a pénzügyminiszternek, valamint az Országos Tervhivatal és a Központi Statisztikai Hivatal elnökének közös utasítást kell kiadniuk.

Az összehasonlíthatóság biztosítása céljából szükséges adatátdolgozást az alábbiak szerint szabályozzuk:

1. §.

(1) A jelen utasítás hatálya kiterjed valamennyi, a minisztériumok és tanácsok közvetlen vagy főfelügyelete alá tartozó iparvállalatra — tekintet nélkül arra, hogy a főfelügyeletet ipari minisztérium gyakorolja-e, — továbbá az iparba sorolt kisipari szövetkezetekre, valamint ezen vállalatok és kisipari szövetkezetek (a továbbiakban: vállalatok) közvetlen vagy főfelügyeletét ellátó minisztériumokra, illetve központi szervekre (a továbbiakban: minisztériumok).

(2) A más népgazdasági ágakba tartozó gazdálkodási egységek (vállalatok, gazdaságok stb.) felügyeletét ellátó minisztériumokra a jelen utasítás csak az átszervezés bejelentési kötelezettsége szempontjából vonatkozik. Az átszervezés esetén átdolgozandó adatok körét — e népgazdasági ágakban — esetenként szabályozzuk.

2. §.

(1) Az átszervezésről — az átszervezés végrehajtása előtt két hónappal — a minisztériumok kötelesek értesíteni a pénzügyminisztert, az Országos Tervhivatal és a Központi Statisztikai Hivatal elnökét. A bejelentési kötelezettség az átszervezés minden formájára (vállalatok összevonása, vállalatok szétbontása, vállalatok megszüntetése, vállalatok létesítése) vonatkozik.

(2) A vállalati tényszámokat abban az esetben kell átdolgozni, ha az átszervezés következtében vállalatokat összevonnak vagy szétbontanak.

(3) A vállalati tervadatok átdolgozásának szükségességét a vállalat felügyeleti szerve határozza meg. A minisztériumoknak tervadat-szolgáltatási kötelessége szervezeti változások esetén az Országos Tervhivatal részére akkor áll fenn, ha a vállalati átszervezés kihat a minisztériumoknak a Minisztertanács által jóváhagyott tervszámaira.

3. §.

(1) Abban az esetben, ha az átszervezést január 1-én hajtják végre, az előző év tényszámait kell átdolgozni az új szervezetnek megfelelően. Amennyiben az átszervezés évközben történik, az átszervezés végrehajtása előtti adatokat — január 1-től — az új szervezetnek megfelelően át kell dolgozni és az átszervezés végrehajtásától az év végéig mind a régi, mind az új szervezetnek megfelelően kell az adatokat szolgáltatni. Az átszervezést követő évtől kezdődően az adatokat átdolgozni már nem kell.

(2) A január 1-i hatállyal végrehajtott átszervezése tervszámhatásait a minisztériumoknak az Országos Tervhivatal részére akkor kell jelenteniük, ha azokat a benyújtott éves és távlati tervjavaslatoknál még nem vették figyelembe.

(3) A január 1-i hatállyal végrehajtott átszervezéseknél a terv teljesítését az új szervezetnek megfelelő adatok alapján kell mérni. Abban az esetben

ha az átszervezés évközben történik, a terv teljesítését az évvégéig a régi szervezet szerinti adatok alapján kell kimutatni.

4. §.

(1) Az összevont vállalatok számvitelét úgy kell megszervezni, hogy a beolvadt — teleppé vált — vállalatok továbbra is önálló elszámolási egységek maradjanak és azon kívül, hogy a szükséges adatszolgáltatást biztosítani tudják termelésük gazdagsága is mérhető legyen.

(2) Olyan átszervezések esetében, amikor nem egy megye, megyei jogú város, vagy a főváros területén levő vállalatokat vonnak össze, a Központi Statisztikai Hivatal területi igazgatóságai az összehasonlíthatóságot az — iparstatisztikai beszámolási rendszerben szereplő — „Ipari területi jelentés” című kérdőívben elrendelt adatszolgáltatással biztosítják. Az adatszolgáltatásra kijelöltek kötelesek a kérdőívet a területi igazgatóság igényének megfelelően kitölteni.

(3) Ha a vállalati átszervezések során olyan vállalatokat vonnak össze, amelyek nem egy iparágba tartoznak, a Központi Statisztikai Hivatal az átszervezett vállalatnak az országosan egységes vállalati kérdőíveken való további adatszolgáltatásáról évenként dönt.

5. §.

Vállalati átszervezés esetén az adatok összehasonlíthatóságát az alábbiak szerint kell biztosítani:

(1) Az évközi adatszolgáltatás során jelentkező adatok közül át kell dolgozni

- a) a termelési értéket,
- b) a termelési költségeket (költségnemenként és költséghányadonként),
- c) az értékesítési nettó árbevételt,
- d) a vállalati eredményt.

Az a) *ponthoz*: a termelési értéket (befejezetlen ipari termelés, teljes ipari termelés, teljes termelés) abban az esetben kell átdolgozni, ha az összevonásra kerülő vállalatok között kooperáció volt és ennek következtében valamely termék (vagy termékek) elkészültségének oka az átszervezett vállalatnál más lett, mint az átszervezés előtt volt. (Pl. késztermékből félkész termék, nyersanyagból félkész termék lett.)

Abban az esetben, ha pl. a beolvadt vállalat készterméke az átszervezett vállalatnál félkész termékké vált, a termelési érték átdolgozásánál a következőképpen kell eljárni:

Az összevont vállalatok összesített és befejezett ipari termeléséből le kell vonni a beszámolási időszakban egymás közötti termékszállításból származó nettó árbevétel összegét, valamint az érintett termék készletváltozásának a beszámolási időszak befejezett ipari termelésében szereplő értékét. A teljes ipari termeléshez hozzá kell adni — mint félkésztermék-állománykülönbötetet — a vállalat által előállított érintett termék beszámolási időszak-végi és eleji állományának különbötetét, nettó termelői áron. A fentiek szerint módosított teljes ipari termelés és a saját erővel végzett építőipari termelés összege adja az átdolgozott teljes termelési értéket.

Az átdolgozás nemcsak a közvetett, hanem a közvetlen módszer lényegéből kiindulva is elvégezhető. Tekintettel azonban arra, hogy az értékesítési nettó árbevétel egyébként is át kell dolgozni, a közvetett módszer alapján történő átszámítás általában kevesebb munkaráfordítással valószínűsíthető meg.

Az 1959. január 1-i hatállyal végrehajtott — illetve az esetlegesen 1959. évben végrehajtható — átszervezések esetében még a változatlan áras termelési értéket is át kell dolgozni. A változatlan áras termelési érték átdolgozásánál — a fenti átszervezés esetén a következőképpen kell eljárni:

Az összevont vállalatok összesített, befejezett ipari termeléséből le kell vonni a félkész termékké vált termék beszámolási időszakban termelt mennyiségének értékét és hozzá kell adni a beszámolási időszakban — az egymás közötti szállításon kívüli — értékesített mennyiség értékét. A teljes ipari termelés átdolgozását az előzőekben rögzítettel azonos módon az érintett termék készletváltozásának a félkész termékek állománykülönbötetéhez való hozzáadásával kell elvégezni.

Az átdolgozást — attól függően, hogy a termék vagy termékek elkészültségének foka az átszervezés következtében hogyan változott — értelemszerűen a fenti példa alapján kell elvégezni.

A termelési értéket havi bontásban kell átdolgozni.

Amennyiben a kooperáció mértéke az összevont vállalat termelési értékének 10%-át nem haladja meg, a termelési értéket átdolgozni nem kell.

A b) *ponthoz*: A termelési érték átdolgozása esetén a termelési költségeket is át kell dolgozni. Ez úgy történik, hogy a beszámolási időszak összesített anyagköltségét csökkenteni kell az egymás közötti termékértékesítésnek a beszámolási időszakban elért árbevételével, amely megfelel a termelési érték kialakításánál is figyelembe vett, ezúttal azonban a forgalmi adót is magában foglaló összegnek.

Az átdolgozást negyedéves bontásban kell elvégezni.

A c) *ponthoz*: A termelési érték átdolgozása esetén szükséges az értékesítési nettó árbevétel átdolgozása is. Az átdolgozást úgy kell végrehajtani, hogy az összesített nettó árbevétel összegéből le kell vonni az egymás közötti termékszállítások beszámolási időszakban elért nettó árbevételének összegét.

Az átdolgozást negyedéves bontásban kell elvégezni.

A d) *ponthoz*: A vállalati eredmény átdolgozása az összevont vállalatok eredményének egyszerű összevonásával történik.

Az átdolgozást negyedéves bontásban kell elvégezni.

e) A munkaügyi adatokat általában nem kell átdolgozni, kivéve, ha olyan egység kerül a vállalathoz, amely eddig nem az iparba tartozott, és az adatok átdolgozására a Központi Statisztikai Hivatal külön felszólítást ad.

f) A cikkek önköltségét és egyéb — az év közben minden vállalat által egységesen jelentett — adatot csak külön utasítás esetén kell átdolgozni.

g) A fentiekén kívül át kell dolgozni még egyes olyan szakmai adatokat, amelyeknél az átdolgozás értelemszerűen szükséges. Ezen adatok körét a Központi Statisztikai Hivatal tárcánként és esetenként rögzíti.

(2) Az éves statisztikai kérdőíven jelentett adatokat az átszervezett vállalatoknak mindkét szervezetnek megfelelően kell jelenteniük.

Abban az esetben, ha az átszervezés január 1-vel történt, az előző évre vonatkozó adatokat az éves kérdőíven az előző évi szervezet szerint kell közölni, és az éves kérdőív határideje után 2 hónappal kell jelenteni az új szervezet szerinti adatokat.

Amennyiben az átszervezés év közben történik, az éves kérdőívet mindkét szervezet szerint ki kell tölteni.

Az 1959. január 1-i hatállyal átszervezett vállalatok — tekintve, hogy átárazási munkák miatt a vállalatok az év elején rendkívüli mértékben terhelték — az éves kérdőív új szervezet szerinti adatait 1959. július 31-ig jelentsék.

(3) A vállalati átszervezések tervszámkihatásait a minisztériumoknak a *jóváhagyott, érvényes éves és távlati terv mutatóira kell kidolgozniuk*. A terv átdolgozásnak úgy kell történnie, hogy abból kitűnjön az eredeti tervfeladat, a szervezeti változások kihatása és a minisztériumnak a szervezeti változtatás utáni új tervfeladata.

6. §.

(1) Amennyiben az 5. §. 1. bekezdésének *a), b), c) és d)* pontjában, valamint 2. bekezdésében rögzítettekén kívül — esetenkénti döntés alapján — egyéb tévyszámok átdolgozása is szükségessé válik, illetve, ha a beolvadt vállalatok — az országosan egységes vállalati kérdőíven — továbbra is külön statisztikai adatszolgáltatásra kötelezettek maradnak, erről a Központi Statisztikai Hivatal, illetve a Pénzügyminisztérium az átszervezés bejelentése után két héttel értesíti a minisztériumot.

(2) A minisztériumok az 5. §. 1. bekezdésében rögzített mutatók átdolgozott iparágas adatait az átszervezés végrehajtása előtt egy héttel kötelesek megadni az Országos Tervhivatalnak, a Központi Statisztikai Hivatalnak és a Pénzügyminisztériumnak. Ugyanerre a határidőre kell megküldeni az Országos Tervhivatalba — az illető minisztérium terveit készítő főosztálynak — a 2. §. 3. bekezdésében rögzítettek alapján szükségessé váló tervátdolgozásokat.

7. §.

(1) A vállalati átszervezések esetén szükséges adatátdolgozások végrehajtásáért a minisztériumok felelősek.

(2) Vállalati átszervezés esetén a jelen utasításban rögzített tervadatoknak az Országos Tervhivatal részére történő átdolgozása a minisztériumok feladata.

(3) Azoknál a minisztériumoknál, ahol vállalati átszervezés volt, a mérlegbeszámolóik iparági és ipar összesen adatait át kell dolgozni, és azt mindazoknak a szervezeteknek meg kell küldeni, amelyek egyébként az összesített mérlegbeszámolókat rendszeresen megkapják.

Azokra az adatokra vonatkozóan, amelyeket a Központi Statisztikai Hivatal a minisztériumoktól összesítve kap, a minisztériumnak nem az egyes vállalatok átdolgozott adatait, hanem az iparág átdolgozott adatát (illetve év közben végrehajtott átszervezés esetén a kétféle szervezetnek megfelelően közölt iparágas adatot) kell jelenteni.

Kardos Géza s. k.,

a pénzügyminiszter helyettese

Péter György s. k.,
a Központi Statisztikai
Hivatal elnöke

Lázár György s. k.,
az Országos Tervhivatal
elnökhelyettese

A pénzügyminiszter és az építésügyi miniszter
1/1959. (IV. 30.) P. M.—É. M. számú

együttes rendelete

az általános lakásépítési kölcsönakció egyes
feltételeinek módosításáról

1. §.

Az 1/1955. (III. 26.) V. K. G. M. számú rendelet 27. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A kölcsön legmagasabb összege 45 000 forint lehet; a törlesztési idő legfeljebb 15 év.”

2. §.

A 2/1956. (VIII. 2.) P. M.—V. K. G. M. számú együttes rendelet 7. §-ának a 26/1957 (VI. 29.) P. M. számú rendelet 4. §-ával megállapított 1. bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Társasházak építése esetén — a társasház-építés előmozdítása érdekében — az egy lakásra engedélyezhető kölcsön legmagasabb összege 90 000 forint lehet. Házfelügyelői lakásra külön kölcsönt nem lehet engedélyezni.”

3. §.

A 160/1958. (P. K. 18.) P. M. számú utasítás 11. §-ának 1. bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A vállalatok (hivatalok, intézmények, szervezetek stb.) által kezdeményezett — műszakilag gazdaságosan kivitelezhető — padlástérbeépítések és emeletráépítések költségeinek 60%-át az állam, 40%-át pedig a kijelölt bérlő viseli. Az állami hozzájárulás mértéke nem haladhatja meg egy-szobás lakás esetén az 55 000 forintot, kétszobás vagy ennél nagyobb lakás esetén pedig a 60 000 forintot.”

4. §.

Az állami támogatás mértékét a 3. § szerint lehet megállapítani az 1958. évben megkezdett és az 1959. évre áthúzódó padlástérbeépítésekénél és emeletráépítésekénél is.

5. §.

A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Közlemény

Nyugdíjas dolgozók korpótléka

A nyugdíjas dolgozók korpótlékával kapcsolatban a Munkaügyi Minisztérium Munkajogi Önálló Osztályának álláspontját a következőkben közlöm:

- „1. Korpótlék szempontjából nem lehet figyelembe venni nyugdíjas dolgozónál azt a munkaviszonyban töltött időt, amely után az érdekelt dolgozó öregségi nyugdíjat élvez. Ugyanis mindkét igény alapja ugyanaz a munkaviszonyban töltött idő, s ezt nem lenne helyes és indokolt kétféle jogcímen is tekintetbe venni.
2. Más a helyzet akkor, ha a dolgozó rokkantsági nyugdíjat élvez. Ennek alapja ugyanis nem

csupán a munkaviszonyban töltött idő, hanem elsősorban a megrokkánás ténye.

3. Nyugdíjas dolgozó esetében korpótlék szempontjából ugyancsak figyelembe vehető az az idő, amely után a nyugdíjat megállapították, de azt a dolgozó részére éppen újabb munkaviszonyára való tekintettel nem folyósítják. Itt ugyanis méltánytalan lenne az az eljárás, hogy amikor a nyugdíj folyósításáról van szó, akkor az újabb munkaviszonyra való tekintettel nem folyósítják a nyugdíjat, amikor pedig a korpótlékról van szó, a (nem folyósított) nyugdíjra való tekintettel az érintett időt a korpótlék összegének megállapításánál nem veszik tekintetbe.”

Pagony Iván

MTA Költségvetési Osztály vezetője

Jogszabálymutató

1959. április 23-tól — június 10-ig

A közzététel helye	A jogszabály száma és kelte	A jogszabály tárgya
Magyar Közlöny	23/1959. (IV. 26.) Korm. rendelet	A dolgozók általános gimnáziumi és közgazdasági technikai továbbtanulásának szabályozásáról.
	1/1959. (IV. 30.) P. M.—É. M. 1959. évi 17. számú tvr.	Az általános lakásépítési kölcsönakció egyes feltételeinek módosításáról.
	26/1959. (V. 1.) Korm. rendelet	A sajtójogi büntető rendelkezésekről.
	27/1959. (V. 7.) Korm. rendelet	A sajtóval kapcsolatos egyes kérdésekről.
	5/1959. (V. 8.) Mü. M.	Az állami tulajdonban álló kisebb házigatlanok elidegenítésének szabályozásáról.
	29/1959. (V. 10.) Korm. rendelet	A dolgozók társadalombiztosítási nyugdíjáról szóló 1958. évi 40. számú törvényerejű rendelet és a 67/1958. (XII. 24.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról.
	30/1959. (V. 10.) Korm. rendelet	Az újításokról és találmányokról.
	2/1959. (V. 28.) É. M.—P.* M.	A gépjárművek kötelező szavatossági biztosításáról.
	3/1959. (VI. 2.) M. M.	A lakásszövetkezetekről szóló 20/1959. (IV. 16.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról.
	4/1959. (VI. 9.) M. M.	A társadalmi tanulmányi ösztöndíjjal kapcsolatos egyes kérdésekről.
		A sajtóval kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról.

AKADÉMIAI KÖZLÖNY, a Magyar Tudományos Akadémia hivatalos lapja. Megjelenik rendszerint havonta kétszer. — A szerkesztésért felelős: a Magyar Tudományos Akadémia Elnökségi Titkárságának vezetője.

Kiadja: az Akadémiai Kiadó, Budapest, V., Alkotmány u. 21. — Felelős: az Akadémiai Kiadó igazgatója. — 600 példány.

Akadémiai Nyomda, Budapest, V., Gerlőczy u. 2. — 49185/59 — Felelős vezető: Bernát György

Akadémiái Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. AUGUSZTUS 1.

TARTALOM

	Oldal
Miniszteri utasítások	
33/1959. (M. K. 13.) M. M.	71
156/1959. (P. K. 19.) P. M.	73
19/1959. (VII. 18.) P. M.	73
Közlemények	75
Jogszabálymutató	75

Miniszteri utasítások

A művelődésügyi miniszter 33/1959. (M. K. 13.)
M. M. számú

utasítása

**az egyetemek és főiskolák által végezhető műszaki
tervezési tevékenységről szóló 7/1959. (V. 6.) É. M.
számú rendelet végrehajtásáról**

Az egyetemek és főiskolák által végezhető műszaki tervezési tevékenységről szóló 7/1959. (V. 6.) É. M. számú rendelet (a továbbiakban: R.) végrehajtásaként — a rendelet 9. §-ának (3) bekezdésében foglaltak alapján — az alábbi utasítást adom ki:

A rendelet hatálya

1. §.

(1) Jelen utasítás hatálya a felügyeletem alá tartozó egyetemekre és főiskolákra (továbbiakban: felsőoktatási intézmény) terjed ki.

(2) Ha a felsőoktatási intézmény részére adott megbízás részben tervezési tevékenységnek (R. 1. §), részben egyéb tevékenységnek minősül, a megbízást ketté kell választani és a tervezési tevékenység vonatkozásában a R. és jelen utasítás rendelkezéseit, egyebekben pedig az egyetemek és főiskolák által végzett külső megbízások szabályozásáról szóló 5/1958. (XI. 7.) M. M. számú rendeletben, illetve a végrehajtása tárgyában kiadott 191/1958. (M. K. 23.) M. M. számú utasításban foglaltakat kell alkalmazni.

A tervezési megbízás

2. §.

(1) A tervezési tevékenység engedélyezésére vonatkozó, a R. 2. §-ának (1) bekezdésében megállapított hatáskörömet a felsőoktatási intézmények vezetőire ruházom.

(2) A felsőoktatási intézmény vezetője a tanzék részére tervezési tevékenység végzésére csak abban az esetben adhat engedélyt, ha ahhoz a tervezési profil szerint illetékes miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője) írásban hozzájárult és a R. 2. §-a (3) bekezdésének a)–c) pontjaiban foglalt feltételek fennállanak.

(3) A tervezési megbízásokkal kapcsolatban értelemszerűen alkalmazni kell a 191/1958. (M. K. 23.) M. M. számú utasítás 3. §-ában foglaltakat is.

A megbízás alapján kötendő szerződés

3. §.

A 14/1958. (II. 18.) Korm. számú rendelet 19. §-ának (2) bekezdésében meghatározott munka tervezésére, valamint gyártmány (gyártás) tervezésére irányuló megbízás a beruházótól közvetlenül is vállalható és ahhoz a tervezési profil szerint illetékes miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője) hozzájárulása sem szükséges.

A tervezés lebonyolítása

4. §.

(1) A tervezési megbízás teljesítésében a Magyar Tudományos Akadémia létszámába tartozó, az intézménynél szolgálatot teljesítő dolgozók leg-

feljebb a munkadíjakra fordítható 30%-os keret (6. §.) 15%-a erejéig foglalkoztathatók.

(2) A tervezési munkában — a megbízást teljesítő tanszék dolgozóin kívül — más tanszék dolgozója, külső tervező vagy szakértő csak abban az esetben vehet részt, ha az érdekelt tanszékkel vagy külső munkatárssal a tervező szerv külön szerződést köt.

(3) A (2) bekezdésben foglalt korlátozás nem vonatkozik a figuránsok, fűrók és gépirók foglalkoztatására, azonban — munkaviszonyban álló ilyen dolgozók esetében — szükséges az alkalmazó vállalat (szerv) vezetőjének esetenkénti, pontosan meghatározott munka elvégzésére jogosító, írásbeli hozzájárulása.

A tervezés díjazása

5. §.

(1) Ha a tervezési megbízás egyes munkanemeire — feltéve, hogy a díjszabás nem tartalmaz más rendelkezést — illetve, ha a tervezési megbízás egészére nem áll díjszabás rendelkezésre, a tervezés díjazása a népgazdasági eredményt is figyelembe vevő megállapodás szerint történhet.

(2) A tervezési munkák forgalmi adó-kötelezettségére vonatkozóan a 101/1959. (P. K. I.) P. M. számú utasításban foglaltakat kell alkalmazni.

A díjazás mértéke

6. §.

(1) A tervezési megbízás díjából — függetlenül attól, hogy a számlázás díjszabás vagy megállapodás alapján történt — a tanszék dolgozóit a forgalmi adó nélküli teljes tervezési díj 30%-a illeti meg. A munkában résztvevők — 30%-on belüli — díjazását a végzett munka jelentősége, minősége és mennyisége figyelembevételével — az érdekelt tanszék vezetőjének javaslatára — a felsőoktatási intézmény vezetője állapítja meg. Ennek megfelelően az intézmény vezetője a tervezési díj 30%-ánál kevesebb összegnek munkadíjakra való felosztását is engedélyezheti, ha a 30% nem állna arányban a végzett munkával.

(2) A tervezési díj 30%-ából kell fedezni a tervezéssel kapcsolatos összes bérjellegű kiadásokat — a figuránsok, fűrók és gépirók díjazása kivételével —, amelyek a tervezési díj 30%-on felüli részéből fedezhetők.

(3) A munkadíj címén a felsőoktatási intézmény állományába tartozó dolgozók számára járó összegből elsősorban le kell vonni az intézmény céljait szolgáló fejlesztési járulék javára az 5/1958. (XI. 7.) M. M. számú rendelet mellékletében meghatározott progresszív kulcs szerinti összegeket, az ennek levonása után fennmaradt összeget pedig a 6/1959. (I. 25.) Korm. számú rendelet szerint jövedelemadó alá kell vonni.

(4) A fejlesztési járulék és az adókulcs alkalmazása szempontjából a felsőoktatási intézmény egy-egy dolgozóját különféle külső megbízásokból és tervezésekből megillető díjakat — függetlenül attól, hogy a megbízás az 5/1958. (XI. 7.) M. M. számú rendelet, vagy a R. hatálya alá tartozik —

összevontan kell kezelni. Ugyanúgy kell eljárni abban az esetben is, ha a felsőoktatási intézmény dolgozója más felsőoktatási intézmény által végzett külső megbízás, vagy tervezés teljesítésében vesz részt.

(5) A munkaviszonyban álló külső munkatársak (figuránsok, fűrók vagy gépirók) díjazását bruttó összegben, tehát a jövedelemadó levonása nélkül kell az érdekelt dolgozó főfoglalkozású munkahelyére átutalni és erről a munkáltatót értesíteni kell.

(6) A Magyar Tudományos Akadémia létszámába tartozó, de a felsőoktatási intézménynél szolgálatot teljesítő dolgozók munkadíját az intézmények a jövedelemadó levonása után közvetlenül kifizethetik. Az ily módon eszközölt kifizetésekről a Magyar Tudományos Akadémiát negyedévenként írásban tájékoztatni kell.

A tervezési díj felhasználása

7. §.

(1) A tervezési megbízásért járó díjból az alábbi célokra lehet kiadásokat teljesíteni:

- a) általános költségek (rezi),
- b) készkiadások,
- c) munkadíjak,
- d) fejlesztési járulék,
- e) forgalmi adó.

(2) Általános költségekre (rezi) szolgál a forgalmi adó nélkül számított díj 15%-a.

(3) Készkiadásnak minősül a figuránsok, fűrók és gépirók díjazása, valamint a nem bérjellegű költségek (fénymásolás, sokszorosítás, anyag, utiköltség).

(4) A munkadíjakra vonatkozó rendelkezéseket jelen utasítás 6. §-a tartalmazza.

(5) A forgalmi adó, az általános költségek, készkiadások és munkadíjak levonása után fennmaradó összeg a felsőoktatási intézmény fejlesztésére szolgál (fejlesztési járulék).

(6) A tervezésért járó díj felosztásának módjára, továbbá az általános költségek (rezi) és a fejlesztési járulék felhasználására vonatkozóan az 5/1958. (XI. 7.) M. M. számú rendeletben, valamint a 191/1958. (M. K. 23.) M. M. számú utasításban foglaltakat kell alkalmazni.

A megbízások pénzügyi lebonyolítása

8. §.

(1) A tervezési megbízásokat a tanszékek a 27 337/1959. M. M. számú rendelkezésben foglaltak szerint kötelesek nyilvántartani.

(2) A tervezési megbízásokkal kapcsolatos számviteli kérdéseket külön utasításban szabályozom.

Vegyes rendelkezések

9. §.

(1) A tervezési megbízások ellenőrzésére, valamint a megbízásokkal kapcsolatos felelősségre vonatkozóan a 191/1958. (M. K. 23.) M. M. számú utasítás 13. §-ában foglaltak mérvadók.

(2) A jelen utasítás rendelkezéseit a R. 9. §-ának (2) bekezdésében foglaltak szerint kell alkalmazni. Ebből a szempontból — az elszámolás időpontjától függetlenül — az olyan tervezési megbízásokat kell teljesítettnek tekinteni, amelyeknek szerződés szerinti teljesítése a R. hatálybalépését megelőzően megtörtént és ezt a megbízó írásban igazolja.

Dr. Szigeti József s. k.,
miniszterhelyettes

A pénzügyminiszter 156/1959. (P. K. 19.) P. M. számú

utasítása

a közületek egymásközi készpénzfizetéseinek az értékhatár megállapításáról

1. §.

A vállalatok, intézmények és más közületi szervek pénzforgalmáról szóló 352—2/1953. (P. K. 10.) P. M. számú utasítás hatálya alá tartozó közületek egymásközi fizetéseinek a készpénzfizetés felső értékhatára 1000 forint.

2. §.

A fizetések részletes szabályait a Magyar Nemzeti Bank állapítja meg.

3. §.

A jelen utasítás 1959. július 1. napján lép hatályba. Ezzel egyidejűleg a Magyar Nemzeti Bank elnökének az elszámolási utalványról szóló 2/1956. (P. K. 41.) MNB. sz. utasítása 3. §-ának (2) bekezdése hatályát veszti.

Polónyi Szűcs Lajos s. k.,
a pénzügyminiszter első helyettese

A pénzügyminiszter 19/1959. (VII. 18.) P. M. számú

rendelete

a jövedelemadóra vonatkozó egyes rendelkezések módosításáról és kiegészítéséről szóló 6/1959. (I. 25.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról

A 6/1959. (I. 25.) Korm. számú rendelet (a továbbiakban: R.) végrehajtása tárgyában az alábbiakat rendelem:

1. §.

(A 85/1952. (IX. 25.) M. T. számú rendeletnek az R. 1. §-ával megállapított 1. §. (1) bekezdéséhez).

(1) A főoglalkozásként vagy mellékgoglalkozásként végzett tevékenységet akkor kell munkaviszonyon kívülnek tekinteni, ha ez a tevékenység az érdekelt személy munkakönyvében bejegyezve nincs vagy az abban bejegyzett munkakörtől eltér, vagy nem tér el ugyan, de ezt a tevékenységet az érdekelt személy nem a munkakönyvében bejegyzett munkáltatóval fennálló munkaviszonyból folyó kötelezettsége alapján végzi és mint második állás vagy mellékgoglalkozás a munkakönyvében bejegyezve nincs.

(2) Tudományos kutatójellegű tevékenység a, feltalálói tevékenység is. Irodalmi tevékenységet folytat az oktatás, a tudomány, a tájékoztatás, az útmutatás vagy szórakoztatás céljait szolgáló, bármilyen formában megjelenő írói mű szerzője, fordítója, dramaturgja, lektora és szerkesztője. Művészi tevékenység az iparművészi és népművészi egyedi alkotást létrehozó tevékenység is.

(3) Ha az iparművész egyedi alkotását művi úton sokszorosítja, vagy egyedi alkotását a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alap bíráló bizottsága az I. (iparművészeti tárgyak), illetőleg a II. (iparművészeti termékek) csoportjába nem sorolta az iparművész tevékenységét áruelőállító tevékenységnek kell tekinteni. Az iparművészt az ilyen tevékenysége után nem adólevonás útján, hanem az általános jövedelemadóról szóló és a 40/1954. (VII. 15.) M. T. számú rendelettel módosított 13 400/1948. (1949. I. 7.) Korm. számú rendelet alapján adóbevallás, illetőleg adókimutatás útján kell adóztatni.

(4) Állami vagy az államiakkal azonos elbírálás alá eső szervek a hatóságok, hivatalok, intézmények, intézetek, társadalombiztosítási szervek, tömegszervezetek, továbbá az állami vállalatok (trösztök, központok, egyesületek, irodák), állami gazdaságok, szövetkezetek (kisipari szövetkezetek, földművelőszövetkezetek, termelőszövetkezetek, termelőszövetkezeti csoportok), belföldi székhellyel rendelkező részvénytársaságok, korlátolt felelősségű társaságok és a fennálló rendelkezések szerint államiakkal azonos elbírálás alá tartozó egyéb jogi személyek (Kisipari-Exportra Termeltető Iroda stb.) (a továbbiakban: szervek).

(5) A kettős adóztatás elhárítása érdekében belföldinek külföldről, vagy külföldinek belföldről származó díjait a vonatkozó egyezmények szerint, illetőleg a viszonyosság elve alapján kell adóztatni.

2. §.

(A 85/1952. (IX. 25.) M. T. számú rendeletnek az R. 1. §-ával megállapított 1. §. (2) bekezdéséhez.)

(1) Az adókulcsok alkalmazásánál az ugyanazon személy részére a kifizető szerv által a naptári év folyamán előzőleg már kifizetett díjakat is figyelembe kell venni és az adott a naptári év folyamán már kifizetett díjak együttes összege alapján kiszámított adóalap után kell megállapítani. A kiszámított adót a naptári év folyamán már korábban kifizetett díjak után levont és befizetett adókkal azonban minden esetben csökkenteni kell és a kifizetésre kerülő díjakból csak a fennmaradó adókülönbséget kell levonni és befizetni.

(2) Előadóművészi, képző- és iparművészi, irodalmi, műfordítói és zeneszerzői tevékenységből származó díjak teljes összegét az alábbi szervekhez kell átutalni:

a) előadóművészi tevékenységnél az Állami Hangverseny- és Műsorigazgatósághoz;

b) képző- és iparművészi tevékenységnél a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapjához;

c) irodalmi, műfordítói és zeneszerzői tevékenységnél a Szerzői Jogvédő Hivatalhoz.

(3) Irodalmi, műfordítói tevékenységből származó 1000 forintot meg nem haladó díjak esetében a (2) bekezdésben meghatározott átutalást mellőzni kell. Ha azonban egy mű után a kifizendő díj teljes összege az 1000 forintot meghaladja, de annak kifizetése 1000 forintnál kisebb részletekben történik, a részleteket át kell utalni.

(4) A (2) bekezdésben meg nem jelölt, valamint a (3) bekezdésben említett és átutalásra nem kerülő, de a R. szerinti adózás alá eső minden egyéb (előadói, oktatói, tervezői, szakértői stb.) tevékenységből származó díjat közvetlenül kell folyósítani.

(5) A (2) bekezdésben megjelölt esetekben az ott felsorolt szerv, a (4) bekezdésben megjelölt esetekben pedig a díjat közvetlenül kifizető szerv köteles az (1) bekezdésben meghatározott módon az adót megállapítani, levonni és befizetni.

(6) Az adó levonására kötelezett szerv a kifizetett díjakról, az adó kiszámításáról és a levont adóról adózónként külön nyilvántartást köteles vezetni.

3. §.

(A 85/1952. (IX. 25.) M. T. számú rendeletnek a R. 1. §-ával megállapított 1. §. (3) bekezdéséhez.)

(1) A munkaviszonyon kívül végzett tevékenységből származó jövedelem után járó adó alapja a tiszta jövedelem.

(2) Az adóalap megállapításánál a bruttó jövedelemből kell kiindulni és abból le kell vonni a jövedelem megszerzésére fordított alábbi költségeket:

a) írói (szerzői), műfordítói és zeneszerzői tevékenységnél az összevont díj

70 000 Ft-ig terjedő részének 50%-át,

70 001—100 000 Ft-ig terjedő részének 40%-át,

100 001—200 000 Ft-ig terjedő részének 30%-át,

200 000 Ft-on felüli részének 20%-át;

b) képző- és iparművészeti tevékenységnél

I. szobrász-, festő- és népművészeti alkotásokról, valamint a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alap bíráló bizottsága által az I. (iparművészeti tárgyak), vagy a II. (iparművészeti termékek) csoportjába sorolt egyedi alkotásnak minősülő iparművészeti tevékenység esetében a díj 50%-át, illetőleg amennyiben a tényleg felmerült költség ennél nagyobb, az adóalany által igazolt és a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alap lektorátusa által jóváhagyott költséget;

2. grafikai, restaurátori, tervező iparművészeti tevékenységnél a díj 40%-át;

c) az a) és b) pontban fel nem sorolt, de a R. szerinti adóztatás alá eső egyéb (előadói, oktatói, tervezői stb.) tevékenységeknél a kifizetett díj 10%-át.

(3) Az örökölt szerzői jog alapján kifizetett díjakat és a külföldi személyt megillető írói, zeneszerzői, valamint szabadalmi díjakat (licenccdíjakat), költségek levonása nélkül adóköteles tisztajövedelemnek kell tekinteni.

4. §.

(A 85/1952. (IX. 25.) M. T. számú rendeletnek a R. 1. §-ával megállapított 1. §. (4) bekezdéséhez.)

(1) A 6%-os jövedelemadókat az állami vállalatok által belföldi magánszemélyek részére kifizetett — belföldről vagy külföldről származó — feltaláló díjak után kell levonni és befizetni. Az adó levonására nem kötelezett magánszemélyektől járó feltalálói díjakat pedig az általános jövedelemadóról szóló 13 400/1948. (1949. I. 7.) Korm. számú rendelet rendelkezései szerint adóbevallás, illetőleg adókievetés útján kell adóztatni.

(2) Ha az újításként elfogadott és díjazott javaslat később találmánynak minősül, s arra szabadalmat engedélyeznek, a korábban kifizetett újítási díjat is az (1) bekezdésben meghatározott módon meg kell adóztatni.

(3) A külföldi személyt megillető szabadalmi díjat (licenccdíjat), mint tudományos kutatójellegű tevékenységből származó jövedelmet a R. 1. §-ának (2) bekezdésében meghatározott adókulcsok alkalmazásával kell adóztatni.

5. §.

(A R. 4. §-ához)

(1) A R. alkalmazása szempontjából helyi szükségletet kielégítő iparágak kell tekinteni minden esetben a kovács, a bogárnér, a cipész, a szabó és a férfi fodrászipart abban az esetben is, ha az iparos tevékenységét olyan 3000-nél kisebb lélekszámú szomszéd községekben is ellátja, ahol azonos tevékenységet folytató iparos nincs. Annak az áruellátó iparosnak a tevékenységét azonban, aki árucikkait telephelyén kívül más helyen, pl. vásárokon is forgalomba hozza, kizárólag a helyi szükségletet kielégítő tevékenységnek tekinteni nem lehet.

(2) Helyi szükségletet kielégítő kereskedelmi tevékenységet folytat az iparendéellyel rendelkező az a magánkereskedő, aki tevékenységét kizárólag üzlethelyén gyakorolja.

(3) Azt a magániparost, illetőleg kereskedőt, akit az 50%-os adókedvezmény megilleti, a 15/1955. (III. 4.) M. T. számú rendelet 9. §-a alapján járó 20%-os adókedvezményben még külön részesíteni nem lehet.

6. §.

(Átmeneti rendelkezések)

(1) A R. kihirdetése előtt a kifizető szerv által 1959. évben már kifizetett és a korábbi adókulcsok alapján adózott jövedelmet, valamint a még kifizetésre kerülő jövedelmeket ugyancsak össze kell vonni. Az összevont jövedelmeknél az adó alapját olyképpen kell megállapítani, hogy az összevont jövedelmeknek a R. kihirdetése előtti kifizetésekből adódó részére a 7. §-ban hatályon kívül helyezett rendelkezések szerint, a R. kihirdetése utáni kifizetésekből adódó részére pedig a 3. §-ban meghatározott rezi felszámítási lehetőségeket kell biztosítani. Az összevont jövedelmek után azonban a R-ben meghatározott adókulcsok szerint kell az adót levonni és befizetni. Az így kiszámított adót a korábbi adókulcsok szerint levont adóval csökkenteni kell.

(2) A magániparost, illetőleg kereskedőt a R. 4. §-a szerint megillető adókedvezményt első esetben az 1959. I. félévi adóelőleg megállapításánál kell alkalmazni. Az adóelőleg megállapításánál azonban figyelembe kell venni azt, hogy az adóelőlegként számításba vehető 1958. II. félévi általános jövedelemadónál már 20%-os adókedvezmény minden esetben érvényesült.

7. §.

A jelen rendelet kihirdetésével lép hatályba; ezzel egyidejűleg a munkaviszonyon kívül végzett tevékenységből származó jövedelem adóztatásáról szóló 3420—42/1952. (P. K. 73.) P. M. számú a képzőművészek adóztatásáról szóló 3420—20/1953. (P. K. 67.) P. M. számú, valamint az írók és zeneszerzők adófizetésének szabályozásáról szóló 9/1955. (P. K. 2.) P. M. számú utasítás hatályát veszti.

Antos István s. k.,
pénzügyminiszter

Közlemények

A 3/1959. MTA (A. K. 5.) számú utasítás egyes rendelkezéseinek végrehajtásához

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének 3/1959. MTA (A. K. 5.) számú utasítása intézkedik a dolgozók részére engedélyezhető szabadságról és illetmény megállapításáról külföldi tanulmányút esetén.

Az utasítás egységes végrehajtása érdekében az utasításban szereplő „fizetésének megfelelő teljes összegű illetmény”, valamint „a dolgozó havi keresetének” stb. helyes értelmezése a következő:

A dolgozó teljes összegű illetménye a részére megállapított alaphér + korpótlék. A sugárártalmi és fertőzési pótlékot (esetleg melegségi pótlékot) csak abban az esetben lehet figyelembe venni, ha a dolgozó külföldi tartózkodása alatti munkahelyén ezek a veszélyek fennállanak.

A nyugdíj folyósításának korlátozása munkabér és keresőfoglalkozásból származó kereset esetén

Az 1958. évi 40. számú törvényerejű rendelet és a 67/1958. (XII. 24.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról kiadott 5/1959. (V. 8.) Mü. M. sz. rendelettel kapcsolatban ismételten felmerült az a kérdés, hogy folyósítható-e korlátozás nélkül az öregségi és rokkantsági nyugdíj abban az esetben, ha a nyugdíjas egyidejűleg munkabérben is részesül és keresőfoglalkozásból származó keresete is van, de sem a munkabér, sem a keresőfoglalkozásból származó kereset külön-külön a havi 500 forintot nem éri el.

Közöljük, hogy az ugyanabban a hónapban felvett munkabért és keresőfoglalkozásból származó keresetet össze kell adni és a nyugdíjat korlátozás nélkül csak abban az esetben lehet folyósítani, ha a munkabér és a keresőfoglalkozásból (megbízás, szakértői tevékenység, földből származó jövedelem stb.) származó kereset együttes összege a havi 500 forintot nem haladja meg.

Ha a munkabér és a keresőfoglalkozásból származó kereset együttesen jelentkezik, akkor a nyugdíj korlátozását a munkaviszonyban álló nyugdíjasokra vonatkozó szabályok szerint kell végrehajtani (45 333/1959. Mü. M.).

Jogszabálymutató

1959. június hó 11-től — július 20-ig

A közzététel helye	A jogszabály száma és kelte	A jogszabály tárgya
Magyar Közlöny	17/1959. (VI. 30.) P. M. 1959. évi 26. számú tvr. 2/1959. (VII. 11.) B. M. — K. P. M. 1959. évi 27. számú tvr.	A gépjárművek kötelező szabatossági biztosításáról szóló 30/1959. (V. 10.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról. A honvédelmi hozzájárulásról. Új gépjárművezetői igazolványok kiadásáról.
Terv-gazdasági Értesítő	76/1959. (K. É. 19.) Bk. M.	A Magyar Népköztársaság és a Bolgár Népköztársaság között a kettős állampolgárságú személyek állampolgárságának rendezéséről Szófiában 1958. június 27-én aláírt egyezmény kihirdetéséről.
		A közületek állami és szövetkezeti kereskedelmi szervektől történő beszerzései.

Akadémiái Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. AUGUSZTUS 30.

TARTALOM

Oldal

Miniszteri utasítások	5/1959. (VIII. 4.) M. M.	A külföldi felsőoktatási intézetek által kiadott oklevelek honosításáról szóló 1/1957. (VII. 14.) M. M. számú rendelet módosításáról.....	77
	21/1959. (VIII. 12.) P. M.	A jövedelemadóra vonatkozó egyes rendelkezések módosításáról és kiegészítéséről szóló 6/1959. (I. 25.) Korm. számú rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 19/1959. (VII. 18.) P. M. számú rendelet módosításáról	77
	147/1959. (P. K. 16.) P. M.	Egyes természetbeni szolgáltatások térítési díjának szabályozására vonatkozó 156/1956. (P. K. 26.) P. M. számú utasítás módosításáról	78
	121/1959. (18—19.) Mü. M.	A költségvetési gazdálkodó szerveknél egyes munkaügyi kérdések és az állományon kívüli bérek felhasználásának szabályozásáról.....	78
	122/1959. (18—19.) Mü. M.	A vállalatoknál egyes munkaügyi kérdések és az állományon kívüli béralap felhasználásának szabályozásáról.....	81
Jogszabálymutató			83

Miniszteri utasítások

A művelődésügyi miniszter 5/1959. (VIII. 4.) M. M. számú

rendelete

a külföldi felsőoktatási intézetek által kiállított oklevelek honosításáról szóló 1/1957. (VII. 14.) M. M. számú rendelet módosításáról

Az egészségügyi miniszterrel és a földművelésügyi miniszterrel egyetértésben az 1/1957. (VII. 14.) M. M. számú rendeletet az alábbiak szerint módosítom:

1. §.

A rendelet 5. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„5. §.

(1) A Magyar Népköztársaság szervei által a Szovjetunióba vagy a népi demokratikus országokba küldött ösztöndíjasoknak (a továbbiakban: ösztöndíjasok) ezen országok felsőoktatási intézeteiben szerzett oklevele honosításánál a 3. §. (2) és (4) bekezdésében foglalt rendelkezések nem alkalmazhatók.

(2) Az ösztöndíjasoknak a Szovjetunió vagy a népi demokratikus országok felsőoktatási intézeteiben szerzett olyan oklevelét, amely Magyarországon meg nem szerezhető szakképzettséget tanúsít, a volt

ösztöndíjasok kérelmére a Művelődésügyi Minisztérium a következő záradékkal látja el:

»..... (név)

.....-nak a
..... (ország)

..... egyetemén
(főiskoláján) szerzett fenti .....
oklevele magyarországi egyetemi végzettséggel
főiskolai egyenértékű.»

(3) Az (1) és (2) bekezdés hatálya kiterjed az ösztöndíjasoknak az említett országok felsőoktatási intézeteiben oklevelet szerzett házastársaira is.”

2. §.

A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba, rendelkezéseit a hatálybalépés előtt szerzett oklevelekre is alkalmazni kell.

Benke Valéria s. k.,
művelődésügyi miniszter

*

A pénzügyminiszter 21/1959. (VIII. 12.) P. M. számú

rendelete

a jövedelemadóra vonatkozó egyes rendelkezések módosításáról és kiegészítéséről szóló 6/1959. (I. 25.)

Korm. számú rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 19/1959. (VII. 18.) P. M. számú rendelet módosításáról.

A 6/1959. (I. 25.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról kiadott 19/1959. (VII. 18.) P. M. számú rendelet 7. §-a az alábbiak szerint módosul:

„7. §.

A jelen rendelet 2. §-ának (2)—(3) bekezdésében foglalt rendelkezéseket 1960. január 1. napján kell alkalmazni, a rendelet egyéb rendelkezései a kihirdetés napján lépnek hatályba; ezzel egyidejűleg a munkaviszonyon kívül végzett tevékenységből származó jövedelem adóztatásáról szóló 3420—42/1952. (P. K. 73.) P. M. számú, a képzőművészek adóztatásáról szóló 3420—20/1953. (P. K. 67.) P. M. számú, valamint az írók és zeneszerzők adófizetésének szabályozásáról szóló 9/1955. (P. K. 2.) P. M. számú utasítás hatályát veszti.”

Polónyi-Szücs Lajos s. k.,
a pénzügyminiszter első helyettese

*

A pénzügyminiszter 147/1959. (P. K. 16.) P. M. számú

u t a s í t á s a

egyes természetbeni szolgáltatások térítési díjának szabályozására vonatkozó 156/1956. (P. K. 26.) P. M. számú utasítás módosításáról

Az egyes természetbeni szolgáltatások térítési díjának megállapítására vonatkozó 156/1956. (P. K. 26.) P. M. számú utasítás (a továbbiakban: Utasítás) egyes rendelkezéseit — az illetékes miniszterekkel és a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben — az alábbiak szerint módosítom:

1. §.

Az Utasítás 5. §-ának a bútor- és ágyneműhasználat térítési díjára vonatkozó rendelkezése akként módosul, hogy a bútor és felszerelés használatáért az igénybevett bútorzat és felszerelés 1958. évi tényleges értékének 4%-át kell évi használati díj fejében félhavi részletekben megfizetni. Az 5. §. (1) bekezdésének második mondatában és a (2) bekezdésben foglalt rendelkezés változatlan marad.

2. §.

Az Utasítás 6. §-ának (2) és (3) bekezdésében, valamint a 7. §. (3) bekezdésében foglalt azon rendelkezések, amelyek szerint a természetbeni szolgáltatás térítési díjának meghatározásánál a mindenkori költségvetési normák az irányadók, úgy módosulnak, hogy a térítési díjak kiszámításánál az 1958. évi költségvetés összeállítására vonatkozó pénzügyminisztériumi utasításban megszabott normákat kell alapul venni. Az érvényes normák forint összegét a jelen utasítás függeléke tartalmazza.

A jelen utasítás rendelkezéseit 1959. január 1. napjától kell alkalmazni.

Antos István s. k.,
pénzügyminiszter

*

A munkaügyi miniszter, a pénzügyminiszter és az Országos Tervhivatal elnöke 121/1959. (18—19. Mü. M. számú

együttes utasítása

a költségvetési gazdálkodó szerveknél egyes munkaügyi kérdések és az állományon kívüli bérek felhasználásának szabályozásáról

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 1029/1958. (VIII. 5.) számú határozatának 3. pontjában foglalt felhatalmazása alapján egyes munkaügyi, valamint az állományon kívüli bérek felhasználásával összefüggő kérdések szabályozására a Szakszervezetek Országos Tanácsával és a Központ Statisztikai Hivatal elnökével egyetértésben az alábbi utasítást adjuk ki:

1. a) Az utasítás hatálya kiterjed valamennyi — ún. bruttó és nettó elszámolási rendszerben gazdálkodó — költségvetési szervre (ideértve a jóléti szerveket, a költségvetés alapján gazdálkodó társadalmi szerveket és a községi üzemeket is.)

b) Nem terjed ki az utasítás hatálya a költségvetési szerv által rendezett önköltséges tanfolyamokra.

2. A költségvetési szervek feladataikat elsősorban a munkakörre megállapított teljes munkaidővel (állandóan, vagy időszakilag) foglalkoztatott dolgozókkal kötelesek ellátni. Ha a feladat ellátásához szükséges időtartam, vagy a feladat jellege és a gazdaságosság nem teszi indokolttá a munkakörre megállapított teljes munkaidővel való foglalkoztatást, a feladatot nem teljes munkaidővel alkalmazottakkal is el lehet látni.

3. A heti, vagy havi teljes munkaidővel alkalmazottak, valamint a heti vagy havi nem teljes munkaidővel foglalkoztatottak közül azok, akiknek a munkaideje folyamatosan, vagy megszakításokkal a napi hat órát eléri vagy meghaladja, az állományi létszámba tartoznak, s munkabérüket az állományba tartozók bérelőirányzata („01” rovat) terhére kell folyósítani. Ide sorolandók az állományba tartozók helyettesítésére alkalmazott ún. külső helyettesek is, az egészségügyi intézmények külső helyettesei kivételével. Ez utóbbiakra az 5. pontban foglaltak vonatkoznak.

4. A nem teljes munkaidővel foglalkoztatottak közül azok, akiknek a munkaideje folyamatosan vagy megszakításokkal nem éri el a napi hat órát, de foglalkoztatásuk rendszeres és általában munkaviszonyon alapul (az ún. részfoglalkozásúak állományába tartoznak), munkabérüket a részfoglalkozásúak („02” rovat 1. tétel) bérelőirányzata terhére kell folyósítani.

5. A részfoglalkozásúak állományába tartoznak a 4. pontban megjelöltekén kívül az egészségügyi miniszterrel és a pénzügyminiszterrel egyetértésben meghatározott egyes egészségügyi munkahelyeken és munkakörökben foglalkoztatottak, függetlenül attól, hogy mennyi a napi munkaidejük; továbbá az egészségügyi szerveknél foglalkoztatott ún. „külső” helyettesek is. Ide tartoznak még napi munkaidejüktől függetlenül: az általános iskolát végzett 14—18 éves fiatalok, akiket a költségvetési szerveknél létszám felett foglalkoztatnak, továbbá az oktatási intézmények főfoglalkozású

dolgozói közül a rendes heti munkaidőn felül (pedagógusoknál a heti kötelező óraszám felül) más oktatási intézményeknél, vagy más címhez tartozó tanfolyamon, a dolgozók esti és levelező tagozatain és a diákjóléti intézményekben foglalkoztatottak.

6. A részfoglalkozásúak bérelőirányzata („02”) rovat 1. tétel) terhére alkalmazottak tervezett munkaóráit és munkabérét a költségvetési alapkormányokban, a tényleg ledolgozott munkaórákat és kifizetett munkabérek pedig a beszámoló-jelentésekben (év végén a zárszámadásban) kell kimutatni.

7. Az állományon kívüliek közé tartoznak és munkabérüket az állományon kívüliek bérelőirányzata („02” rovat 2. tétel) terhére kapják:

a) Az alkalmilag (megbízással) foglalkoztatottak (ha nem esnek a 3. és 4. pont hatálya alá);

b) az esetenkénti megbízással foglalkoztatott szakértők, konziliumot ellátó orvosok, munkaszervezők (organizátorok), fordítók és lektorok;

c) a szerzői és egyéb alkotó tevékenységet, valamint ezek bírálatát ellátók;

d) a művelődésügy területén foglalkoztatott statiszták és nézőtéri alkalmazottak (pl. jegyszédők, ruhatárosok), ha nem szerepelnek a foglalkoztató szerv állományában.

8. A szerv állományába nem tartozó, szakmai tanfolyamra rendelt dolgozók — az érvényes jogszabályok szerint járó — keresettérítését, valamint a közéleti, tudományos és társadalmi tevékenységért egyes személyeket megillető tiszteletdíjat a Tiszteletdíj, Keresettérítés („02” rovat 3. tétel) előirányzata terhére kell folyósítani.

9. A 3—8. pontok hatálya alá tartozók részére folyósítható munkabérek és díjak előirányzására vonatkozó részletes rendelkezéseket a költségvetés összeállítását szabályozó pénzügyminisztériumi utasítás tartalmazza.

10. Költségvetési szervben belül az állományi létszámba tartozók részére a részfoglalkozásúak („02” rovat 1. tétel) és az állományon kívüliek („02” rovat 2. tétel) bérelőirányzata terhére csak az alábbi esetekben lehet munkabért folyósítani:

a) a szervezett szakmai továbbképzéssel összefüggően végzett oktatásért, az oktatás ellenőrzéséért, tekintet nélkül arra, hogy az oktatás milyen fokon történik;

b) egyetemek és főiskolák diákokthonaiban végzett nevelő tanári munkáért;

c) alkalmi rakodásért (rendkívüli karbantartási munkákért), amennyiben azt sürgősségi és gazdaságossági szempontok szükségessé teszik;

d) esetenkénti statisztikai összeírásai és ezzel összefüggő szakmáymunkákért, feltéve, hogy szakmai és gazdaságossági szempontok indokolják, hogy a sajátos kérdéseket leginkább ismerő állományi dolgozók végezzék ezeket a munkákat;

e) szerzői, alkotói, fordítói, lektorálási munkáért.

11. A 10. pontban megjelölt munkák után csak akkor fizethető munkabér vagy díjazás, ha azt a dolgozó a munkaidején kívül látja el, s ha az munkaszervezősége alapján általában nem képezi a feladatát.

Ha az a) pontban megjelölt tevékenység munkaidőn belül történik és a szerv vezetője szerint a

munkaidőn kívüli felkészülést igényel, az ellátott tevékenységért járó munkabér kifizethető. Ellenkező esetben a munkaidő alatt végzett oktatási munkáért nem fizethető munkabér.

12. A 10. pontban foglalt eseteken kívül állományba tartozó dolgozó részére — ha feladatkörébe nem tartozó munkát munkaidőn túl végez — kivételesen és esetenként a felügyeletet gyakorló minisztérium a tanácsok felügyelete alá tartozó szervek esetében a megyei (fővárosi, megyei jogú városi) tanács végrehajtó bizottság szakigazgatási szerve engedélyezheti a bérkifizetést a „02” rovat Egyéb bérek előirányzata terhére. Az illetékes miniszter az egyéb munkaterületek szakmai sajátosságaira tekintettel a pénzügyminiszterrel egyetértve, jogszabályban meghatározhatja, hogy mely munkakörökben, illetőleg munkáknál nem szükséges a felsőbb szerv esetenkénti hozzájárulását kikérni.

A jelen pont alapján engedélyezett munkák után járó bér egy negyedéven belül egy-egy dolgozó esetében legfeljebb rendes munkaköréből származó negyedévi keresetének húsz százaléka lehet.

13. A költségvetési szerv részfoglalkozású alkalmazottai és az állományon kívüliek bérelőirányzata terhére foglalkoztatott dolgozói kizárólag a „02” rovat 1., illetőleg 2. tétele terhére részesülhetnek munkabérben.

14. A költségvetési szervnek az a dolgozója, aki a munkáltatója rendelkezése alapján más szervnél, vállalatnál, üzemnél köteles a munkát — kirendelés alapján — ellátni, az így elvégzett munkája után csak a saját munkáltató szervnél részesülhet munkabérben, kivéve ha a saját munkáltatója a munkabér folyósítását — fizetés nélkül szabadtság címén — szünetelteti, illetőleg ha meghatározott külön díjazás, prémium, jutalom folyósítását érvényes jogszabály lehetővé teszi.

15. A részfoglalkozásúak és az állományon kívüliek bérelőirányzatai terhére történő foglalkoztatás előtt azokban az esetekben, amelyeknél a jogszabály a dolgozót már foglalkoztató munkáltató előzetes engedélyéhez köti a munkavégzést, az írásbeli engedélyt a dolgozó az újabb munkáltatónak — még a munka megkezdése, illetve a munkabábelépés előtt — köteles bemutatni.

Az engedélynek tartalmaznia kell, hogy az engedélyezett munkakörben eltöltendő munkaidő egybeesik-e vagy elkülönül az engedélyt kiadó munkáltatónál betöltött munkakör munkaidejétől.

16. A részfoglalkozásúak és az állományon kívüliek bérelőirányzatai terhére fizetett bérek és egyéb díjazások összegének megállapításánál azt a munkaköri bért kell alapul venni, ami az állományi létszámba tartozó dolgozót — azonos munkakör ellátása esetén — megilletné.

A részfoglalkozásúak béreinek megállapításánál a foglalkoztatás időtartamát is figyelembe kell venni. Ezeknek a dolgozóknak a teljes munkaidővel foglalkoztatottak részére megállapított bér (alpbér, korpótlék stb.) időarányos részét kell folyósítani. Óradíjasoknál a teljesített munkaórák után kell az óradíjat fizetni. Óradíjatalányosoknál az általányt az ellátandó órák átlagától függően kell megállapítani.

Azokban az esetekben, amikor a részfoglalkozásúak és az állományon kívüliek bérelőirányzatai-

ból fizetett munkák bérét vagy díjazását érvényes jogszabály szabályozza (pl. fordítói díjak), az abban foglaltakat kell alkalmazni.

17. A költségvetési szervek kötelesek megfelelő bizonylatokkal igazolni az állományon kívüli bér-előirányzat terhére elszámolt munkák teljesítését. A bizonylaton fel kell tüntetni a teljesített munkaidőt, a kifizetett bér megállapításánál alapul vett bértételt, a kifizetett munkabér (díj) összegét, a munkát elvégző és a bért felvevő személy nevét és munkahelyét. Szakértői megbízással ellátott magánszemélyek esetében, — kivéve a művészeti szakértőket — a bizonylaton fel kell tüntetni a szakértői tevékenység folytatására jogosító engedély számát.

Ha érvényes jogszabály magánszemélyek számára más tevékenységek folytatását is csak engedély alapján teszi lehetővé, az ilyen tevékenységet végzőkre vonatkozó bizonylaton is fel kell tüntetni az engedély számát.

18. A munkáltató szerv vezetője felelős azért, hogy a bérszámfejtés munkaviszony esetében a társadalombiztosítási stb. járulékot lerója, a munkaviszonyon kívüli foglalkoztatás esetében pedig az előírt adót szabályszerűen levonja, s a megfelelő számlákra történt átutalásokat végrehajtsa.

19. Az a körülmény, hogy a munkabért vagy díjazást az állományba tartozók bér-előirányzata („01” rovat), vagy a részfoglalkozásúak, illetőleg az állományon kívüliek bér-előirányzata („02” rovat 1. és 2. tétel) terhére fizetik, nem hat ki annak elbírálására, hogy a jogviszony (pl. nyugellátás, társadalombiztosítás, családi pótlék jogosultság, adóztatás szempontjából) munkaviszony-e vagy más jogviszony.

20. Az állományon kívüliek bér-előirányzata („02” rovat 2. tétel) terhére kifizetett progresszív adózás alá eső megbízások körét, s az adók levonásának rendjét a pénzügyminiszter szabályozza.

21. A részfoglalkozásból eredő bér összegéről a munkaviszony létesítésekor azt a szervet kell értesíteni, amelyiknek hozzájárulásától, illetőleg engedélyétől függött az alkalmazás. A munkabér változása esetében hasonló tájékoztatást kell adni.

22. A költségvetési szervek nyilvántartást kötelesek vezetni azokról a dolgozókról, akiknek második munkaviszony vagy mellékfoglalkozás vállalását engedélyezték. A nyilvántartásban fel kell tüntetni a második munkaviszonyból vagy mellékfoglalkozásból eredő jövedelmet. Célszerű erre a nyilvántartásra az érintett dolgozók munkabér számfejtési lapját felhasználni, s azon feljegyezni a részfoglalkozásra vonatkozó adatokat.

23. Ha a költségvetési szerv más szervet, vállalatot, szövetkezetet vagy kisiparost bíz meg valamely munka elvégzésével, a megbízás teljesítéséért fizetett díjazás sem egészben, sem részben nem számolható el az állományba tartozók, illetőleg részfoglalkozásúak vagy állományon kívüliek bér-előirányzata terhére. Az ilyen kiadásokat a költségvetési szerv megfelelő kiadási rovata terhére („05”, „06” stb. rovatok) kell elszámolni.

24. A költségvetési szervek létszám és munkabérgazdálkodásáról szóló 201/1957. (P. K. 44.) P. M. számú utasításnak a létszám és munkabérgazdálkodás ellenőrzéséért és a jogszabály rendelkezései

megtartásáért való felelősség kérdéseire vonatkozó 45—50. pontjaiban foglalt rendelkezéseket a jelen utasítás szempontjából is alkalmazni kell.

25. A felügyeleti szervek rendszeres (dokumentációs) helyszíni ellenőrzéseik során kötelesek legálább évenként egyszer ellenőrizni a magánszemélyek részére kiadott szakértői, szervezői, fordítói megbízások indokoltságát és az ilyen megbízások teljesítéséért fizetett díjazásnak a teljesítménnyel arányos voltát, a járulék és adó lerovásának, illetőleg levonásának és megfelelő átutalásának, továbbá az érdekelt munkáltatók értesítésének megtörténtét.

26. A költségvetési szervek a beszámoló jelentéseikben (a központi szervek negyedévenként, a tanácsok végrehajtó bizottságának szakigazgatási szervei és azok felügyelete alá tartozó szervek fél-évenként) kötelesek az állományon kívüliek bér-előirányzata („02” rovat 2. tétel) terhére folyósított összegeket kimutatni.

27. A jelen utasítás hatálybalépésétől kezdve felül kell vizsgálni a második munkaviszonyokat és mellékfoglalkozásokat, s fel kell szólítani az érdekelt dolgozókat, hogy a munkakönyv őrzésére kötelezett munkáltatójuk írásbeli engedélyét harminc napon belül mutassák be.

Ha az írásbeli engedélyt határidőre nem tudják bemutatni, a határidő lejártával a munkaviszonyt azonnali hatállyal — felmondási idő nélkül — meg kell szüntetni, mert annak fenntartása a Mt. V. 24. §-ának (1) bekezdésébe ütközik, s így, mint jogszabályba ütköző munkaviszonyra vonatkozó megállapodás (munkaszerződés, kinevezés) semmis.

28. Ha a dolgozó a 27. pontban foglaltak szerint határidőre igazolta a munkáltatójának hozzájárulását, illetőleg a hozzájárulással már korábban rendelkezett, meg kell vizsgálni, hogy a dolgozó munkabérét az érvényes jogszabályoknak megfelelően állapították-e meg. A vizsgálat eredményétől függően, a vizsgálatot követő hónap 1. napjától csak a szabályszerűen megállapított munkabérek folyósíthatók.

29. Ha a költségvetési cím alá több önállóan gazdálkodó szerv tartozik, a jelen utasítás végrehajtása szempontjából ezeket a szerveket egymástól független költségvetési szervnek kell tekinteni. Ha a költségvetési szervben belül több költségvetési címről folyik a gazdálkodás, ezek a költségvetési szervek a jelen utasítás végrehajtása szempontjából abban az esetben tekinthetők önállóan gazdálkodó szerveknek, ha alkalmazási (kinevezési) jogkörük van. A gazdálkodó szervnek ezt a jogkörét nem érinti az, hogy egyes munkakörökben való alkalmazás (kinevezés) jogát a felügyeleti szerv magának tartotta fenn.

30. Ha a jelen utasítás egyes rendelkezései a honvédelmi és belügyi szervek sajátosságaival nem egyeztetetők össze, az illetékes miniszter a munkaügyi miniszterrel, a pénzügyminiszterrel és az Országos Terhivatal elnökével egyetértésben a kérdést eltérően is szabályozhatja.

31. A jelen utasítás 1959. évi augusztus hó 1. napjával lép hatályba; végrehajtásáról az illetékes miniszterek gondoskodnak. Az utasítás hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a 3200—33/1952. O. T. számú utasítás és a 3200—14/1953.

O. T. számú utasítás, továbbá a jelen utasításban foglaltakkal ellentétes egyéb utasítás.

Kardos Géza s. k.,
pénzügyminiszter helyettes

Kisházi Ödön s. k.,
munkaügyi miniszter

Kiss Árpád s. k.,
az Országos Tervhivatal elnöke

*

A munkaügyi miniszter, a pénzügyminiszter és az Országos Tervhivatal elnöke 122/1959. (18—19.) Mü. M. számú

együttes utasítása

a vállalatoknál egyes munkaügyi kérdések és az állományon kívüli beralap felhasználásának szabályozásáról

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 1029/1958. (VIII. 5.) számú határozatának 3. pontjában foglalt felhatalmazása alapján egyes munkaügyi kérdések és az állományon kívüli beralap felhasználásának szabályozására a Szakszervezetek Országos Tanácsával és a Központi Statisztikai Hivatal elnökével egyetértésben az alábbi utasítást adjuk ki:

1. a) Az utasítás hatálya kiterjed valamennyi állami vállalatra, vállalati gazdálkodás rendszerében működő intézményre, a társadalmi szervek vállalataira és a szövetkezetekre — a mezőgazdasági termelőszövetkezetek kivételével — (a továbbiakban vállalatok).

b) Nem vonatkozik az utasítás a vállalatok által rendezett önköltséges tanfolyamokra.

2. Az állományon kívüli beralap a vállalat összes beralapjának az a része, amely általában a vállalat feladatkörébe (profiljába) nem tartozó — kivételesen a vállalat feladatkörébe tartozó — olyan munkák bérezésére, illetőleg díjazására szolgál, amelyek elvégzésére az állományi létszámban állandó munkaerőt nem terveztek és amelyeket ezért általában állományba nem tartozó személyekkel végeztenek el.

3. A 2. pontban foglaltak szerint az állományon kívüli beralapból kell fizetni:

a) elsősorban: a vállalat feladatkörébe nem tartozó, rendszeresen nem ismétlődő olyan munkáért járó bért, illetőleg díjazást, amelyet munkaviszony vagy megbízás alapján a vállalat állományába nem tartozó személy végez, mert a munka mennyisége és jellege miatt, a gazdaságosság szempontjainak figyelembevételével azt nem lehet, vagy nem célszerű állományi dolgozóval elvégeztetni;

b) másodsorban: az olyan, a vállalat feladatkörébe tartozó rendszeresen ismétlődő munkáért járó bért, illetőleg díjazást, amelyeket mennyiségük és jellegük (pl. az ismétlődés gyakorisága, időtartama) vagy a vállalat feladatköre miatt nem célszerű és gazdaságos teljes munkaidővel foglalkoztatott állományba tartozó dolgozókkal elvégeztetni és ezért azokat többnyire állományon kívüli személyekkel végeztetik;

c) harmadsorban: az olyan rendszertelenül előforduló munkáért járó bért vagy díjazást, ame-

lyeket olyan saját állományba tartozó dolgozók végeznek munkaidőn túl, akiknek az adott munka elvégzése nem tartozik rendszeres munkakörükbe.

4. A 3/c pontban foglaltakat a 10. pontban felsorolt esetektől eltekintve, kivételesen csak abban az esetben szabad alkalmazni, ha a munkával járó anyagi felelősség vagy a munka ellátásához szükséges szakértelem megkívánja, hogy a munkát a vállalat állományába tartozó dolgozó végezze.

5. A vállalatok feladataikat elsősorban a munkakörre megállapított teljes munkaidővel foglalkoztatott állományi dolgozókkal tartoznak elvégeztetni. Azonban ha a feladat ellátásához szükséges időtartam, vagy a feladat jellege és a gazdaságosság nem teszi indokolttá összetett feladatú, állományi dolgozóval ellátható munkakör létesítését, vagy egyébként a munkakörre megállapított teljes munkaidővel való foglalkoztatást, a feladatot nem teljes munkaidővel foglalkoztatott állományi vagy állományon kívüli személlyel kell ellátni.

6. A terv és statisztikai szempontból történő állománybavételt a Központi Statisztikai Hivatal elnöke a mindenkori statisztikai utasításokban szabályozza az Országos Tervhivatal elnökével egyetértésben, az illetékes miniszterek meghallgatásával.

7. Általában az állományon kívüli beralapból kell fizetni:

a) azokat a dolgozókat, akiket a munkakörre megállapított teljes munkaidővel három napra, vagy annál rövidebb időre alkalmaztak;

b) azokat a dolgozókat, akiknek munkaideje folyamatosan vagy megszakításokkal napi négy óra, vagy annál kevesebb, kivéve azokat a területeket, ahol felsőbb szervek utasításai alapján szélesebb körben vannak dolgozókat munkába (pl. a kereskedelemben) napi négy órás munkaidővel. Ezeket a területeken a napi négy órás munkaidővel foglalkoztatott dolgozókat csak abban az esetben szabad az állományon kívüli beralapból díjazni, ha munkaidejük nem haladja meg a havi negyvennyolc órát és foglalkoztatásuk megszakításokkal történik;

c) a szakmai tanfolyamokra rendelt dolgozókat, ha az érvényes rendelkezések szerint nem szerepelnek a vállalat állományában;

d) a szakmai oktatást végzőket, ellenőröket és vizsgáztatókat függetlenül attól, hogy az oktatás milyen fokon történik (pl. művezetőképző, szakmunkásképző), kivéve azt az esetet, ha ezen a címen szerepelnek a vállalat állományában (pl. építőipari iparitanulók munkahelyi oktatói);

e) alkalmi megbízással ellátott szakértőket, szervezőket, fordítókat, lektorokat;

f) szerzői és egyéb írói tevékenységgel összefüggő, valamint képzőművészeti, iparművészeti és egyéb művészeti alkotó munkát megbízás alapján végzőket, zsűri tagokat.

8. A munka időtartamától függetlenül az állományon kívüli beralapból kell fizetni:

a) a sportfogadási és lottó szelvények rendezéséért és kiértékeléséért fizetett díjazást, valamint a takarékbetét-állomány emelkedésével kapcsolatban fizetett jutalmat;

b) a biztosítási munkával foglalkoztatott dolgozókat, ha nem szerepelnek az Állami Biztosító állományában;

c) a postánál alkalmazott hírlapárusokat és lapkihordókat, ha nem szerepelnek a Posta állományában;

d) a művelődésügy területén foglalkoztatott statisztákat, művészeti és egyéb munkát megbízás alapján végzőket, ha nem szerepelnek az őket foglalkoztató vállalat állományában;

e) a kereskedelemben, a házfelügyelők által megbízás alapján végzett szolgáltatások díjazását (villanyoltás, kulcsörzés, rácsfelrakás stb.)

9. Amennyiben a 7. és 8. b), c), d) pontban felsorolt dolgozók az állományban szerepelnek, bérüket az állományi beralapból kell folyósítani és az állományon kívüli beralapból csak az állományi dolgozókra vonatkozó (10., 11. és 12. pont) feltételek fennállása esetén részesülhetnek munkabérben, vagy egyéb díjazásban.

10. A vállalat állományába tartozó dolgozók részére az állományon kívüli beralapból általában csak az alábbi esetekben szabad bért fizetni:

a) a vállalaton belüli, szervezett szakmai oktatásért, annak ellenőrzéséért, valamint vizsgáztatásért megállapított díjakat tekintet nélkül arra, hogy az oktatás milyen fokon történik;

b) rendkívüli, alkalmi rakodásért járó munkabért;

c) szerzői, alkotói munkáért, fordításért, lektorálásért járó díjazást;

d) a biztonsági őrszolgálat ellátásáért járó díjazást;

e) a társadalmi tűzoltók gyakorlatának és szolgálatának idejére járó óradíjakat.

11. a) A 10. pontban felsorolt díjazást is csak akkor szabad az állományon kívüli beralapból fizetni, ha a feladatokat a munka természete miatt rendes munkaidőn kívül végzik és a munka elvégzése a dolgozónak nem munkaköréből folyó kötelessége.

b) Rakodási munkák tekintetében törekedni kell arra, hogy a vállalatok a rakodási munkákat általában az arra hivatott, állományba tartozó rakodó brigádokkal munkaidőn belül végeztessék. Amennyiben a munka mennyisége indokolja, több műszak szervezésével teremtsék meg ennek lehetőségét. A rendkívüli alkalmi rakodást is, elsősorban saját segéd munkásaikkal — a szükséges túlóra engedély biztosításával — igyekezzenek megoldani.

A saját állományba tartozó segéd munkásokkal végeztetett rendkívüli alkalmi rakodás munkabérét — a kifejezetten rakodói munkakörre alkalmazott munkásokhoz hasonlóan — minden esetben az állományi beralapból kell fizetni.

c) Ha a munkaidőn belül szervezett szakmai oktatás végzése munkaidőn kívüli felkészülést igényel, a munkaidő alatt végzett oktatás díjazását állományba tartozó dolgozó részére is ki lehet fizetni. Ellenkező esetben a munkaidő alatt végzett oktatásért díjazás nem fizethető.

12. A 10. pontban foglalt eseteken kívül állományba tartozó dolgozó részére — ha feladatkörébe nem tartozó munkát munkaidőn túl végez és a 4. pontban foglaltak szerint indokolt a munka állományi dolgozóval való elvégeztetése — a felügyeletet gyakorló minisztérium vagy illetékes irányító szerv (a tanácsok felügyelete alá tartozó vállalatok ese-

tében a megyei tanács vb. illetékes osztálya) engedélyezheti az állományon kívüli beralapból való bérfizetést. A minisztérium engedélyével egy negyedéven belül kifizethető összeg egy-egy dolgozó esetében, rendes munkaköréből származó negyedévi keresetének legfeljebb húsz százaléka lehet és összesen nem haladhatja meg az állományon kívüli beralap egy negyedév alatt kifizetett összegének huszonöt százalékát.

13. a) Az állományon kívüliek beralapjából fizetett bérek és egyéb díjazások összegének megállapításánál azt a munkaköri bért kell alapul venni, ami az állományi létszámba tartozó dolgozót — azonos munkakör ellátása esetén — az állományi beralap terhére megilletné.

A fentiek szerint megállapított bér vagy díjazás összege csak kivételesen lehet nagyobb, mint az alapulvett munkakörben az állományi létszámba tartozók átlagos bére (bérszintje).

Azokban az esetekben, amikor az állományon kívüli beralapból fizetett munkák bérét vagy díjazását érvényes jogszabály szabályozza (például: fordítói díjak), az abban foglaltakat kell alkalmazni.

b) A nem teljes munkaidővel foglalkoztatott dolgozók bérének (díjazásának) megállapításánál a foglalkoztatás időtartamát figyelembe kell venni. Ezeknek a dolgozóknak a teljes munkaidővel foglalkoztatott dolgozók részére megállapított bér időarányos részét kell folyósítani.

14. A vállalatoknál állományba nem tartozók részére az állományi beralapból munkabért vagy díjazást folyósítani nem szabad.

15. Az a körülmény, hogy a munkabért vagy díjazást az állományba tartozók vagy az állományon kívüliek beralapja terhére fizetik, nem hat ki annak elbírálására, hogy a jogviszony (pl. nyugellátás, társadalombiztosítás, családi pótlék jogosultság, adóztatás szempontjából) munkaviszony-e vagy más jogviszony.

16. A vállalatok kötelesek megfelelő bizonylatokkal igazolni az állományon kívüli beralap terhére elszámolt munkák teljesítését és amennyiben a munka jellege lehetővé teszi, a munka időtartamát szükség esetén a teljesített munka utókalkuláció útján is. A bizonylaton fel kell tüntetni a kifizetett bér megállapításánál alapulvett bértételt, a kifizetett munkabér összegét, a munkát elvégző és a bért felvevő személyek nevét és munkahelyét.

Ha jogszabály a munkakönyv megőrzésére kötelezett munkáltató előzetes engedélyéhez köti más vállalatnál a munkavégzést, csatolni kell a bizonylathoz az írásbeli engedélyt, illetőleg hivatkozni kell arra. Az engedélynek tartalmaznia kell, hogy az engedélyezett munkakörben eltöltendő munkaidő egybeesik-e vagy elkülönül az engedélyt kiadó munkáltatónál ellátott munkakör munkaidejétől.

Szakértői megbízással ellátott magánszemélyek esetében — kivéve a művészeti szakértőket — a bizonylaton fel kell tüntetni a szakértői tevékenység folytatására jogosító engedély számát.

Ha érvényes jogszabály magánszemélyek számára más tevékenységek folytatását is csak engedély alapján teszi lehetővé, az ilyen tevékenységet végzőkre vonatkozó bizonylaton is fel kell tüntetni az engedély számát.

17. Vállalat, költségvetési szerv, szövetkezet vagy magánkisiparos részére adott megbízás teljesítéséért fizetett díjazás sem egészben, sem részben nem számolható el a megbízó vállalat állományi vagy állományon kívüli béalapja terhére.

18. A második munkaviszonyból, mellékfoglalkozásból eredő munkabér összegéről írásban kell tájékoztatni a dolgozó munkakönyvének megőrzésére kötelezett munkáltatóját a munkaviszony létesítésekor. Amennyiben a bér összege változik, a változásról hasonló tájékoztatást kell adni.

19. A vállalatok tartoznak nyilvántartást vezetni azokról a dolgozókról, akiknek második munkaviszony, vagy mellékfoglalkozás vállalását engedélyezték, a nyilvántartásban fel kell tüntetni az e munkaviszonyból eredő jövedelmet is.

20. A vállalatok a munkaviszony létesítésekor tartoznak meggyőződni arról, hogy a dolgozó más vállalattal munkaviszonyban áll-e.

21. A progresszív adózás alá eső állományon kívüli béalapból fizetett megbízások körét, az adók levonásának rendjét a pénzügyminiszter szabályozza.

22. Az állományon kívüli béalapból történő kifizetések engedélyezéséért és az erre vonatkozó jogszabályok megtartásáért a vállalati igazgatók, valamint a főkönyvelők személyükben felelősek. Jogtalan kifizetés esetén az érvényes rendelkezések szerint az igazgatók, továbbá a főkönyvelők kártérítés fizetésére kötelezhetők. Súyoabb esetekben a vétkesek ellen fegyelmi, illetőleg büntető eljárást kell indítani.

23. A felügyeleti szervek rendszeres helyszíni ellenőrzéseik során különösképpen kötelesek ellenőrizni a magánszemélyek részére kiadott szakértői, szervezői, fordítói megbízások indokoltságát és az ilyen megbízások teljesítéséért fizetett díjazásnak a teljesítménnyel arányos voltát, az adók levonásának és az illetékes szervek értesítésének megtörténtét.

24. A vállalatok a Központi Statisztikai Hivatal által előírt rendszer szerint felügyeleti hatóságoknak és a Központi Statisztikai Hivatalnak kötelesek jelenteni (havonta, vagy negyedévenként egyszer) az állományon kívüliek béalapjából felhasznált összeget.

25. A vállalatok évente egyszer — a tárgyév III. negyedévének végéig — a felügyeleti hatósá-

guknak az általa előírt rendszerben kötelesek jelenteni az azonos tevékenységet folytató, nagyobb létszámú, továbbra is állományon kívüli béalapból fizetett dolgozók átlagos számát és a részükre kifizetett munkabérek, díjak összegét. (Pl. hírlap-árusok, illetőleg lottó- és totó-szelvény feldolgozók.)

26. A társadalmi ellenőrzés biztosítása céljából az utasítást kiadó miniszterek felkérlik a szakszervezeteket, hogy az üzemi tanácsokon, illetőleg szakszervezeti bizottságokon keresztül az állományon kívüli béalap felhasználását ellenőriztessék, illetőleg az üzemi tanácsok az állományon kívüli béalapból történő kifizetéseket tanácsulésen vizsgálják meg.

27. A jelen utasítás hatálybalépésétől kezdve felül kell vizsgálni a második munkaviszonyokat és mellékfoglalkozásokat, s fel kell szólítani az érdekelteket dolgozókat, hogy a munkakönyv őrzésére kötelezett munkáltatójuk írásbeli engedélyét — ha az hiányzik — harminc napon belül mutassák be. Ha az engedélyt határidőre nem tudják bemutatni, a határidő lejártával a munkaviszonyt azonnali hatállyal — felmondási idő nélkül — meg kell szüntetni, mert annak fenntartása a Mt. V. 24. §-ának (1) bekezdésébe ütközik s így mint jogszabályba ütköző munkaviszonyra vonatkozó megállapodás (munkaszerződés, kinevezés) semmis.

28. Ha a dolgozó a 27. pontban foglaltak szerint határidőre igazolta a munkáltatójának hozzájárulását, illetőleg a hozzájárulással már korábban rendelkezett, meg kell vizsgálni, hogy a dolgozó munkabérért az érvényes jogszabályoknak megfelelően állapították-e meg. A vizsgálat eredményétől függően, a vizsgálatot követő hónap 1. napjától csak a szabályszerűen megállapított munkabérek folyósíthatók.

29. Ez az utasítás 1959. évi augusztus hó 1. napjával lép hatályba; végrehajtásáról az illetékes miniszterek gondoskodnak. Az utasítás hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a 3200-33/1952. O. T. sz. utasítás és a 3200-14/1953. O. T. számú utasítás, továbbá a jelen utasításban foglaltakkal ellentétes egyéb utasítás.

Kardos Géza s. k.,
pénzügyminiszter-helyettes

Kisházi Ödön s. k.,
munkaügyi miniszter

Kiss Árpád s. k.,
az Országos Tervhivatal elnöke

Jogszabálymutató

1959. július 21-től augusztus 18-ig

A közzététel helye	A jogszabály száma és kelte	A jogszabály tárgya
Magyar Közlöny	1959. évi III. törvény	A Magyar Népköztársaság 1958. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló jelentés jóváhagyásáról.
	1959. évi IV. törvény	A Magyar Népköztársaság Polgári Törvénykönyvéről.
	20/1959. (VIII. 12.) P. M.	Az adócsalás büntetéről és a pénzügyi szabálysértésre vonatkozó rendelkezések módosításáról szóló 1959. évi 18. számú törvényerejű rendelet végrehajtásáról.
	8/1959. (VIII. 12.) P. M.—É. M.	Az állami tulajdonban álló kisebb házigatlanok elidegenítésének szabályozásáról szóló 27/1959. (V. 7.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról.

AKADÉMIAI KÖZLÖNY, a Magyar Tudományos Akadémia hivatalos lapja. Megjelenik rendszerint havonta kétszer. — A szerkesztésért felelős: a Magyar Tudományos Akadémia Elnökségi Titkárságának vezetője.

Kiadja: az Akadémiai Kiadó, Budapest, V., Alkotmány u. 21. — Felelős: Bernát György, az Akadémiai Kiadó igazgatója. — 600 példány

---

Akadémiai Nyomda, Budapest, V., Gerlóczy u. 2. — 49832/59 — Felelős vezető: Bernát György

Akadémiái Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. SZEPTEMBER 5.

TARTALOM

	Oldal
Személyi rész	85
Törvények, rendeletek, határozatok	
38/1959. (VIII. 15.) Korm. rende- let	A családi pótlékról .....
1028/1959. (VIII. 27.) Korm. hatá- rozat	85
	Felsőfokú Munkavédelmi Tanfolyam létesítéséről .....
	89
Közlemény	90

Személyi rész

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa

Dr. Freund Mihály Kossuth-díjas akadémikusnak, a Magyar Ásványolaj és Földgázkísérleti Intézet igazgatójának 70. születésnapja alkalmából, a kőolajipari és petrokémiai kutatás hazai megteremtésével szerzett érdemei elismeréséül a

MUNKA ÉRDEMREND

kitüntetését adományozta.

Jogszabályok

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
38/1959. (VIII. 15.) számú

rendelete

a családi pótlékról

(Nem teljes szöveg)

**I. A MUNKAVISZONYBAN ÁLLÓ
DOLGOZÓK CSALÁDI PÓTLÉKA**

A családi pótlékra jogosultság

1. §.

(1) A jelen rendeletben meghatározott feltételek mellett családi pótlékra jogosult az a munkaviszonyban álló dolgozó, aki betegség esetére biztosított és háztartásában legalább két gyermeket, mostohagyermeket, örökbefogadott gyermeket, nevelt gyermeket, unokát, vagy testvért (a továbbiakban röviden: gyermeket) tart el.

(2) Családi pótlékra jogosult a dolgozó egy gyermek után is, ha

a) a gyermek testi vagy szellemi fogyatkozása miatt teljesen munkaképtelen és gondozásra szorul és

b) a gyermeknek ez a fogyatkozása — orvosi igazolás szerint — a 7. § (1)—(3) bekezdésében meghatározott jogosultsági időtartam lejárta előtt keletkezett.

(3) Az egyedülálló dolgozó nő egy gyermek után abban az esetben is jogosult családi pótlékra, ha a gyermek a (2) bekezdésben megjelölt fogyatkozásban nem szenved.

(4) A jelen rendelet alkalmazása szempontjából egyedülálló dolgozó nő az,

a) aki nem él házasságban,

b) akinek férje sorkatonai szolgálatot teljesít,

c) akinek férje testi vagy szellemi fogyatkozása vagy betegsége miatt legalább hat hónapon át keresőfoglalkozást folytatni nem tud, jövedelme nincsen és családi pótlékra nem jogosult,

d) akinek férje előzetes letartóztatásban, biztonsági vagy közbiztonsági őrizetben van, vagy szabadságvesztés büntetését tölti.

2. §.

(1) A betegség esetére biztosított mezőgazdasági dolgozók közül családi pótlékra jogosultak

a) az állami mezőgazdasági üzemeknek az általános rendelkezések szerint biztosított dolgozói (71/1955. XII. 31. (M. T. számú rendelet 38. §.);

b) az állami mezőgazdasági üzemeknek — ide nem értve az állami erdőgazdaságokat — a mezőgazdasági biztosítottakra (71/1955. XII. 31. (M. T. számú rendelet 39. §-a) érvényes rendelkezések szerint biztosított dolgozói, ha legalább hat havi meghatározott időre vagy legalább hat hónapig

tartó meghatározott munka végzésére írásbeli munkaszerződést kötöttek;

c) az állami erdőgazdaságoknak a mezőgazdasági biztosítottakra érvényes rendelkezések szerint biztosított dolgozói.

(2) A mezőgazdasági termelőszövetkezetekkel (halászati szövetkezetekkel) munkaviszonyban álló dolgozó az állami mezőgazdasági üzemek dolgozóira vonatkozó rendelkezések szerint jogosult családi pótlékra.

(3) A munkaügyi miniszter a földművelésügyi miniszterrel és a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben egyes mezőgazdasági feladatok ellátására alakult egyesüléseknek munkaviszonyban álló mezőgazdasági dolgozóira a családi pótlékra jogosultságot — a jelen § rendelkezéseinek figyelembevételével — kiterjesztheti.

3. §.

Családi pótlékra jogosult gyermeke után az egyetem (főiskola, akadémia, tanítóképző-, óvónőképző intézet) nappali tagozatának hallgatója is, ha a 19/1959. (IV. 12.) Korm. számú rendelet alapján társadalmi ösztöndíjban részesül.

4. §.

A dolgozó családi pótlékra abban az esetben is jogosult, ha a gyermekét nevelőotthonban, egészségügyi csecsemő- vagy gyermekotthonban, vagy magánzemélynél helyezte el és az eltartás költségeihez legalább az erre a gyermekre eső családi pótlékkal egyenlő összeggel járul hozzá.

5. §.

Az a dolgozó, aki egyidejűleg több betegségi biztosítással járó munkaviszonyban áll, családi pótlékra annak a munkaviszonyának az alapján jogosult, amely után a legtöbb munkabért kapja.

6. §.

(1) Nem jogosult családi pótlékra munkaviszonya alapján az a dolgozó,

a) akinek Munkaideje a Munka Törvénykönyvében vagy más jogszabályban az illető iparágra vagy munkakörre megállapított heti munkaidőnek legalább a felét nem éri el.

b) aki munkaviszonya mellett egyéb keresőfoglalkozást is folytat, és az ebből származó keresete vagy jövedelme a munkaviszonyából származó munkabérét eléri vagy meghaladja.

(2) Az a munkaviszonyban álló dolgozó, akinek munkaideje a Munka Törvénykönyvében vagy más jogszabályban az illető iparágra vagy munkakörre megállapított heti munkaidőt eléri, az egyéb keresőfoglalkozásából származó keresetének vagy jövedelmének összegére tekintet nélkül jogosult családi pótlékra.

7. §.

(1) A dolgozónak családi pótlék a tizenhatodik életévét még be nem töltött gyermeke után jár.

(2) Ha a gyermek iskolai tanulmányokat folytat, a családi pótlék a közép- vagy középfokú iskolai tanulmányok befejezéséig, legfeljebb azonban a gyermek tizenkilencedik életévének betöltéséig jár. A továbbtanulás címén folyósított családi pótlék a dolgozót a tanulmányi szünet alatt is megilleti.

(3) A tizenhatodik életévét betöltött első- és másodéves ipari (műszaki), mezőgazdasági (erdőgazdasági) és kereskedelmi tanuló után a családi pótlék legfeljebb a gyermek tizennyolcadik életévének betöltéséig jár.

(4) Ha a gyermek az (1)—(3) bekezdésben meghatározott jogosultsági idő lejártá előtt testi vagy szellemi fogyatkozása miatt munkaképességét — orvosi igazolás szerint — legalább hatvanhét százalékban tartósan elvesztette, ennek az állapotnak a tartamára a családi pótlék a gyermek életkorára tekintet nélkül jár.

8. §.

(1) Nem jár családi pótlék a gyermek után, ha

a) teljes ellátásáról az állam ingyenesen gondoskodik,

b) ipari tanulóotthonban helyezték el,

c) árvaellátásban részesül.

(2) Az (1) bekezdés c) pontjának rendelkezését nem lehet alkalmazni, ha a családi pótlékra egyedülálló dolgozó nő (1. § (4) bekezdés) jogosult.

9. §.

(1) A dolgozónak — az egyéb feltételek fennállása esetén — arra a naptári hónapra jár családi pótlék, amelyben munkaviszonya alapján legalább tizennyolc napon át munkát végzett és munkaszerződése szerinti munkaideje a havi kilencvenhat órát eléri, vagy meghaladja.

(2) A munkaügyi miniszter rendelettel állapítja meg, hogy milyen esetben számítanak be a munkában nem töltött napok — a munkaviszony megszűnése után is — az (1) bekezdésben előírt tizennyolc napba.

(3) Ha a munkavégzés sajátos körülményei indokolják, a munkaügyi miniszter egyes foglalkozási csoportok dolgozóinak családi pótlékra jogosultságát az (1) bekezdésben meghatározott feltételektől eltérő feltételekhez kötheti.

10. §.

(1) A családi pótlék a katonai szolgálat idejére is jár, ha a dolgozó a bevonulás hónapjában vagy az ezt megelőző hónapban családi pótlékra igénytadó munkaviszonyban állott.

(2) Családi pótlék jár a dolgozónak arra az időre, amíg külföldön ösztöndíjjal tanulmányokat folytat, úgyszintén, amíg állami vagy társadalmi szerv által rendezett egésznapos iskolán (tanfolyamon, edzőtáborban) vesz részt, feltéve, hogy a tanulmányokat közvetlenül megelőzően családi pótlékra igénytadó munkaviszonyban állott.

11. §.

A meghalt dolgozó jogán az elhalálozást követően további hat hónapra is jár a családi pótlék annak, aki a gyermek eltartásáról gondoskodik, feltéve, hogy a dolgozó az elhalálozás hónapjában vagy az ezt megelőző hónapban családi pótlékra igénytadó munkaviszonyban állott.

12. §.

(1) Ugyanazon gyermek után ugyanarra az időre családi pótléket csak egy dolgozó kaphat. A családi pótlék csak egyféle jogcímen jár. Ha a dolgozó nyugellátásban is részesül és ezen a címen családi

pótlékra jogosult, a családi pótlék a nyugellátás alapján illeti meg.

(2) Ha a szülők együttélnek és a családi pótlékra jogosultság feltételei mindkét szülőnél fennállanak, a családi pótléket az apa jogán kell megállapítani. Ha az apa családjáról, gyermekeiről tartósan nem gondoskodik, a családi pótlék az anya jogán jár.

(3) Ha az együttélő szülők közül az apa családi pótlékra nem jogosult, a családi pótléket az anya jogán az 1. § (4) bekezdésében meghatározott esetekben felül meg lehet állapítani akkor is, ha az apa

a) havi 500 forintot meg nem haladó nyugellátásban (járadékban, kivételes ellátásban) részesül és egyéb keresete vagy jövedelme nincsen,

b) egyetem (főiskola, akadémia, tanítóképző intézet) nappali tagozatának hallgatója és havi 500 forintot meg nem haladó ösztöndíján kívül egyéb keresete vagy jövedelme nincsen,

c) családjáról, gyermekeiről tartósan nem gondoskodik.

(4) Az anya jogán családi pótléket azon a címen megállapítani, hogy az apa családjáról, gyermekeiről tartósan nem gondoskodik, csak abban az esetben lehet, ha ezt a tényt a gyámhatóság igazolja.

(5) Ha a szülők nem élnek együtt, mind az apa, mind az anya — az egyéb feltételek fennállása esetében — csak a nála levő gyermek után jogosult családi pótlékra. Az erre vonatkozó részletes szabályokat, valamint azt, hogy mely esetben lehet a családi pótlékra jogosult szülő jogán a másik családi pótlékra nem jogosult szülő részére a közös gyermek (gyermek) után családi pótléket megállapítani és folyósítani, a munkaügyi miniszter a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben rendelettel szabályozza.

13. §

(1) A családi pótlékra jogosultság abban a hónapban nyílik meg, amelyben a dolgozó az előírt összes feltételeket megszerezte. Ha a gyermek a munkaviszony tartama alatt született, vagy tartása a munkaviszony során kezdődött, a családi pótlék a gyermek születésének, illetőleg a tartás kezdetének hónapját követő hó első napjától jár.

(2) A családi pótlék — az egyéb feltételek fennállása esetén is — csak annak a hónapnak a végéig jár, amelyben a gyermekre vonatkozó bármelyik jogosultsági feltétel megszűnik.

A családi pótlék összege

14. §.

(1) Az egy naptári hónapra járó családi pótlék összege a következő:

2 gyermek után összesen	75 Ft
3 gyermek után összesen	360 Ft
4 gyermek után összesen	480 Ft
5 gyermek után összesen	600 Ft
6 gyermek után összesen	720 Ft

minden további gyermek után gyermekenként további 120 forint.

(2) Az 1. §. (2) bekezdésében megjelölt fogyatkozásban szenvedő egy gyermek után havi 90 forint, két ilyen gyermek után havi 240 forint családi

pótlék jár. Ha a dolgozónak két gyermeke közül csak az egyik szenved az 1. §. (2) bekezdésében megjelölt fogyatkozásban, e két gyermek után havi 130 forint családi pótlék jár. Három vagy ennél több gyermek után a dolgozót ebben az esetben is az (1) bekezdésben megjelölt összegű családi pótlék illeti meg.

(3) Az 1. §. (4) bekezdésében meghatározott egyedülálló dolgozó nőnek egy gyermeke után havi 90 forint, két gyermeke után havi 240 forint, ennél több gyermeke után pedig az (1) bekezdésben megjelölt összegű családi pótlék jár.

(4) Ha a családi pótléket az anya jogán a 12. §. (2) bekezdése vagy (3) bekezdésének a)–c) pontja alapján állapítják meg, az anyának az (1), illetőleg a (2) bekezdésben megjelölt összegű családi pótlék jár.

Eljárási rendelkezések

15. §.

(1) A dolgozók családi pótlékának megállapításával és folyósításával kapcsolatos ügyviteli tennivalókat a Szakszervezeti Társadalombiztosítási Központ, illetőleg az ezzel megbízott szakszervezeti központok (a továbbiakban: SZTK), valamint a Szakszervezetek Országos Tanácsa által meghatározott esetekben a munkáltatók végzik.

(2) Az (1) bekezdés alapján kijelölt munkáltató a családi pótlékkal kapcsolatos ügyviteli tennivalókat saját költségén (saját költségvetése terhére) saját alkalmazottaival rendes ügyviteli keretében köteles ellátni. A munkáltatónak az általa jogszerűen kifizetett családi pótléket az SZTK megtéríti. A munkáltatót a családi pótlék igények szabályszerű teljesítéséért anyagi felelősség terheli az SZTK-val szemben.

16. §.

(1) Az államigazgatási szervek, valamint a Magyar Államvasutak és a Győr—Sopron—Ebenfurti Vasút dolgozói családi pótlékának megállapítására, folyósítására és megszüntetésére illetékes szerveket a munkaügyi miniszter jelöli ki.

(2) Ha az (1) bekezdésben felsorolt szervek (intézmények) — a munkaügyi miniszter kijelölése alapján — a dolgozóknak járó családi pótléket saját költségvetésük terhére maguk állapítják meg és folyósítják, ezekre a dolgozókra a jelen rendeletnek az SZTK-hoz történő bejelentésre és az SZTK ellenőrzési jogára vonatkozó rendelkezései — a 21. §. rendelkezésének kivételével — nem alkalmazhatók.

17. §.

(1) A családi pótlék megállapításával és folyósításával kapcsolatos eljárási szabályokat, ideértve a családi pótlék megállapításával kapcsolatban tett intézkedés (fizetési meghagyás) ellen alkalmazható jogorvoslatokat is

a) az államigazgatás szerveinek dolgozóira vonatkozóan a munkaügyi miniszter a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben utasítással,

b) a Magyar Államvasutak, valamint a Győr—Sopron—Ebenfurti Vasút dolgozóira vonatkozóan a közlekedés- és postaügyi miniszter a munkaügyi miniszterrel és a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben utasítással,

c) a többi dolgozóra vonatkozóan pedig a Szakszervezetek Országos Tanácsa a munkaügyi miniszterrel egyetértésben szabályzatban állapítja meg.

(2) A családi pótlék megállapításával és folyósításával kapcsolatos kérdésekben — ha csak a jelen rendelet eltérően nem rendelkezik — bírói jogorvoslatnak nincs helye.

18. §.

(1) A dolgozónak a családi pótlékre vonatkozó igényét, valamint az igényjogosultságát érintő minden változást a munkáltatónál kell az igény megnyílásától, illetőleg a változástól számított nyolc nap alatt bejelentenie.

(2) Ha a dolgozó a családi pótlék iránti igényét a megszabott határidőn túl jelenti be, a családi pótlékot legfeljebb három hónapra visszamenőleg kaphatja meg. Ebbe a három hónapba a bejelentés hónapja is beszámít.

(3) Ha a családi pótlék megállapításával és folyósításával kapcsolatos ügyviteli tennivalókat nem a munkáltató végzi, a dolgozó által bejelentett családi pótlék igényt, valamint az igényjogosultságot érintő minden változást a munkáltató a megszabott határidő alatt az SZTK területileg illetékes helyi szervének köteles bejelenteni.

19. §.

(1) A családi pótlékot havonta utólag kell az igényjogosultnak vagy házastársának kifizetni.

(2) A családi pótlékot másra engedményezni, vagy elzálogosítani nem lehet és csak gyermektartás céljára lehet végrehajtás alá vonni.

(3) A már kiutalt családi pótlékre vonatkozó igény megszűnik, ha a kiutalt összeget a kiutalástól számított egy év alatt bármely okból nem vették fel.

(4) Ha számlási hiba miatt vagy egyéb okból a jogosult részére a törvényesnél kisebb összegű családi pótlékot fizettek ki, a kifizető szerv a hiba felfedésétől, vagy a jogosult erre irányuló kérelmének beérkezésétől visszafelé számított legfeljebb egy év tartamára járó különbözetet a jogosult részére kifizetni köteles.

20. §.

(1) Aki a családi pótlékot jogtalanul veszi fel, köteles azt visszafizetni.

(2) A jogtalanul felvett családi pótlékot elsősorban a dolgozó részére járó családi pótlékból, vagy ha a kár ily módon nem térül meg és a dolgozó munkaviszonyban áll, a munkabéréből kell levonni.

(3) Ha a kár összege a (2) bekezdésben meghatározott módon nem térül meg, a megtérítendő összeget adók módjára kell behajtani.

(4) A dolgozót a visszafizetésre a jogtalan felvételtől számított harminc napon belül írásban kell kötelezni.

(5) Ha a kifizető szerv az értesítést a (4) bekezdésben előírt harminc napon belül elmulasztja, a dolgozó az okozott kár megtérítésére csak abban az esetben kötelezhető, ha a kifizetés helytelenségéről tudomása volt (rosszhiszeműség) vagy a téves kifizetést maga idézte elő (helytelen adatok bemondata stb.), végül, ha ugyanazon gyermek után kétszeresen (többszörösen) folyósították a családi pótlékot. Ezekben az esetekben a dolgozót a visszafizetésre az erre kijelölt szerv határozattal kötelezi.

A határozat ellen a dolgozó harminc napon belül keresettel fordulhat a határozatot kibocsátó szerv székhelye szerint illetékes járásbírószághoz.

(6) Ha a családi pótlék jogtalan felvétele a munkáltató mulasztásának következménye, a munkáltató a szabálytalanul kifizetett családi pótlékot teljes egészében megtéríteni köteles. A megtérítendő összegről az SZTK fizetési meghagyást bocsát ki. A fizetési meghagyás ellen a munkáltató harminc napon belül keresettel fordulhat a fizetési meghagyást kibocsátó szerv székhelye szerint illetékes járásbírószághoz.

(7) Az a munkáltató, aki a (2) bekezdés rendelkezése alapján a jogtalanul felvett családi pótléknak a dolgozó munkabéréből történő levonására vonatkozó kötelezettségét elmulasztja, a mulasztás folytán le nem vont összeget megfizetni köteles.

21. §.

(1) A családi pótlékot megállapító szervek és munkáltatók az általuk folyósított családi pótlékról nyilvántartás céljából ellenőrzőlapokat kötelesek az SZTK részére küldeni. Az SZTK az ellenőrzőlapok szabályszerű kiállítását és megküldését ellenőrizni jogosult.

(2) A munkaügyi miniszter a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben állapítja meg, hogy az (1) bekezdésben említett szervek és munkáltatók az ellenőrzőlapokat mely esetekben kötelesek kiállítani és az SZTK-nak megküldeni. Az (1) bekezdésben említett nyilvántartás céljából a munkáltatókat dolgozóik általános bejelentésére is kötelezhetik.

22. §.

Az SZTK jogosult a 15. §. (2) bekezdésében meghatározott munkáltatónak a családi pótlék megállapításával és folyósításával kapcsolatos ügyvitelét ellenőrizni és a vonatkozó számadásokat felülvizsgálni. A vizsgálathoz szükséges adatokat a munkáltató a kiküldött rendelkezésére köteles bocsátani, illetőleg engedélyt kell adnia arra, hogy a kiküldöttek a dolgozók munkaviszonyára és munkabérére vonatkozó iratokba, feljegyzésekbe és nyilvántartásokba betekinthessenek.

Vegyes rendelkezések

23. §.

A dolgozónak a családi pótlék iránti beadványa — ideértve a jogorvoslati beadványt vagy az ezt pótló jegyzőkönyvet is — illetékmentes. Illetékmentes továbbá minden olyan okirat (igazolás), amely a családi pótlékre való jogosultság megszerzésére vagy igazolására szolgál, mindaddig, amíg azt más célra nem használják. Illetékmentes végül a családi pótlék felvételéről kiállított nyugta is.

24. §.

Ennek a rendeletnek a rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni a fegyveres testületek hivatásos és továbbszolgáló állományába tartozó tagjainak és nyugállományú tagjainak járó családi pótlék tekintetében.

25. §.

(1) Ennek a rendeletnek a rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni a Kisipari Szövetkezeti Kölcsönös Biztosító Intézet által a biztosított szö-

vetkezeti tagok és szövetkezeti nyugdíjasok részére folyósított családi pótlék (gyermeknevelési pótlék) tekintetében.

(2) A jelen rendeletnek mindazok a rendelkezései, amelyek a családi pótléket igénylő részére egyes vitás kérdésekben a bírói jogorvoslatot lehetővé teszik, a Kisipari Szövetkezeti Kölcsönös Biztosító Intézet megfélelő szervei által hozott határozatok (fizetési meghagyások) megtámadására is irányadók. A Kisipari Szövetkezeti Kölcsönös Biztosító Intézet és a szövetkezetek között a jelen rendelettel kapcsolatos vitás kérdések eldöntésére a 91/1952. (X. 2.) M. T. számú rendelet 13. §-ának rendelkezéseit kell alkalmazni.

26. §.

Ennek a rendeletnek a rendelkezéseit kell alkalmazni azokra az újságírókra is, akiknek betegségi ellátásáról az Újságírók Szanatórium Egyesülete gondoskodik.

27. §.

A jelen rendelet rendelkezéseinek az állandóan külföldön szolgálatot teljesítő dolgozókra való alkalmazását a munkaügyi miniszter szabályozza.

Jogkövetkezmények

28. §.

(1) Ha a cselekmény nem büntett, szabálysértést követ el és ezer forintig terjedhető pénzbírsággal sújtható az a dolgozó, aki a családi pótlék elnyerése céljából

a) a valóságnak meg nem felelő jelentést tesz,
b) a valóságnak meg nem felelő igazolást terjeszt elő,

c) a megszabott határidőben nem jelenti be azt a körülményt, amelynek alapján valamely gyermeke után a családi pótlékre jogosultsága megszűnik.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatti eljárás az SZTK megyei alközpontja (kirendeltsége), illetőleg a társadalombiztosítást ellátó szakszervezeti központ székhelye szerint illetékes városi (fővárosi-kerületi, városi kerületi, járási) tanács végrehajtó bizottsága igazgatási osztályának hatáskörébe tartozik.

29. §.

(1) Rendbíróságot köteles fizetni a családi pótlék ügyvitelét végző az a munkáltató, aki a családi pótlékkal kapcsolatban előírt

a) nyilvántartásokat vagy számadásokat nem vezet, vagy nem szabályszerűen vezet, vagy azokat az előírt határidőig nem őrzi meg ;

b) fizetési és elszámolási kötelezettségét nem teljesíti vagy nem szabályszerűen teljesíti, vagy a meghatározott határidőn túl teljesíti ;

c) adatszolgáltatási kötelezettségének a megszabott időben és módon nem tesz eleget, vagy azt hiányosan teljesíti ;

d) jelentéseket vagy igazolásokat nem a megszabott határidőben, vagy nem a megszabott módon teljesíti, vagy a jelentésekben, igazolásokban valótlan adatokat közöl.

(2) Ha a családi pótléket a dolgozó részére az SZTK megyei alközpontja (kirendeltsége) folyósítja, rendbíróságot köteles fizetni az a munkáltató,

aki a családi pótlékkal kapcsolatos jelentéseket vagy igazolásokat nem a megszabott határidőben, vagy nem a megszabott módon teljesíti, vagy a jelentésekben, igazolásokban valótlan adatokat közöl.

(3) Rendbíróságot köteles fizetni az a munkáltató, aki az SZTK, a felügyeleti szervek, úgyszintén a Munkaügyi Minisztérium kiküldötteinek a szükséges felvilágosítást nem adja meg, jogos ok nélkül nem enged betekintést a dolgozók munkaviszonyára és azok munkabérére vonatkozó iratokba, feljegyzésekbe és nyilvántartásokba, továbbá az, aki a helyszíni eljárást vagy vizsgálatot bármi módon megakadályozza.

(4) A rendbíróság ezer forintig terjedhet és azt az SZTK megyei alközpontja (kirendeltsége), illetőleg a társadalombiztosítást ellátó szakszervezeti központ fizetési meghagyással rója ki. A fizetési meghagyás ellen a munkáltató harminc napon belül keresettel fordulhat a meghagyást kibocsátó szerv székhelye szerint illetékes járásbírósághoz.

Átmeneti rendelkezés

30. §.

Az a közszolgálati dolgozó, aki az 1953. évi március hó 1. napját megelőző idő óta keresésképtelen szülője után méltányossági alapon családi pótlékban részesült, a családi pótléket az engedélyezés alapjául szolgáló valamely feltétel megszűnéséig megkapja.

III. HATÁLYBALÉPÉS

38. §.

(1) Jelen rendelet az 1959. évi szeptember hó 1. napjával lép hatályba ; ezzel egyidejűleg a 6/1953. (II. 8.) M. T. számú rendelet, az ezt módosító és kiegészítő 52/1953./XI. 6./ M. T. számú, a 42/1958. (VII. 8.) Korm. számú és a 15/1959./III. 27./ Korm. számú rendelet, valamint az 1053/1953. (IX. 19.) számú minisztertanácsi határozat 10. a) pontjának a családi pótlékról szóló rendelkezése hatályát veszti.

(2) Felhatalmazást kap a munkaügyi miniszter, hogy a jelen rendelet alkalmazása és végrehajtása során felmerülő kérdéseket, a jelen rendeletben megjelölt irányelvek figyelembevételével, a Szakszervezetek Országos Tanácsával, a termelőszövetkezeti tagok vonatkozásában a földművelésügyi miniszterrel és a Termelőszövetkezeti Tanáccsal egyetértésben rendelettel szabályozza. Költségkihatással járó kérdések szabályozása esetén a rendelet kibocsátásához a pénzügyminiszter egyetértése is szükséges.

Apró Antal s. k.,

a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt
Kormány első elnökhelyettese

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány és a Szakszervezetek Országos Tanácsának 1028/1959. (VIII. 27.) számú

együttes határozata

Felsőfokú. Munkavédelmi Tanfolyam létesítéséről

A munkavédelmi és egyéb műszaki káderek felsőfokú munkavédelmi képzésének biztosítása

érdekében a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány a Szakszervezetek Országos Tanácsával (továbbiakban: SZOT) együttesen a következőket határozza:

1. 1959. szeptember 1-i hatállyal tanintézetet kell létrehozni a felsőfokú munkavédelmi oktatás céljából. A tanintézet neve: SZOT Felsőfokú Munkavédelmi Tanfolyam. Székhelye: Budapest. A tanintézet a SZOT irányításával fejti ki tevékenységét.

2. A Felsőfokú Munkavédelmi Tanfolyam levelező jelleggel működik, tanulmányi ideje két év.

3. A Felsőfokú Munkavédelmi Tanfolyam szervezeti és működési szabályzatát, tantervét, tanulmányi rendjét, felvételi szabályait a SZOT határozza meg a művelődésügyi miniszterrel együttesen.

4. A Felsőfokú Munkavédelmi Tanfolyam hallgatói az előírt tanulmányok elvégzése után a SZOT titkársága, a művelődésügyi miniszter, a munkaügyi miniszter és az egészségügyi miniszter által küldött vizsgabizottság előtt záróvizsgát tesznek. Az eredményes záróvizsga alapján a hallgatók elnyerik a Felsőfokú Munkavédelmi Tanfolyam képesítő oklevelét.

5. A Felsőfokú Munkavédelmi Tanfolyam képesítő oklevelével rendelkező képesített technikusok a „munkavédelmi szaktechnikus” cím használatára jogosultak. Egyben a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány felhívja a művelődésügyi minisztert, hogy a tervezett mérnök-továbbképző megindulásakor a Felsőfokú Munkavédelmi Tanfolyamot kapcsolja be a mérnök továbbképzés rendszerébe, ugyanakkor biztosítsa annak lehetőségét, hogy a Felsőfokú Munkavédelmi Tanfolyamon addig képesítést szerzett mérnökök a „munkavédelmi szakmérnök” címet elnyerjék.

6. A Felsőfokú Munkavédelmi Tanfolyam rendszeres hallgatóit megilletik a főiskolai levelező oktatásban résztvevők számára biztosított kedvezmények.

7. A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány által a későbbiekben meghatározható időponttól kezdve a munkavédelem területén irányító munkakört csak az tölthet be, aki a Felsőfokú Munkavédelmi Tanfolyam képesítő oklevelét megszerezte. A jelen határozat hatálya alá eső munkakörök jegyzékét a SZOT javaslatára a Kormány állapítja meg.

8. A jelen határozat kihirdetése napján lép hatályba.

Dr. Münnich Ferenc s. k., Somogyi Miklós s. k.,
a Magyar Forradalmi Munkás- a Szakszervezetek Országos
Paraszt Kormány elnöke Tanácsának elnöke

Közlemény

A Közlekedési- és Postaügyi Minisztérium VI. Autóközlekedési főosztályának

TÁJÉKOZTATÓJA

az állami gépjárművek üzemeltetésével kapcsolatos egyes kérdésekről

Az állami gépjárművek üzemeltetésének szabályozásáról szóló 8/1957. (I. 29.) Korm. számú rendeletet az 56/1958. (X. 19.) Korm. számú rendelet

módosította és kiegészítette. Ez utóbbi kormányrendelettel, valamint általában az állami gépjárművek üzemeltetésével kapcsolatban a 8/1957. (I. 29.) Korm. számú rendelet megjelenése óta több kérdés merült fel. Az egységes és helyes eljárás biztosítását célozza jelen tájékoztató.

Gépjárművek beszerzése:

A minisztériumoknak, az országos hatáskörű szervezeteknek, valamint a szövetkezeteknek és társadalmi szervezeteknek országos központjainak (a továbbiakban: központi szerv) saját és a felügyeletük alá tartozó szervezetek éves gépjármű beszerzési igényét a tárgyév megelőző év június 15. napjáig kell a Közlekedési- és Postaügyi Minisztériumhoz bejelenteni. Az igényeket indokolni kell. A bejelentésben fel kell tüntetni, hogy gépjármű nemenként (tehergépkocsiknál a hasznos teherbírást, személygépkocsiknál a hengerűrtartalmat, egyéb gépjárműveknél a megfelelő típust figyelembe véve), hány darab az állomány, hány darabot terveznek a tárgyévben selejtezni és menynyi lesz a tárgyévben a gépjármű állomány az új beszerzéssel együtt. A központi szerv csak annyi gépjárművet igényelhet, ahány gépjármű beszerzésére fedezete van.

Természetesen ez az igénylési mód a szállítási szerződéseket nem teszi feleslegessé. Az egyes szervezeteknek az 50/1955./VIII. 19./M. T. számú rendelet szerint a szállító vállalattal szállítási szerződést kell kötniök.

Gépjárművek átrendelése:

A központi szerv vezetője a felügyelete alá tartozó szervtől felügyelete alá tartozó szervhez meghatározott időre, vagy véglegesen közvetlenül rendelhet át gépjárművet. Az ilyen esetben nincs szükség az Autó- és Alkatrészkereskedelmi Vállalat közbenjöttére. A gépjárműátíráshoz csak az esetben kötelező a vállalat közbenjötte, ha az átadó és az átvevő állami szerv különböző központi szerv alá tartozik.

Eltérő a szabályozás a költségvetési szervezetek esetében. Költségvetési szervhez nem költségvetési szervtől rendkívül indokolt esetben csak a miniszter személyes hatáskörében rendelhet át gépjárművet meghatározott feladat elvégzésére és legfeljebb 3—4 napi időtartamra.

Személygépkocsi magáncélra történő igénybevétele:

Szolgálati személygépkocsinak az 56/1958. (X. 19.) Korm. számú rendelet 8. §-a alapján magáncélra történő igénybevétele esetén az e célra rendszeresített 2 példányos haránt piros sávú 205/b. típusú menetlevelet kell használni. A gépkocsi vezetője a menetlevél mindkét példányát köteles magánál tartani, azokat indigó átírással vezetni és ellenőrzés alkalmával az ellenőrző közegnek felmutatni. Az út befejezése után a gépkocsi használójával a teljesítményt igazoltatni kell és az igazolt menetleveleket a gépkocsielőadónak át kell adni. A gépkocsielőadó a menetlevél eredeti példányát 48 órán belül köteles megküldeni a központi gépkocsielőadónak, a másodpéldányt pedig a teljesítmény elszámolására használja fel. A szervnél

maradó másodpéldányt az igénybevett gépkocsi „A” típusú menetlevelei között a megfelelő időpontnál kell megőrizni. Az ilyen engedélyekről, valamint az engedélyek alapján megtett kilométerekről a központi gépkocsielőadó nyilvántartást köteles készíteni. A magáncélra történő igénybevételnél mutatózó kilométer teljesítmény alapján sem szabad azonban a szolgálati gépkocsikra megállapított havi 3000, illetőleg évi 36 000 km keretet túllépni. A szolgálati személygépkocsinak magáncélra történő igénybevételeért térítést fizetni nem kell.

Motorkerékpár magáncélra történő igénybevétele:

Szolgálati motorkerékpárt magáncélra engedélyezni, illetve igénybe venni nem szabad.

Tehergépjármű magáncélra történő igénybevétele:

Az üzemi tehergépjárművet (csak tehergépkocsit, pótkocsis vontatót és dömpert) az 56/1958. (X. 19.) Kormsz. rendelet 9. §-a alapján magáncélra kizárólag kislakásépítés céljára, valamint átköltözködési ingóságok szállítására szabad a dolgozók rendelkezésére bocsátani. A gépjármű ilyen használata csak körzetháron belül történhet és csak abban az esetben, ha ez az üzembentartó állami szerv szállítási, fuvarozási feladatainak elvégzését nem hátráltatja, vagyis a szerv termelési érdekeit nem sérti. Ilyen esetekben „C” típusú menetlevél használata kötelező és a térítési díj elszámolása a 2/1957. (IV. 28.) K. P. M. sz. rendelet 16. §-ában foglaltak szerint történik.

Szállítás üdülő részére:

Az 1056/1957. (VI. 12.) Korm. számú határozat, valamint a 4/1959. (IV. 19.) Mü. M. rendelet alapján az állami szerv saját vállalati, hivatali üdülője részére üzemi tehergépkocsival vagy pótkocsis vontatóval a szállításkor felhasznált tehergépjármű km önköltségének a vállalat részére történő megtérítése mellett végezhet szállítást. Mint-hogy az „önköltség” térítése mellett történhet a szállítás, egységesen a „C” típusú menetlevél használata a helyes. Az üdülő részére csak felszerelési, berendezési tárgyakat, valamint tatarozási célokat szolgáló tárgyakat és anyagokat szabad szállítani. Körzetháron túli szállításoknál vállalatvezetői nyilatkozat kiállítása nem szükséges. Ilyen esetekben a szállítás szükségességét és az engedélyezést az útvonal feltüntetése mellett a szerv vezetője aláírásával és bélyegző alkalmazása mellett igazolja. A menetlevélre fel kell jegyezni „önköltséges szállítás üdülő részére”. Az üdülő részére történő szállításoknál csak a tehergépjármű „terhelési tábláján” feltüntetett személyek (szerv dolgozói) utazhatnak a vezetőfülkében. Amennyiben 24 km-en túl történik a vállalati, hivatali üdülő részére a szállítás, és a tehergépjármű akár oda, akár vissza útjában kihasználatlanul közlekedik, a 2118/41/1954. M. T. határozat, illetőleg a 71/Hiv—1142/1955. K. P. M. számú utasítás értelmében a K. P. M. Áru- és Menetirányító szolgálati helyen pótfuvar, illetőleg visszafuvar biztosítása érdekében be kell jelentkezni. Üdülő részére személygépjárművel vagy tehergépjárművel személyszállítás, még az önköltség térítése mellett sem végezhető.

250 számú tehergépkocsi menetlevél használata:

Magánhasználatú tehergépjármű (tehergépkocsi, vontató és pótkocsi, teherforgalmi rendszámmal ellátott tartálykocsi, dömpér, kombinált (mindenes) tehergépkocsi és egyéb különleges tehergépjármű) a 250 számú, közületi tehergépkocsi menetlevéllel és körzeti igazolvánnyal vehet részt a közúti forgalomban.

Különleges forgalmi rendszámmal ellátott teherjellegű gépjárművek is csak a területileg illetékes autóközlekedési igazgatóságok által kiadott körzeti igazolvánnyal és a 250 számú közületi tehergépkocsi menetlevéllel vehetnek részt a közúti forgalomban. A személyszállító jellegű különleges gépjárművek pedig a 205 számú „A” típusú menetlevéllel közlekedhetnek.

Gépállomások tehergépjárműveinek menetlevél használata:

Az állami mezőgazdasági gépállomások (ÁMG) tehergépkocsijai és forgalmi rendszámmal ellátott vontatói mezőgazdasági jellegű és rezi fuvaroknál a 250 számú menetlevéllel, egyébként az AKÖV 26/GA forgalmi mintájú egyesített menet- és fuvarlevéllel vehetnek részt a közúti forgalomban.

Mindenes tehergépkocsik menetlevele:

Ha a mindenes (kombinált) tehergépkocsit kizárólag személyszállításra használják, „Vállalatvezetői nyilatkozat”-ot nem kell kiadni. Ebben az esetben a 250 számú közületi menetlevélén az egyik személy nevét és a vele együtt utazó személyek számát kell feltüntetni. Helyközi használat esetén ezenkívül a 250 számú menetlevélén, illetőleg külön jegyzéken a gépkocsiban szállított valamennyi személy nevét és azt is fel kell tüntetni, hogy a gépkocsi igénybevétele kinek a részére és milyen útvonalra engedélyezték.

Kipróbálás és bejáratás:

A 2/1957. (IV. 28.) K. P. M. sz. rendelet 22. §-a szerint állami gépjárművet a vállalat székhelyétől számított 10 km-es körzeten belül lehet kipróbálni. Javított gépjárművel kizárólag bejáratást végezni csak a javító telephelyétől számított 50 km-es körzeten belül lehet.

Értelemszerűen ezt a rendelkezést kell alkalmazni javított vagy új gépjárműnek az üzembentartó által végzett bejáratására is.

Népgazdasági, egyben takarékosági érdekekre figyelemmel azonban az ilyen új gépjárművet is lehetőleg a szolgálati és üzemi feladatok ellátása közben kell bejáratni (csökkentett menetsebességgel és csökkentett terhelés mellett).

Ha az állami gépjárművet próbarendszámmal járatják be, az indítási naplón kívül (1/1953. (XII. 4.) B. M. számú rendelet 115. §. (16) bekezdés) menetlevéllel is el kell látni, (lásd 2/1957. (IV. 28.) K. P. M. sz. rendelet 18. §-a) és azt pontosan vezetni.

Magánkisiparos, illetőleg szövetkezet által végzett bejáratásnál a menetlevelet az üzembentartó állami szerv bocsátja rendelkezésre.

Gépjárművek javíttatása kisiparossal :

Állami gépjárművek kisiparossal való javításának módját a 63/1958. (XI. 30.) Korm. számú rendelet, és az ennek végrehajtása tárgyában kiadott 1/1959. (III. 15.) KIP. M.—P. M. számú együttes rendelet szabályozza. Külön ki kell emelni a végrehajtási rendelet mellékletében felsorolt típusú gépkocsikat, amelyek javítását kisiparos csak az esetben végezheti, ha

a) a gépkocsi javításáról a kijelölt állami autójavító vállalat írásban lemond ;

b) a vidéki telephelyű gépkocsi 2000 Ft javítási önköltségét el nem érő javításáról a telephelyéhez legközelebb eső állami autójavító vállalat vagy autójavító szövetkezet írásban lemond ;

c) országúti meghibásodás folytán gyorsjavítás válik szükségessé.

Az állami autójavító vállalat vagy a szövetkezet a lemondó nyilatkozatot akkor köteles kiadni, ha a javítást az illető javítási nemre nála kialakult átfutási időn — de legfeljebb három hónapon — belül elvégezni nem tudja.

A továbbiak tekintetében a már említett két rendelet és a Magyar Nemzeti Banknak a Pénzügyi Közlöny 1959. évi 16. számában megjelent 7. számú körlevelében foglaltak az irányadók.

Vállalatvezetői nyilatkozat :

A Központi Szállítási Tanács (K. Sz. T.) 33/1954. számú határozata értelmében a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium a 4215/1949. Korm. számú rendelet 3. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a tehergépjárműnek (tehergépkocsi és vontató pótkocsival) körzetháron túl történő közlekedtetése érdekében kiadható nyilatkozatot formanyomtatványként rendszeresítette. E formanyomtatványokat az arra jogosultak megrendelése alapján a Nyomtatványellátó Vállalat (Budapest V., Szt. István tér 4.) küldi meg. Szövetkezetek közül az 1091/1956. (IX. 11.) M. T. határozat alapján kiadott 611 642/1956. K. P. M. utasítás értelmében egyedül a mezőgazdasági termelőszövetkezetek elnökei jogosultak „Vállalatvezetői nyilatkozat”-ot kiadni.

Természetbeni juttatások szállítása :

Az állami szervek által üzemben tartott tehergépjárművekkel járandósági illetmény jellegű természetben szolgáltatott áruk és anyagok 250 számú közületi menetlevéllel való szállítását a 8/1957. (I. 29.) Korm. sz. rendelet nem teszi lehetővé.

Nem hivatalos személy utazása :

A szolgálati személygépkocsi vezetője szolgálati hivatalos utak lebonyolítása alkalmával a 8/1957. (I. 29.) Korm. számú rendelet 9. § (1) bekezdés d) pontja szerinti értelmezésben nem tekinthető hivatalos személynek. A szolgálati motorkerékpár vezetője hivatalos személynek tekintendő.

Személyi tulajdonban levő személygépkocsi hivatalos útra való használata :

Személyi tulajdonban levő személygépkocsival lebonyolított szolgálati hivatalos utak végzésénél a tulajdonos mint kiküldött, gépkocsija után semmiféle térítésben (vonat, autóbusz, repülőgép jegy ára, vagy üzemanyag juttatás), nem részesíthető, kivéve, a járási, községi és körzeti orvosokat, valamint állatorvosokat.

T. M. K. műveletek nyilvántartása :

A T. M. K. műveletek és olajcserek elvégzése iránt a T. M. K. napló (DE—501. sz. nyomtatvány) teljesítmény adatai alapján kell intézkedni. Közületeknél a tervszerű megelőző karbantartás és olajcsere elvégzését, valamint a fődarab cseréket minden esetben be kell jegyezni a T. M. K. naplóba. Ha a 223. és 251. sz. összesítőkből ezek az adatok rendelkezésre állnak, a T. M. K.-napló vezetése nem szükséges.

(418 604/1959. K. P. M. VI.)

Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium
VI. Autóközlekedési főosztálya

Akadémiái Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. SZEPTEMBER 30.

TARTALOM

	Oldal
Törvények, 39/1959. (IX. 20.) Korm. A lakásbérletről szóló 35/1956. (IX. 30.) M. T. számú, valamint az ennek végrehajtása tárgyában kiadott 15/1957. (III. 7.) Korm. számú rendelet egyes rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről.....	93
Miniszteri utasítás 9/1959. (IX. 1.) É. M. Az állami beruházások műszaki tervezéséről	96
Közlemények	100
Jogszabálymutató	101

Jogszabályok

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
39/1959. (IX. 20.) számú
rendelete

a lakásbérletről szóló 35/1956. (IX. 30.) M. T. számú,
valamint az ennek végrehajtása tárgyában kiadott
15/1957. (III. 7.) Korm. számú rendelet egyes ren-
delkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
a lakásbérletről szóló 35/1956. (IX. 30.) M. T. számú
rendelet (a továbbiakban: R.), valamint az ennek
végrehajtása tárgyában kiadott 15/1957. (III. 7.)
Korm. számú rendelet (a továbbiakban: Vhr.)
egyes rendelkezéseinek módosítására és kiegészíté-
sére vonatkozóan az alábbiakat rendeli:

1. §.

A R. 1. §-ának (2) bekezdése az alábbi rendelkezéssel egészül ki:

„c) az Egészségügyi Minisztérium kezelésében álló, a menedékjogot élvező külföldi állampolgárok elhelyezésére szolgáló lakótelepen levő lakásokra.”

2. §.

A Vhr. 2. §-ának helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„Vhr. 2. §. Zárt lakótelep (lakóház) a R. alkalmazása szempontjából az olyan lakótelep (lakóház), amely

- a) a néphadsereg,
- b) a Belügyminisztérium fegyveres és rendészeti testületei, továbbá
- c) a pénzügyőrség, vagy
- d) a vámőrség kezelésében van.”

3. §.

A R. 3. §-a (1) bekezdésének b) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„b) a szolgálati lakásra (46. §.) nézve pedig a szerv intézkedése hozza létre.”

4. §.

A Vhr. 7. §-ának b) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„b) a szolgálati lakással rendelkező szerv (46. §. (2) bekezdés) kezelésében álló szolgálati lakásra a szerv által megbízott gondnok, házkezelő, vagy ügyintéző.”

5. §.

A R. az alábbi 10/A. §-sal egészül ki:

„10/A. §.

(1) A bérlő a lakásügyi hatóságtól azt is kérheti, hogy — a jogos lakásigényének mértékét meghaladó lakásának beköltözhető állapotban való átadása ellenében — részére a lakásügyi hatóság ajánljon fel a jogos lakásigényének megfelelő lakást.

(2) A bérlő a lakásügyi hatóság által felajánlott cserelakás elfogadására nem kötelezhető. Ha a cserelakás a bérlőnek nem felel meg, a bérlő másik cserelakás felajánlását kérheti.”

6. §.

A R. az alábbi 11/A. §-sal egészül ki:

„A szolgálati lakások cseréje.

11/A. §.

(1) A szolgálati lakás bérlője csak akkor jogosult lakását más — akár szolgálati, akár olyan

nem tekintendő — lakásra elcserélni, ha a cseréhez a szolgálati lakással rendelkező szerv hozzájárul.

(2) A lakáscsereszerződésnek a lakásügyi hatóság által történő jóváhagyása csak akkor szükséges, ha az elcserélendő lakások egyike tanácsi rendelkezés alatt áll. A lakásügyi hatóság jóváhagyása csak a tanácsi rendelkezés alatt álló lakásra vonatkozik.

(3) A szolgálati lakást a lakással rendelkező szerv is elcserélheti, ha a lakás üres.”

7. §.

A Vhr. 29. §-ának helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„Egészségügyi okból külsőszoba jár, ha az együttlakó személyek egyike tartósan fertőző betegségben szenved, de állapotja intézeti gyógykezelést nem követel és a külsőszobára a beteg elkülönítése céljából van szükség.”

8. §.

A R. 27. §-a az alábbi g) ponttal egészül ki:
„g) szolgálati lakás tekintetében a munkaviszony megszűnésével (48. §.)”

9. §.

A Vhr. 70. §-ának helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„A szolgálati lakáshoz juttatott dolgozó az előző lakásának bérleti jogviszonyáról nem mondhat le (R. 52/A. §. (2) bekezdés.)”

10. §.

A R. 37. §-a az alábbi (3) és (4) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Az a bérlő, aki az (1) bekezdés b) pontja alapján bejelentette, hogy lakását másik lakásra kívánja elcserélni, az ott megjelölt határidőn belül a lakásügyi hatóságtól is kérheti, hogy az a kiutalható lakások közül — saját lakásának beköltözhető állapotban való átadása ellenében — a jogos lakásigényét meg nem haladó másik lakást utaljon ki részére. A bérlő ilyen esetben a lakásügyi hatóság nyilatkozatának bevárása nélkül is élhet az (1) bekezdés a), illetőleg b) pontjában foglalt jogaival. Az eredeti határidőn belül a lakásügyi hatóság is jogosult a csereszándékát bejelentett bérlő részére a jogos lakásigényét meg nem haladó cserelakást felajánlani.

(4) A bérlő a lakásügyi hatóság által a (3) bekezdés alapján felajánlott cserelakás elfogadására nem kötelezhető. Ha a cserelakás a bérlőnek nem felel meg, a bérlő a csere lebonyolítására megállapított eredeti határidőn belül másik cserelakás felajánlását kérheti, vagy pedig az (1) bekezdés a), illetőleg b) pontjában foglalt jogaival élhet.”

11. §.

A R. 40. §-a az alábbi (4) bekezdéssel egészül ki:
„(4) Az (1)–(3) bekezdésben foglalt rendelkezéseket a szolgálati lakásokra alkalmazni nem lehet. A szolgálati lakás bérlőjéül kijelölt személlyel a közös lakásban együttélő házastársat a bérleti jogviszony szempontjából családtagnak kell tekinteni.”

12. §.

A R. 46. §-ának helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„(1) Szolgálati lakás a társadalmi tulajdonban álló házban levő,

a) az állami, társadalmi, illetőleg szövetkezeti szervek rendelkezése alatt álló, munkakörrel kapcsolatos lakás;

b) az említett szervek rendelkezése alatt álló készenléti lakás; továbbá c) a Magyar Államvasutak kezelésében álló lakótelepen vagy lakóházban levő lakás.

(2) A rendelet alkalmazása szempontjából állami, társadalmi, illetőleg szövetkezeti szerv:

— az államhatalom és az államigazgatás szerve, intézete, intézménye, az állami vállalat, az állami gazdaság és az állami mezőgazdasági gépállomás

— a politikai vagy az ország egész területén működő társadalmi szervezet, ezek intézete, intézménye és vállalata;

— a szövetkezet, szövetkezeti szövetség és központ, valamint a szövetkezeti vállalat.

(3) Munkakörrel kapcsolatos szolgálati lakás: az állami, társadalmi vagy szövetkezeti szerv alkalmazásában álló és valamely munkakört betöltő dolgozó részére a munkakör folyamatos ellátása érdekében a munkahelyen (pl. üzemben, hivatalban, intézetben, állami gazdaságban) létesített lakás (pl. gondnok-, felügyelő-, kapus, gépész-, házfelügyelő-, állatgondozó-, gátórlakás).

(4) A községekben munkakörrel kapcsolatos szolgálati lakásnak minősül a társadalmi tulajdonban álló házban levő — nem a munkahelyen létesített — az a lakás is, amelyet a lakásügyi hatóság

— a községi tanács végrehajtó bizottságának elnöke és titkára,

— a körzeti orvos, a körzeti gyermekorvos, a körzeti állatorvos,

— a községekben működő általános vagy középiskola igazgatója, tanítói, illetőleg tanárai, valamint a kultúrotthon igazgatója és a vezető óvónő,

— a községben működő gyógyszertár vezetője,

— a község területén működő rendőrőrs parancsnoka és a körzetmegbízott, valamint

— a községben működő járási kiegészítő parancsnokság parancsnoka és beosztott tisztjei számára munkakörükre tekintettel — határozattal — szolgálati lakásként jelöl ki és bocsát a szerv rendelkezésére.

(5) Készenléti lakás: az üzem területén belül vagy közvetlenül az üzem közelében levő, a folyamatos termeléshez és a teljes üzembiztonsághoz nélkülözhetetlen dolgozók elhelyezésére szolgáló lakás.”

13. §.

A Vhr. 103. §-ának helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„Szolgálati lakás bérlőjéül csak a szervvel munkaviszonyban álló személy jelölhető ki.”

14. §.

A R. 47. §-ának helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„(1) A szolgálati lakást — a munkahelyen (az üzem, hivatal, intézet, intézmény stb. területén belül) létesített szolgálati lakás kivételével — a szerv köteles az elsőfokú lakásügyi hatósághoz nyilvántartásbavétel végett az 1959. évi december hó 31. napjáig bejelenteni, tekintet nélkül arra, hogy a bejelentés korábban megtörtént-e vagy sem. Új szolgálati lakás esetén a bejelentést a lakás megszerzésétől számított kilencven napon belül kell megtenni.

(2) A lakásügyi hatóság a lakás szolgálati jellegének elismerése tárgyában határozatot hoz; határozatát közli a szervvel, a bérbeadóval és a bérlővel, egyúttal a lakás szolgálati jellegét a lakásnyilvántartó lapon feljegyzi.

(3) A szerv a szolgálati lakás feletti rendelkezési jogával csak akkor élhet, ha a lakás szolgálati jellegét a lakásügyi hatóság a (2) bekezdés alapján elismerte és a szerv e körülményt — vita esetén — a lakásügyi hatóság jogerős határozatával igazolja.”

15. §.

A R. 48. §-ának helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„(1) Ha a munkaviszony bármilyen címen megszűnik, a szolgálati lakásra létesített bérleti jogviszony is megszűnik és a bérlő köteles a lakást tizenöt napon belül kiüríteni. Ezt a határidőt attól a naptól kell számítani, amikor a bérlő részére a (2)—(3) bekezdés szerint más lakást biztosítottak.

(2) Ha a munkaviszony a büntetőbíróóság határozata alapján, fegyelmi úton vagy önkényes kilépés folytán szűnt meg, a bérlőt szükséglakásba lehet elhelyezni. A szükséglakást az elsőfokú lakásügyi hatóság biztosítja.

(3) Ha a munkaviszony nem a (2) bekezdésben meghatározott okból szűnt meg, a bérlő részére a szerv bérlőkijelölési jogának (52/A. §.) gyakorlása útján másik megfelelő lakást köteles biztosítani. Megfelelő a lakás, ha ugyanannak a városnak vagy községnek a területén van és van annyi szobája, amennyire az alkalmazott igényt tarthat, vagy legfeljebb annyi szobája van, mint amennyi a kiürítendő szolgálati lakásban van. Abban a kérdésben, hogy a biztosított cserelakás megfelelő-e, a lakásügyi hatóság dönt.

(4) Ha a szolgálati lakás bérlője meghal és a lakásban a bérleti jogviszony folytatására jogosult személy marad (31. §.) a szerv, e személy részére a (3) bekezdés szerint köteles megfelelő cserelakást biztosítani. Ha a lakásban több, azonos sorrendben jogosult hozzátartozó (Vhr. 60. §.) lakik, akik nem a szerv dolgozói, a szerv kérelmére a lakásügyi hatóság határozza meg, hogy ezek közül ki lesz a cserelakás bérlője.”

16. §.

A R. 50. §-ának helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„(1) Ha a Magyar Államvasutak kezelésében álló lakótelepen vagy lakóházban levő olyan lakás vált az 1956. évi november hó 1. napján vagy azt követően szolgálati lakássá, amelyet nem a szerv juttatott a dolgozója részére, hanem amelyet a bérlő a bérbeadóval annak idején kötött bérleti szerződés

alapján használ, a lakás bérlőjét a szerv továbbra sem kötelezheti a lakás kiürítésére azon a címen, hogy az szolgálati lakássá vált. A bérleti jogviszonyt ilyen esetben határozatlan időtartamra kötött bérleti jogviszonyként kell elbírálni, azzal az eltéréssel, hogy a bérlő — a szerv engedélye nélkül — nem jogosult lakását elcserélni, vagy arról lemondani.

(2) Ezeket a rendelkezéseket kell alkalmazni az olyan készenléti lakás (46. §. (1) bekezdés b) pont) esetében is, amelynek bérlője az 1959. évi szeptember hó 20. napján nem áll munkaviszonyban a lakással rendelkező szervvel.”

17. §.

A R. 51. §-ának helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„(1) A szolgálati lakásokra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni a társadalmi tulajdonban álló

a) azokra a lakásokra is, amelyek a lakásügyi hatóság nyilvántartásában az 1959. évi szeptember hó 20. napján a Belügyminisztérium, illetőleg fegyveres és rendészeti testületei szolgálati lakásaként vannak nyilvántartva;

b) műteremlakásokra is.

(2) A műteremlakást a Művelődésügyi Minisztérium szolgálati lakásaként kell nyilvántartani; a műteremlakásra a bérleti jogviszonyt a Művelődésügyi Minisztérium intézkedése (3. §. (1) bekezdés b) pont) hozza létre. A műteremlakás bérlőjéül a Művelődésügyi Minisztériummal munkaviszonyban nem álló személy is kijelölhető.

(3) A személyi tulajdonban álló lakóházban levő házfelügyelői lakás a bérleti jogviszony keletkezése szempontjából munkakörrel kapcsolatos szolgálati lakásnak minősül. A tulajdonos azonban a tanácsi rendelkezés alatt álló (56. §.) ilyen lakást köteles a 47. §. (1) bekezdése szerint a lakásügyi hatósághoz nyilvántartásba vétel végett bejelenteni, s a lakás feletti rendelkezési jogával csak akkor élhet, ha a lakás szolgálati jellegét a lakásügyi hatóság elismerte.”

18. §.

A R. 52. §-ának helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„(1) A korábbi jogszabályok alapján szolgálati lakásnak minősített, de a 46. §. (1) bekezdésének és az 51. §. (1) bekezdésének hatálya alá nem tartozó lakások szolgálati jellege az 1959. évi szeptember hó 20. napján megszűnik. A lakás szolgálati jellegének megszűnése a lakásra létesített bérleti jogviszonyt nem érinti.

(2) A lakásbérlet általános szabályai — a rendeletben meghatározott kivételektől eltekintve — a szolgálati lakásra is vonatkoznak.

(3) Ha a lakás szolgálati jellegének további fenntartása nem indokolt, a lakással rendelkező szerv kérheti a lakásügyi hatóságtól a lakás szolgálati jellegének törlését.

(4) A szolgálati lakás bérére a mindenkor érvényes jogszabályok vonatkoznak. Ha a szolgálati lakás az ingatlankezelő szerv kezelésében áll, amíg a lakás üres, a bért a szerv köteles fizetni.”

19. §.

A R. az alábbi 52/A—52/C. §-okkal egészül ki:

"A szervezetet megillető bérlőkijelölési jog

52/A. §.

- (1) Ha a szerv
- új lakást épít,
  - használaton kívül álló lakást helyreállít,
  - nem lakás céljára használt helyiséget lakás céljára alakít vissza,
  - hivatali helyiséget lakás céljára felszabadít (1.015/1958/IV. 12.) Korm. számú határozat),
  - az általa kezdeményezett padlástérbeépítés, vagy emeletráépítés folytán alakít ki lakást, végül
  - f) az állami erőforrásokból a tanácsok beruházásában épülő új lakásokból részesedést kap (1.074/1957/VIII. 29.) Korm. számú határozat 2. pontja),

a lakás első bérlőjét jogosult kijelölni.

(2) A szolgálati lakáshoz juttatott dolgozó előző lakására a juttató szervet ugyancsak egyszeri bérlőkijelölési jog illeti meg. Ez a rendelkezés azonban nem alkalmazható arra az esetre, ha a szolgálati lakásba beköltöző dolgozó előző lakása más szerv szolgálati lakása vagy személyi tulajdonban álló házban levő lakás volt.

(3) Ha a társadalmi tulajdonban álló házban levő, a Néphadsereg, vagy a Belügyminisztérium, illetőleg fegyveres és rendészeti testületeinek hivatásos állományú tisztje vagy tiszthelyettese által bérlet lakás bármely ok miatt megüresedik, az említett szerv jogosult a lakás újabb bérlőjét hivatásos állományú tisztjei vagy tiszthelyettesei közül kijelölni.

(4) A bérlőkijelölési jog gyakorlása folytán a lakás nem válik szolgálati lakássá, kivéve, ha azt a szerv az (1) bekezdés a)–e) pontjában említett munkálatok útján munkakörrel kapcsolatos készenléti vagy műteremlakás céljára létesíti.

52/B. §.

(1) Nem élhet a szerv a 52/A. §. (2) és (3) bekezdése szerinti bérlőkijelölési jogával, ha a megüresedett lakrész olyan társbérlet, amelyre a lakásban lakó másik társbérlő igénye a Vhr. 84. §-a alapján kiterjed.

(2) Nem élhet továbbá a szerv az 52/A. §. (3) bekezdése szerinti bérlőkijelölési jogával akkor sem, ha a lakást két vagy több bérlőtárs együttesen bérlé és a visszamaradó bérlőtársak egyike nem áll hivatásos állományú tisztként vagy tiszthelyettesként a szerv kötelékében.

(3) Ha az 52/A. §. (2) és (3) bekezdésében említett lakást a bérlő állami kölcsönrel állította helyre, osztotta meg, illetőleg alakította ki nem lakás céljára szolgáló helyiségből, vagy padlástérbeépítés, illetőleg emeletráépítés útján létesítette és a lakás megüresedésekor még kölcsöntartozása állott fenn, a lakás újabb bérlőjéül csak olyan személyt lehet kijelölni, akinek kijelöléséhez az Országos Takarékpénztár is hozzájárul.

52/C. §.

(1) A szerv a bérlőkijelölési jogával nyolc napon belül élhet. Ezt a határidőt a használatbavételi en-

gedély, a hivatali helyiség felszabadítására vagy a lakások elosztására vonatkozó határozat kézhezvételének, illetőleg a lakás megüresedésének napjától kell számítani.

(2) A szerv bérlőkijelölési jogának gyakorlása során az igényjogosultságra (4. §.), a kizáró okokra (5. §.), valamint a jogos lakásigény mértékére (12. §. Vhr. 24. §.) vonatkozó rendelkezéseket köteles figyelembe venni.

(3) Ha a szerv bérlőkijelölési jogával határidőn belül nem él, vagy a bérlő kijelölésénél a (2) bekezdésben említett rendelkezéseket figyelmen kívül hagyja, a lakásügyi hatóság jelöli ki a lakás bérlőjét."

20. §.

A Vhr. 99. és 121. §-ában említett Vhr. 14. §-a helyett a R. 46. §-ának (2) bekezdését kell érteni.

21. §.

A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba; hatálybalépésével egyidejűleg a R. 7—9. §-ai, 10. §-ának (2) bekezdése, 49. §-a, 66. §-ának (2) bekezdése, valamint a Vhr. 8. §-a, 14—16. §-ai, 20. §-a, 65. §-a, 104—113. §-ai, 115—116. §-ai és 132. §-a hatályukat veszítik.

Dr. Münnich Ferenc s. k.,

a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
elnöke

Miniszteri rendelet

Az építésügyi miniszter 9/1959. (IX. 1.) É. M. számú

rendelete

az állami beruházások műszaki tervezéséről

Az állami beruházások műszaki tervezéséről szóló 1.039/1958. (X. 11.) Korm., valamint az állami beruházások műszaki tervezésének szervezeti rendjéről szóló 2.084/1958. (X. 11.) Korm. számú határozatban foglaltak végrehajtásaként — a határozat 9. pontja alapján — az alábbiakat rendelem.

A rendelet hatálya

1. §.

(1) A jelen rendelet alkalmazása szempontjából műszaki tervezési tevékenység

a) a regionális-, város- és községrendezéssel összefüggő műszaki feltárás (vizsgálat), valamint tervezési munka;

b) a beruházással kapcsolatos földtani és hidrogeológiai kutatás és kútfúrás, továbbá a talajmechanikai kutatás tervezése;

c) minden olyan terv készítése, amely egyrészt új létesítmény építéséhez, új gép, műszer és berendezés gyártásához, másrészt meglévő építmény, gép, műszer, berendezés áttelepítéséhez, felújításához, karbantartásához, helyreállításához, valamint átalakításához, illetőleg tatarozásához vagy bontásához szükséges;

d) a mezőgazdasági nagyüzemek hálózatával kapcsolatos távlati fejlesztési, külterületi, üzemrendezési, telepítési tervezési munka;

e) a vizek kártételeinek elhárításával, a víz-rendezzéssel és vízhasznosítással, valamint a víz-készlet feltárással összefüggő vízépítési munka tervezése ;

f) a technológiai tervezés ;

g) az előző pontokban meghatározott tevékenység kiinduló adatait szolgáltató terepfelvételi, geodéziai talajmechanikai munka, valamint egyéb előtervezési művelet (pl. program, tanulmányterv, helykijelölési és kisajátítási tervdokumentáció készítése) ;

h) az építéssel kapcsolatos bútor- és egyéb belső berendezés tervezés ;

i) minden olyan tevékenység, amelyet az előző pontokban foglalt munkákkal kapcsolatban a tervező kifejt (pl. egyeztetési, irányítási tevékenység), különösen a tervezői művezetés és műszaki ellenőrzés, valamint a tervezési megbízás teljesítéséhez szükséges — az előző pontokban foglalt tevékenységekkel kapcsolatos — szaktevékenység (a továbbiakban: tervezési tevékenység).

(2) A jelen rendelet alkalmazása szempontjából az előző bekezdésben meghatározott tevékenységek közül a beruházási program, a műhelyrajzkészítés, valamint a műszaki ellenőrzés nem tekinthető tervezési tevékenységnek, ha azt a beruházó, illetőleg a terméket előállító vállalat (üzem) végzi.

(3) A jelen rendelet alkalmazása szempontjából

a) állami beruházásnak kell tekinteni az állami vállalat és az állami költségvetési előirányzat alapján gazdálkodó állami szerv részére végzendő beruházási, felújítási, tatarozási, karbantartási munkát (a továbbiakban: állami beruházás) ;

b) tervező szervnek kell tekinteni az — (1) bekezdésben meghatározott tervezési tevékenységet végző — állami tervező vállalatot, irodát, intézetet, részleget, csoportot, a tervező, építőipari, illetőleg vegyipari szövetkezetet.

(4) A jelen rendeletben foglaltakat

a) a hivatali helyiségek lakássá való visszaalakításának (1.015/1958. (IV. 12.) Korm. számú határozat) ; —

b) az állami hozzájárulással végzett emeletráépítések padlástérbeépítések, továbbá

c) a részben vagy egészben vissza nem térítendő állami hitelből (juttatásból) megvalósuló beruházások, felújítások, tatarozások, karbantartások tervezésénél is alkalmazni kell.

(5) A jelen rendelet hatálya nem terjed ki a közséfejlesztési alaphól (14/1958. (II. 18) Korm. számú rendelet) finanszírozott — 30 000 forint kivitelezési értékhatárt meg nem haladó — építkezés tervezésére. A termelőszövetkezetek fejlesztési, üzemrendezési, telepítési és egyéb tervezési munkáira az 1/1959. (III. 25.) É. M.—F. M. számú együttes rendelet rendelkezései az irányadók.

Állami beruházás tervezése

2. §.

(1) Állami beruházás tervezésével — az 5. §-ban foglalt kivételtől eltekintve — csak a jelen rendelet szerint illetékes tervező szervet szabad megbízni.

(2) Állami beruházás tervezésével magánszemélyt, illetőleg munkaközösséget — nem érintve a

földmérő munkaközösségeknek a 7/1955. (II. 6.) M. T. számú rendeletben meghatározott földmérési és geodéziai tevékenységét — sem közvetlenül, sem közvetve, sem altervezőként, sem résztervezőként megbízni nem szabad.

(3) Tervező szerv tervezési megbízást csak abban az esetben vállalhat el, ha a tervezési tevékenység a feladatkörébe tartozik. A tervező szerv a feladatkörébe tartozó tervezési tevékenységre vonatkozó megbízás elfogadását nem tagadhatja meg.

(4) Az állami beruházás pénzügyi lebonyolítását végző szervnek a tervezési tevékenység ellenértékének folyósítását meg kell tagadnia és egyidejűleg a megbízó és a tervező szerv felügyeleti szervéhez a fegyelmi eljárás megindítására javaslatot kell tennie, ha a megbízó tervezési jogosultsággal nem rendelkező tervező szervnek (személynek, munkaközösségnek) ad tervezési megbízást

(5) Az építésügyi (vízügyi) hatóság az engedélyezési eljárás során az építési (vízjogi) engedély kiadását köteles megtagadni, ha megállapítja, hogy az állami beruházást — a jelen rendeletben foglaltakkal ellentétben — magánszemély, illetőleg munkaközösség tervezte.

Az egyes tervező szervek által végezhető tervezési tevékenység meghatározása

3. §.

(1) Az 1. §. (1) bekezdésében meghatározott tervezési tevékenység közül

A) a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium felügyelete alá tartozó tervező szervek feladata :

a) az ipartelepen és az új lakótelepülésen, illetőleg az erdőgazdasági üzemen kívüli út-, hid-, vasút-, gurulópálya-, valamint siklótervezés ;

b) a földalatti vasút tervezése ;

c) a regionális- és a város- és községrendezési tervezéssel kapcsolatban a közlekedés perspektivikus tervezése ;

d) a híradástechnikai létesítmények tervezése

e) a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium közlekedési és hírközlési üzemeit közvetlenül kiszolgáló üzemi jellegű építkezések tervezése ;

f) az Építésügyi Minisztérium esetenként adott írásbeli engedélye alapján az új ipartelepen és lakótelepülésen belüli közlekedési létesítmények, valamint a tüzelő- és építőanyagtelepek tervezése ;

B) a Nehézipari Minisztérium felügyelete alá tartozó tervező szervek feladata :

a) a Nehézipari Minisztérium felügyelete alá tartozó bányák aknamélyítési terveinek, illetőleg a bányaművelés céljára történő kisajátítások vázlatainak és helykijelölési dokumentációinak tervezése ;

b) az elektromos, gáz- és olajtávvezetékek tervezése ;

C) az Országos Vízügyi Főigazgatóság felügyelete alá tartozó tervező szervek — ideértve a vízügyi igazgatóságok tervező részlegeit is — adata :

a) az országos vízgazdálkodás távlati, keret- és regionális tervének elkészítése ;

b) az ország vízkészletének feltárással és elosztásával kapcsolatos tervezés ;

c) az országos jelentőségű és komplex vízi létesítmények tervezése, utóbbiaknál kivéve, ha a tervezés a G/b. pontban foglaltak szerint az Építésügyi Minisztérium tervező szerveinek feladata ;

d) az árvízmentesítés, a belvízrendezés, a folyamszabályozás, a kisebb folyók, patakok, időszakos vízfolyások rendezésének, az ezek és a pangó felszíni vizek kártételei elhárításának, a vízmosások megkötésének, valamint a talajerózió meggátlásának tervezése ;

e) a mezőgazdasági vízhasznosítással (öntözőrendszerek, öntözőtelepek, halastavak, az ezekhez tartozó tározók) kapcsolatos tervezés ;

f) az ipari és egyéb vízhasznosítással (folyócsatornázás, vízierőművek, a G/b. pont hatálya alá nem tartozó vízellátás, valamint az ezekhez tartozó tározók és a mesterséges vízi utak) kapcsolatos tervezés ;

g) az e) és f) pontban megjelölt vízhasznosítással kapcsolatos műtárgyak és berendezések tervezése ;

D) az Országos Erdészeti Főigazgatóság felügyelete alá tartozó tervező szervek feladata :

a) az erdőgazdasági feltáró-hálózat távlati tervezése ;

b) az erdőgazdaságon belüli út-, vasút-, gurulópálya-, drótkötélpálya- és sikló tervezése ;

c) az Országos Erdészeti Főigazgatóság irányítása alá tartozó faipari létesítmények tervezése ;

d) az erdőtelepítések távlati tervének elkészítése és a fásítások tervezése ;

E) a Földművelésügyi Minisztérium felügyelete alá tartozó tervező szervek feladata :

az állami, kísérleti, tan- és célgazdaságok, a termelészövetkezetek telepítési és üzemrendezési terveinek készítése, továbbá az ültetvénytelepítés tervezése ;

F) a Belkereskedelmi Minisztérium felügyelete alá tartozó tervező szervek feladata :

a kereskedelmi létesítmények berendezési és átalakítási tervének elkészítése ;

G) az Építésügyi Minisztérium felügyelete alá tartozó tervező szervek feladata — az A)–F) pontokban felsorolt tervezési tevékenység kivételével — :

a) a lakó-, az ipari- és kereskedelmi-, a mezőgazdasági és középülettervezés ;

b) a lakótelepüléseken és ipartelepüléseken belüli vízellátás, víztisztítás, felszíni vízelvezetés, csatornázás és szennyvíztisztítás és a települések vízszükséglete kielégítéséhez szükséges feltárások (kutató-sok) tervezése ;

c) a technológiai tervezéssel szorosan össze nem függő gáz- és energiaellátás, távfűtés, továbbá a hévízhasznosítás tervezése ;

d) az ipartelepen és az új lakótelepülésen belüli út-, vasút-, gurulópálya-, drótkötélpálya és siklótervezés ;

e) a közművek és az előző pontokban meghatározott létesítmények üzemeltetését szolgáló építmények és műtárgyak, továbbá az önálló célt szolgáló földalatti létesítmények tervezése ;

f) a regionális- és a város- és községrendezéssel összefüggő műszaki feltárás (vizsgálat) és tervezés ;

g) a tereprendezéssel és kertépítéssel kapcsolatos tervezése ;

h) az építéssel kapcsolatos bútor- és egyéb belső berendezés tervezése.

(2) Az Országos Földtani Főigazgatóság felügyelete alá tartozó tervező szervek feladata :

a) a bányászati kutatófúrások (szén—érc—vegyesásvány mélyfúrással történő kutatásának) tervezése ;

b) hidrogeológiai fúrások, mélyfúrások tervezése.

(3) A Budapest Főváros Tanácsa Végrehajtó Bizottságának felügyelete alá tartozó tervező szervek feladata :

a) a Fővárosi Tanács, illetőleg a kerületi tanácsok végrehajtó bizottságai, valamint e tanácsok felügyelete alá tartozó szervek beruházásainak tervezése ;

b) a főváros területére vonatkozó városrendezési tervek készítése.

(4) Az egyetemek és főiskolák tanszékei által végezhető tervezési tevékenységre a 7/1959. (V. 6.) É. M. számú rendeletben foglalt rendelkezések az irányadók.

(5) A tudományos kutatóintézet a tervezési tevékenység szerint illetékes miniszter, illetőleg országos hatáskörű szerv vezetője (a továbbiakban : a tervezési tevékenység szerint illetékes hatóság) előzetes engedélye alapján a kutatási munkával szorosan összefüggő, esetenként előzetesen meghatározott beruházás tervezését elvégezheti.

(6) A kivitelező vállalat

a) az általa kivitelezett 150 000 forint — homlokzattartozás esetén 80 000 forint — kivitelezési költséget meg nem haladó beruházás tervezésére jogosult, ha a megbízásnak költségvetés szolgáltatásával eleget lehet tenni ;

b) értékhatárra való tekintet nélkül elvégezheti az általa kivitelezett munkákkal kapcsolatos tervezési tevékenységet abban az esetben, ha a megbízás egy vagy több szakipari munka elvégzésére irányul és ha a megbízásnak költségvetés szolgáltatásával lehet eleget tenni ;

c) elkészítheti az általa kivitelezett munkák pótköltségvetéseit.

(7) A közművek működési területükön külön engedély nélkül jogosultak megtervezni az egyes létesítményeknek a hálózatba történő bekötését.

(8) Az építőipari (tervező) szövetkezet — átmenetileg — 100 ezer forint kivitelezési értékhatárt meg nem haladó, szövetkezet által kivitelezett beruházás tervezésére jogosult, ha az építőipari (tervező) szövetkezetet az építésügyi miniszter az Országos Tervezői Névjegyzékbe (3/1958. /X. 29.) É. M. számú rendelet) felvette.

A technológiai tervező szervek feladatköre

4. §.

(1) A 3. §. (1) bekezdésében felsorolt szervek tervező szervei, valamint az Élelmezésügyi, a Kohó- és Gépipari, továbbá a Könnyűipari Minisztérium felügyelete alá tartozó tervező szervek (a továbbiakban : technológiai tervező szerv) technológiai tervezésre jogosultak.

(2) A technológiai tervező szerv feladata a felügyeleti hatósága szakirányítása alá tartozó iparágak üzemei technológiai terveinek elkészítése, függetlenül attól, hogy az üzem mely szerv közvetlen felügyelete alá tartozik.

(3) A technológiai tervező szerv — a technológiai tervezésen kívül — a beruházás technológiájával szorosan összefüggő, 2,5 millió forint kivitelezési értékhatárt meg nem haladó üzemi jellegű építkezés tervezését, valamint a technológiai célú cső- és egyéb hálózat előtervezési műveleteit is elvégezheti. A technológiai tervező szerv a fenti kivitelezési értékhatáron belül, a technológiával szorosan összefüggő, üzemi célt szolgáló létesítmények átalakítását, felújítását, tatarozását, karbantartását akkor is jogosult megtervezni, ha a tervezés technológiai tervezéssel nem kapcsolatos. A kivitelezési értékhatár megállapításánál az épület alkatrészévé nem váló gép és berendezés költségét figyelmen kívül kell hagyni.

(4) A tervezési tevékenység szerint illetékes hatóság a technológiai tervezés szerint illetékes miniszterrel (országos hatáskörű szerv vezetőjével) egyetértésben az előző bekezdésben meghatározott kivitelezési értékhatár túllépésére, illetőleg a tervezésnek a tervezési feladat szintjéig történő elvégzésére esetenként engedélyt adhat.

(5) Olyan beruházásnál, ahol technológiai terv készítése szükséges, a teljes beruházásra vonatkozó tervezési megbízás elvállalására általában a technológiai tervező szerv az illetékes. A technológiai tervező szerv a profiljába nem tartozó — a (3) bekezdésében meghatározott értékhatáron felüli — tervezési munkákat a tervezési tevékenység szerint illetékes tervező szervnek az altervezésre megállapított szabályok szerint köteles kiadni.

(6) Ha a technológiai tervezésre jogosult tervező szerv a technológiai tervezés elvégzésével más tervező szervet bíz meg, az altervezésbe adott tervezésért a megbízóval szemben generáltervezési díjat nem számíthat fel.

A házilagos tervezés

5. §.

(1) Házilagos tervezésre a 3. § (1)–(3), valamint a 4. §. (1) bekezdésében felsorolt hatóságok, a Belügyminisztérium és a Művelődésügyi Minisztérium a megyei (megyei jogú városi) tanácsok végrehajtó bizottságai, illetőleg e hatóságok (szervek) felügyelete alá tartozó beruházók (a továbbiakban: házilagos tervezésre jogosult szerv) jogosultak.

(2) A házilagos tervezésre jogosult szerv a saját beruházásának tervezését csak a 3/1958. (X. 29.) É. M. számú rendelet 2. §-ának (1) bekezdésében megjelölt képesítéssel rendelkező munkavállalójával végeztetheti el.

(3) A házilagos tervezésre jogosult szerv előző bekezdésben meghatározott munkavállalója csak olyan tervezést végezhet el, amelyre — szakképzettségé alapján — a 3/1958. (X. 29.) É. M. számú rendelet 2. §. (1) bekezdése lehetőséget ad.

(4) A házilagos tervezésre jogosult szerv, amennyiben munkavállalója az előírt képesítéssel rendelkezik, saját beruházásai közül 2,5 millió forint kivitelezési értékhatárt meg nem haladó beruházás tervét készítheti el, ha a tervezést a tervezés szerint illetékes tervező szerv nem a műszakilag indokolt határidőre vállalja és a tervezési tevékenység szerint illetékes hatóság — a beruházás szerint illetékes miniszterrel (országos hatáskörű szerv

vezetőjével) — egyetértésben — a tervezési tevékenység végzésére engedélyt ad.

(5) A házilagos tervezésre jogosult szerv a tervezést altervezésbe nem adhatja, azt csak saját munkavállalójával végeztetheti el; a tervezésért tervezési díjat nem számíthat fel, illetőleg munkavállalójának nem fizethet ki.

(6) A házilagos tervezés szakszerűségéért a házilagos tervezésre jogosult szerv felett felügyeletet gyakorló szerv is felelős. A felügyeleti szerv felelőssége a tervező felelősségét nem érinti.

(7) A házilagos tervezésre jogosult szervezetnek 150 000 forint kivitelezési értékhatárt meg nem haladó beruházás házilagos tervezéséhez engedélyt kérni nem kell. Építőipari, szakipari, vegyipari és épületgépészeti vállalat a kivitelezési profiljának megfelelő házilagos tervezés végzésére 500 000 forint kivitelezési értékhatárig külön engedély nélkül jogosult.

(8) A közművek működési területükön belül külön engedély és értékhatárra való tekintet nélkül jogosultak megtervezni a közműhálózat fejlesztését szolgáló munkákat.

Kivételek az állami beruházások tervezésénél

6. §.

(1) Az építésügyi miniszter a jelen rendeletben meghatározott értékhatárok alól esetenként felmentést adhat.

(2) A tervezési tevékenység szerint illetékes hatóság esetenként adott engedélye alapján a tervezési tevékenységgel — ha ezt különleges népgazdasági érdek indokolja — más tervező szerv is megbízható.

(3) Az Építésügyi Minisztérium felügyelete alá tartozó tervező szerv — a tervezési tevékenység szerint illetékes miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője) felkérésére — a tervezési tevékenysége körébe nem tartozó és technológiai tervezést is elvállalhat.

Műemléki, műemlékjellegű, reprezentatív épületek tervezésének korlátozása

7. §.

Nem tartozik a technológiai tervező, illetőleg a házilagos tervezésre jogosult szerv feladatkörébe a tervezési tevékenység akkor, ha a beruházás keretén belül az épület reprezentatív, műemlék vagy műemlékjellegű, városi főútvonalon, városképi, tájképi szempontból jelentős helyen épül, illetőleg az egységes városkép kialakítása végett más épülettel együtt kell megtervezni.

A tervezési feladatkör feltüntetésé

8. §.

(1) A tervező szervezet feladatkörét — a jelen rendeletből folyó korlátozásokkal együtt — a vállalati törzskönyvben a vállalat tárgyánál fel kell tüntetni.

(2) A feladatkör feltüntetése során meg kell jelölni, hogy a tervező szerv milyen építési, illetőleg technológiai tervezés végzésére jogosult.

(3) A feladatkör bejegyzése előtt az építésügyi miniszter és a tervezési tevékenység szerint illetékes

miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője) véleményét minden esetben ki kell kérni. A tervező szerv feladatkörét csak az érdekeltek egyetértése esetén lehet bejegyezni a vállalati törzskönyvbe.

A tervezési tevékenység engedélyezése

9. §.

A tervezési tevékenység szerint illetékes miniszter, illetőleg országos hatáskörű szerv vezetője csak olyan új tervező szerv alapításához, valamint meglévő szerv tervezői tevékenységének folytatásához adhat engedélyt, amely a jelen rendelet fogalom-meghatározása alá esik.

Vegyes rendelkezések

10. §.

(1) A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

(2) A jelen rendelet hatálybalépésekor folyamatban levő tervezéseket a tervezési tevékenységet jelenleg végző szervezeteknek kell befejezniük.

(3) A jelen rendelet hatálybalépésekor folyamatban levő házilagos tervezések a jelen rendeletben foglaltak szerint, külön engedély nélkül tovább folytathatók.

(4) Az olyan követelés ellenértékének kiegyenlítése, amely a jelen rendelet rendelkezéseivel ellentétesen megkötött szerződéseken alapul, csak akkor történhet meg, ha a tervező szerv a jelen rendelet közzétételétől számított 15 napon belül az építésügyi minisztertől erre vonatkozó engedélyt kér és kap.

(5) A jelen rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a 110/1953. (Ép. Ért. 36.) É. M., valamint a 135/1953. (Ép. Ért. 40.) É. M. számú utasítás hatályát veszti.

*Trautmann Rezső s. k.,
építésügyi miniszter*

Közlemények

A Magyar Beruházási Bank és a Magyar Nemzeti Bank

együttes közleménye

a kisiparosoknak állami vállalatok és állami szervek részére végzett munkáiról szóló 1/1959. (III. 15.) Kip. M.—P. M. számú együttes rendelet végrehajtása tárgyában

Az idézett rendelet (megjelent a Pénzügyi Közlöny 10. számában) szabályozza, hogy milyen módon történjék az olyan építőipari munkának nem minősülő munkák vállalatbaadása kisiparosok részére, amelyek elvégzéséhez szükséges anyagot (vagy annak egy részét) a megrendelő szolgáltatja. Az ide vonatkozó előírásokat a beruházási és felújítási munkák vállalatbaadásával és elszámolásával összefüggően az alábbiak szerint kell alkalmazni:

I.

Szerződéskötés

(1) Állami vállalatoknak és állami szervezeteknek, ha beruházás vagy felújítás megvalósítására kisiparosnak olyan megbízást adnak, amelynek teljesítéséhez szükséges anyagot vagy annak egy részét természetben bocsátják a kisiparos rendelkezésére, a szerződést az átadott anyag fogyasztói áron számított értékét magában foglaló összegben kell megkötniük.

(2) A szerződésben külön tételben kell meghatározni a kisiparos által végzett munka és az általa esetleg szolgáltatott anyagok együttes értékét és külön a kisiparos részére átadott anyagok — fogyasztói áron számított — értékét, továbbá megnevezését és mennyiségét.

(3) A 20 000 forint vállalati összeget meghaladó szerződések egy példányát a Magyar Beruházási Bank által finanszírozott munkák esetében a beruházónak szerződésbejelentés kíséretében el kell juttatnia a finanszírozó bankfiókhoz.

II.

Kisiparosok által végzett beruházási és felújítási munkák ellenértékének elszámolása

(1) A beruházók és felújítók a jelen közlemény I. része szerint megkötött szerződések teljesítése esetén a kisiparosoktól csak olyan elszámolásokat fogadhatnak el, amelyekben csak az általuk végzett munka és az általuk adott anyagok együttes értékét tüntetik fel. A beruházó (felújító) által rendelkezésre bocsátott és bedolgozott anyag értékét az elszámolásokban szerepeltetni nem szabad.

(2) Ha a kisiparos a szerződés teljesítése után a részére rendelkezésre bocsátott, de fel nem használt anyagokat nem adta volna át a beruházónak (felújítónak), ez utóbbinak fel kell szólnia a kisiparost az igénybe nem vett anyagok visszaszolgáltatására. Az így visszavételezett anyagokat mennyiség és (fogyasztói áron számított) érték szerint jegyzékbe kell foglalni, s ezen a beruházó (felújító) az átvételt igazolni köteles. Nincs szükség ilyen jegyzék összeállítására akkor, ha a kisiparos a rendelkezésére bocsátott anyagokat maradéktalanul felhasználta. Ilyen esetben ezt a körülményt a számlára vezetett záradékban kell igazolni.

(3) A beruházók (felújítók) a jelen közlemény I. része szerint megkötött szerződések keretében a kisiparosok részére átadott anyagok ellenértékének megtérítését a Banktól csak a munka befejezése után, a kisiparos javára adott átutalási megbízással egyidejűleg igényelhetik.

(4) A beruházóknak (felújítóknak) a kisiparos javára szóló megbízásokat a Magyar Nemzeti Bank 7/1959. (P. K. 16.) MNB. sz. körlevelének II. részében foglaltak szerint kell kiállítaniuk és az ott előírt okmányokkal együtt a Banknál benyújtaniuk azzal az eltéréssel azonban, hogy a Magyar Beruházási Bank által vezetett számláknál a megbízást BL 1 jelű átutalási megbízáson kell érvényesíteni.

Ha a kisiparos a szerződés teljesítése során a beruházó (felújító) által rendelkezésre bocsátott anyagokat is felhasználja, a ténylegesen felhasználásra került anyagok értékének megtérítésére irányuló megbízásokhoz csatolni kell:

a) azt a jegyzéket, amelyen a kisiparos elszámolást adott a rendelkezésére bocsátott, a munkák során felhasználásra nem került anyagokról;

b) a ténylegesen felhasznált anyagok mennyiségét és értékét feltüntető jegyzéket. A felhasznált anyagok értékét a jegyzéken a szerződés teljesítésének ellenőrzése érdekében fogyasztói áron is fel kell tüntetni de szerepeltetni kell a bedolgozásra került anyagok beszerzési értékét is. A Bank a beruházási (felújítási) számla terhére csak a felhasznált anyagok beszerzési értékének megfelelő összeget téríti meg.

(5) A kisiparos által végzett munkákat a Bank által teljesített kifizetés összegének megfelelő értékben kell aktiválni.

*Magyar Beruházási Bank,
Magyar Nemzeti Bank*

Az MTA Gazdasági Titkársága Beruházási Osztálya 111.392/1959. számú

k ö z l e m é n y e

a 11/1958. (Tg. É. 14.) O. T. utasításra felhasználásra bejelentett használaton kívüli gépekről

1 db EAT-3 typ. természetes levegőhűtésű belsőtéri olajtranszformátor 3×380 V. prim. fesz. 1:20 áttétellel, 12,2/15,2 kVA telj. MNOSZ 9230 (Transvill. 1954.)

Bejelentő: MTA Talajtani és Agrokémiiai Kutató Intézet, Budapest, II., Hermann Ottó u. 15. Cserháti Iván, telefon: 355-890.

*Dr. Csipka László s. k.,
osztályvezető*

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

108.201

A Magyar Tudományos Akadémia Olajbányászati Kutató Laboratóriuma (Sopron, Múzeum u. 6.) pályázatot hirdet

két tudományos munkatársi állásra

Pályázhatnak fiziko-kémikusok, vegyészek, fizikusok, szedimentpetrológusok.

A pályázathoz csatolni kell:

1. A pályázó tudományos képesítésére vonatkozó okiratot;
2. A pályázó eddigi működésének igazolását;
3. A pályázó tudományos dolgozatainak felsorolását;
4. Önéletrajzot (amely tartalmazza a pályázó nyelvismereteit is).

A pályázatot az MTA Olajbányászati Kutató Laboratóriuma igazgatójához, a pályázati hirdetmény megjelenésétől számított 2 héten belül kell benyújtani. A kinevezés tárgyában a Laboratórium igazgatója dönt, a kinevezettek besorolási illetményei tekintetében a 29/1957. Mü. M. sz. utasításban foglaltak az irányadók.

Sopron, 1959. szeptember 15-én.

*Gyulai Zoltán s. k.,
igazgató*

Jogszabálymutató

1959. augusztus 30-tól szeptember 23-ig

A közzététel helye	A jogszabály száma és kelte	A jogszabály tárgya
Magyar Közlöny	5/1959. (VIII. 30.) B. M.	Egyes köztisztviselési szabályok megszegőinek helyszíni bírságolásáról.
	22/1959. (VIII. 30.) P. M.	A magániparosok, háziiparosok és magánkereskedők forgalmi adójáról szóló egyes rendelkezések módosításáról és kiegészítéséről.
	10/1959. (IX. 1.) Mü. M.	A családi pótlékról szóló 38/1959. (VIII. 15.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról.
	7/1959. (IX. 1.) M. M.	A párt-, állami és tömegszervezeti ösztöndíjasok technikai oktatásáról.
	11/1959. (IX. 13.) Mü. M.	A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság Kormánya között, állampolgáraik szociális biztonságával kapcsolatos kérdések rendezése tárgyában Budapesten, az 1957. évi október hó 7. napján kötött egyezmény kihirdetéséről szóló 1959. évi 20. számú törvényerejű rendelet végrehajtásáról.
	5/1959. (IX. 17.) Eü. M.	A közgyógyyszerellátásról szóló 1/1958. (III. 23.) Eü. M. számú rendelet módosításáról.

AKADÉMIAI KÖZLÖNY, a Magyar Tudományos Akadémia hivatalos lapja. Megjelenik rendszerint havonta kétszer. — A szerkesztésért felelős: a Magyar Tudományos Akadémia Elnökségi Titkárságának vezetője.

Kiadja: az Akadémiai Kiadó, Budapest, V., Alkotmány u. 21. — Felelős: Bernát György, az Akadémiai Kiadó igazgatója. — 600 példány

---

59.50016 Akadémiai Nyomda, Budapest — Felelős vezető: Bernát György

Akadémiai Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. OKTÓBER 20.

TARTALOM

	Oldal
Törvények, rendeletek, határozatok	
1959. évi 34. számú tvr. A földművelésügyi miniszter felügyelete alá tartozó egyetemeken folyó aspiránsképzésről	103
41/1959. (X. 3.) Korm. rendelet	
1.031/1959. (X. 3.) Korm. határozat	
Az aspiránsképzésről és a tudományos fokozatokról	103
A tudományos fokozatok és az egyetemi doktori cím viszonyáról	109
Közlemények	110
Jogszabálymutató	110

Jogszabályok

A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1959. évi 34. számú törvényerejű

rendelete

a földművelésügyi miniszter felügyelete alá tartozó egyetemeken folyó aspiránsképzésről

1. §. (1) A földművelésügyi miniszter veszi át a felügyelete alatt álló egyetemeken dolgozó aspiránsok szakmai képzése és politikai nevelése irányításának és ellenőrzésének feladatát.

(2) Az aspiránsok marxista—leninista képzésének irányítása és ellenőrzése továbbra is a művelődésügyi miniszter feladata, idegen nyelvű oktatásukról viszont a földművelésügyi miniszter gondoskodik.

2. §. Az agrártudományi egyetemek vezetői felelősek az egyetemeken folyó aspiránsképzésért.

3. §. A földművelésügyi miniszter felügyelete alá tartozó aspiránsok kandidátusi vizsgáit az egyetem szervezi meg és bonyolítja le.

4. §. Jelen törvényerejű rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Kiss Károly s. k.,
a Népköztársaság Elnöki
Tanácsának helyettes elnöke

Kristóf István s. k.,
a Népköztársaság Elnöki
Tanácsának titkára

*

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 41/1959. (X. 3.) számú

rendelete

az aspiránsképzésről és a tudományos fokozatokról

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány a tudományos minősítés rendszerének továbbfejlesztéséről szóló 1958. évi 29. számú törvény-

erejű rendelet 6. §-ában foglalt felhatalmazás alapján — a szocialista rendszert tevőlegesen támogató vezető tudósréteg kialakításának hathatósabb elősegítése érdekében — a következőket rendeli:

I.

Az aspiránsképzés

1. §.

(1) Az aspiránsképzés célja valamely tudományág területén kitűnően felkészült, szűkebb szakterületén kiterjedt és elmélyült ismeretekkel rendelkező, a kutatás módszertanában járatos, önálló tudományos kutatómunkára képes, marxista—leninista világnézetű tudósjelöltek szervezett képzése.

(2) Az aspiránsképzés irányítása, valamint a szocialista rendszert tevőlegesen támogató vezető tudósréteg kialakításának szervezett segítése a Magyar Tudományos Akadémia (a továbbiakban: MTA) feladata, amelyet a Tudományos Minősítő Bizottság (továbbiakban: TMB) útján lát el.

2. §.

A tudományok kandidátusa fokozat megszerzése érdekében rendszeres levelező vagy önálló (vezető nélküli) aspirantúra keretében tanulmányokat kell folytatni.

3. §.

(1) Aspiránsképzésben az a 40 évnél fiatalabb — elsősorban munkás- és parasztszármazású — szakember részesíthető, aki:

a) egyetemet vagy főiskolát végzett, illetve ilyen végzettség nélkül is, aki a választott tudományágban megfelelő önálló tevékenységet folytatott;

b) az egyetem (főiskola) elvégzésétől számítva legalább három évig a gyakorlati életben dolgozott;

c) szűkebb szakterületén elmélyült ismeretekkel rendelkezik, tudományos továbbfejlődésre képes;

d) mint a népi demokratikus rendszerhez hűséges állampolgár, a társadalomra nézve hasznos tevékenységet kifejtve, részt vesz a szocializmus építésében.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt követelményeknek megfelelő személyek közül azok vehetők fel: rendes aspirantúrára, akik számára munkakörük betöltése mellett tudományos továbbfejlődésük feltételeit megnyugtatóan biztosítani nem lehet;

levelező aspirantúrára, akiknél választott témájuk, felkészültségük és munkahelyük körülményei szükségessé teszik, hogy aspiránsvezető irányítása alatt végezzék tanulmányaikat;

önálló aspirantúrára (1950. évi 44. számú tvr. 9. §. a) pont), akik legalább öt évi szakmai gyakorlattal és szakirodalmi közleményekkel igazolt olyan tudományos felkészültséggel rendelkeznek, amely lehetővé teszi a kandidatusi fokozatnak rendes vagy levelező aspirantúra nélkül való megszerzését.

(3) Külföldre aspiránsokat elsősorban olyan tudományterületekről lehet kiküldeni, amelyeknek fejlesztése — figyelemmel a tudomány és a népgazdaság igényeire — szükséges, de az aspiránsképzés hazai viszonyok között kellő módon nem oldható meg. A külföldi aspirantúrára pályázóknak a szükséges idegen nyelvismerettel rendelkezniük kell.

(4) Az (1) és (2) bekezdésekben előírt gyakorlati idő, valamint önálló aspirantúra esetén a korhatár alól a pályázó kérelmére az a szerv, mely a felvételtől dönt, indokolt esetben felmentést adhat.

4. §.

(1) Az aspirantúrára való felvétel iránti kérelemhez részletes önéletrajzot, az iskolai végzettséget igazoló és a katonai kötelezettség teljesítésére (a szolgálat alóli felmentésre) vonatkozó okiratokat, illetve az ezek adatait tartalmazó iratokat, a megjelent tudományos közleményeket és az egyéb tudományos tevékenységet felölölő kimutatást kell csatolni.

(2) A felvétel iránti kérelmet annak az intézménynek a vezetőjéhez kell beadni, amellyel a pályázó a kérelem előterjesztésének időpontjában munkaviszonyban áll. Az intézmény vezetője (tudományos intézeteknél a tudományos tanács) a kérelmet részletes írásbeli véleménnyel ellátva köteles felterjeszteni a TMB-hez. Rendes aspirantúrára jelentkezésnél a munkáltató a pályázó átlagkeresetéről szóló hivatalos igazolást is csatol a kérelemhez.

(3) Az 1958. évi 29. számú tvr. 3. §-ának (1) bekezdése alapján kijelölt egyetemi karok (főiskolák) (a továbbiakban: kijelölt kar) a dolgozók közül kikerülő levelező és önálló aspiránsok felvételével kapcsolatos tennivalóikat saját hatáskörben végzik. Ugyancsak e kijelölt karok bonyolítják le azoknak a levelező aspiránsoknak a felvételét, akiknek pályázatát a TMB a kijelölt karokhoz átteszi.

5. §.

(1) A rendes aspirantúrára jelentkezők a TMB, a levelező aspirantúrára jelentkezők pedig a TMB, illetőleg a kijelölt kar által alakított bizottság előtt felvételi vizsgát tesznek. A felvételi vizsgára bocsátásról a TMB, illetőleg a kijelölt kar (24. §) dönt, figyelembe véve az illető tudományág szükségleteit, továbbá a pályázó alkalmasságát.

(2) A felvételi vizsgán a pályázónak tanúságot kell tennie arról, hogy a választott tudományágban és a marxizmus—leninizmus elméletében megfelelően tájékozott, a tudományos kutatáshoz szükséges képzettséggel és képességgel rendelkezik.

(3) A felvételi vizsga tematikáját és időpontját a pályázókkal legalább két hónappal a vizsga időpontja előtt közölni kell. A felvételi vizsgára bocsátottnak a felvételi vizsga előtt munkahelyén 15 nap fizetett szabadság jár, amely az évi rendes szabadságidőbe nem számítható be.

(4) A felvételi vizsgát sikeresen letett pályázók felvételéről a felvételi bizottság véleménye, az egyes tudományszakokban az MTA Elnöksége által a Tudományos és Felsőoktatási Tanáccsal (a továbbiakban: TFT) egyetértésben megállapított aspiránsi keretszámok figyelembevételével a TMB, illetőleg a kijelölt kar dönt. Az önálló aspirantúrára jelentkezők felvételi vizsgát nem tesznek; felvételiükről a TMB, illetve a kijelölt kar a pályázati anyag alapján dönt. A kijelölt kar a felvételtől, illetőleg az elutasításról szóló döntését az Egyetem Tanácsa útján a TMB-hez terjeszti fel jóváhagyásra.

(5) A rendes aspiránsokat aspiránsvezető mellé és kutatóintézetbe vagy egyetemi (főiskolai) tanszékre kell beosztani. A levelező aspiránsok részére aspiránsvezetőt és a kutatások, valamint a szükséges kísérletek elvégzésére tudományos kutatóintézetet, illetve tanszékot kell kijelölni. A rendes és levelező aspiráns munka- és tervfegyelméért, valamint a szükséges munkafeltételeknek biztosításaért az aspiránsvezetőn kívül a kutatóintézet, illetőleg tanszék vezetője és az egyetemi kar dékánja is felelős.

(6) Aspiránsvezetővé — elsősorban a tudományos fokozattal rendelkezők közül — csak olyan szakember jelölhető ki, aki megfelel a 3. §. (1) bekezdés d) pontjában foglalt követelményeknek és biztosítani tudja az aspiráns megfelelő szakmai és politikai fejlődését. Az aspiránsvezető e munkájáért díjazásban részesül. A díjazás mértékét és módját a TMB javaslatára az MTA elnöke a munkaügyi miniszterrel és a pénzügyminiszterrel egyetértésben szabályozza.

(7) Az aspirantúrára történt felvétellel a levelező és az önálló aspiránsképzésben részesülő munkaviszonya nem változik; a rendes aspirantúrára felvettek a TMB-vel, illetőleg a kijelölt karral kerülnek munkaviszonyba.

6. §.

(1) Az aspiráns — aspiránsvezetőjének közreműködésével — a felvételtől számított három hónapon belül köteles az egész tanulmányi időt felölölő tanulmányi kerettervet készíteni. E tervnek tartalmaznia kell az általános szakmai képzés, a kandidatusi értekezés tárgyához szükséges kutatómunka,

a szakirodalom, a marxista—leninista képzés, valamint a választott nyelv tanulmányozásának tervét. Ugyanilyen kerettervet kell készíteni az önálló aspiránsnak is.

(2) A keretterv alapján az aspiráns féléves időközökben részletes munkatervet készít, és a felvételtől számított egy éven belül kidolgozza az értekezés elkészítésének tervét.

(3) A kerettervet és az értekezés tervét jóváhagyás végett fel kell terjeszteni a TMB-hez, illetőleg a kijelölt karhoz. A terv betartásáért az aspiráns és az aspiránsvezető egyaránt felelős. A jóváhagyott tervtől eltérő tevékenységet az aspiráns csak a tervet jóváhagyó szerv előzetes engedélyével folytathat.

(4) Az aspiránsok marxista—leninista képzését a művelődésügyi miniszter az egyetemek (főiskolák) marxizmus—leninizmus tanszékei útján biztosítja.

Az aspiránsok nyelvi oktatását a szakmailag illetékes egyetem nyelvi tanszéke látja el.

7. §.

(1) A rendes aspiránsképzésben részesülő aspiráns a megállapított képzési idő alatt ösztöndíjban részesül. Az ösztöndíj összege 1600 Ft-tól 2600 Ft-ig terjed. A felvételtkor megállapított ösztöndíjat kivételes körülményektől eltekintve csak a kandidátusi vizsga sikeres letétele után lehet felemelni. Az ösztöndíjban részesülőt a törvényes rendelkezéseknek megfelelő családi pótlék is megilleti. A hazai rendes aspiránsképzésben részesülők ösztöndíjának összegét a TMB állapítja meg, és a TMB, illetőleg a kijelölt kar folyósítja a családi pótlékkal együtt.

(2) A külföldön tanuló aspiráns eltartásra jogosult családtagjait családi támogatás illeti meg, amelyet az ösztöndíjas az ösztöndíjon felül kap. A családi támogatás a törvényesen járó családi pótlékot nem foglalja magában. A külföldi aspiránsképzésben részesülők ösztöndíjának és családi támogatásának összegét a TMB állapítja meg, és folyósítja a családi pótlékkal együtt.

(3) Az aspiráns ösztöndíja nem érinti azokat a pótlékokat, amelyekre a munkaviszonyban álló dolgozók — munkakörük, illetőleg munkakörülményeikre tekintettel — jogosultak.

(4) Ha a levelező aspiráns aspiránsi munkáját a 8. §. (2) bekezdése szerint más szervnél végzi, és az aspiránsképzés során olyan beosztásban dolgozik, amelyre a munkaviszonyban állókra érvényes jogszabályok külön bérpótlékot állapítanak meg, ez a pótlék az aspiránst is megilleti, ha egyébként beosztása megfelel a pótlékra előírt feltételeknek. A pótlék megállapítására és összegére a TMB, illetőleg a kijelölt kar tesz javaslatot, és azt az aspiráns munkáltatója fizeti.

8. §.

(1) Az aspiránsok ösztöndíját és az aspiránsvezetők díját az MTA, az aspiránsképzéssel kapcsolatos egyéb személyi és dologi kiadásokat pedig annak a szervnek a költségvetésében kell előirányozni, amelynél az aspiráns képzése történik.

(2) Ha a levelező aspiráns munkahelyén az aspiránsi munkával kapcsolatos feladatok (kísérletek) végzése nem lehetséges, az aspiránst e feladatok elvégzésére más szervhez kell beosztani, és a kép-

zésével kapcsolatos dologi kiadásokat annak a szervnek a költségvetésében kell előirányozni, amelynél az aspiráns aspiránsi feladatait végzi.

(3) A rendes aspiránsképzésben részesülő aspiránsra — amennyiben az aspiránsképzésre vonatkozó törvényerejű rendeletek és a jelen rendelet szabályai eltérő rendelkezést nem tartalmaznak —, azok a munkaügyi és egyéb szabályok érvényesek, amelyek annak az intézménynek az alkalmazottaira vonatkoznak, ahová az aspiránst a képzés tartamára beosztották. Ehhez képest mindazok a jogok illetik és kötelezettségek terhelik, amelyek az említett szerv alkalmazottai tekintetében fennállanak.

9. §.

(1) A levelező és önálló aspiránsképzésben résztvevők részére heti egy fizetett kutatónap jár. A kutatónap miatt kiesett munkaidőre a dolgozó átlagkeresetét a munkáltató köteles megtéríteni.

(2) A rendes aspiránsokat évenként összesen 48 munkanap fizetett szabadság illeti meg.

(3) A levelező és önálló aspiránsokat a kandidátusi vizsgára, valamint az értekezés elkészítésére és megvédésére való felkészülés céljából rendkívüli tanulmányi szabadság illeti meg. E fizetett szabadság időtartama az évi rendes szabadságidővel együtt 36 munkanap.

(4) Az önálló aspiránsnak a (3) bekezdésben meghatározott rendkívüli szabadságát évenként legfeljebb három hónapi időtartamra fel lehet emelni. A szabadságidő e felemelését esetenként a TMB javaslatára az aspiráns munkahelye szerint illetékes miniszter engedélyezi. A kutatóintézetekben vagy az egyetemi (főiskolai) tanszéken dolgozó önálló aspiránsokat e kedvezmény nem illeti meg.

(5) A levelező és önálló aspiráns munkahelyének vezetője köteles az aspiráns kutató munkáját a rendelkezésre álló eszközökkel támogatni. Biztosítani kell az aspiráns részére a laboratórium és a könyvtár használatát, továbbá a szükséges kísérletek elvégzését.

(6) A levelező és önálló aspiráns munkahelyén túlmunkát csak kivételes esetben végezhet. Az a munka, amelyet az aspiráns képzésével kapcsolatban — a munkáltató utasítása nélkül — rendes munkaidőn túl végez, nem tekinthető a munkáltató javára teljesített túlmunkának.

(7) A rendes aspiránsok a tudományáguk körébe eső irodalmi tevékenységen kívül kereső foglalkozást nem folytathatnak, más szervvel munkaviszonyt nem létesíthetnek, kivéve képzésük második évét, amikor választott témájuk körében, legfeljebb heti három órában az egyetemi oktatásban részt vehetnek.

10. §.

(1) A rendes és önálló aspirantúra időtartama legfeljebb három év, a levelező aspiránsképzés pedig legfeljebb négy év.

(2) A rendes és levelező aspiráns végzett munkájáról köteles aspiránsvezetőjének rendszeresen beszámolni, az önálló aspiráns pedig a TMB-nek, illetőleg a kijelölt karnak félévenként írásbeli jelentést tenni.

(3) Az aspiránsok képzési idejük első kétharmadában a TMB, illetőleg a kijelölt kar által alakí-

tott bizottság előtt kandidátusi vizsgát tesznek. A vizsga időpontját a fenti időn belül az aspiráns kérelmének lehető figyelembevételével kell kitűzni.

(4) A kandidátusi vizsga szakmai, ideológiai és nyelvi vizsgából áll. A kandidátusi vizsga követelményeit a TMB az MTA tudományos osztályának véleménye alapján határozza meg. Egyes vizsgák letétele alól a TMB, illetőleg a kijelölt kar indokolt esetben felmentést adhat.

11. §.

(1) Az aspiráns köteles a megállapított határidőig az előírt vizsgákat letenni és a kandidátusi értekezést benyújtani. A TMB, illetőleg a kijelölt kar tanácsa a határidő lejártá előtt előterjesztett kérelemre különösen indokolt esetben, egyéni elbírálás alapján a vizsgák letételére legfeljebb egy évi, az értekezés benyújtására pedig legfeljebb kétszer egy-egy évi haladékot adhat. Ha a megállapított határidőig az aspiráns kötelezettségének nem tesz eleget, letett vizsgáinak érvényességét elveszti és az aspiránsképzés érvénye megszűnik.

(2) Azok az aspiránsok, akiknek rendes vagy levelező aspiránsképzési idejük a jelen rendelet hatálybalépésekor lejárt, és a kandidátusi vizsgák letétele mellett értekezésüket hat hónapon belül nem nyújtják be, ugyancsak elvesztik letett vizsgáik érvényességét, és aspiránsképzésük érvénye megszűnik. Ebben az esetben csak hathónapi időmehosszabbítás engedélyezhető.

(3) A TMB, illetőleg a kijelölt kar a képzést elhanyagoló aspiránst figyelmeztetésben részesíti. Súlyos mulasztás esetében továbbá, ha az aspiráns magatartása politikai vagy erkölcsi szempontból kifogás alá esik, a munkáltató, illetőleg a miniszter akinek felügyelete alatt álló szervnél folyik az aspiránsképzés, fegyelmi eljárást folytat le; az aspirantúrából való kizárást azonban csak a TMB mondhatja ki. Minden olyan fegyelmi határozatot, amelyet aspiránsképzésben részesülő személy ellen hoznak, a TMB-nek meg kell küldeni.

(4) Azokat az aspiránsokat, akik aspiránsképzésüket előzetes engedély nélkül, saját hibájukból megszüntetik, vagy akiket az aspirantúrából kizártak, a kifizetett ösztöndíj és a képzésre fordított egyéb kiadások egészének vagy egy részének visszatérítésére lehet kötelezni. A visszatérítésre való kötelezésről a TMB határoz. A visszatérítési kötelezettség tekintetében felmerült vita eldöntésére a bíróság illetékes.

(5) A TMB az illetékes felügyeleti szervnél fegyelmi eljárást kezdeményezhet az olyan intézmény vezetője ellen, aki az aspiránsképzést gátolja, nem biztosítja a jelen rendeletben meghatározott kutatónapot, munkaidőkedvezményt, a képzéshez szükséges egyéb feltételeket, vagy a levelező, illetve önálló aspiráns munkáját a rendes munkaidőn túl rendszeresen igénybe veszi.

II.

A tudományos értekezés

12. §.

(1) A kandidátusi vizsga sikeres letétele után az aspiráns írásban engedélyt kér a TMB-től, illetőleg a kijelölt kartól a kandidátusi értekezés meg-

védésére. A kérelemhez mellékelni kell az értekezést három példányban, az intézet (munkahely) vezetőjének és az aspiránsvezetőnek az értekezésre vonatkozó véleményét és az aspiráns egyéb tudományos tevékenységének jegyzékét.

(2) A kandidátusi értekezésnek tanúskodnia kell arról, hogy a jelölt a választott tudományágban mélyreható ismeretekkel rendelkezik, önálló tudományos kutatómunkával bebizonyította, hogy szakterületének tudományos továbbfejlesztésére képes, aminek új tudományos eredmény elérésében kell kifejezésre jutnia.

(3) A tudományos kandidátusa és a tudományok doktora fokozat elnyerésének alapjául szolgáló értekezés megvédésére csak az kaphat engedélyt, aki az 1950. évi 44. számú tvr. 2. §-ának (1) bekezdésében, illetve az 1951. évi 26. számú tvr. 1. §-ának (2) bekezdésében, továbbá a jelen rendelet 3. §-ának (1) bekezdése d) pontjában foglalt szakmai és politikai követelményeknek megfelel.

(4) Az értekezést vagy legalább annak lényeges részeit a megvédés előtt legalább egy hónappal szakfolyóiratban, vagy más alkalmas módon közzé kell tenni. Ennek érdekében az ilyen tárgyú közléseknek elsőbbséget kell biztosítani. Az előzetes közlés alól indokolt esetben a TMB felmentést adhat.

(5) A benyújtott kandidátusi értekezést a TMB, illetőleg a kijelölt kar legalább két hivatalos bírálónak, opponensnek adja ki. A pályázó tudományos vezetői hivatalos bírálóként nem jelölhetők ki. A hivatalos bírálóknak — három hónapon belül — írásban kimerítő véleményt kell mondaniok arról, hogy az értekezés alkalmas-e a kandidátusi fokozat odaítélésére. E véleményeket a pályázóknak a védés előtt legalább 10 nappal ki kell adni. A felkért hivatalos bírálók díjazásban részesülnek.

(6) Az értekezés egy-egy példányát az MTA könyvtárában és egy olyan szakkönyvtárban kell elhelyezni, ahol az érdeklődők szabadon tanulmányozhatják.

(7) Az értekezés téziseit sokszorosítani kell, és a védés előtt legalább 10 nappal, a védés helyének és idejének megjelölésével, meg kell küldeni az összes érdekelt szervnek és személynek.

(8) Amennyiben a hivatalos bírálók véleménye szerint az értekezés megvédése nem engedélyezhető, ezt közölni kell a pályázóval. Véleményeltérés esetén a vitára bocsátásról a TMB dönt.

13. §.

(1) Ha a hivatalos bírálók véleménye, illetve a TMB döntése szerint a kandidátusi értekezés vitára bocsátható, a TMB, illetőleg a kijelölt kar bírálóbizottságot küld ki, amely előtt a pályázó értekezését nyilvános vitában megvédheti. A kijelölt kar által kiküldött bírálóbizottság egy tagját a TMB jelöli ki.

(2) Az értekezés megvédésének vitája a bírálóbizottság elnökének megnyitójával kezdődik, majd a bizottság titkára ismerteti a pályázó munkásságát, a hivatalos bírálóknak az értekezés elfogadására vonatkozó álláspontját és a pályázó tudományos vezetőjének véleményét. Ezután a pályázó kifejti értekezésének főbb tételait, majd a hivatalos bírálók véleményeinek személyes előadásával a vita kezdetét veszi. A vitában minden jelenlevő

— a bírálóbizottság tagja is — felszólalhat. A vita befejeztével a pályázót megilleti a zárszó joga.

(3) A vita lezárása után a bizottság visszavonul, és titkos szavazás útján egyszerű szótöbbséggel dönt, hogy az értekezést megvédeztnek fogadja-e el. A bizottság üléséről jegyzőkönyvet kell felvenni. A bizottság döntését a vitán résztvevők előtt nyomban ki kell hirdetni, majd fel kell terjeszteni a TMB-hez.

(4) Hivatalos bírálóvá és a bírálóbizottság tagjaivá általában legalább olyan tudományos fokozattal rendelkező szakember jelölhető ki, mint amilyen fokozat elnyerésére a jelölt pályázik.

14. §.

(1) A tudományok doktora fokozat elnyeréséért a tudományok kandidátusa 3 évvel a kandidátusi fokozat megszerzése után folyamodhat. A TMB kivételesen engedélyezheti a kérelem korábbi előterjesztését is.

(2) A doktori értekezésnek tanúsítania kell, hogy a jelölt a választott tudományágban mélyreható és átfogó tudással rendelkezik, és önálló tudományos kutatással jelentős új tudományos eredményt ért el.

(3) A tudományok kandidátusa, a tudományok doktora fokozat elnyerésének alapjául szolgáló értekezés elkészítésére — az értekezés vázlatának csatolásával — a TMB-től előzetesen írásban engedélyt kérhet. A kérelemhez csatolni kell részletes önéletrajzot, a kandidátusi oklevél adatait tartalmazó iratot, a kérelmező addig megjelent tudományos közleményeit és az egyéb tudományos tevékenységét felölelő kimutatást.

(4) A doktori értekezés elkészítésére kiadott engedély 3 évig érvényes. E határidő egyszeri alkalommal legfeljebb egy évvel meghosszabbítható.

(5) Az MTA feladata, hogy segítse és támogassa azok munkáját, akik a (3) bekezdés alapján engedélyt kaptak a doktori értekezés elkészítésére.

(6) A (3) bekezdés szerinti engedéllyel rendelkezőket az MTA és a szaktárcák a külföldi ösztöndíjak odaítélésénél előnyben részesítik; a munkahely szerint illetékes, felügyeletet gyakorló miniszter pedig a TMB javaslatára egy alkalommal hat hónapig terjedő fizetett szabadságot engedélyezhet az értekezés elkészítésére.

(7) A doktori értekezés megvédésére a jelen rendelet 12. §-ában foglalt rendelkezések azzal az eltéréssel irányadók, hogy az értekezés megvédésének engedélyezését a TMB-től kell kérni, a kérelemhez az értekezést öt példányban kell csatolni, az értekezés bírálatát 3 bírálótól (opponenstől) kell kérni, az értekezés kinyomtatott füziseit, a véde előtt legalább 30 nappal kell az érdekelteknek megküldeni, és az értekezést az MTA könyvtárában meg kell őrizni.

III.

A tudományos minősítés

15. §.

A tudományos fokozatok (tudományok kandidátusa, tudományok doktora) odaítéléséről a Tudományos Minősítő Bizottság dönt.

16. §.

(1) Tudományos fokozat az alábbi tudományágakból adományozható:

Nyelvészeti tudományok
Irodalomtudományok
Történelemtudomány
Filozófia
Pszichológia
Neveléstudományok
Állam- és jogtudományok
Földrajzi tudományok
Művészettörténeti tudományok
Zenei tudományok
Közgazdasági tudományok
Matematikai tudományok
Fizikai tudományok
Kémiai tudományok
Biológiai tudományok
Mezőgazdasági tudományok
Állatorvostudományok
Orvostudományok
Gyógyszerészeti tudományok
Műszaki tudományok
Közlekedéstudományok
Föld- és ásványtani tudományok
Hadtudományok.

(2) Az előbbi bekezdésben felsorolt tudományágak az oklevélben a szűkebb tudományág megjelölésével zárójelben kiegészíthetők.

(3) A tudományos fokozat odaítélésénél a TMB a 12. §. (3) bekezdésében foglaltak szerint jár el.

(4) A tudományos fokozat odaítélését vagy az elutasítást a folyamodóval közölni kell. Elutasítás esetén a folyamodó egy év elteltével újabb kérelmet terjeszthet elő. Az újabb kérelem elbírálására a jelen rendelet szabályai irányadók.

(5) A tudományos fokozat viselésére jogosító és a tudományágot is feltüntetető oklevelet a TMB elnöke és titkára írja alá.

(6) A tudományos fokozatról szóló oklevelet egyetemi októnak egyetemi tanácsulésen az egyetem rektora (egykarú egyetemen a dékán), egyéb esetekben a TMB közvetlenül adja át.

17. §.

(1) A TMB vizsgák letétele, tudományos értekezés benyújtása és megvédése nélkül is tudományos fokozatot adhat olyan személyeknek, akik azt korábbi, a nép javát szolgáló nagy jelentőségű tudományos munkásságukkal kiérdemelték.

(2) Tudományos fokozatnak az (1) bekezdés szerinti adományozására a javasolt személy munkahelye szerint illetékes miniszter az MTA elnökének egyetértésével tehet javaslatot.

(3) Az MTA rendes és levelező tagjait a tudományok doktora fokozat megilleti. Azok, akiket az MTA rendes vagy levelező tagjává választanak, doktori oklevelüket tagsági oklevelükkel együtt kapják meg, kivéve, ha megelőzően már a tudományok doktorai voltak.

18. §.

(1) A tudományos kutatói és felsőoktatói állások betöltésénél a tudományos fokozattal rendel-

kezőket előnyben kell részesíteni az ilyen fokozattal nem rendelkezőkkel szemben.

(2) Az egyetem elvégzésével járó, valamint az egyetemi tanulmányok után megszerzhető egyetemi doktori cím tudományos fokozatnak nem tekinthető.

19. §.

(1) A tudományos fokozattal rendelkező szakemberek részére — a felsőoktatási intézményekben és kutatóintézetben dolgozók kivételével — a felügyeletet gyakorló miniszter szükség esetén egyszerre legfeljebb 3 hónapi fizetett szabadságot engedélyezhet olyan jelentősebb tanulmány elkészítésére vagy kísérlet elvégzésére, amely hosszabb ideig tartó elmélyülést kíván.

(2) A kutatási témát az intézmény vezetőjének és az MTA véleményének figyelembevételével a felügyeletet gyakorló miniszter a szabadság engedélyezésével egy időben hagyja jóvá.

(3) Az engedélyezett szabadságidő leteltével a kifizőtt feladat megoldásáról jelentést kell készíteni a felügyeletet gyakorló miniszterhez.

20. §.

(1) A tudományok doktora és kandidátusa tudományos munkássága elismeréseként doktori, illetve kandidátusi illetménykiegészítésben részesül.

(2) A tudományos fokozattal járó illetménykiegészítést attól függetlenül kell folyósítani, hogy a kandidátusi, illetve a tudományok doktora munkaviszonyban van-e vagy sem.

(3) A tudományok kandidátusa fokozattal járó illetménykiegészítés 5 évre szól. A TMB 5 évenként felülvizsgálja az e fokozattal rendelkezők munkásságát, és ha megállapítja, hogy az illető kellő színvonalú tudományos munkásságot fejt ki, az illetménykiegészítést továbbra is folyósítja. Felülvizsgálat alá nem vonhatók azok, akik az öt év eltelté előtt a 60. életévüket betöltötték.

(4) Azok részére, akik a tudományok kandidátusa fokozatot 1957. évi december hó 31-ig nyerték el, az öt évet 1958. évi január hó 1-től kell számítani. Akik a tudományok kandidátusa fokozatot 1958. január 1-e után szereztek meg, a (3) bekezdésben említett időtartam a megszerzés időpontjával kezdődik.

(5) A felülvizsgálat során figyelemmel kell lenni az egész elmúlt 5 év alatti tudományos és társadalmi munkásságra, a felülvizsgálat idején folyamatban levő alkotásokra. Ha a felülvizsgálat megállapítja, hogy a kandidátus az eltelt időben kellő színvonalú tevékenységet nem fejtett ki, az illetménykiegészítést meg kell vonni. A megvonástól számított 5 év elteltével a kandidátus kérelmére a TMB ismét felülvizsgálhatja tudományos munkásságát, és ha úgy találja, hogy az illető tudományágban megkívánható színvonalú tevékenységet fejt ki, az illetménykiegészítést újabb 5 évre folyósíthatja, ellenkező esetben a kérelmet elutasítja.

(6) Az illetménykiegészítésekről az MTA, az értekezések megvédésével kapcsolatos kiadásokról (tézisek sokszorosítása, bírálók díjazása stb.) pedig az MTA, illetve a kijelölt kar (egyetem) költségvetésében kell gondoskodni.

21. §.

(1) A TMB megvonja a tudományos fokozatot attól, aki annak viselésére méltatlanná válik; illetőleg a jelen rendeletben foglalt követelményeknek nem felel meg.

(2) A tudományos fokozattal rendelkező személlyel szemben bűncselekmény miatt kiszabott jogerős büntetésről, illetőleg fegyelmi vétség elkövetése esetén a fegyelmi büntetésről a TMB-t értesíteni kell.

IV.

A Tudományos Minősítő Bizottság

22. §.

(1) A tudományos utánpótlásnak aspiránsképzés útján történő tervszerű biztosítására, a tudományos fokozatok megszerzése feltételeinek megállapítására és a tudományos fokozatok adományozására létrehozott Tudományos Minősítő Bizottság az MTA Elnökségének felügyelete alatt működik, tevékenységéről az Elnökségnek évenként beszámolni tartozik. A tudományos képzéssel és minősítéssel kapcsolatos elvi kérdésekben, továbbá a TMB döntésével szemben benyújtott fellebbezések ügyében — kivéve a (2) bekezdésben felsorolt kérdéseket — az MTA Elnökségének meghallgatásával a TFT határoz.

(2) Nem lehet a TMB döntése ellen fellebbezéssel élni, ha az az aspiráns vizsgák értékelésével, a tudományos értekezéssel vagy a tudományos fokozat odaítélésével kapcsolatos.

(3) A TMB elnökből, titkárból és a tudományágak, valamint az érdekelt minisztériumok (országos hatáskörű szervek) képviselőitől álló tagból áll.

23. §.

(1) A TMB elnökét, titkárát és tagjait az MTA Elnökségének előterjesztésére a Minisztertanács nevezi ki.

(2) A TMB mellett Titkárság működik, amelynek vezetője a TMB ülésein tanácskozási joggal részt vesz.

(3) A TMB — működésének részletes szabályozására — ügyrendet készít, amelyet az MTA Elnöksége hagy jóvá.

(4) A TMB ellátja a jelen rendelettel és más jogszabályokkal hatáskörébe utalt feladatokat.

V.

Az egyetemeknek (főiskoláknak) és kutatóintézeteknek a tudományos képzéssel kapcsolatos feladatai

24. §.

(1) A tudományos képzettségű szakemberek szélesebbkörű nevelése, a tudományos utánpótlás tervszerű biztosítása — az aspiránsképzés mellett — a tudományos kutatóintézetek és az egyetemi (főiskolai) tanszékek feladata. E szervek vezetői felelősek a vezetésük alatt álló intézményekben dolgozók tudományos fejlődéséért; gondoskodniuk kell a tudományos fejlődés előfeltételeinek biztosításáról.

(2) A tudományos kutatóintézetek és az egyetemi (főiskolai) tanszékek azoknak a dolgozóknak tudományos továbbfejlődése érdekében, akik a jelen rendelet 3. §-ának (1) bekezdése d) pontjában foglalt követelményeknek megfelelnek, fejlesztési tervet készítenek. A tudományos továbbfejlődésre az előbbieket szerint alkalmas kutatók és oktatók kiválasztását, előrehaladását, tudományos tevékenységét évenként legalább egyszer az egyetem, illetve a kutatóintézet Tudományos Tanácsa vitatja meg, és ennek alapján jelentést tesz a felügyeletet gyakorló miniszterhez (országos hatáskörű szervhez).

(3) A kutatóintézetek és egyetemi (főiskolai) tanszékek vezetői kötelesek az intézményüknél dolgozó aspiránsok képzését minden eszközzel támogatni, a készülő tudományos értekezést vagy annak egy részét osztályértekezleten, illetve tanszéki értekezleten megvitatni.

25. §.

(1) Mindazon rendes és levelező aspiránsok — akik aspiráns munkájukat egyetemen vagy egyetemi jellegű főiskolán (továbbiakban: egyetemen) végzik — szakmai, ideológiai és nyelvi képzése, az aspiránsok munkájának irányítása és ellenőrzése, politikai nevelése, valamint a kandidátusi vizsgák megszervezése és lebonyolítása az egyetem feladata.

(2) Az (1) bekezdésben felsorolt feladatokat a dolgozói közül kikerült önálló aspiránsok tekintetében is az egyetemek látják el.

(3) Az 1958. évi 29. számú tvr. 3. §-ának (1) bekezdése alapján kijelölt karok feladatkörébe tartozik az e § (1) bekezdésében megjelölt feladatokon túl azoknak a levelező és önálló aspiránsoknak a kiválasztása, felvétele és a kandidátusi értekezés nyilvános vitán történő megvédésének megszervezése és lebonyolítása, akik a felvétel időpontjában a kijelölt karral állnak munkaviszonyban, ha az aspiránsképzés helyéül az említett kart jelölik ki.

A kijelölt kar feladata továbbá a karra beosztott rendes aspiránsok kandidátusi értekezésének nyilvános vitán történő megvédésének megszervezése és lebonyolítása, valamint azon levelező aspiránsok felvételével és képzésével, valamint disszertációjuk megvédésével kapcsolatos feladatok ellátása, akiket a képzés idejére a kijelölt karhoz osztanak be.

(4) Továbbra is a TMB hatáskörébe tartozik a rendes aspiránsok felvétele, valamint mindazon aspiránsok képzése, akik aspiránsi munkájukat nem egyetemen végzik.

(5) A kijelölt karok és a TMB az 5. §. (4) bekezdése szerint megállapított keretszámok alapján és a TMB által meghatározott tudományoszakokban minden év február hó 1 napjától április hó 1 napjáig bonyolítják le az aspiránsfelvételeket. A külföldre küldendő aspiránsok felvétele továbbra is a TMB feladata.

(6) A kijelölt karok az aspirantúrával kapcsolatos munkájukat — a TMB által meghatározott irányelvek szerint — az egyetem megfelelő központi szerveinek alárendelten, azok irányítása és felügyelete alatt végzik.

(7) A kijelölt karok az aspiránsképzésről évente részletes írásbeli jelentést tesznek a TMB-nek.

(8) E § végrehajtása tekintetében az Állatorvostudományi Főiskolát, az Erdőmérnöki Főiskolát, a Kertészeti és Szőlészeti Főiskolát és a „Zrinyi Miklós” Katonai Akadémiát egyetemi jellegű főiskolának kell tekinteni.

VI.

Vegyes rendelkezések

26. §.

(1) A TMB az 1958. évi 29. számú tvr. 1 §-a (2) bekezdésének rendelkezései szerint 1959. december 31-ig felülvizsgálja az 1950. évi 44. számú tvr. 9. §-ának a) pontja alapján 1958. évi szeptember hó 1 napjáig kiadott külön engedélyeket, ha az engedéllyel rendelkező kandidátusi értekezését még nem védte meg.

(2) A felülvizsgálat során érvényesíteni kell a jelen rendeletben foglalt szakmai és politikai követelményeket, és azoktól, akik ezeknek a követelményeknek nem felelnek meg, és a vizsgának, valamint az értekezés elkészítésének elhanyagolását mentő tudományos vagy egyéb tevékenységet nem folytattak, az engedélyt meg kell vonni.

(3) Amennyiben a TMB a kiadott engedélyt változatlanul érvényben tartja, meghatározza a vizsgák letételének és az értekezés benyújtásának határidejét. Ez a határidő meghosszabbítás azonban az egy évet nem haladhatja meg. Ha az aspiráns a megállapított határidőig kötelezettségének nem tesz eleget, az engedély érvényét veszti.

27. §.

A jelen rendelet nem érinti az egyetem vezetésére vonatkozó, hatályban levő rendelkezéseket.

28. §.

Jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba; az aspiránsoknak az egyetemeken által történő felvételére vonatkozó rendelkezéseit az 1960. évtől kezdődően kell alkalmazni. A rendelet végrehajtásáról az érdekelt miniszterek és az MTA elnöke gondoskodik.

29. §.

A jelen rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a 7.269/1950. (XII. 7.) M. T. E. számú rendelet, a 2.488/1951. (III. 6.) M. T. E. számú rendelet, a 184/1951. (X. 16.) M. T. számú rendelet 1–10. §-ai, továbbá 14–16. §-ai, a 8/1952. (I. 27.) M. T. számú rendelet, a 2.015/3/1952. számú minisztertanácsi határozat a 99/1952. (X. 26) M. T. számú rendelet, a 49/1958. (IX. 2.) Korm. számú rendelet és a 872–51/1953. O. M. számú utasítás.

Dr. Münnich Ferenc s. k.,

a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnöke

*

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 1.031/1959. (X. 3.) számú

h a t á r o z a t a

a tudományos fokozatok és az egyetemi doktori cím viszonyáról

Az aspirantúra és a tudományos fokozatok (tudományok kandidátusa, tudományok doktora) az elmúlt években és ma is eredményesen szolgálják

a tudományos utánpótlás képzését és biztosítását.

Az egyetemi doktori cím az orvosoknál, állatorvosoknál, jogászoknál foglalkozás megjelölés. A többi szakon elnyert egyetemi doktori cím olyan kezdeti tudományos teljesítményt jelez, amely a kandidátusi fokozatnál alacsonyabb szintű.

A tudományos fokozatok és az egyetemi doktori cím viszonyáról a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány az alábbiakat határozza:

1. Az egyetemi doktori címet

a) az orvosok, állatorvosok és jogászok foglalkozásuk jelzéseként, egyetemi diplomájukkal együtt nyerik el, és az végzettségük elismerését jelenti;

b) a többi egyetemi szakon oklevelet szerzett szakemberek elnyerhetik, ha az egyetemi tanulmányok alapján megszerezhető ismereteket meghaladó, kezdeti tudományos felkészültségükről külön vizsga letétele és disszertáció benyújtása révén tanúságot tettek.

Az egyetemi doktori cím ez esetben valamely szűkebb szakterület ismeretét és a tudományos munka módszerei alkalmazásának a képességét tanúsítja. Ezért egyetemi doktori értekezésként olyan tudományos dolgozat fogadható el, amely a jelölt alapos tárgyismeretéről, a tudományos kutatás módszereinek az ismeretéről s e módszerek megfelelő szakmai segítés mellett alkalmazásában való jártasságáról tanúskodik.

2. Annak, aki tudományos fokozatot (a tudományok kandidátusa, a tudományok doktora) nyert, kérelmére az illetékes egyetem a magasabb tudományos teljesítmény elismeréseként külön vizsga és disszertáció benyújtása nélkül az egyetemi doktori címet megadja, ha azt korábban nem szerezte meg.

3. Az egyetemi doktori szigorlat során a jelöltnek a marxizmus—leninizmus elméletében való jártasságáról is számot kell adnia.

4. Egyetemi doktori címet csak annak az erkölcsileg kifogástalan személynek lehet adományozni, aki az előírt szakmai követelményeknek megfelel, és mint a népi demokratikus rendszerhez hűséges állampolgár, a társadalomra nézve hasznos tevékenységet kifejtve, részt vesz a szocializmus építésében.

5. A felügyeletet gyakorló miniszter azoktól, akiknél az egyetemi doktori cím nem végzettségük elismerését jelenti, ha a 4. pontban foglalt követelménynek nem felelnek meg, az egyetemi doktori címet visszavonhatja.

6. Az egyetemek doktori szabályzatát felül kell vizsgálni, és a jelen határozatban foglaltaknak megfelelően, valamint egyéb vonatkozásokban is, egységes elvek alapján át kell dolgozni.

7. A jelen határozat kihirdetése napján lép hatályba; végrehajtásáról a művelődésügyi miniszter, egészségügyi miniszter és földművelésügyi miniszter a Tudományos és Felsőoktatási Tanács elnökével egyetértésben gondoskodik.

Dr. Münnich Ferenc s. k.,

a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnöke

Közlemény

Az újítási és feltalálói díjakat a nyugdíj folyósításának korlátozásánál figyelmen kívül kell hagyni

A dolgozók társadalombiztosításáról szóló 1958. évi 40. sz. törvényerejű rendelet és a 67/1958. (XII. 24.) Korm. sz. rendelet végrehajtásáról kiadott 5/1959. (V. 8.) Mü. M. sz. rendelet 17. §. (3) bek. a) pontja értelmében az 500 Ft határösszeg szempontjából figyelmen kívül kell hagyni az újítási és feltalálói díjakat.

Kérdés, hogy az újításokról és találmányokról szóló 29/1959. (V. 10.) Korm. sz. rendelet

a) 17. §-ában említett közreműködői díjak,

b) a 16. §. (6) bekezdésében említett költségek és munkadíjak,

c) a 8. §. (8) bekezdés szerint történt megbízás alapján készített rajzokértés tervekért kifizetett díjak,

d) a 8. §. (2) bekezdés c) pontja alapján a kísérletezésben, illetőleg a 8. §. (4) bekezdés d) pontja alapján a megvalósításban résztvevő újító (feltaláló) részére adott eilenzolgáltatás és végül

e) a 9. §. (4) és (5) bekezdéseiben említett tapasztalatcsere díj az említett 500 forint határösszeg szempontjából az újítási, illetőleg feltalálói díjakkal egy tekintet alá esik-e vagy sem.

Az Országos Találmányi Hivatal a Munkaügyi Minisztérium és a Szakszervezetek Országos Tanácsa egyetértő véleménye alapján akként dönt, hogy a fenti (-e) pontokban felsorolt díjak egy tekintet alá esnek az újítási és feltalálói díjakkal, és így az 500 forintos határösszeg megállapításánál figyelembe nem vehetők. (7/1959. O. T. H. számú elvi döntés.)

Országos Találmányi Hivatal

Jogszabálymutató

1959. szeptember 23-tól október 12-ig

A közzététel helye	A jogszabály száma és kelte	A jogszabály tárgya
Magyar Közlöny	12/1959. (IX. 23.) Mü. M. 10/1959. (IX. 27.) Bk. M. 9/1959. (X. 9.) M. M.	A fiatalok munkaeölként való foglalkoztatásáról szóló 9/1958. (VIII. 3.) Mü. M. számú rendelet módosításáról és kiegészítéséről. A leltárhányért fennálló anyagi felelősségről szóló 13/1958. (XI. 13.) Bk. M. számú rendelet módosításáról. A továbbképző iskolákról szóló 36/1959. (VII. 19.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról.

AKADÉMIAI KÖZLÖNY, a Magyar Tudományos Akadémia hivatalos lapja. Megjelenik rendszerint havonta kétszer. — A szerkesztésért felelős: a Magyar Tudományos Akadémia Elnökségi Titkárságának vezetője.

Kiadja: az Akadémiai Kiadó, Budapest, V., Alkotmány u. 21. — Felelős: Bernát György, az Akadémiai Kiadó igazgatója. — 600 példány

59/50125 Akadémiai Nyomda, Budapest — Felelős vezető: Bernát György.

Akadémiái Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja :
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. NOVEMBER 12.

TARTALOM

		Oldal
Törvények, rendeletek, határozatok	1.033/1959. (XI. 4.) Korm. határozat	A Kossuth-díj Bizottság tagjainak kinevezéséről 111
Tudományos Minősítő Bizottság határozata	146.134/1959.	A kandidátusi és doktori értekezések megvédésének szabályozásáról 111
Közlemények		 114
Jogszabálymutató		 114

Jogszabályok

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
1.033/1959. (XI. 4.) számú

határozata

a Kossuth-díj Bizottság tagjainak kinevezéséről

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
Sóter Istvánt és Szabó Imrét a Kossuth-díj Bizottság
tagjává kinevezi.

Dr. Münnich Ferenc s. k.,
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
elnöke.

Tudományos Minősítő Bizottság határozata

A Tudományos Minősítő Bizottság 146.134/1959.
számú

határozata

a kandidátusi és doktori értekezések megvédésének szabályozásáról

I.

Az értekezések tartalmi és formai kellei

1. §.

(1) A doktori értekezés önálló tudományos
kutatómunkán alapuló, eredeti gondolatokat tar-
talmazó olyan tudományos, irodalmi mű, amelyben
a szerző tudományágának alkotó módon való
továbbfejlesztését jelentős új tudományos ered-
mények elérésével bizonyítja be.

(2) Ismert elméletek, módszerek és eljárások
jelentős tudományos eredménnyel járó, de a
tudományágat továbbfejlesztő eredeti adatokat és
gondolatokat nem tartalmazó megszerezése a
tudományok doktora fokozatra jogosítónak nem
tekinthető.

(3) Társszerzők közreműködésével írt nagyobb
mű önálló része doktori értekezésként csak akkor
fogadható el, ha az a jelölt önálló alkotása és meg-
felel az (1) bekezdésben előírt követelményeknek.

(4) Doktori értekezésként csak más tudományos
fokozat elnyerésére fel nem használt és a legújabb
kutatási eredményeken alapuló mű nyújtható be.

2. §.

(1) A kandidátusi értekezésnek tanúskodnia
kell arról, hogy a jelölt a választott tudományág-
ban, különösen az értekezés témakörében és az
azzal összefüggő kérdésekben mélyreható elméleti
és gyakorlati ismeretekkel rendelkezik, és önálló
tudományos kutatómunkával bebizonyította, hogy
szakterületének tudományos továbbfejlesztésére ké-
pes, aminek új tudományos eredmény elérésében
kell kifejezésre jutnia.

(2) Az előző §. (2), (3) és (4) bekezdésében foglalt
szabályok a kandidátusi értekezésre is értele-
szerűen irányadók.

3. §.

(1) Az értekezésben — kifogástalan rendszere-
zésben és stílusban — teljes részletességgel elő kell
adni — a kutatási eredményekre építve — a vá-
lasztott téma tárgyát, ismertetni kell a téma irodal-
mát, az irodalom bírálatát, valamint a saját nézete-
ket és állásfoglalást, továbbá a levonható elméleti
és gyakorlati következtetéseket.

(2) Az értekezésben közölni kell a tartalomjegyzéket, a források pontos megjelölésével fel kell sorolni a felhasznált irodalmat, és csatolni kell a szükséges rajzokat, statisztikai táblázatokat stb. Az első lapon az értekezés címét, a jelölt nevét, az értekezés megírásának évét és aspiránsoknál az aspiránsvezető nevét kell feltüntetni.

(3) Az értekezést — amennyiben az nyomtatásban nem jelent meg — a papírlap egyik oldalára géppel írva, számozott lapokkal, kemény kötésben és egyforma példányokban kell elkészíteni és benyújtani.

4. §.

Az értekezés megvédése a Tudományos Minősítő Bizottság (a továbbiakban: TMB), illetőleg az 1958. évi 29. sz. tvr. 3. §-ának (1) bekezdése alapján az aspiránsképzésre kijelölt egyetemi kar (a továbbiakban: a kijelölt kar) által kiküldött bírálóbizottság előtt általában nyilvános vitában történik. Az értekezés témájára tekintettel kivételes esetben zártkörű védelem is elrendelhető. Ennek módját a TMB külön szabályozza.

II.

A nyilvános vita előkészítése

5. §.

(1) Az értekezés megvédését a TMB hatáskörébe tartozó aspiránsok és a tudományok doktora fokozatra pályázók esetében a TMB, a többi aspiráns esetében pedig a kijelölt egyetemi kar szervezi meg, és bonyolítja le.

(2) Az értekezés megvédésének engedélyezése iránti kérelemhez csatolni kell:

a) a kandidátusi értekezés 3, a doktori értekezés 5 példányát,

b) az értekezés téziseit ugyanennyi példányban,

c) a jelölt tudományos munkáinak jegyzékét,

d) részletes önéletrajzot,

e) aspiránsoknál az aspiránsvezetőnek az értekezésre vonatkozó véleményét,

f) a rendes és levelező, továbbá azon önálló aspiránsok esetében, akik tanszéken vagy kutatóintézetben dolgoznak, igazolást arról, hogy az értekezést vagy annak egy részét tanszéki, illetve osztályértekezleten, esetleg a tárgy szerint illetékes akadémiai bizottságban megvitatták.

g) az értekezés publikált részének különnyomatát.

(3) A kérelmet mellékleteivel együtt a rendes és levelező aspiránsok az aspiránsképzés helyéül kijelölt intézmény vezetőjéhez adják be, aki azt felterjeszti a TMB-hez, illetőleg a kijelölt egyetemi karhoz. A TMB hatáskörébe tartozó önálló aspiránsok és a tudományok doktora fokozatra pályázók kérelmüket közvetlenül a TMB-hez nyújtják be.

(4) Az értekezés benyújtása után vizsgálni kell, hogy a jelölt a szakmai és politikai követelményeknek megfelel-e, az előzetes publikálási kötelezettségnek eleget tett-e, az értekezés a tartalmi és formai előírásoknak megfelel-e, doktori értekezésnél a 3 éves várakozási idő megvan-e, és az aspiráns az előírt vizsgákat letette-e.

6. §.

(1) Az értekezést 1 hónapon belül a kijelölt egyetemi kar, a TMB hatáskörébe tartozó aspiránsok kandidátusi értekezését és a doktori értekezést pedig a TMB hivatalos bírálóknak adja ki. A kandidátusi értekezés bírálatára 2, a doktori értekezés bírálatára 3 hivatalos bíráló kell kijelölni.

(2) Hivatalos bírálók csak olyan vagy magasabb tudományos fokozattal rendelkezők lehetnek, mint amilyen fokozat elnyerésére a jelölt pályázik. Ez alól indokolt esetben kivétel tehető. Kívánatos, hogy kandidátusi értekezés esetén az egyik bíráló legalább a tudományok doktora, doktori értekezés esetén pedig legalább két bíráló akadémiai tag legyen. Az aspiránsvezető és a jelölt közvetlen munkatársai hivatalos bírálók nem lehetnek.

(3) A hivatalos bírálók írásbeli véleményüket kötelesek 3 hónapon belül elkészíteni és 3 példányban benyújtani a TMB-hez, illetve a kijelölt egyetemi karhoz. Amennyiben a vélemény elkészítése eddig az időpontig valamilyen okból nem lehetséges, az akadály felmerülésekor, de a határidő lejártá előtt tartoznak haladékat kérni, vagy a megbízást visszaadni.

(4) A hivatalos bírálóknak részletesen ki kell fejteniök az értekezés érdemeit és hibáit, a választott téma helyességét, és időszerűségét, a végzett kutatások értékét, az irodalom felhasználása módszereinek helyességét és kimerítően megokolt véleményt kell mondaniok, hogy az értekezés alkalmas-e a tudományos fokozat odaítélésére.

(5) A hivatalos bírálótól való visszaérkezés után az értekezés két példányát a Tudományos Akadémia Könyvtárában, egy példányát pedig egy másik szakkönyvtárban kell elhelyezni, hogy az érdeklődők szabadon tanulmányozhassák.

7. §.

(1) A TMB illetőleg a kijelölt egyetemi kar a hivatalos bírálók véleményének és a jelölt munkájának figyelembevételével dönt az értekezés vitára bocsátásáról. Ha az értekezés a hivatalos bírálók egyhangú véleménye szerint nem üti meg a kívánt mértéket, vagy a jelölt nem felel meg a 41/1959. (X. 3.) Korm. sz. rendelet 3. §-ában foglalt politikai követelményeknek, az értekezés megvédése nem engedélyezhető, így vita kitűzésére sor nem kerülhet.

(2) Amennyiben a hivatalos bírálók között az értekezés elfogadását illetően véleményeltérés van, a TMB, illetőleg a kijelölt egyetemi kar dönti el, hogy a vitát kitűzi-e, vagy harmadik, illetve negyedik bírálót kér-e fel. A döntésről a pályázót írásban értesíteni kell. Az értekezés vitára bocsátása körüli további véleményeltérés esetén újabb vizsgálat alapján a TMB végérvényesen dönt.

(3) Az értekezés megvédése iránti kérelem jogerős elutasítása esetén a pályázó csak egy év múlva nyújthat be újra értekezést.

III.

A nyilvános vita

8. §.

(1) Ha az értekezés megvédését engedélyezték, a TMB, illetőleg a kijelölt egyetem kar elnökből, titkárból és 5–11 tagból álló bírálóbizottságot küld

ki, amely előtt a jelöltnek értekezését nyilvános vitában kell megvédenie. Az egyetemi kar által kiküldött bírálóbizottság egy tagját a TMB jelöli ki. Ezért a vita kitűzéséről a TMB-t a védelem előtt legalább két héttel értesíteni kell.

(2) A bírálóbizottság tagjai csak olyan vagy magasabb tudományos fokozattal rendelkező szakemberek lehetnek, mint amilyen fokozat elnyerésére a jelölt pályázik. Ez alól indokolt esetben kivétel tehető.

(3) Az értekezést a bírálóbizottság tagjainak olyan időpontban kell kiadni, hogy a védelem át tanulmányozhassák.

9. §.

(1) A nyilvános vita időpontját és helyét a TMB, illetőleg a kijelölt egyetemi kar tűzi ki. Ezt az értekezés témájának megjelölésével és az értekezés téziseinek csatolásával a védelem előtt legalább 10 nappal azzal kell az érdeklődők tudomására hozni, hogy a vitán bárki részt vehet, és felszólalhat.

(2) A hivatalos bírálók írásbeli véleményét a védelem előtt kandidátusi értekezés esetén legalább 10 nappal, doktori értekezés esetén legalább 30 nappal a jelöltnek ki kell adni. E véleményekre a jelölt válaszát írásban készíti el, és a vitán történt felolvasás után az iratokhoz kell csatolni.

10. §.

(1) A nyilvános vita a bírálóbizottság elnökének megnyitójával kezdődik, majd a bizottság titkára ismerteti a jelölt munkásságát, és felolvassa a jelölt aspiránsvezetőjének az értekezésre vonatkozó véleményét. Ezekkel kapcsolatban a jelenlevők kérdéseket tehetnek fel, amelyekre a jelölt válaszol. Ezt követően a jelölt 15–20 perces előadásban kifejti értekezése főbb tételeit, majd a hivatalos bírálók olvassák fel személyesen véleményüket. Valamely hivatalos bíráló akadályoztatása esetén dönteni kell a vita elhalasztásáról vagy a távolmaradt hivatalos bíráló helyettesítéséről. Ez esetben olyan helyettesítőt kell felkérni, aki az eredetileg kijelölt bírálót a nyilvános vitában képviselni tudja.

(2) A nyilvános vitában a jelenlevők — a bírálóbizottság tagjai is — korlátozás nélkül felszólalhatnak. Az aspiránsvezető azonban csak a vita megkezdése előtt szólhat fel; a vita során pedig csak akkor, ha az értekezést illetően közte és a jelölt között nézeteltérés van.

(3) A jelölt a feltett kérdésekre és a bírálatokra egyszerre vagy külön-külön válaszolni tartozik; állításainak igazolására könyveket és más segédesszközöket használhat.

(4) A vita addig tart, amíg hozzászólásra jelentkező akad. A vita befejezésével a jelöltet megilleti a zárszó joga.

(5) A vita lefolyásáról gyorsírói jegyzőkönyvet kell vezetni, és azt az értekezéshez kell csatolni.

11. §.

(1) A vita berekesztése után a bírálóbizottság határozathozatalra vonul vissza. A bizottság zárt ülésén a hivatalos bírálók és az aspiránsvezető a bizottság elnökének felkérésére tanácskozási joggal részt vehetnek.

(2) A bírálóbizottság a lefolytatott nyilvános vita alapján és tanácskozás után titkos szavazással hozott döntésében javasolhatja a TMB-nek:

a) a tudományos fokozat odaitélését,

b) az értekezés átdolgoztatását és azt, hogy szükségesnek látja-e újabb nyilvános vita lefolytatását,

c) a szerzői jogba ütköző magatartás (plágium, társasmunka elhallgatása stb.) esetén a jelöltnek meghatározott időre értekezés benyújtásától való eltiltását,

d) az elhangzott vita alapján a tudományos fokozat iránti kérelem elutasítását.

(3) A döntéshez a bizottsági tagok kétharmad részének jelenléte és a kijelölt bizottsági tagok számarányának megfelelő kétharmados szótöbbség szükséges.

(4) A bizottság üléséről jegyzőkönyvet kell felvenni, amely tartalmazza a bizottság részletesen megindokolt és a szavazatarányt is feltüntető döntését, kiemelve az értekezést jellemző tartalmi és formai vonásokat, továbbá azokat a főbb kérdéseket, amelyek körül a vita folyt és a jelöltnek a felmerült kérdésekre adott válaszána értékelését, továbbá a bizottságnak azt az álláspontját, hogy javasolja-e az értekezésnek nyomtatásban való közzétételét.

(5) A bizottság döntését és javaslatát a jegyzőkönyv vonatkozó részének felolvasásával a nyilvános vita résztvevői előtt a helyszínen nyomban ki kell hirdetni.

IV.

A tudományos fokozat odaitélése

12. §.

A bírálóbizottság javaslatát a vita teljes anyagával együtt megküldi az illetékes TMB Szakbizottságának, illetőleg a kijelölt kar által kiküldött bírálóbizottság a kijelölt karnak, amely azt — állásfoglalása után — továbbítja az illetékes TMB Szakbizottságnak. A TMB Szakbizottság az értekezéssel kapcsolatos állásfoglalását a TMB elé terjeszti.

13. §.

(1) A bírálóbizottság, a kari tanács és a TMB Szakbizottság javaslatának figyelembevételével a TMB dönt a tudományos fokozat odaitéléséről.

(2) A TMB hivatalból felülvizsgálja, hogy az értekezés megvédelem az előírt szabályok megtartásával folyt-e le. Elvi, politikai, tárgyi vagy alaki hibák esetén a bírálóbizottság és a TMB Szakbizottság, illetőleg a kari tanács javaslatát megváltoztatja, és a szükséghez képest intézkedik.

(3) Elutasító döntés esetén a jelölt csak egy év elteltével nyújthat be újra értekezést.

(4) A TMB döntéséhez a TMB tagok kétharmadának jelenléte és a jelenlevők szavazatának többsége szükséges.

14. §.

(1) A TMB ülést követő két héten belül a TMB Titkársága írásban értesíti a jelöltet a TMB határozatáról, és gondoskodik a tudományos fokozattal járó illetménykiegészítésnek a védelem követő hónap

1 napjától történő folyósításáról, a minősített anyakönyvezéséről és 2 hónapon belül az oklevél kiállításáról és átadásáról.

(2) A tudományos fokozatról szóló oklevelet egyetemi oktatónak tanácsulésen, nem egyetemi oktatónak az akadémiai osztály ülésén kell átadni. Budapest, 1959. október 29.

Tolnai Gábor s. k.,
az MTA levelező tagja,
a Tudományos Minősítő
Bizottság titkára

Vadász Elemér s. k.,
akadémikus, a Tudományos
Minősítő Bizottság elnöke

Közlemények

95.688/1959.

Pályázati hirdetés

A Magyar Tudományos Akadémia Biokémiai Kutató Intézete (Bp. XI., Karolina u. 29.) pályázatot hirdet igazgatói állásra.

Az állás elnyeréséhez megfelelő tudományos képesítés és működés igazolása szükséges. Az Intézet fő működési területe fehérje-kutatás, tehát a kinevezésre kerülő pályázónak a biokémián belül elsősorban ezen a tudományterületen kell elmélyült tudással és jártassággal rendelkeznie.

A pályázathoz csatolni kell:

1. A pályázó tudományos képesítésére vonatkozó okiratot.
2. A pályázó eddigi működésének igazolását,
3. A pályázó tudományos dolgozatainak felsorolását és különlenyomatait.
4. Önéletrajtot.

A kinevezés tárgyában a Magyar Tudományos Akadémia elnöke dönt. A kinevezett igazgató besorolási illetményei tekintetében a 29/1957. Mü. M. utasításban foglaltak az irányadók.

A pályázatot a Magyar Tudományos Akadémia Biológiai Csoportjához (Budapest, V., Széchenyi rkp. 3. I. 126) legkésőbb 1959. november hó 15-ig kell benyújtani.

Budapest, 1959. okt. 22.

Rusznayk István s. k.,
elnök

195/1959.

Pályázati hirdetés

A Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézete (Budapest, V., Szalay u. 10–14. sz.) pályázatot hirdet az Idegen Nyelvek Osztályának osztályvezetői állására.

A pályázathoz mellékelni kell:

1. A tudományos képesítés igazolását.
2. Működési igazolást,
3. A megjelent tudományos dolgozatok felsorolását,
4. Önéletrajtot.

A pályázatokat a Nyelvtudományi Intézet igazgatójához kell benyújtani — a pályázati hirdetésnek az Akadémiai Közlönyben való megjelenésétől számított 14 napon belül.

A kinevezésről a Magyar Tudományos Akadémia elnöke dönt. A kinevezett osztályvezető illetményeinek megállapítása a 29/1957. Mü. M. számú utasításban foglaltak szerint történik.

Budapest, 1959. okt. 28.

Német Gyula s. k.,
igazgató

Jogszabálymutató

1959. október 13-tól november 5-ig

A közzététel helye	A jogszabály száma és kelte	A jogszabály tárgya
Magyar Közlöny	24/1959. (X. 16.) P. M.	A honvédelmi hozzájárulásról szóló 1959. évi 26. számú törvényerejű rendelet végrehajtásáról.
	25/1959. (X. 25.) P. M.	A határővezetbe lépés engedélyezésével kapcsolatos eljárás illetékmentességéről.
	1959. évi 36. számú tvr.	A szabálysértési eljárás egyes kérdéseiről.

Akadémiai Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. DECEMBER 12.

TARTALOM

			Oldal
Törvények, rendeletek, határozatok	1959. évi 39. számú tvr. 44/1959. (XI. 19.) Korm. rendelet	A büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli törvényi mentesítés (rehabilitáció) kiterjesztéséről	115
		A szabványosításról	116
Akadémia elnökének utasítása	8/1959. MTA (A. K. 21—22.) 9/1959. MTA (A. K. 21—22)	A Talajbiológiai Kutató Laboratórium megszüntetéséről és feladat- körének átszervezéséről	120
		Az aspiránsképzés szabályozásáról	120
Miniszteri utasítás	185/1959. (P. K. 32.) P. M.	A költségvetési előirányzat alapján gazdálkodó szervek könyvvitelének szabályozásáról	124
Közlemények			125

Jogszabályok

A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1959. évi
39. számú

törvényerejű rendelete

a büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli
törvényi mentesítés (rehabilitáció) kiterjesztéséről

1. §. A büntetőtörvénykönyv általános részéről
szóló 1950. évi II. törvény (a továbbiakban: Bt.)
66. §-ának (2) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„(2) A törvény erejénél fogva áll be a mentesítés hatálya:

a) pénzfőbüntetés esetében, ha végrehajtását feltételesen felfüggesztették, — az ítélet jogerőre emelkedésének napján;

b) végrehajtható pénzfőbüntetés esetében, — kiegyenlítését vagy a helyettesítő büntetés kiállítását, illetőleg a végrehajthatóság megszűntét követő év elteltével;

c) javító-nevelő munka esetében — a javító-nevelő munka, illetőleg a helyettesítő börtönbüntetés kiállítását vagy a végrehajthatóság megszűntét követő év elteltével;

d) börtönbüntetés esetében, ha végrehajtását feltételesen felfüggesztették, és a próbaidő a büntetés végrehajtásának elrendelése nélkül ért véget — a próbaidő leteltének napján;

e) egy évet meg nem haladó, végrehajtható börtönbüntetés esetében — a büntetés kiállítását, illetőleg végrehajthatóságának megszűntét követő öt év elteltével.

(3) A (2) bekezdés e) pontja esetében, ha a büntetést a Népköztársaság elleni büntett (BHÖ. 1—94. pont) miatt szabták ki, a törvényi mentesítés a büntetés kiállítását, illetőleg végrehajthatóságának megszűntét követő tíz év elteltével áll be.

(4) A (2) bekezdés a) és d) pontja alapján beállott mentesítés hatályát veszti, ha az elíteltet — a próbaidő alatt elkövetett büntett miatt — utóbb börtönbüntetésre ítélik.”

2. §. A Bt. 66. §-a után — 66/A. §-ként — az alábbi rendelkezést kell felvenni:

„66/A. §. Mellékbüntetés alkalmazása esetében a törvényi mentesítés hatálya mindaddig nem áll be, amíg a pénzbüntetés kiegyenlítést nem nyert, illetőleg amíg a mellékbüntetések végrehajtása be nem fejeződött, vagy végrehajthatóságuk meg nem szűnt.”

3. §. A Bt. 68. §-ának (1) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(1) A bíróság utólag részesíti mentesítésben — kérelmére — az elíteltet, ha

a) attól a naptól számítva, amelyen az elítelt a börtönbüntetést kiállotta, illetőleg ennek végrehajthatósága megszűnt, egy évet meghaladó börtönbüntetés esetében tíz év, egy évet meg nem haladó börtönbüntetés esetében pedig — amennyiben a törvényi mentesítést a 66/A. §-ban foglalt rendelkezés akadályozza —, öt év már eltelt, és

b) az elítelt a mentesítésre érdemes.”

4. §. A Bt. 69. §-a hatályát veszti. Helyébe új 69. §-ként az alábbi rendelkezéseket kell felvenni:

„69. §. (1) Több elítélés esetében a mentesítés hatálya valamennyi büntetés vonatkozásában csak együttesen állhat be (együttes mentesítés).

(2) Ha az elíteltet a törvényi mentesítés hatályának beállta előtt újból olyan büntetéssel sújtják,

amely a törvény erejénél fogva esik mentesítés alá, a mentesítés hatálya csak akkor áll be, amikor annak feltételei már minden egyes büntetés vonatkozásában megvalósultak. A 66. § (2) bek. e) pontja alá eső több elítélés (visszaesés) esetében a törvényi mentesítés hatálya a büntetés kiállítását, illetőleg végrehajthatósága megszűntét követő tiz év elteltével áll be.

(3) Ha az elíteltet a törvényi mentesítés hatályának beállta előtt olyan büntetéssel sújtják, amely nem esik törvényi mentesítés alá, az előző büntetésre a mentesítés hatálya a törvény erejénél fogva nem áll be. Ilyen esetben csak a bíróság részesítheti együttes mentesítésben az elíteltet, ha ennek feltételei már minden egyes büntetés vonatkozásában megvalósultak.

(4) Ha az elíteltet a bírósági mentesítés feltételül megállapított határidő eltelte előtt újból megbüntetik, a bíróság együttes mentesítésben csak akkor részesítheti őt, ha a mentesítés feltételei már minden egyes büntetés vonatkozásában megvalósultak."

5. §. E törvényerejű rendelet 1960. évi január hó 1. napján lép hatályba. Végrehajtásáról — a belügyminiszterrel és a legfőbb ügyéssel egyetértve — az igazságügyminiszter gondoskodik.

Kiss Károly s. k.,
a Népköztársaság Elnöki
Tanácsának helyettes elnöke

Kristóf István s. k.,
a Népköztársaság Elnöki
Tanácsának titkára

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
44/1959. (XI. 19.) számú

rendelete

a szabványosításról

I. ÁLTALÁNOS RÉSZ

A szabványosítás célja és tárgyköre

1. §.

(1) A szabványosítás célja a (2) bekezdésben meghatározott tárgykörbe tartozó, ismétlődő feladatok legkedvezőbb megoldása érdekében egységes megoldási módok meghatározása és ezek következetes alkalmazása.

(2) Szabványosítás tárgyai:

a) termékekre, terményekre, létesítményekre vonatkozó minőségi (műszaki) követelmények — ideértve mindazokat a követelményeket, amelyek a termék, termény, létesítmény rendeltetészerű alkalmasságát meghatározzák (anyag, összetétel, szerkezet, alak, méretek, kivitel stb.) — továbbá vizsgálati módszerek, minősítési feltételek, megnevezés, megjelölés, a kezelés, megóvás (csomagolás, szállítás, tárolás) módja;

b) termékek, termények választéka;

c) termékekre, létesítményekre, munkálatokra vonatkozó, a munkavédelem, az élet- és vagyonszükséglet érdekében támasztott műszaki követelmények;

d) műszaki és gazdasági tevékenység körében használt kifejezések és fogalmak, ezek jelölése, jel-

képe, ábrázolás- és írásmódok, műszaki mérési és számítási módok;

e) dokumentációs és egyéb rendszerező módszerek, ügyviteli eszközök.

(3) A szabványosítást olyan módon kell végezni, hogy emelje a műszaki színvonalat, javítsa a termékek minőségét, biztosítsa a gyártmányok és alkatrészek csatlakozását és cserélhetőségét, növelje a munka termelékenységét, csökkentse az önköltséget és a forgóeszközök mennyiségét, lehetővé tegye a műszaki tervezési és a termelési kapacitás minél előnyösebb kihasználását, fokozza a munka biztonságát, egyszerűbbé és szabatosabbá tegye a népgazdasági tervezést, elősegítse az államok közötti gazdasági kapcsolatokat. A szabványosításnak elő kell mozdítania a lakosság anyagi és kulturális szükségleteinek minél tökéletesebb kielégítését.

(4) A szabványosítás céljainak megvalósítása érdekében

a) Magyar Népköztársasági Országos Szabványokat (a továbbiakban: országos szabvány),

b) szakmai szabványokat,

c) üzemi (házi) szabványokat és

d) Műszaki Feltételeket kell alkotni.

A Magyar Szabványügyi Hivatal

2. §.

(1) A szabványosítás országos hatáskörű, központi irányító és felügyeleti szerve a Magyar Szabványügyi Hivatal (a továbbiakban: Hivatal).

(2) A Hivatal feladatai különösen:

a) az országos szabványosítási tervek elkészítése, előterjesztése,

b) országos szabványok alkotása, kibocsátása, ezek korszerű színvonalon tartása

c) gondoskodás az országos szabványok kiadásáról, terjesztéséről,

d) az országos szabványok alkalmazásának ellenőrzése,

e) elvi és módszerbeli irányítás a szakmai és az üzemi (házi) szabványosítás, valamint a Műszaki Feltételek területén,

f) a szabványosítás módszereinek fejlesztése,

g) a szabványosítással kapcsolatos oktatás szakirányítása, szabványosítási ismeretek terjesztése,

h) kapcsolatok fenntartása nemzetközi szabványügyi szervezetekkel és más államok szabványügyi szerveivel, részvétel nemzetközi szabványosítási munkákban;

i) magyar és külföldi szabványok és a szabványosításra vonatkozó irodalom gyűjtése és dokumentációja.

(3) A Hivatal a Kormány közvetlen felügyelete alatt áll. Elnökét és elnökhelyettesét a Kormány nevezi ki. A többi alkalmazott kinevezése, illetőleg alkalmazása a Hivatal elnökének hatáskörébe tartozik.

(4) A Hivatal szervezetét és ügyrendjét a Hivatal Elnöke szabályozza.

A Szabványügyi Tanács

3. §.

(1) Abból a célból, hogy a szabványosítás és a népgazdaság különböző ágazatai között a szükséges

összhang biztosítva legyen, a Hivatal elnöke mellett tanácsadó hatáskörrel Szabványügyi Tanácsot kell szervezni. A Tanács tagjait a gazdasági életet irányító minisztériumok és országos hatáskörű szervek vezető tisztviselői, valamint a tudományos élet képviselői közül az Országos Tervhivatal elnöke jelöli ki.

(2) A Tanács létszámáról, feladatairól és eljárásáról külön jogszabály rendelkezik.

Állami szervek, állami vállalatok és szövetkezetek szabványosítással kapcsolatos feladatai

4. §.

Az állami szervek (hatóságok, hivatalok, ezek intézetei, intézményei) az állami vállalatok és a szövetkezetek kötelesek a munkaterületüket érintő szabványosítási feladatok megoldásában és a szabványosítás fejlesztésében közreműködni, a szabványok bevezetéséről és alkalmazásáról gondoskodni.

5. §.

(1) A minisztériumok a felügyeletük és a szakmai irányításuk alatt álló területen irányítják, és szervezik a szabványosítási tevékenységet. Feladataik különösen:

a) az országos szabványosítási tervre javaslat-tétel a Hivatalnak,

b) gondoskodás az országos szabványjavaslatok és a bevezetési intézkedésekre vonatkozó tervezetek (11. § (1) bekezdése) kidolgozásáról,

c) gondoskodás arról, hogy a felügyeletük alá tartozó szervek közreműködjenek az országos szabványok kidolgozásában és a nemzetközi szabványosítási feladatok megoldásában,

d) a szakmai és az üzemi (házi) szabványosítás, valamint a Műszaki Feltételek kidolgozásának irányítása,

e) a szabványok és a Műszaki Feltételek bevezetésének és alkalmazásának ellenőrzése,

f) gondoskodás a szabványosítási ügyintézők képzéséről és a szabványosítási ismeretek terjesztéséről.

(2) A jelen rendeletnek a minisztériumokra vonatkozó rendelkezéseit a Kormánynak közvetlenül alárendelt országos hatáskörű szervekre is alkalmazni kell. Ilyen szervet érintő kérdésekben a minisztert illető hatáskört a szerv vezetője gyakorolja.

6. §.

Az ipari és a mezőgazdasági termelés fontosabb területein erre alkalmas intézményeket (fejlesztő-, kutató-, tervező-, minőségellenőrző intézmények), vállalatokat vagy irányító szerveket szabványosítási bázisul kell kijelölni, és az 5. §-ban felsorolt feladatok meghatározott részének teljesítésével ezeket kell megbízni. Az illetékes miniszter a szabványosítási bázisokat a Hivatal elnökével egyetértésben jelöli ki, feladataikat vele egyetértésben állapítja meg.

7. §.

(1) Minden állami szervnél, állami vállalatnál és szövetkezetnél, amelynél szabványosítási feladatok felmerülnek, a feladatok mennyiségétől és jelentőségétől függően szabványosítási ügyintézőt (ügy-

intézőket) kell kijelölni, illetőleg szabványügyi szervet kell létesíteni.

(2) A szabványügyi szervezetre és a szabványügyi szervek feladataira vonatkozó részletes szabályokat a felügyeletük alatt álló területen a miniszterek a Hivatal elnökével egyetértésben utasításban állapítják meg.

II. AZ ORSZÁGOS SZABVÁNYOSÍTÁSRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

Az országos szabványok hatálya

8. §.

(1) Az országos szabvány alkalmazása — kivéve, ha ajánlásként bocsátották ki — hatálybalépésének napjától kezdve kötelező.

(2) Az országos szabványok hatálybaléptetését, kötelező alkalmazásba vételét, hatályon kívül helyezését és módosítását a Hivatal elnöke utasításban rendeli el.

(3) Az ipari termékekre vonatkozó országos szabványt mind a termelésben, mind a termék- és áruforgalomban alkalmazni kell; a mezőgazdasági terményeket és termékeket a termék- és áruforgalomban az országos szabványoknak megfelelően kell minősíteni. Az országos szabvány hatálybalépése nem gátolja a hatálybalépéskor készleten levő, a szabványnak meg nem felelő ipari termék forgalombahozatalát, ha az életvédelmi és az egészségügyi követelményeknek megfelel, és rendeltetészerű célra alkalmas. A szabvány hatálybalépése után előállított ilyen ipari termékeket az erre vonatkozó külön szabályok szerint lehet forgalomba hozni.

(4) Létesítményekre a kivitelezés megkezdésének időpontjában hatályos országos szabványokat kell alkalmazni. A Hivatal elnöke az érdekelt miniszterekkel egyetértésben az országos szabvány hatályát kivitelezés alatt álló, valamint a szabvány hatálybalépése előtt létrehozott létesítményekre is kiterjesztheti.

(5) A tervező a beruházónak olyan műszaki tervet és tervdokumentációt köteles átadni, amelynek tartalma az átadás időpontjában megfelel a hatályos szabványoknak.

(6) Az országos szabvány alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat a szabványban kell megállapítani. A Hivatal elnöke az országos szabvány hatályára a (2)–(5) bekezdésekben foglaltaktól eltérően rendelkezhet.

(7) A Hivatal elnöke ajánlott szabványként bocsáthat ki olyan országos szabványt, amelynek kötelező hatálybaléptetését a népgazdaság érdekei nem teszik szükségessé. Ajánlott szabványban műszaki eljárásra (tervezés, gyártás stb.) vonatkozó irányelvek is megállapíthatók.

Kivételek

az országos szabvány kötelező használata alól

9. §.

(1) Ha a népgazdaság érdekei indokolják, a Hivatal elnöke előzetesen előterjesztett kérelem alapján, a kérelmező szerint illetékes miniszter javaslatára az országos szabványtól eltérést enge-

délyezhet. Az engedély megadása előtt az érdekelt hatóságokat és más szerveket meg kell hallgatni. Élelmiszerek és italok vonatkozásában az országos szabványtól való eltérés engedélyezésére az 50/1958. (IX. 6.) Korm. számú rendelet 4. §-ában foglalt rendelkezések irányadók.

(2) Export- és importárúk tekintetében — feltevé, hogy a szabvány hatályára vonatkozó rendelkezésekből más nem következik — a szerződő felek (a külkereskedelmi vállalat és a gyártó, illetőleg a megrendelő) az országos szabványtól a Hivatal elnökének engedélye nélkül eltérhetnek. Importárúk tekintetében kivételt képeznek ez alól a rendelkezés alól az országos szabványok életvédelmi és egészségügyi előírásai, valamint nyersanyagokra és félgyművekre vonatkozó olyan előírások, amelyek betartása nélkül az országos szabványnak megfelelő minőségű késztermék nem állítható elő. A nyersanyagoknak és félgyműveknek azokat a minőségi jellemzőit, amelyek a szabványnak megfelelő minőségű késztermék előállítása érdekében szükségesek, a belföldi megrendelő köteles az importáló vállalattal kötött szerződésben külön kikötni.

Az országos szabványosítás tervezése

10. §.

(1) Az országos szabványosítási terveket a Hivatal készíti el. Az országos szabványosítási tervben fel kell tüntetni, hogy az egyes országos szabványjavaslatok kidolgozásáról melyik szerv (hivatal, minisztérium, szabványosítási bázis) gondoskodik.

(2) Az országos szabványosítási tervnek azokat a részeit, amelyek minisztériumra vagy ennek alárendelt szervre feladatot rónak, az érdekelt miniszterrel együtt kell megállapítani.

(3) Az országos szabványosítás éves tervét a Kormány hagyja jóvá.

Az országos szabványok alkotása

11. §.

(1) Az országos szabványjavaslat (az országos szabvány szövegére az 1. §-ban meghatározott célkitűzések figyelembevételével tett javaslat, amely a javaslattevő álláspontját fejezi ki), kidolgozásáról az országos szabványosítási tervben megjelölt szerv [10. § (1) bekezdése] gondoskodik. A szabványjavaslattal együtt a bevezetési intézkedések tervezését is be kell nyújtani a Hivatalhoz.

(2) Az országos szabványokat a benyújtott szabványjavaslatok alapján az érdekelt népgazdasági szervek, továbbá a tudományos intézmények közreműködésével a Hivatal dolgozza ki.

(3) A Hivatal elnöke az országos szabványok kidolgozása során a szükséges szakismeretekkel rendelkező személyek és ezekből alakított szakbizottságok közreműködését veheti igénybe, és őket a fennálló szabályok szerint díjazásban részesítheti.

(4) A szabványtervezetet (a szabványjavaslat alapján az érdekelt népgazdasági ágazatok szempontjainak egyeztetése mellett kialakított, a Hivatal álláspontját képviselő szöveg) közzé kell tenni, és a Hivatal hivatalos lapjában közölni kell azt a határidőt, amelyen belül a szabványtervezetre fel-

szólalással lehet élni. Felszólalást bárki előterjeszthet.

(5) A Hivatal által felkért szervek kötelesek a szabványtervezetre és a bevezetési intézkedések tervezetére vonatkozó észrevételeiket, illetőleg egyetértésüket közölni.

(6) Az észrevételeket és a felszólalásokat — szükség esetén az érdekelt népgazdasági szervek bevonásával — meg kell vizsgálni.

(7) A Hivatal elnöke a szabványtervezet közzétételét, ha ez hatályos szabvány jelentőségű módosítására vonatkozik, vagy a szabványtervezetre nézve az előzetes eljárás során valamennyi érdekelt népgazdasági szerv egyetértett, úgyszintén abban az esetben, ha a közzététel közérdekkel ellenezik, mellőzheti.

(8) Minden állami szerv, állami vállalat és szövetkezet köteles a szabvány létesítéséhez szükséges adatokat (műszaki leírásokat, termelési és vizsgálati adatokat, rajzokat, mintadarabokat stb.) díjmentesen a Hivatal rendelkezésére bocsátani. A Hivatal által meghívott szervek kötelesek a kitűzött tárgyalásokon kellően meghatalmazott képviselőjük útján részt venni.

12. §.

(1) Az országos szabvány jóváhagyása és hatálybaléptetése tárgyában a bevezetési intézkedések tervezetének figyelembevételével a Hivatal elnöke határoz.

(2) Az országos szabvány hatályára vonatkozó utasításokat [8. §. (1) bekezdése] a Hivatal hivatalos lapjában közzé kell tenni.

13. §.

(1) Az országos szabványosítás tervezésére és az országos szabványok létesítésére vonatkozó eljárás részletes szabályait a Hivatal elnöke utasításban állapítja meg.

(2) A szabványosítási munkák díjazását (11. § (3) bekezdés) a Hivatal elnöke a munkaügyi miniszterrel egyetértésben szabályozza.

Az országos szabványok bevezetésének és alkalmazásának ellenőrzése

14. §.

(1) A minisztériumok és a középfokú szervek a felügyeletük alatt álló szerveknél az országos szabványok bevezetését és alkalmazását ellenőrzik, és az észlelt hiányosságok megszüntetéséről gondoskodnak.

(2) A Hivatal felhívására a szabvány alkalmazására kötelezett bármely szerv tartozik az országos szabvány bevezetésére és alkalmazására vonatkozó adatokat közölni.

(3) Ha a Hivatal valamely szervnél országos szabvány bevezetését vagy alkalmazásának ellenőrzését szükségesnek tartja, ennek lefolytatására a felügyeletet gyakorló minisztériumot megkeresheti. A minisztérium vizsgálatának eredményét a Hivattal közli.

15. §.

(1) A Hivatal az országos szabványok bevezetését és alkalmazását közvetlenül is jogosult ellen-

örizni, és ebből a célból helyszíni vizsgálatot is tarthat.

(2) Az ellenőrzött szerv köteles az ellenőrzéshez szükséges felvilágosításokat megadni, rajzokba, iratokba betekintést engedni, a szabvány tárgyát képező termékeket, valamint az ezek előállítására és vizsgálatára használt eszközöket, anyagokat bemutatni, vizsgálat céljára — az iparágra irányadó szabályok szerint — a termékekből megfelelő mennyiséget átadni.

16. §.

A hatóságok és a műszaki (minőségi) ellenőrző intézmények az országos szabványok alkalmazásával kapcsolatban általuk észlelt mulasztásokról — amennyiben felügyeleti hatáskörükben intézkedésre nem hivatottak — az illetékes minisztériumot és a Hivatalt értesíteni tartoznak.

III. A SZAKMAI ÉS AZ ÜZEMI SZABVÁNYOSÍTÁS

17. §.

(1) A szakmai szabvány a minisztérium felügyelete vagy szakmai irányítása alatt álló területre kiterjedő érvénnyel bocsátható ki. Hatálybaléptetésére, hatályon kívül helyezésére, módosítására a miniszter jogosult.

(2) Üzemi (házi) szabványt állami szerv, állami vállalat (tröszt, központ, egyesülés) és szövetkezet saját használatára létesíthet.

(3) Szakmai és üzemi (házi) szabvány országos szabvánnyal ellenkező előírást nem tartalmazhat.

18. §.

(1) A szakmai és az üzemi (házi) szabványokat a Hivatal módszerbeli előírásai szerint kell kidolgozni. A szakmai és az üzemi szabványok alaki jelöleteit és jelöléseit a Hivatal elnöke szabályozza.

(2) A szakmai és az üzemi szabványosítás tervezésére, a szakmai és az üzemi szabványok létesítésére, bevezetésére, alkalmazásuk ellenőrzésére vonatkozó eljárás részletes szabályait a felügyeletük alá tartozó területen a Hivatal elnökével egyetértésben az illetékes miniszterek állapítják meg.

IV. MŰSZAKI FELTÉTELEK

19. §.

(1) Abból a célból, hogy az ipari termékek gyártása és forgalma általában szabatosan meghatározott műszaki követelmények alapján történjék, Műszaki Feltételeket kell kidolgozni azokról az ipari termékekről, amelyek minőségét országos szabvány nem határozza meg, feltételezve, hogy a felhasználó, forgalombahozó vagy termelő vállalat szerint illetékes miniszter, vagy középfokú irányító szerv (igazgatóság, tröszt), a Hivatal elnöke, az Országos Árhivatal elnöke, a Központi Döntőbizottság elnöke vagy — mérőeszközök tekintetében — az Országos Mérésügyi Hivatal elnöke indítványozza.

(2) A Műszaki Feltételekben a termékre vonatkozó lényeges műszaki követelményeket, az ezekre vonatkozó vizsgálati módszereket és a minősítési feltételeket kell meghatározni. A Műszaki Feltételekbe — a szükséghez képest — az 1. § (2) bekezdésének a) — c) pontjaihoz tartozó más előírások is foglalhatók.

(3) A Műszaki Feltételeket minisztériumok, középfokú szervek vagy vállalatok (intézmények) egymás közötti megállapodással létesítik. A Műszaki Feltételek azokat a szerveket kötelezik, amelyek ezekre egymással megállapodtak. A minisztériumok és a középfokú szervek által létesített Műszaki Feltételek a felügyeletük alá tartozó vállalatokat (intézményeket) kötelezik.

(4) A Műszaki Feltételek kidolgozásáról a gyártás szerint illetékes miniszterek gondoskodnak.

(5) A Műszaki Feltételeket azok a szervek, amelyek azokat létrehozták, kölcsönös megállapodással módosíthatják.

(6) Műszaki Feltételek országos szabvánnyal, más hatósági műszaki előírással és szállítási alapfeltételekkel ellenkező előírást nem tartalmazhatnak.

(7) A Műszaki Feltételek tartalmi és alaki kidolgozására, közzétételére, nyilvántartására, ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokat a Hivatal elnöke az érdekelt miniszterekkel egyetértésben állapítja meg.

V. VEGYES RENDELKEZÉSEK

A szabványosítási ügyintézők képzése

20. §.

A szabványosítási ügyintézői munkakört betöltő dolgozók a szabványosítási és ezzel kapcsolatos szakmai ismereteket felölelő tananyagból vizsgát kötelesek tenni. A szükséges oktatásról — a Hivatal szakirányítása mellett — a minisztériumok gondoskodnak.

A szabványosítás figyelembevétele az oktatásban

21. §.

(1) A felsőfokú oktatásban, valamint a közép- és alsófokú szakoktatásban az egyes szaktárgyak keretében a vonatkozó szabványosítás anyagát és szempontjait is oktatni kell. A tervgazdálkodásra, gazdaságszervezésre és minőségellenőrzésre vonatkozó tananyagoknak a szabványosítás általános kérdéseire is ki kell terjednie.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés végrehajtásáról az illetékes miniszterek gondoskodnak.

A szabványok nyilvántartása és dokumentálása

22. §.

(1) A Hivatal az országos szabványokat, a szakmai szabványokat, valamint a birtokában levő és a tudomása szerint más belföldi szerv birtokában levő külföldi szabványokat nyilvántartja, és a szabványokkal kapcsolatban dokumentációs szolgáltatásokat nyújt.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott célra a szakmai szabványokból két-két példányt legkésőbb

a hatálybalépés napjáig a Hivatalnak meg kell küldeni, a szakmai szabvány hatályon kívül helyezését pedig legkésőbb a hatály megszűnésének napjáig a Hivatalnak be kell jelenteni.

(3) A Hivatal az állami szerveket, az állami vállalatokat és a szövetkezeteket kötelezheti, hogy a birtokukban levő külföldi szabványokat, ezek fordításait, valamint a magyar szabványok idegen nyelvű fordításait neki nyilvántartásbavétel végett jelentsék be, és mutassák be.

A szabványosítás költségvetési fedezete

23. §.

(1) A Hivatal személyi és dologi kiadásainak fedezetéről az állami költségvetés keretében kell gondoskodni.

(2) Az országos szabványjavaslatok kidolgozásának költségeire, valamint az ezzel kapcsolatos esetleges kísérletek, kutatások, vizsgálatok költségeire a pénzügyi fedezetet annál a szervnél kell előirányozni, amely a szabványjavaslat kidolgozásáról gondoskodik (10. § (1) bekezdése).

(3) A szakmai és az üzemi szabványosítás, valamint a Műszaki Feltételek kidolgozásának költségei azt a szervet terhelik, amely a szabványosítási feladat teljesítéséről (a szabvány, illetőleg a Műszaki Feltételek kidolgozásáról) gondoskodni tartozik.

Építményekre vonatkozó tervezési irányelvek és típustervek

24. §.

A jelen rendelet nem érinti az építésügyi miniszternek azt a hatáskörét, amely építményekre vonatkozó tervezési irányelvek és típustervek kibocsátására vonatkozik. A tervezési irányelvekben és típustervekben alkalmazni kell a szabványos anyagokat, szerkezeteket és előregyártott elemeket.

VI. SZABÁLYSÉRTÉS

25. §.

(1) Ha a cselekmény büntetett nem valósít meg, szabálysértés miatt háromezer forintig terjedhető pénzbírsággal sújtható az,

a) aki országos szabvány alkalmazására vonatkozó, jelen rendeleten alapuló kötelességét megszegi,

b) aki országos szabvány alkalmazását vagy alkalmazásának ellenőrzését akadályozza.

(2) A szabálysértés miatt az eljárás a járási (járási jogú városi, fővárosi kerületi, városi kerületi) tanács VB igazgatási osztályának hatáskörébe tartozik.

VII. ZÁRÓ RENDELKEZÉS

26. §.

Jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba Hatálybalépésével a 4.337/1949. (XII. 2.) M. T. számú és a 77/1951. (III. 17.) M. T. számú rendeletek, valamint a 2.057/1952. számú és a 2.219/1955. (X. 11.) számú minisztertanácsi határozatok hatályukat veszítik.

Dr. Münnich Ferenc s. k.,
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszti
Kormány elnöke.

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének utasítása

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének 8/1959. MTA (A. K. 21—22) számú

utasítása

a Talajbiológiai Kutató Laboratórium megszüntetéséről és feladatkörének átszervezéséről

(1) A Magyar Tudományos Akadémia Talajbiológiai Kutató Laboratóriuma működését 1959. december 31-i hatállyal meg kell szüntetni.

(2) A megszűnő Laboratórium feladatkörét és a folyamatban levő ügyek intézését a Magyar Tudományos Akadémia Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézete vegye át.

(3) A Talajbiológiai Kutató Laboratórium szervezésére vonatkozó 1/1955. MTA (A. K. 1) számú utasítás egyidejűleg hatályát veszti.

Jelen utasítás végrehajtásáról a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományok Osztálya Osztályvezetőse gondoskodik.

Budapest, 1959. december 2.

Rusznay István s. k.,
elnök.

A Magyar Tudományos Akadémia elnöke, a művelődésügyi, az egészségügyi és a földművelésügyi miniszter 9/1959. MTA (A. K. 21—22) számú

együttes utasítása

az aspiránsképzés szabályozásáról

A 41/1959. (X. 3.) Korm. sz. rendelet (a továbbiakban: R.) 28. §-ában kapott felhatalmazás alapján az aspiránsok kiválasztásával, felvételével és képzésével kapcsolatos feladatokat az alábbiak szerint szabályozzuk:

I.

Az aspiránsok kiválasztása és felvétele

1. §.

(1) Aspiránsokat a R. 3. §-ában foglalt követelményeknek és a tervszerű káderfejlesztés szükségleteinek megfelelő személyek közül a tudomány és a népgazdaság igényeivel összhangban álló témára lehet felvenni.

(2) Az aspiránsképzési témák meghatározásánál figyelemmel kell lenni a Magyar Tudományos Akadémia, a szakminisztériumok és az egyetemek kutatási terveire, valamint a pályázó javaslatára.

(3) Az aspiránsképzési témát az előző bekezdés alapján a Tudományos Minősítő Bizottság, illetőleg az aspiránsképzésre kijelölt kar határozza meg az aspiráns felvételével egyidejűleg.

2. §.

(1) Az aspiránsfelvételi pályázatot az aspirantúra valamennyi formájára nézve évenként a Tudományos Minősítő Bizottság hirdeti meg.

(2) A pályázati felhívás alapján beadott és a téma pontos megjelölését, továbbá a téma indoklását tartalmazó felvételi kérelemhez csatolni kell:

- a) részletes önéletrajzot;
- b) iskolai végzettséget igazoló és katonai kötelezettség teljesítésére vonatkozó okiratokat, illetve ezek adatait tartalmazó iratokat;
- c) a megjelent tudományos közleményeket, illetve ezek különlenyomatát;
- d) az egyéb tudományos tevékenységet felölelő kimutatást.

(3) A felvétel iránti kérelmet a pályázó munkahelye útján a TMB-hez kell benyújtani, amely azt a felvételre illetékes kijelölt karhoz továbbítja, amennyiben a felvétel nem tartozik hatáskörébe. A munkahely vezetője írásban nyilatkozik a benyújtott pályázattal kapcsolatban, és rendes aspirantúrára jelentkezés esetén a pályázó átlagkeresetéről szóló igazolást is csatol az iratokhoz.

3. §.

(1) A TMB hatáskörébe tartozik:

- a) a külföldre küldendő rendes;
- b) a belföldi rendes aspiránsok felvétele, továbbá
- c) a levelező és önálló aspiránsok felvétele, kivéve azokat, akik kijelölt karral állnak munkaviszonyban.

(2) A kijelölt kar hatáskörébe tartozik:

- a) azoknak a levelező és önálló aspiránsoknak a felvétele, akik a felvétel időpontjában a kijelölt karral állnak munkaviszonyban, továbbá
- b) azoknak a kijelölt karral munkaviszonyban nem álló levelező aspiránsoknak a felvétele, akiknek felvételi kérelmét a TMB a kijelölt karnak azzal teszi át, hogy — felvétel esetén — az aspiránsképzés helye a kijelölt kar legyen.

(3) A kijelölt karnak a felvétel tárgyában hozott határozata csak a TMB jóváhagyásával válik hatályossá.

(4) Az összes aspiránsok felvételét évenként egyszer — február 1-től április 1-ig — kell megszervezni, és lebonyolítani. Az aspiránsokat szeptember 1-i hatállyal kell felvenni.

4. §.

(1) A pályázati kérelem beérkezése és a szükséges tájékoztató adatok beszerzése után a TMB, illetőleg a kijelölt kar — a rendes és a levelező aspiránsok esetében — határoz a felvételi vizsgára bocsátásról.

(2) A felvételi vizsgára bocsátott pályázók a TMB, illetőleg a kijelölt kar által alakított 3—5 — tudományos fokozattal rendelkező — tagból álló bizottság előtt felvételi vizsgát tesznek.

(3) A felvételi vizsga tárgya és követelménye:

- a) *szakmai vizsga*. Követelménye: a választott tudományág egyetemen oktatott anyagának, ezen belül a téma tárgyának mélyreható és a választott tudományághoz kapcsolódó, egyetemen oktatott tárgyak olyan színvonalú ismerete, amely behatott előtanulmányok nélkül szükséges a választott tudományágban való eredményes kutatáshoz (a vizsga tárgyait az 1. sz. *Melléklet** tartalmazza);
- b) *ideológiai vizsga*. Követelménye: általában a marxista—leninista világnézet és főként a választott szaktudományággal kapcsolatos ideológiai kér-

déseknek és az aktuális politikai kérdéseknek a szaktárgyak színvonalával — különösen az összefüggéseket tekintve — azonos színvonalú ismerete (a vizsga tematikáját és irodalomjegyzékét a 2. sz. *Melléklet** tartalmazza).

(4) A felvételi vizsga tematikáját (az 1. és 2. sz. *Melléklet* alapján) és időpontját a vizsga előtt legalább két hónappal a vizsgára bocsátással közölni kell.

(5) A felvételi vizsgáról jegyzőkönyvet kell felvenni (3. sz. *Melléklet**), amelyet a TMB-Szakbizottsághoz, illetőleg a kijelölt kar dékánjához kell haladéktalanul továbbítani.

5. §.

A felvételi bizottság — figyelembe véve a pályázó szakmai és politikai alkalmasságát, valamint a megjelölt téma fontosságát — az alábbi döntéseket hozhatja:

a) javasolja a pályázó felvételét. Ebben az esetben a javaslatban fel kell tüntetni:

- a) pályázó személyi adatait;
- a) tudományágát;
- a) pontos témát;
- a) felvételi javaslat részletes indokolását a vizsga szöveges értékelésével;
- a) javasolt aspiránsvezető és az aspiránsképzés helyéül kijelölt intézet nevét, továbbá
- a) rendes aspiránsoknál a javasolt ösztöndíj összegét;

b) a pályázó szakmai és ideológiai felkészültségének értékelése alapján a pályázati kérelmet elutasíthatja. Ebben az esetben az elutasított csak egy év múlva ismételheti meg pályázatát.

6. §.

(1) A rendes és levelező aspiránsok felvételéről a felvételi bizottság véleménye, önálló aspiránsok felvételéről a beküldött és szükség szerint kiegészített pályázati anyag alapján — a 3. §-ban szabályozott illetékesség szerint — a TMB, illetőleg a kijelölt kar határoz.

(2) A felvételi határozatnak — az aspirantúra különböző formáiból adódó eltérésekkel — tartalmaznia kell az 5. § a) pontjában felsorolt adatokat.

(3) A TMB az általa felvett rendes és levelező aspiránsokat egyetemi tanszékre vagy kutatóintézetbe osztja be. A rendes aspiránst közalkalmazottnak kell tekinteni. A kijelölt kar az általa felvett levelező aspiránsokat más egyetemhez nem osztja be. Ha a kijelölt karon az aspiránsképzés feltételei nincsenek meg, a pályázati kérelmet megküldi a TMB-nek.

(4) A kijelölt kar a felvételi vagy a felvételt elutasító határozatát — az érintettek értesítése előtt — jóváhagyás végett az egyetem tanácsa útján felterjeszti a TMB-hez.

(5) A TMB a felterjesztett határozatot

- a) jóváhagyja, vagy

* Az utasításban említett *Mellékletek* közlésre nem kerülnek.

b) önálló aspiráns esetében a téma, levelező aspiráns esetében a téma, továbbá az aspiráns-vezető vagy az intézet tekintetében megváltoztatja, vagy

c) hatályon kívül helyezi.

(6) A TMB, illetve a kijelölt kar határozatáról — a határozat jóváhagyása után — írásban értesíti a pályázót, a pályázó munkahelyét, a kijelölt aspiránsvezetőt és az aspiránsképzés helyéül kijelölt intézmény vezetőjét.

II.

Az aspiránsok képzése

7. §.

(1) Az aspiránsok a képzésre megállapított idő alatt — munkatervük alapján — szakmai, ideológiai és idegen nyelvi tanulmányokat folytatnak.

(2) A rendes és levelező aspiránsok aspiráns-vezetőjük közvetlen segítségével, az önálló aspiránsok önállóan, az alábbi munkaterveket kötelesek elkészíteni:

a) az egész tanulmányi időt felölelő kerettervet, amely tartalmazza

az általános szakmai képzés;

a marxista—leninista képzés;

az értekezés tárgyához szükséges kutatói (kísérleti) munka;

a szakirodalom;

az idegen nyelv tanulmányozásának tervét és az 7. számú *Melléklet* alapján [9. § (3) bekezdés

a) pont] a kandidátusi szakmai vizsga tárgyainak megjelölését.

E tervet a felvételtől számított 3 hónapon belül kell elkészíteni;

b) féléves részletes munkatervet, amely a keret-tervhez kapcsolódva az abba felvett feladatokat részletezi, és elvégzésüket határidőhöz köti. E tervet félévenként, a korábbi féléves munkaterv lejárta előtt legalább 2 héttel kell elkészíteni;

c) az értekezés elkészítésének tervét, amely a keret-terv és a részletes munkaterv alapján, határidőhöz kötvé rögzíti, és részletezi azokat a tanulmányi és kísérleti (kutatói) feladatokat, amelyeknek elvégzése közvetlenül az értekezés elkészítéséhez szükséges. E tervet a felvételtől számított egy éven belül kell elkészíteni.

(3) A munkaterveket — kivéve a b) pont szerinti — a TMB-hez, illetőleg a kijelölt karhoz kell jóváhagyás végett benyújtani. A munkaterv elfogadásáról az aspiránst értesíteni kell. A munkatervtől eltérő tevékenységet az aspiráns csak előzetes engedéllyel folytathat.

8. §.

(1) A rendes és levelező aspiránsok szakmai tanulmányaikat és a kidolgozandó témához kapcsolódó kísérleteiket, kutatásaikat közvetlenül az aspiránsvezető irányítása és ellenőrzése alatt és az aspiránsképzésre kijelölt tanszéken (intézetben) végzik. Ha a téma szükségessé teszi, az aspiráns-vezető mellett konzulensként — díjazás nélkül — más szakember is felkérhető. Az aspiránsok rendszeresen konzultálnak vezetőjükkel, beszámolnak munkájukról, részt vehetnek az egyetemi és más előadásokon stb.

(2) A rendes és a levelező aspiránsok ideológiai képzése a Művelődésügyi Minisztérium felügyelete alatt a szakmailag, továbbá területileg illetékes egyetem marxizmus—leninizmus (filozófiai) tanszékének feladata. Több aspiráns esetében — szükség szerint — egyéni és csoportos filozófiai konzultációkat kell részükre szervezni. A szakmailag és területileg illetékes egyetemek tanszékei az önálló aspiránsok filozófiai tanulmányait is segítik egyéni és csoportos konzultációkkal.

(3) A szakmai és területi illetékesség szerint valamennyi egyetem és egyetemi jellegű főiskola (Állatorvostudományi, Erdőmérnöki, Kertészeti és Szőlészeti Főiskola és a „Zrínyi Miklós” Katonai Akadémia) végzi az összes aspiránsok idegen nyelvi oktatását. Azok az önálló aspiránsok, akik nem egyetemen (főiskolán) dolgoznak, nyelvi tanulmányaikhoz igénybe vehetik az illetékes egyetem (egyetemi jellegű főiskola) lektorátusának segítségét.

(4) Az önálló aspiránsok szakmai képzésüket munkahelyük támogatásával (a laboratórium, a könyvtár használatának és a szükséges kísérletek elvégzésének engedélyezése) oldják meg.

(5) A rendes és levelező aspiránsok féléves munkaterveinek [7. § (2) bekezdés b) pont] teljesítését az aspiránsvezető ellenőrzi. A felsőoktatási intézményben és kutató intézetben dolgozó aspiránsok végzett munkájukról, munkatervük teljesítéséről félévenként tanszéki, illetve osztályértekezleten beszámolnak, és a készülő kandidátusi értekezés egyes részeit a tanszék, illetve az osztály tudományos kollektívája évenként legalább egyszer megvitatja. A beszámoló és a vita anyagát az aspiráns személyi anyagához kell csatolni.

(6) Az önálló aspiránsok a TMB-nek, illetőleg a kijelölt karnak — a 3. §-ban megállapított illetékesség szerint — félévenként írásban jelentést tesznek végzett munkájukról, munkatervük teljesítéséről. A TMB, illetőleg a kijelölt kar a jelentés kapcsán értékeli az önálló aspiráns munkáját, és szükség szerint gondoskodik az esetleges mulasztás pótlásáról.

(7) Az aspiránsvezető évenként (július 15-ig) írásban beszámol a TMB-nek, illetőleg a kijelölt karnak az aspiráns munkájáról.

A kandidátusi vizsgák

9. §.

(1) Az aspiránsok képzési idejük első kétharmadában bizottság előtt kandidátusi vizsgát tesznek.

(2) A kandidátusi vizsgákat az alábbiak szerint kell megszervezni:

a) a TMB alakítja meg a vizsgabizottságokat, és bonyolítja le a vizsgákat

az általa felvett rendes és levelező aspiránsok tekintetében, ha azokat a képzés idejére nem egyetemre vagy egyetemi jellegű főiskolára osztotta be azon önálló aspiránsok tekintetében, akik nem egyetemen (egyetemi jellegű főiskolán) dolgoznak;

b) a kijelölt kar alakítja meg a vizsgabizottságokat, és bonyolítja le a vizsgákat az általa felvett levelező és önálló aspiránsok,

az aspiránsképzési időre a karra beosztott rendes és levelező aspiránsok tekintetében;

c) az egyetem (egyetemi jellegű főiskola) alakítja meg a vizsgabizottságokat és bonyolítja le a vizsgákat

mindazon rendes és levelező aspiránsok tekintetében, akiket a TMB a képzés időtartamára az egyetemre osztott be, továbbá

a saját dolgozói közül kikerült önálló aspiráns tekintetében.

(3) A kandidátusi vizsga szakmai, filozófiai és nyelvi részből áll:

a) A szakmai vizsga során az aspiránsnak tanúságot kell tennie arról, hogy a tanulmányi tervbe felvett szakirodalmat áttanulmányozta, és ebben a körben, különösen pedig az értekezés tárgy körében olyan alapos tájékozottsággal és mélyreható ismeretekkel rendelkezik, amelyek képessé teszik szaktudományának továbbfejlesztésére. A vizsga tárgyaira az 1. sz. *Melléklet* az irányadó. A tárgy természetéhez képest a vizsga összevontan is megtertartható.

b) A filozófiai vizsgán az aspiránsnak tanúságot kell tennie arról, hogy a 2. sz. *Mellékletben* foglalt tematikához kapcsolódó irodalmat áttanulmányozta, és ebben a körben, különösen a szaktárgyához közelálló kérdésekben a részletekre is kiterjedő alapos tájékozottsággal rendelkezik, és a marxista-leninista filozófia tételeit szaktudományára és a társadalmi élet jelenségeire alkalmazni tudja.

c) A nyelvi vizsga általában az orosz nyelv. Azok az aspiránsok azonban, akik e nyelvet jól ismerik, más idegen nyelvből vizsgáznak. Azok viszont, akik az orosz nyelvet nem ismerik ugyan eléggé, de szaktudományuk műveléséhez szükséges, a TMB, illetőleg a kijelölt kar engedélyével, más idegen nyelvből vizsgázhatnak. A nyelvi vizsgán az aspiránsnak idegen nyelven írott 15 sor szakmai szöveget kell folyékonyan magyarra és ugyanilyen terjedelmű szakmai szöveget idegen nyelvre szótár segítségével szóban lefordítani.

(4) Egyes vizsgák letétele alól a TMB, illetőleg a kijelölt kar tanácsa az aspiráns kérésére — a kérelem gondos mérlegelése alapján — a felvétellel egyidejűleg az alábbiak szerint kivételesen adhat felmentést:

a) a szakmai vizsgát, illetve vizsgákat elengedheti annak, akinek tudományos közleményei a kandidátusi vizsga követelményeit meghaladó ismeretekről tanúskodnak;

b) a filozófiai vizsgát elengedheti annak, akinek ideológiai felkészültsége a kandidátusi vizsga szintjét meghaladja (egyetemen, főiskolán filozófiát oktatott stb.).

Az 1088/1957. (XI. 21) Korm. sz. határozat 2. pont b) alpontja szerint filozófiából nem kell vizsgáznia annak, aki a marxizmus-leninizmus esti egyetemen dialektikus és történelmi materializmusból sikeresen vizsgát tett;

c) az idegen nyelvi vizsgát elengedheti annak, aki a kandidátusi vizsga szintjét meghaladó idegen nyelvi ismereteit bizonyítja.

Nem kell orosz nyelvi vizsgát tennie annak, aki orosz nyelvből közép- vagy felsőfokú állami nyelv-

vizsgával rendelkezik, aki egyetemi tanulmányait szovjet egyetemen végezte, vagy akinek orosz nyelv-tanári képesítése van.

10. §.

(1) A 3—5 tagból álló kandidátusi vizsgabizottságokat az alábbiak szerint kell megszervezni:

a) a szakmai vizsgabizottság tagjai általában tudományos minősítésű szakemberek lehetnek; az aspiránsvezető tagja a bizottságnak, de elnöke nem lehet. A bizottságot egyetemi oktatókból, tudományos kutatókból és a népgazdaság más területén dolgozó szakemberekből kell megalakítani;

b) a filozófiai vizsgabizottság elnöke az aspiráns szaktárgyát művelő, valamelyik erre alkalmas egyetemi tanár, illetve más, lehetőleg tudományos minősítésű szakember. Az egyetemi kar tanácsa a marxizmus-leninizmus (filozófiai) tanszék vezetőjét felhatalmazhatja, hogy a vizsgabizottságot saját hatáskörében megalakítsa;

c) a nyelvi vizsgabizottság elnöke — lehetőség szerint — szintén tudományos minősítésű szakember. Az előbbi pontban említett felhatalmazás a lektorátus vezetőjének is megadható.

(2) A vizsga időpontját lehetőség szerint az aspiráns kérelmének figyelembevételével kell kitűzni. A vizsga időtartama legfeljebb egy óra. A vizsgán az aspiránsnak gondolkodási időt és kérelmére jegyzetek készítésére is lehetőséget kell adni.

(3) A kandidátusi vizsgát a következő megjelöléssel kell értékelni: a) „kiválóan megfelelt”, b) „megfelelt”, c) „nem felelt meg”. Az értékelést indokolni kell.

(4) A vizsgáról a 4. sz. *Melléklet** Az utasításban említett melléklet közlésre nem kerül. szerinti jegyzőkönyvet kell felvenni, és egy példányát meg kell küldeni a TMB-nek, illetőleg a kijelölt karnak, a jegyzőkönyv kivonatát pedig a vizsgázónak ki kell adni.

(5) Elégtelen kandidátusi vizsga esetén az aspirantúrát általában meg kell szüntetni. Kivételesen indokolt esetben az aspiráns kérésére — az aspiránsképzési idő meghosszabbítása nélkül — engedélyezhető a vizsga egyszeri megismétlése.

11. §.

(1) A TMB, illetőleg a kijelölt kar figyelemmel kíséri az aspiráns munkáját. A képzését elhanyagoló aspiránst írásbeli figyelmeztetésben kell részesíteni. A figyelmeztetésben meg kell állapítani a mulasztást, és fel kell hívni az aspiránst — szükség esetén határidő kitűzésével — a mulasztás pótlására.

(2) Ha az aspiráns mulasztását a felhívás ellenére sem pótolja, vagy egyébként súlyos mulasztást követ el, továbbá, ha magatartása erkölcsi vagy politikai szempontból kifogás alá esik, fegyelmi eljárást kell ellene lefolytatni.

(3) A fegyelmi eljárást az aspiránsképzésre kijelölt intézmény vezetője, illetve az intézmény felett felügyeletet gyakorló miniszter, a külföldi és a hatáskörébe tartozó önálló aspiránsok tekintetében pedig a TMB rendeli el.

(4) A fegyelmi eljárás lefolytatására az alábbi szervek jogosultak:

a) a rendes és levelező aspiránsok ellen az aspiránsképzésre kijelölt intézmény vezetője;

* Az utasításban említett *Melléklet* közlésre nem kerül.

b) a kijelölt kar hatáskörébe tartozó aspiráns ellen a kijelölt kar dékánja ;

c) a külföldi és a TMB hatáskörébe tartozó önálló aspiránsok ellen a TMB.

(5) Az előző bekezdés a) és b) pontjában említett szervek az aspiráns ügyében hozott fegyelmi határozatot jóváhagyás végett felterjesztik a felügyeletet gyakorló miniszterhez.

(6) Az aspiráns ellen — az aspirantúrával kapcsolatos és a (2) bekezdésben körülírt magatartás miatt — értelemszerűen a Munka Törvénykönyvében szabályozott fegyelmi büntetések szabhatók ki. Az aspirantúrából való kizárást csak a TMB mondhatja ki.

(7) Minden TMB hatáskörébe tartozó aspiráns ellen hozott fegyelmi határozatot meg kell küldeni a TMB-nek.

(8) Azokat az aspiránsokat, akik képzésüket előzetes engedély nélkül, saját hibájukból megszüntetik, vagy akiket az aspirantúrából kizártak, a TMB a képzésre fordított kiadások egészének vagy egy részének visszatérítésére kötelezheti. Ilyen javaslatot az aspiránsok képzésével foglalkozó intézmények vezetői is tehetnek.

(9) Az aspirantúrát a képzésre megállapított idő lejártá előtt is meg lehet szüntetni, ha ezt az aspiráns indokoltan kéri, vagy a megszüntetés egyébként szükséges. A megszüntetés rendes aspiráns esetében a felmondással esik egy tekintet alá. Az esetleges újabb aspirantúra esetén a korábban eltöltött időt figyelembe kell venni, és az újabb felvétellel egyidejűleg kell dönteni a letett vizsgák érvényességének elismeréséről.

12. §.

(1) A TMB és az aspiránsképzéssel foglalkozó más szervek kötelesek elősegíteni, hogy a rendes és önálló aspiránsok 3 év, a levelező aspiránsok pedig 4 év alatt az aspirantúrát befejezzék.

(2) Az aspiránsképzésre a R. által megállapított időt a TMB, illetőleg a kijelölt kar a lejárta előtt legalább 2 hónappal előterjesztett és az aspiránsvezető — önálló aspiráns esetében a munkaadó — által véleményezett kérelemre a felhozott indokok gondos mérlegelése alapján kivételesen meghosszabbíthatja. A vizsgák letételére vonatkozó haladék a R. által a képzésre megállapított határidőt nem lépheti túl, az értekezés benyújtására vonatkozó egy-egy évi haladékot pedig a R-ben megállapított határidő lejártától kell számítani.

(3) A R-ben biztosított kedvezményeket az aspiráns a meghosszabbított időben is igénybe veheti.

(4) Az aspiránsképzés érvénye megszűnik, és a letett vizsgák érvényességüket veszítik, tehát további vizsga nem tehető le, és értekezés nem nyújtható be, ha a képzésre a R. által megállapított határidő lejárt, és azt a (2) bekezdés szerint valamilyen okból nem hosszabbították meg, vagy a meghosszabbított időtartam is lejárt. A volt aspiráns a kandidátusi fokozatot csak újabb aspirantúra eredményeként szerezhetheti meg.

IV.

A kandidátusi értekezés megvédése

13. §.

(1) A kandidátusi vizsgák sikeres letétele után az aspiráns engedélyt kér a TMB-től, illetőleg a kijelölt kartól az értekezés megvédésére.

(2) Az értekezés megvédését

a) a TMB bonyolítja le az általa felvett aspiránsok esetében, kivéve azokat a rendes és levelező aspiránsokat, akiket a képzés időtartamára a kijelölt karhoz osztott be ;

b) a kijelölt kar bonyolítja le az általa felvett levelező és önálló, továbbá a TMB által a képzés időtartamára hozzá beosztott rendes és levelező aspiráns esetében.

(3) Az értekezés tartalmi és formai kellékeit, valamint a megvédéssel kapcsolatos eljárási kérdéseket a Tudományos Minősítő Bizottság külön határozatban szabályozza.

V.

Egyéb kérdések

14. §.

(1) A TMB és az egyetemek kötelesek gondoskodni arról, hogy az aspiránsok tanulmányaikhoz a szükséges és lehetséges támogatást megkapják, — a munka- és tervfegyelmet betartsák.

(2) A kijelölt kar az általa felvett aspiránsokról nyilvántartást, a TMB az összes aspiránsokról anyakönyvet vezet. A nyilvántartás tartalmazza az aspiránsok szükséges személyi adatait és a pályázattól az értekezés megvédéséig az aspiránssal kapcsolatban keletkezett összes feljegyzéseket, kérelmeket, határozatokat, okmányokat stb.

(3) Az egyes aspiránsokkal kapcsolatos iratokat külön-külön kell gyűjteni és kezelni.

(4) A kijelölt kar az aspiránsképzéssel kapcsolatban a TMB-hez intézett előterjesztések, javaslatok, jelentések másodpéldányát tudomásulvétel végett felterjeszti a felette felügyeletet gyakorló miniszternek.

Budapest, 1959. december 3.

Dr. Doleschall Frigyes s. k., *Rusnyák István* s. k.,
egészségügyi miniszter a Magyar Tudományos
Akadémia elnöke

Molnár János s. k., *Magyari András* s. k.,
művelődésügyi miniszter- földművelésügyi miniszter-
helyettes helyettes

Miniszteri utasítás

A pénzügyminiszter 185/1959. (P. K. 32.) P. M. számú

u t a s í t á s a

a költségvetési előirányzat alapján gazdálkodó szervek könyvvitelének szabályozásáról.

Az 1.049/1952. (XI. 28.) számú minisztertanácsi határozatban foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem :

1. §.

A költségvetési előirányzat alapján gazdálkodó központi hitelszámlálás, javadalomszámlálás és költségvetési folyószámlás szervek, valamint minden olyan egyéb szerv, amelyet a pénzügyminiszter az érdekelt miniszterrel (országos hatáskörű szerv vezetőjével) egyetértésben kettős könyvvitelre kötelezett, 1960. január 1. napjától könyvelését a jelen utasítás mellékleteként kiadott Kötelező általános államháztartási számlakeret szerint tartozik vezetni.

2. §.

(1) A költségvetési szervek az 1. §-ban említett általános számlakeret és a szakminisztériumok által kiadott szakmai utasítások alapján tartoznak elkészíteni számlarendjüket.

(2) Ha a számlarend az általános számlakerettől érdemi tekintetben eltér, az eltéréshez a Pénzügyminisztérium hozzájárulását kell kérni.

3. §.

Az általános számlakeret szabad számlaosztályait és számlacsoportjait felhasználni csak a Pénzügyminisztérium engedélyével szabad.

4. §.

A számlakeret szerinti könyvelés átírással vagy naplófőkönyves eljárással vezethető.

5. §.

Azoknál a kisebb költségvetési szerveknél, amelyek naplófőkönyves rendszerben könyvelnek, az 5. számlaosztály számláit elegendő költségvetési rovatok szerint tagolni; az ennél részletesebb adatszolgáltatásnak ezek a szervek egyéb, könyvelésen kívüli eszközökkel (pl. utólagos statisztikai kigyűjtéssel) is eleget tehetnek.

6. §.

A 183/1958. (P. K. 31.) P. M. számú utasítás 1960. január 1-től hatályát veszti.

Kardos Géza s. k.,
a pénzügyminiszter helyettese

Közlemények

MTA Gazdasági Titkársága Költségvetési Osztálya 120 694/1959. számú

k ö z l e m é n y e

az ötnapos munkahéttel dolgozók munkaidejéről

Az ötnapos munkahéttel dolgozó intézmények figyelmét felhívom a Munkaügyi Minisztérium munkajogi osztályának alábbi állásfoglalására:

A munkaidő napi 8, illetve heti 48 óra. A szombati munkaidő megrövidítése érdekében lehetőség van arra, hogy a hét első öt napján 8 óránál hosszabb legyen a napi munkaidő. Az 5 napos munkahét mellett változatlanul heti 48 óra a munkaidő, amelyet 5 nap alatt kell munkában tölteni.

Mindettől különálló a munkaközi szünet kérdése.

A munkaközi szünet célja az, hogy a dolgozónak munka közben módja legyen étkezni és tisztálkodni. Így nem jár munkaközi szünet azokra a napokra, amikor a dolgozó munkát nem végez. Tehát az a

körülmény, hogy a szombati napon rövidebb munkaidővel dolgozók az e napra járó munkaközi szünetet 5 óra munkában töltés után veszik igénybe, ezáltal a munkahelyen tartózkodásuk ideje heti 47 és fél óra, nem ad alapot arra, hogy a szombati napon munkát egyáltalán nem végző, 5 napos munkahéttel dolgozók az őket meg nem illető szombati munkaközi szünet címén heti munkaidejüket 1/2 órával megrövidítsék. Természetesen a pénteki napra járó munkaközi szünet telephelyen kívül történő eltöltésére nincsen lehetőség, mivel a 9 és fél stb. óra munkában töltése munka közbeni étkezési és tisztálkodási szünet tartása nélkül elképzelhetetlen. Az ötnapos munkahéttel dolgozó intézmények a munkaidőt a fentiek szerint kötelesek betartani.

Bp., 1959. nov. 26.

Pagony Iván s. k.,
osztályvezető

A folyamatos munkaviszony alapján járó pótszabadság kiszámítása 1960. évre

Ha a munkaviszony az alábbi határok közé eső időben keletkezik:

akkor a pótszabadság mértéke 1960-ban az alábbi (munkanap):

1919. július 2.—1920. júl. 1.	12
1920. július 2.—1921. júl. 1.	12
1921. július 2.—1922. júl. 1.	12
1922. július 2.—1923. júl. 1.	12
1923. július 2.—1924. júl. 1.	12
1924. július 2.—1925. júl. 1.	12
1925. július 2.—1926. júl. 1.	12
1926. július 2.—1927. júl. 1.	12
1927. július 2.—1928. júl. 1.	12
1928. július 2.—1929. júl. 1.	12
1929. július 2.—1930. júl. 1.	12
1930. július 2.—1931. júl. 1.	11
1931. július 2.—1932. júl. 1.	11
1932. július 2.—1933. júl. 1.	11
1933. július 2.—1934. júl. 1.	10
1934. július 2.—1935. júl. 1.	10
1935. július 2.—1936. júl. 1.	10
1936. július 2.—1937. júl. 1.	9
1937. július 2.—1938. júl. 1.	9
1938. július 2.—1939. júl. 1.	9
1939. július 2.—1940. júl. 1.	8
1940. július 2.—1941. júl. 1.	8
1941. július 2.—1942. júl. 1.	8
1942. július 2.—1943. júl. 1.	7
1943. július 2.—1944. júl. 1.	7
1944. július 2.—1945. júl. 1.	7
1945. július 2.—1946. júl. 1.	7
1946. július 2.—1947. júl. 1.	6
1947. július 2.—1948. júl. 1.	6
1948. július 2.—1949. júl. 1.	5
1949. július 2.—1950. júl. 1.	5
1950. július 2.—1951. júl. 1.	4
1951. július 2.—1952. júl. 1.	4
1952. július 2.—1953. júl. 1.	3
1953. július 2.—1954. júl. 1.	3
1954. július 2.—1955. júl. 1.	2
1955. július 2.—1956. júl. 1.	2
1956. július 2.—1957. júl. 1.	1
1957. július 2.—1958. júl. 1.	1
1958. július 2.—1959. júl. 1.	—
1959. július 2.—1960. júl. 1.	—

Elveszett a Magyar Tudományos Akadémia Beruházási Osztálya alábbi feliratú körbélyegzője:
„Magyar Tudományos Akadémia Beruházási Osztálya”

A bélyegző érvénytelen.

AKADÉMIAI KÖZLÖNY, a Magyar Tudományos Akadémia hivatalos lapja. Megjelenik rendszerint havonta kétszer. — A szerkesztésért felelős: a Magyar Tudományos Akadémia Elnökségi Titkárságának vezetője.

Kiadja: az Akadémiai Kiadó, Budapest, V., Alkotmány u. 21. — Felelős: Bernát György, az Akadémiai Kiadó igazgatója. — 650 példány

---

59.50472 Akadémiai Nyomda, Budapest — Felelős vezető: Bernát György.

Akadémiai Közlöny

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HIVATALA

BUDAPEST, 1959. DECEMBER 31.

TARTALOM

	Oldal
Személyi rész	12
MTA Elnök- ségének hatá- rozata 178/1959. sz. határozat	A Tudományos Minősítő Bizottság döntései elleni fellebbezési eljárás szabályozásáról 130
Miniszteri ren- delet és uta- sítás 14/1959. (XII. 12.) Mü. M.	A társadalombiztosítási nyugdíj folyósításával kapcsolatos egyes kér- dések szabályozásáról 130
186/1959. (P. K. 33.) P. M.	A könyvviteli képzésről 131
Jogszabálymutató	134

Személyi rész

Jutalmazások

A Magyar Tudományos Akadémia elnöke az 1959. évben teljesített kiemelkedő tudományos kutató és tudománypolitikai szervező munkájuk elismeréséül

elnöki jutalomban

részesítette:

I. Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya

N. Sebastyén Irént, a nyelvészeti tudomá- nyok doktorát	4000 Ft
Fokos Fuchs Dávidot, a nyelvészeti tudomá- nyok doktorát	4000 "
Sipos Istvánt, a nyelvészeti tudományok kandidátusát	3000 "
D. Bartha Katalin egyetemi docenst	2000 "
Bereczki Gábort, a nyelvészeti tudomá- nyok kandidátusát	2000 "
Klanczay Tibort, az irodalomtudományok doktorát	2000 "
Stoll Béla tudományos kutatót	2000 "
Komlós Aladárt, az irodalomtudományok doktorát	4000 "
Héra Zoltánt, a Népszabadság munka- társát	2000 "
Tőkei Ferencet, a nyelvészeti tudomá- nyok kandidátusát	3000 "
Domokos Pál Péter tanárt	2000 "
Cs. Tóth Kálmán tanárt	2000 "
Harmatta Jánost, a nyelvészeti tudomá- nyok doktorát	4000 "
Fitz Józsefet, az irodalomtudományok kandidátusát	3000 "

Mezey Lászlót, az irodalomtudományok kandidátusát	2000 Ft
Falvy Zoltán tudományos kutatót	2000 "

II. Társadalmi-Történeti Tudományok Osztálya

Szemere Samut, a filozófiai tudományok doktorát	3000 Ft
Zsigmond Lászlót, a történelemtudomá- nyok kandidátusát	3500 "
Ránki Györgyöt, a történelemtudomá- nyok kandidátusát	3500 "
Berend Ivánt, a történelemtudományok kandidátusát	2500 "
Varga Endrét, az Országos Levéltár helyet- tes főigazgatóját	2500 "
Gergely Istvánt, a Közgazdaságtudományi Intézet tudományos munkatársát ...	2500 "
Schmidt Ádámot, a Közgazdaságtudo- mányi Intézet tudományos munka- társát	2500 "
Simon Györgyöt, a Közgazdaságtudo- mányi Intézet tudományos munka- társát	2000 "
Siebenfreund Kurtot, a Közgazdaságtudo- mányi Intézet tudományos munka- társát	2000 "
Papp Tibort, a jogi tudományok kandi- dátusát	2500 "
Viski Lászlót, a jogi tudományok kandi- dátusát	2500 "
Szilárd Jenőt, a Földrajztudományi Kutató Csoport tudományos munka- társát	2500 "
Asztalos Istvánt, a Földrajztudományi Kutató Csoport tudományos munka- társát	2000 "

<i>Simor Ferencet</i> , a földrajzi tudományok kandidátusát	2000 Ft
<i>Mócsy Andrást</i> , a történelemtudományok kandidátusát	2500 "
<i>Földes Évát</i> , a neveléstudományok kandidátusát	2500 "
<i>Szarka Józsefet</i> , a neveléstudományok kandidátusát	2000 "

III. Matematikai és Fizikai Tudományok Osztálya

<i>Péter Rózsát</i> , a matematikai tudományok doktorát	4000 Ft
<i>Aczél Jánost</i> , a matematikai tudományok doktorát	4000 "
<i>Szabó Ferencet</i> , a Központi Fizikai Kutató Intézet Laboratóriumának vezetőjét ..	4000 "
<i>Kiss Dezsőt</i> , a fizikai tudományok kandidátusát	2000 "
<i>Lovas Istvánt</i> , a Központi Fizikai Kutató Intézet tudományos munkatársát ...	2000 "
<i>Szabó Bélát</i> , az Atommag Kutató Intézet személyzeti főelőadóját	3000 "
<i>Kalászi Istvánt</i> , a Központi Fizikai Kutató Intézet főmérnökét	3000 "
<i>Balázs Jánost</i> , a Matematikai Kutató Intézet tudományos munkatársát ...	3000 "
<i>Szász Gábort</i> , a matematikai tudományok kandidátusát	3000 "
<i>Horváth Jánost</i> , a fizikai tudományok kandidátusát	3000 "
<i>Bognár Mátyást</i> , a matematikai tudományok kandidátusát	3000 "
<i>Békéssy Andrást</i> , a Matematikai Kutató Intézet tudományos munkatársát ...	3000 "
<i>Nagy Károlyt</i> , a fizikai tudományok kandidátusát	3000 "
<i>Szász Pált</i> , a matematikai tudományok doktorát	4000 "
<i>Bán Ferencet</i> , a Központi Fizikai Kutató Intézet főmérnökét	2000 "
<i>Zsigmond Györgyöt</i> , a Központi Fizikai Kutató Intézet tudományos munkatársát	2000 "

IV. Agrártudományok Osztálya

<i>Szentmártoni Lajost</i> , a Mezőgazdasági Üzemtani Intézet tudományos munkatársát	2500 Ft
<i>Mészáros Jánost</i> , az Állategészségügyi Kutató Intézet igazgatóját	4000 "
<i>Stefanovits Pált</i> , a Mezőgazdasági tudományok kandidátusát	3000 "
<i>Tarjáni Ferencet</i> , a Kertészeti és Szőlészeti Főiskola tanárát	2000 "
<i>Tóth Mihály docenst</i> , a mezőgazdasági tudományok kandidátusát	2000 "
<i>Németi Lászlónét</i> , a Mezőgazdasági Üzemtani Intézet tudományos munkatársát	2500 "
<i>Rácz Lajost</i> , a Mezőgazdasági Üzemtani Intézet tudományos munkatársát ...	2500 "
<i>Szegi Józsefet</i> , a biológiai tudományok kandidátusát	3000 "
<i>Böjtös Zoltánt</i> , a martonvásári Mezőgazdasági Kutató Intézet tudományos munkatársát	3000 "
<i>Bajai Jenőt</i> , a mezőgazdasági tudományok kandidátusát	2500 "

<i>Kovács Károlyt</i> , a martonvásári Mezőgazdasági Kutató Intézet tudományos munkatársát	2500 Ft
<i>Rajki Sándornét</i> , a martonvásári Mezőgazdasági Kutató Intézet tudományos munkatársát	3000 "

V. Biológiai és Orvosi Tudományok Osztálya

<i>Knoll Józsefet</i> , az orvostudományok kandidátusát	4000 Ft
<i>Dr. Véghelyi Pétert</i> , a Budapesti Orvostudományi Egyetem I. sz. Gyermek-klinikája tudományos munkatársát ..	4000 "
<i>Dr. Nádor Károlyt</i> , a Kísérleti Orvostudományi Kutató Intézet h. osztályvezetőjét	4000 "
<i>Dr. Takács Lajost</i> , a Budapesti Orvostudományi Egyetem II. sz. Belklinikája tudományos munkatársát	3000 "
<i>Dr. Papp Miklóst</i> , a Kísérleti Orvostudományi Kutató Intézet tudományos munkatársát	3000 "
<i>Dr. Stark Ervint</i> , a Kísérleti Orvostudományi Kutató Intézet h. igazgatóját ..	4000 "
<i>Dr. Somogyi Endrét</i> , a Budapesti Orvostudományi Egyetem Igazságügyi Orvostan Intézete adjunktusát	3000 "
<i>Dr. Csaba Györgyöt</i> , a Budapesti Orvostudományi Egyetem Szövet és Fejlődéstani Intézete munkatársát	2500 "
<i>Dr. Biró Jánost</i> , a Budapesti Orvostudományi Egyetem Urológiai Klinikája tudományos munkatársát	2000 "

VI. Műszaki Tudományok Osztálya

<i>Ádám Manónét</i> , a Műszaki Tudományok Osztálya külső előadóját	2000 Ft
<i>Bacsák Györgyöt</i> , a föld- és ásványtani tudományok doktorát	3000 "
<i>Bartha Lászlót</i> , <i>Neugebauer Jenőt</i> és <i>Prohászka Jánost</i> , a Műszaki Fizikai Kutató Intézet tudományos munkatársait	5000 "
<i>Bölcskey Elemért</i> , az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem docensét ...	2500 "
<i>Bummer Antalt</i> , a Geodéziai Kutató Laboratórium műszerészét	2000 "
<i>Csordás Zoltánt</i> , a Műszeripari Kutató Intézet tudományos munkatársát ...	2000 "
<i>Kócsán Károlyt</i> , a Műszeripari Kutató Intézet tudományos munkatársát ...	2000 "
<i>Czuppon Alfrédet</i> , <i>Mészáros Magdát</i> , <i>Pártay Gézát</i> és <i>Tremmel Jánost</i> , a Műszaki Fizikai Kutató Intézet mikromorfológiai osztályának tudományos munkatársait	4000 "
<i>Entz Gézát</i> , az Országos Műemléki Felügyelőség osztályvezetőjét	2000 "
<i>Frigyes Andort</i> , a Műszaki Egyetem adjunktusát és	
<i>Nagy Istvánt</i> , az Automatikai Kutató Csoport tudományos munkatársát ...	3000 "
<i>Lévai Zoltánt</i> , az Autóközlekedési Tudományos Kutató Intézet főmérnökét ...	2000 "
<i>Mazalán Pált</i> , a műszaki tudományok kandidátusát	3000 "

<i>Peredi Józsefet</i> , a Szilárdságtani Kutató Csoport tudományos kutatóját	2000 Ft
<i>Roboz Pétert</i> , a Műszaki Fizikai Kutató Intézet tudományos munkatársát és	
<i>Ernst Lajost</i> , a Híradástechnikai Kutató Intézet tudományos munkatársát ...	2000 "
<i>Schanda Jánost</i> , a Műszaki Fizikai Kutató Intézet tudományos munkatársát és	
<i>Balázs Lászlónét</i> , a Műszaki Fizikai Kutató Intézet tudományos segédmunkatársát	2000 "
<i>Szabó Gusztáv ny. egyetemi tanárt</i>	2000 "
<i>Földváriné Vogl Máriát</i> , a Földtani Intézet h. osztályvezetőjét, az ásvány- és földtani tudományok doktorát	2000 "
<i>Szántó Istvánt</i> , a Műszaki Egyetem adjunktusát	3000 "
<i>Száday Rezsőt</i> , a Láng-Gépgyár csoport-vezetőjét	2000 "
<i>Szendy Károlyt</i> , a műszaki tudományok doktorát	3000 "
<i>Vác Istvánt</i> , a Műszaki Fizikai Kutató Intézet tudományos munkatársát ...	2000 "
<i>Vitályos Lászlót</i> , a Villamosipari Központi Kutató Laboratórium tudományos osztályvezetőjét	2000 "

VII. Kémiai Tudományok Osztálya

<i>Polinszky Károlyt</i> , a Veszprémi Vegyipari Egyetem tanárát	5000 Ft
<i>Végh Antal</i> egyetemi tanárt, a kémiai tudományok kandidátusát	5000 "
<i>Beke Dénes</i> egyetemi tanárt, a kémiai tudományok kandidátusát	5000 "
<i>Holló János</i> egyetemi tanárt, a kémiai tudományok doktorát	5000 "
<i>Krausz Imrét</i> , a kémiai tudományok kandidátusát	4000 "
<i>Pungor Ernő</i> docenst, a kémiai tudományok doktorát	4000 "
<i>Hardy Gyulánét</i> , a kémiai tudományok kandidátusát	3000 "
<i>Majtényi Lajost</i> , az Eötvös Loránd Tudományegyetem Fizikai- Kémiai Tanszéke tudományos munkatársát	3000 "
<i>Petró Józsefet</i> , a Műszaki Egyetem Szerves-kémiai- Technológiai Tanszéke tudományos munkatársát	3000 "
<i>Marós Lászlót</i> , az Eötvös Loránd Tudományegyetem Szervetlen- és Analitikai Kémiai Tanszéke tudományos munkatársát	2000 "
<i>Menyhárt Józsefnét</i> , a Műszaki Egyetem Kémiai Technológiai Tanszéke tudományos munkatársát	2000 "
<i>Pólos Lászlót</i> , a Műszaki Egyetem Általános Kémiai Tanszéke tudományos munkatársát	2000 "
<i>Lempert Károlyt</i> , a kémiai tudományok kandidátusát	4000 "

Biológiai Csoport

<i>Boros Istvánt</i> , a biológiai tudományok kandidátusát	3000 Ft
<i>Bálint Andor</i> egyetemi tanárt, a mezőgazdasági tudományok kandidátusát ..	3000 "
<i>Horváth János</i> egyetemi tanárt, a biológiai tudományok kandidátusát	2000 "

<i>Felföldy Lajost</i> , a biológiai tudományok kandidátusát és	
<i>Felföldy Lajosné</i> kutatási segéderőt ...	2500 Ft
<i>Szabolcsi Lászlónét</i> , a biológiai tudományok kandidátusát	3000 "
<i>Keleti Tamást</i> , a biológiai tudományok kandidátusát	3000 "
<i>Balogh Jánost</i> , a biológiai tudományok doktorát	2000 "
<i>Kaszab Zoltánt</i> , a biológiai tudományok doktorát	2000 "
<i>Tigyi András</i> t, az orvostudományok kandidátusát	2500 "
<i>Szabó Jenő</i> egyetemi adjunktust	2000 "
<i>Borsos Olgát</i> , az Eötvös Loránd Tudományegyetem Növényélettani Intézete tudományos munkatársát	2000 "
<i>Frenyó Vilmost</i> , a biológiai tudományok kandidátusát	3000 "
<i>Romhányi György</i> egyetemi tanárt, az orvostudományok kandidátusát	3000 "
<i>Zicsi András</i> t, az Eötvös Loránd Tudományegyetem TTK. Állatrendszertani Intézete tudományos munkatársát ..	2000 "

Kibernetikai Kutató Csoport

<i>Dömölki Bálint</i> tudományos munkatársat,	
<i>Szanyi László</i> tudományos munkatársat és	
<i>Bóka András</i> tudományos osztályvezetőt	5000 Ft
<i>Podhradszky Sándor</i> intézeti mérnököt,	
<i>Ábrahám István</i> intézeti mechanikust,	
<i>Kardos Kálmán</i> intézeti mechanikust,	
<i>Molnár Imre</i> intézeti mérnököt és	
<i>Kovács Győző</i> tudományos munkatársat	5000 "

Psychológiai Bizottság

<i>P. Liebermann Lucy</i> tudományos munkatársat	4000 Ft
<i>Dr. Lénárt Editet</i> és	
<i>Dr. Baranyai Erzsébetet</i> , a Gyermeklélektani Intézet tudományos munkatársait	3000 "

Magyar Tudományos Akadémia Hivatala

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatala részéről kiemelkedő tudománypolitikai szervező munkáért, illetőleg eredményes tudományos szervezői és igazgatási tevékenységért:

<i>Tőkés Ottót</i> , az Elnökségi Titkárság vezetőjét	5000 Ft
<i>Molnár Imrét</i> , a Tudományos Minősítő Bizottság Titkársága vezetőjét	4000 "
<i>Garamvölgyi Józsefet</i> , a Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya szaktitkárát	3000 "
<i>Kónya Sándort</i> , a Társadalmi-Történeti Tudományok Osztálya szaktitkárát ..	3000 "
<i>Dobos Lajost</i> , a Matematikai és Fizikai Tudományok Osztálya szaktitkárát ..	3000 "
<i>Csete Lászlót</i> , az Agrártudományok Osztálya szaktitkárát	3000 "
<i>Kardos Ibolyát</i> , a Kémiai Tudományok Osztálya szaktitkárát	3000 "
<i>Ekés László</i> főelőadót	3000 "
<i>Tóth Béla</i> főelőadót	2000 "

Erdélyi Elekné főelőadót	2 000 Ft
Dr. Szemerédy Tibor főelőadót	2 000 "
Mádl Ferenc főelőadót	2 000 "

Akadémiai Könyvtár

Györkösy Lajos igazgatóhelyettest	3 000 Ft
Dr. Simonyi Dezső osztályvezetőt	2 000 "

Akadémiai Kiadó és Nyomda

Bernát Györgyöt, az Akadémiai Nyomda és Kiadó igazgatóját	3 500 Ft
Dr. Propper Lászlót, az Akadémiai Kiadó Szótárszerkesztőségének vezetőjét ...	2 500 "
Ertl Mihályt, az Akadémiai Kiadó főkönyvelőjét	2 500 "
Szigeti Mihályt, az Akadémiai Kiadó személyzeti vezetőjét	2 500 "
Kiss Jenőt, az Akadémiai Nyomda főkönyvelőjét	2 500 "

A Magyar Tudományos Akadémia Elnökségének határozata

A Magyar Tudományos Akadémia Elnökségének 178/1959. számú

határozata

a Tudományos Minősítő Bizottság döntései elleni fellebbezési eljárás szabályozásáról.

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége a Tudományos Minősítő Bizottság (a továbbiakban: TMB) feletti felügyeleti jogkörében a TMB döntései elleni fellebbezési eljárást a 41/1959. (X. 3.) Korm. számú rendelet 22. §-ának (1) és (2) bekezdése alapján az alábbiak szerint szabályozza.

1. §.

A TMB határozata elleni, részletesen megindokolt fellebbezést a határozat kézhezvételétől számított nyolc napon belül a Tudományos és Felsőoktatási Tanácshoz címezve a TMB-nál kell benyújtani.

2. §.

A fellebbezést az ügyre vonatkozó előző iratok szerelésével és írásbeli véleményével ellátva a TMB Titkársága elbírálás végett felterjeszti a Tudományos és Felsőoktatási Tanácshoz.

3. §.

A fellebbezési határidő elmulasztása miatt előterjesztett igazolási kérelmet a fellebbezéssel együtt kell a Tudományos és Felsőoktatási Tanácshoz felterjeszteni.

4. §.

A jelen határozat kihirdetése napján lép hatályba.

Budapest, 1959. december 14.

Rusznayák István s. k.,
elnök.

Miniszteri rendelet és ulasítás

A munkaügyi miniszter 14/1959. (XII. 12.) Mü. M. számú

rendelete

a társadalombiztosítási nyugdíj folyósításával kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról.

A 67/1958. (XII. 24.) Korm. számú rendelet 66. §-ában kapott felhatalmazás alapján a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben a következőket rendelem.

1. §.

Az 5/1959. (V. 8.) Mü. M. számú rendelet (a továbbiakban: Vr.) a következő 183/A. és 183/B. §-okkal egészül ki:

„183/A. § (1) A keresőfoglalkozást folytató nyugdíjasok öregségi és rokkantsági nyugdíjának korlátozására vonatkozó rendelkezések alapján nem lehet az öregségi és a rokkantsági nyugdíj folyósítását korlátozni azon a címen, hogy a nyugdíjas

a) a szerzői jog védelme alatt álló alkotásáért, (művéért) díjazásban,

b) tudományos, irodalmi vagy művészi alkotásával, műszaki megoldást célzó művével vagy egyéb tevékenységével szerzett érdemeinek elismeréseként az állam által adományozott díjban (Kossuth-díj stb.),

c) tudományos fokozata (tudományok doktora, tudományok kandidátusa) alapján illetménykiegészítésben, illetőleg a Magyar Tudományos Akadémia rendes vagy levelező tagjaként tiszteletdíjban részesül.

(2) Az (1) bekezdés a) pontjában megjelölt mentesség illeti meg különösen a tudományos, irodalmi és művészeti alkotás (mű) szerzőjét, fordítóját, dramaturgját, szerkesztőjét, úgyszintén az eredeti alkotás (mű) és a fordítás lektorát, valamint az eredeti alkotás (mű) alkalmazásával (adaptálásával), zenei feldolgozásával (arrangement) vagy egyéb átdolgozásával létrehozott alkotás szerzőjét, tekintet nélkül az alkotás céljára (oktatás, tudomány, tájékoztatás, útmutatás, szórakoztatás stb.), továbbá az alkotás megvalósulásának módjára és alakjára.

(3) Az (1) bekezdés a) pontjában megjelölt mentességet nem érinti az a körülmény, hogy a nyugdíjas az általa létrehozott alkotásért (műért) járó díjazást a tulajdonjog elidegenítése, az alkotás (mű) sokszorosítása, nyomdai vagy más úton való rögzítése, bármely formában történő közlése vagy előadása, illetőleg egyéb célra való felhasználása címén kapta.

(4) A (3) bekezdés rendelkezésétől eltérően az iparművész egyedi alkotásának művi úton történt sokszorosításáért járó díjazást abban az esetben lehet a 182 §. (2) bekezdésének h) pontjában megjelölt korlátozás szempontjából figyelmen kívül hagyni, ha az egyedi alkotást a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapjának bíráló bizottsága az I. (iparművészeti tárgyak) vagy a II. (iparművészeti termékek) csoportba sorozta.

(5) Annak a nyugdíja, aki származékos jogon (pl. öröklés vagy engedményezés alapján) részesül

szerzői jogdíjban, a 182. § (2) bekezdés *h*) pontjában megjelölt korlátozás alá esik.

183/B. § (1) A nyugellátásoknak munkaviszony és keresőfoglalkozás címén történő korlátozásáról szóló rendelkezések alkalmazása szempontjából a munkaviszonyból származó munkabért, valamint a 182. § (2) bekezdésének *f*)–*h*) pontjában meghatározott tevékenységből származó jövedelmeket egybe kell számítani.

(2) Ha a munkaviszonyban álló nyugdíjasnak a 182. § (2) bekezdésének *f*)–*h*) pontjában meghatározott tevékenységből származó jövedelme a havi 500 forintot meghaladja, az öregségi és rokkantsági nyugdíj folyósítását a munkabér és a jövedelem együttes összegének figyelembevételével kell a 182. § rendelkezései szerint szüneteltetni.

(3) Ha a munkaviszonyban álló nyugdíjasnak a 182. § (2) bekezdésének *f*)–*h*) pontjában meghatározott tevékenységből származó jövedelme a havi 500 forintot nem haladja meg, az öregségi és a rokkantsági nyugdíjat a munkabér és a jövedelem együttes összegének figyelembevételével a munkaviszonyban álló nyugdíjasokra vonatkozó korlátozó rendelkezések szerint kell folyósítani, illetőleg szüneteltetni."

2. §.

A Vr. 204. §-ának (1) bekezdése azzal egészül ki, hogy az ott megjelölt kereseti határösszeg szempontjából a Vr-nek e rendelettel kiegészített 183/A. §-a (1) bekezdése *a*)–*c*) pontjaiban meghatározott címen kapott díjazást nem lehet figyelembe venni.

3. §.

Ezen rendelet rendelkezéseit az 1959. évi január hó 1. napjától kell alkalmazni; a Vr-nek e rendelettel kiegészített 183/B. §-a alapján azonban a nyugdíjas terhére tartozást visszamenőleg előírni nem lehet.

Kisházi Ödön s. k.,
munkaügyi miniszter

A pénzügyminiszter 186/1959. (P. K. 33.) P. M. számú

ut as í t á s a

a könyvviteli képesítésről.

I. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. §.

(1) A könyvviteli képesítés fokozatai a képesített könyvelői, a mérlegképes könyvelői és az okleveles könyvvizsgálói képesítés; külön képesítés az államháztartási könyvelői képesítés.

(2) Az okleveles könyvvizsgálói képesítés magában foglalja a képesített könyvelői, az államháztartási könyvelői és a mérlegképes könyvelői képesítést. A mérlegképes könyvelői képesítés magában foglalja a szakosításnak megfelelő képesített könyvelői képesítést.

(3) A képesített könyvelői képesítés — az 5. § (2) bekezdésében foglaltak kivételével — a közgazdasági technikum elvégzésével szerezhető meg. A mérlegképes könyvelői, az államháztartási könyvelői és az okleveles könyvvizsgálói képesítés a jelen utasítás 9. §-ában felsoroltak kivételével csak a P. M. Könyvviteli Tanulmányi Felügyelőség (Buda-

pest, V., József nádor tér 2–4., a továbbiakban: Felügyelőség) által szervezett előkészítés és az azt követő vizsgák sikeres letétele útján szerezhető meg.

2. §.

(1) A mérlegképes könyvelői, az okleveles könyvvizsgálói és az államháztartási könyvelői oktatásra a jelentkezés egyénileg történik minden év május és június havában, a Felügyelőség által kiadott jelentkezési lapokon.

A jelentkezési lapokat szabályszerűen kitöltve a munkáltató szerv vezetőjének és személyzeti osztályának javaslatával ellátva kell minden év június 30-ig a Felügyelőségre beküldeni. A tanácsi vállalatok dolgozói jelentkezési lapjaikat vidéken a megyei tanács, Budapesten a kerületi tanács vb. pénzügyi osztálya vezetőjének javaslatával is ellátva kötelesek beküldeni. A jelentkezés elfogadása tekintetében a Felügyelőség dönt. A jelentkezés elutasítása esetén 15 napon belül fellebbezésnek van helye. A fellebbezést a Pénzügyminisztérium Számviteli osztályának címezve a Felügyelőségen kell beadni.

(2) Az oktatás tanfolyami és levelező formában történik. A hallgatók szabadon választhatják meg a kívánt oktatási formát.

(3) A tanfolyami és a levelező hallgatók tandíjat és vizsgadíjat kötelesek fizetni.

(4) Az államháztartási könyvelői oktatás időtartama egy év (két félév), a mérlegképes könyvelői és az okleveles könyvvizsgálói oktatás időtartama két év (négy félév).

(5) Az első félévi tandíjat a felvételi értesítéstől számított 15 napon belül, a második félévit február 15-ig, a harmadik félévit szeptember 30-ig, végül a negyedik félévit a következő év február 15-ig kell befizetni. A tandíj magában foglalja tárgyanként az első vizsgák díjait is. A pótvizsgák díját a pótvizsgára történő jelentkezéskor külön kell fizetni.

(6) Aki az esedékes tandíjat az előírt határidőre nem fizeti be, az előkészítésben tovább nem vehet részt, és vizsgáit sem folytathatja.

3. §.

(1) A mérlegképes könyvelői, az okleveles könyvvizsgálói, valamint az államháztartási könyvelői vizsgát a Számviteli Képesítő Bizottság előtt kell letenni. A tanfolyami úton szerezhető képesített könyvelői vizsgát is a Számviteli Képesítő Bizottság előtt kell letenni.

(2) A Számviteli Képesítő Bizottság a Pénzügyminisztérium felügyelete alatt működik; a Bizottság elnökből, titkárból, valamint a vizsgáztató bizottsági elnökökből és vizsgáztató bizottsági tagokból áll.

(3) A Számviteli Képesítő Bizottság működésével kapcsolatos ügyviteli teendőket a Felügyelőség látja el.

(4) A Számviteli Képesítő Bizottság és a Felügyelőség ügyrendjét a pénzügyminiszter állapítja meg.

4. §.

(1) A vizsgákat általában vizsgatárgyanként kell letenni. A vizsgák sorrendjét az előkészítés tanmenetének megfelelően a Felügyelőség állapítja meg.

(2) Az egyes vizsgák időpontjának kitűzését a Felügyelőségtől írásban, egyénileg kell kérni.

(3) A Felügyelőség a vizsgázót a vizsga időpontjáról és helyéről írásban köteles értesíteni.

(4) Aki a vizsgátatásra kitűzött napon a vizsgázó bizottság előtt nem jelenik meg, a befizetett vizsgadíjat elveszti. Távolaradás utólagos igazolásául csak hatósági orvosi igazolás fogadható el.

(5) A vizsgák eredményének osztályozása: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

(6) A vizsgázót abból a tárgyból, amelyből elégtelen osztályzatot kapott, pótvizsgára kell utasítani. A pótvizsgára utasítás időtartama legfeljebb három hónap lehet. A pótvizsga kétszer ismételhető. Aki a másodszori pótvizsgán is elégtelen osztályzatot kapott, csak újbóli előkészítéssel fejezheti be tanulmányait. Újbóli előkészítés esetén a már letett vizsgákat is meg kell ismételni. A pénzügyminiszter — kivételesen indokolt esetben — engedélyezheti a pótvizsga harmadszori megismétlését.

(7) Akinek írásbeli vizsgája elégtelen, szóbeli vizsgára nem bocsátható.

(8) A jelölt az összes vizsgáinak letétele után oklevelet kap. Kitüntetéses minősítésű oklevelet az a jelölt kaphat, aki pótvizsgát nem tett, és az összes tantárgyából jeles eredménnyel vizsgázott. Egyéb-ként az oklevél minősítését a sikeresen letett vizsgák átlagában kell megállapítani.

II. KÉPESÍTETT KÖNYVELŐI KÉPESÍTÉS

5. §.

(1) A képesített könyvelői képzés elsősorban a közgazdasági technikumok nappali, esti vagy levelező tagozatának elvégzésével, illetve kiegészítő képesítő vizsga letételével szerezhető meg. A közgazdasági technikumok elvégzésére és a kiegészítő képesítő vizsgák letételére a Művelődésügyi Minisztérium utasításai az irányadók.

(2) Képesített könyvelői tanfolyamok szervezésére csak kivételes esetekben — a művelődésügyi miniszter és a pénzügyminiszter előzetes engedélyével — kerülhet sor.

(3) Akik tanfolyami előkészítésre engedélyt kaptak, és a tanfolyamot szabályszerűen elvégezték, az előkészítés befejezése után három hónapon belül kötelesek vizsgára jelentkezni. Aki három hónapon belül vizsgára nem jelentkezik, vizsgát csak újabb előkészítés után tehet. A vizsga írásbeli és szóbeli részből áll.

III. MÉRLEGKÉPES KÖNYVELŐI ELŐKÉSZÍTÉS

6. §.

(1) Mérlegképes könyvelői előkészítésre bocsátható 24. életévének betöltése után az,

a) akinek közgazdasági technikumai képesítő vizsgája vagy képesített könyvelői bizonyítványa van, és legalább ötéves számviteli, pénzügyi vagy revizori gyakorlatot igazol; ebben az esetben a mérlegképes könyvelői vizsga tárgyai: politikai gazdaságtan, jogi ismeretek, vállalati tervezés, vállalati pénzgazdálkodás és pénzügyi tervezés, valamint számvitel;

b) aki valamely hazai egyetemen vagy főiskolán szerzett oklevelet, és hároméves számviteli, pénzügyi

vagy revizori gyakorlata van. Ebben az esetben a vizsga tárgyai azonosak az a) pontban meghatározott vizsgatárgyakkal, a vizsgázó azonban azokból a vizsgatárgyakból, amelyekből az egyetemen, illetve a főiskolán államvizsgát tett — a pénzgazdálkodás és pénzügyi tervezés, valamint a számvitel kivételével — felmentését kérheti a Felügyelőségtől. Aki a jogtudományi egyetemet 1951. december 31. után végezték el, a jogi vizsga letétele alól is felmentést kaphatnak.

(2) A mérlegképes könyvelői képzést általános ipari, áruforgalmi, általános mezőgazdasági, valamint termelőszövetkezeti szakon lehet megszerezni.

(3) A jelentkezők kérhetik a „pénzügyi mérlegképes könyvelői” szakosításra is felvételüket, amelyet a (2) bekezdésben megjelölt szakokon lehet megszerezni. Akik pénzügyi mérlegképes könyvelői vizsgára bocsátásukat kérik, vállalati pénzgazdálkodás és pénzügyi tervezés helyett a szocialista bankszervezés és pénzügyek című tantárgyból vizsgáznak, amely tartalmazza a vállalati pénzgazdálkodás és pénzügyi tervezés tananyagát is. A többi vizsgatárgy a (2) bekezdésben meghatározott szakok tantárgyainak felel meg.

7. §.

A számvitel és a vállalati tervezés tantárgyakból a vizsga írásbeli és szóbeli; a politikai gazdaságtan, a jogi ismeretek, a pénzgazdálkodás és pénzügyi tervezés, valamint a szocialista bankszervezés és pénzügyek tantárgyakból a vizsga csak szóbeli részből áll.

8. §.

(1) A levelező, valamint a tanfolyami oktatásban részt vevők az előkészítés befejezésétől számított fél éven belül kötelesek valamennyi vizsgájukat befejezni.

(2) Az (1) bekezdésben megszabott határidőt a Felügyelőség indokolt esetben legfeljebb kétszer három hónappal meghosszabbíthatja. Aki ez alatt az idő alatt nem fejezi be vizsgáit, vizsgát csak újabb előkészítés után tehet. A Felügyelőség kivételesen indokolt esetben engedélyezheti a már letett vizsgák beszámítását.

9. §.

(1) A mérlegképes könyvelői vizsga letétele nélkül hároméves könyvelői (revizori) gyakorlat után mérlegképes könyvelői képzéshez kötött munkakört betölthet az, aki

a) a Gazdasági és Műszaki Akadémia pénzügyi tagozatán szerzett oklevelet;

b) a Számviteli Főiskolán (korábban Közgazdasági Főiskolán) 1951. január 1. után szerzett oklevelet;

c) a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen 1950. január 1. és 1956. december 31. napja között szerzett oklevelet, és az általános könyvvitelten kívül a szakosításnak megfelelő szakkönyvvitelből és mérlegelemzésből az egyetemen vizsgát tett;

d) a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem ipari, belkereskedelmi vagy pénzügyi tagozatán, a tanári „B” szakon vagy a könyvviteli szakon 1956. december 31. után szerzett oklevelet.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott személyek csak akkor tölthetnek be mérlegképes könyvelői munkakört, ha az egyetem (főiskola) elvégzése és a hároméves gyakorlati idő letelte után a Számviteli Képesítő Bizottságtól „mérlegképes könyvelői igazolást” kapnak. Az igazolást a Felügyelőségtől kell kérni.

(3) Aki az (1) bekezdés c) pontjában felsorolt tantárgyak valamelyikéből az egyetemen nem vizsgázott, mérlegképes könyvelői igazolást csak abban az esetben kaphat, ha a Számviteli Képesítő Bizottság előtt a hiányzó tantárgyból kiegészítő vizsgát tesz.

IV. OKLEVELES KÖNYVVIZSGÁLÓI KÉPESÍTÉS

10. §.

(1) Okleveles könyvvizsgálói előkészítésre jelentkezhet az, aki 30. életévét betöltötte, mérlegképes képesítéssel vagy a jelen utasítás 9. §-a szerinti mérlegképes könyvelői igazolással rendelkezik, és a mérlegképes könyvelői képesítéshez előírt gyakorlati időn túlmenően legalább öt évi (tehát érettségi esetén 10 év, egyetemi végzettség esetén nyolc év) szakbavágó (revizori, mérlegképes könyvelői) gyakorlata van. A vizsga tárgyai: marxizmus-leninizmus, jogi ismeretek, népgazdasági tervezés, népgazdasági számvitel-szervezés, valamint ellenőrzés.

(2) Akinek egyetemi vagy főiskolai, vagy ezzel egyenértékű oklevele van, azokból a tárgyakból, amelyekből államvizsgát tett — a népgazdasági számvitel-szervezés és ellenőrzés kivételével — nem kell vizsgáznia.

(3) Az 1960—61. oktatási évtől kezdve okleveles könyvvizsgálói vizsgát csak az tehet, aki egyetemi végzettsége mellett mérlegképes könyvelői igazolással is rendelkezik.

11. §.

(1) Az okleveles könyvvizsgálói vizsga tárgyai közül a népgazdasági számvitel-szervezés és az ellenőrzés írásbeli és szóbeli, a többi vizsgatárgy csak szóbeli részből áll.

(2) A hallgatók a marxizmus—leninizmusból, jogi ismeretekből és népgazdasági tervezésből tantárgyanként külön vizsgáznak. Számvitel-szervezésből és ellenőrzésből a vizsgát egyszerre kell letenni, és erre a vizsgára csak az a hallgató bocsátható, aki már az összes többi vizsgáját letette.

12. §.

A vizsgák letételének végső határidejére vonatkozólag a jelen utasítás 8. §-ának (1) és (2) bekezdéseiben foglalt rendelkezések az okleveles könyvvizsgálói vizsgákra is vonatkoznak.

V. ÁLLAMHÁZTARTÁSI KÖNYVELŐI KÉPESÍTÉS

13. §.

(1) Államháztartási könyvelői előkészítésre jelentkezhetnek az, akinek érettségi bizonyítványa van, és legalább két éves költségvetési vagy államszámviteli gyakorlattal rendelkezik.

(2) Előkészítés nélkül kérheti vizsgára bocsá-

tását az, aki egyetemi (főiskolai) oklevéllel vagy mérlegképes könyvelői képesítéssel rendelkezik.

(3) Az államháztartási könyvelői előkészítés és vizsga tárgyai az állami költségvetés, a költségvetési szervek számviteli rendszere, a kapcsolódó analitikus nyilvántartások és a költségvetési beszámoló. A vizsga írásbeli és szóbeli részből áll.

14. §.

A levelező vagy tanfolyami előkészítésben résztvevőknek vizsgára a tanfolyam (levelező előkészítés) befejezésétől számított három hónapon belül kell jelentkezniük. Aki három hónapon belül nem jelentkezik, vizsgát csak újabb előkészítés után tehet.

VI. ÁTMENETI, VEGYES ÉS ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

15. §.

A jelen utasítás alkalmazása szempontjából számviteli gyakorlatnak kell tekinteni az iskolai oklevél, illetőleg bizonyítvány elnyerése előtt szerzett könyvelési gyakorlatot is.

16. §.

(1) A pénzügyminiszter a könyvviteli képesítések megszerzésének a jelen utasításban meghatározott előfeltételei alól kivételesen indokolt esetekben felmentést adhat.

(2) Akik külön engedély alapján előkészítés nélkül kérik vizsgára bocsátásukat, az engedély keltétől számított egy éven belül kötelesek összes vizsgáikat letenni. Ilyen esetben további halasztás nem adható. Akik előkészítés nélkül teszik le vizsgájukat, a felvételkor kezelési költséget kötelesek fizetni.

17. §.

(1) Aki a mérlegképes könyvelői vizsga valamely szakán már oklevelet szerzett, más szakból is tehet kiegészítő vizsgát, ha a kért szakosításnak megfelelő egy évi gyakorlati időt igazol. Ebben az esetben a kiegészítő vizsga tárgyai a szakosításnak megfelelő vállalati tervezés, pénzgazdálkodás és pénzügyi tervezés (illetve pénzügyi szakosoknál szocialista bankszervezés és pénzügyek), valamint számvitel.

(2) Akik kiegészítő vizsgát tesznek, vizsgáikat előkészítés nélkül tehetik le.

18. §.

A tervezési szakvizsgák beszámítása felett a Felügyelőség esetenként dönt.

19. §.

Az elveszett bizonyítványok és oklevelek pótlására a Felügyelőség a vizsgairatok alapján kérelemre igazolást adhat ki.

20. §.

A jelen utasítás 1959. december 1. napján lép hatályba, egyidejűleg a 108/1955. (P. K. 43.) P. M. számú utasítás hatályát veszti.

Kardos Géza s. k.,
a pénzügyminiszter helyettese

Helyreigazítás

A Tudományos Minősítő Bizottságnak „A kandidátusi és doktori értekezések megvédésének szabályozásáról” szóló 146. 134/1959. sz. határozata 11. §. (3) bekezdésének helyes szövege a következő:

„(3) A döntéshez a bizottsági tagok kétharmad részének jelenléte és egyszerű szótöbbsége szükséges.”

Leírási hiba

J o g s z a b á l y m u t a t ó

1959. december 1-től december 22-ig

A közzététel helye	A jogszabály száma és kelte	A jogszabály tárgya
Magyar Közlöny	1/1959. (XII. 2.) SZOT	A betegségi biztosításban figyelembevehető természetbeni juttatásokról, azok pénzbeni értékéről és az ezekkel összefüggő eljárási kérdésekről.
	1959. évi 41. számú tvr.	A Magyar Népköztársaság és a Csehszlovák Köztársaság között a szociálpolitikai együttműködésről Budapesten az 1959. évi január hó 30. napján kötött egyezmény kihirdetéséről.
	1036/1959. (XII. 13.) Korm. Hat.	A kataszteri térképek felújításáról.
Tervgazdasági Értesítő	26/1959. (Tg. É. 24.) OT.	A központi gazdálkodás alá vont termékek.